

Euroopan yhteisöjen virallinen lehti

ISSN 1024-302X

C 66

40. vuosikerta

3. maaliskuuta 1997

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö	Sivu
	I <i>Tiedonantoja</i>	
	
	II <i>Valmistavat säädökset</i>	
	Talous- ja sosiaalikomitea	
	Marraskuun 1996 istunto	
97/C 66/01	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston päätökseksi yhteistyötä Tonavan suojelussa ja kestävässä käytössä koskevan yleissopimuksen tekemisestä yhteisön puolesta"	1
97/C 66/02	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi elintarvikkeiden ja elintarvikkeiden ainesosien valmistamisessa käytettäviä uuttamisliuottimia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin 88/344/ETY muuttamisesta kolmannen kerran"	3
97/C 66/03	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 16, (toinen painos 1988) olevan I niteen II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikennöimisen rajoittamista koskevan direktiivin 92/14/ETY muuttamisesta"	4
97/C 66/04	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kulutustavaroiden kaupasta ja takuista"	5

Hinta: 19,50 ecua

(Jatkuu kääntöpuolella)

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö (<i>jatkuu</i>)	Sivu
97/C 66/05	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kaupallinen viestintä sisämarkkinoilla – Komission vihreä kirja”	11
97/C 66/06	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Euroopan unionin tekstiili- ja vaatetusteollisuuden alihankinnan kilpailukykyisyys”	18
97/C 66/07	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston asetukseksi yhteisistä säännöistä harjoitettaessa kansainvälistä henkilöliikennettä linja-autoilla annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 684/92 muuttamisesta”	23
97/C 66/08	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Yhdistelmäliikenteen telemaattiset järjestelmät eurooppalaisessa yhteydessä”	27
97/C 66/09	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi vähintään 24 metrin pituisten kalastusalusten yhdenmukaistetun turvallisuusjärjestelmän perustamisesta”	31
97/C 66/10	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: – ”Komission tiedonanto vammaisten yhtäläisistä mahdollisuuksista – Euroopan yhteisön uusi vammaisstrategia”, ja – ”Luonnos: neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma vammaisten yhtäläisistä mahdollisuuksista”	35
97/C 66/11	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: – ”Komission toinen kertomus yhteisön energialainsäädännön uudelleenaarviointista”, ja – ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle useiden yhteisön energia-alaa koskevien säännösten kumoamisesta”	38
97/C 66/12	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: – ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi kolmansista maista yhteisöön tuotavien tuotteiden eläinlääkärintarkastusten järjestämistä koskevista periaatteista”, ja – ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi kolmansista maista tuotavien tuotteiden eläinlääkärintarkastusten järjestämistä koskevien direktiivien 71/118/ETY, 72/462/ETY, 85/73/ETY, 91/67/ETY, 91/492/ETY, 91/493/ETY, 92/45/ETY ja 92/118/ETY muuttamisesta”	42
97/C 66/13	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston asetus (EY) Euroopan eläinlääkinnän ja kasvinsuojelun tarkastusviraston perustamisesta”	43

97/C 66/14	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi eläinten terveyttä ja kansanterveyttä koskevista vaatimuksista sellaisten tuotteiden sisäisessä kaupassa ja yhteisöön tuonnissa, joita eivät koske direktiivin 89/662/ETY ja, taudinaiheuttajien osalta, direktiivin 90/425/ETY liitteessä A olevassa luvussa 1 mainittujen erityisten yhteisön säädösten kyseiset vaatimukset, 17 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/118/ETY muuttamisesta”	46
97/C 66/15	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston päätökseksi merellisten biotoksiinien valvonnan vertailulaboratoriosta 14 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyn neuvoston päätöksen 93/383/ETY muuttamisesta”	47
97/C 66/16	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Euroopan unionin ja Kanadan väliset suhteet”	48
97/C 66/17	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto ”Komission tiedonannosta ”Sosiaalisen suojelun tulevaisuus: taustaa eurooppalaiselle keskustelulle”	58
97/C 66/18	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: – ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: Tietoyhteiskunta Korfusta Dubliiniin – Uudet nousevat ensisijaiset tavoitteet”, ja – ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: Tietoyhteiskunnan vaikutus Euroopan unionin politiikkoihin – Seuraavien vaiheiden valmistelu”	70
97/C 66/19	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: – ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) yhteisön metsien suojelusta ilmansaasteilta annetun asetuksen (ETY) N:o 3528/86 muuttamisesta”, ja – ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) metsäpalojen torjunnasta yhteisössä annetun asetuksen (ETY) N:o 2158/92 muuttamisesta”	76
97/C 66/20	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Uuden teknologian vaikutukset työllisyystilanteeseen”	78
97/C 66/21	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: – ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) nautaeläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän käyttöönotosta”, ja – ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) naudanlihan ja naudanlihatuotteiden merkinnästä”	84

II

(Valmistavat säädökset)

TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston päätökseksi yhteistyötä Tonavan suojelussa ja kestävässä käytössä koskevan yleissopimuksen tekemisestä yhteisön puolesta"

(97/C 66/01)

Neuvosto päätti 2. elokuuta 1996 EY:n perustamissopimuksen 130 s artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ympäristönsuojelu-, kansanterveys- ja kuluttajajaosto antoi lausuntonsa 8. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Rudolf Strasser.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27.–28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa 1996) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 94 ääntä puolesta, 4 vastaan, ja 2 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. ETYK:n ympäristön seurantakokouksessa (1989) Tonavan rantavaltiot sopivat Bukarestissa vuonna 1985 annetun "Tonavan julistuksen" korvaamisesta tehokkaalla ja sitovalla sääntelyvälineellä eli itse asiassa julistuksen sääntelysisällön huomattavasta laajentamisesta. Itävalta osallistui aloitteeseen suunta-antavasti ja valmisteli Tonavan suojelusta tehtävän yleissopimuksen neuvotteluja (jotka alkoivat 1992 ja päättyivät maaliskuussa 1994). Suojelusopimuksen piiriin kuuluu tällä hetkellä (EU mukaan luettuna) 12 osapuolta, joista kuusi on tähän mennessä ratifioinut sopimuksen.

1.2. Tonavan suojelusopimuksen määräyksissä mennään olennaisesti kansainvälistä ympäristöoikeutta pidemmälle. Sopimus valmisteltiin heti sen jälkeen, kun YK:n alaisen Euroopan talouskomission (ECE) sopimus rajanylittävien vesistöjen suojelusta oli solmittu, ja se on olennaisilta piirteiltään tämän puitesopimuksen mukainen. Se vastaa myös vaatimuksia, jotka on esitetty talous- ja sosiaalikomitean lausunnossa aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille: Euroopan yhteisön vesipolitiikka" ⁽¹⁾.

1.3. Tonavan suojelusopimuksella Tonavan aluetta pyritään sääntelemään yksityiskohtaisesti ajanmukaisen vesiensuojelun periaatteiden mukaisesti. Näitä määräyksiä toteuttavat yhtäältä sopimusosapuolet itse ja toisaalta "kansainvälinen Tonavan suojelukomissio" muita Euroopan jokialueita (esim. Rein ja Elbe) koskevan kansainvälisen yhteistyömallin tai myös Espanjan ja Portugalin kahdenvälisen, Duero/Douro-jokea koskevan sopimuksen mukaisesti.

1.4. Tonavan suojelusopimuksen painopisteet ovat:

- rajanylittävien vaikutusten ehkäiseminen ja vähentäminen sekä niiden vastaiset ponnistelut,
- rajanylittävien vesistöjen tilan valvontaohjelmien käyttöön ottaminen,
- suuntautuminen kestäväen vesitalouden eli ympäristöystävällisen kehityksen kriteerien mukaan erityisesti elämän laadun, vesivarojen säilyttämisen, ekosysteemien suojelun ja ympäristövahinkojen suhteen,
- tutkimus- ja kehitysyhteistyö tehokkaiden menetelmien kehittämiseksi rajanylittävien vaikutusten ehkäisemiseen ja vähentämiseen sekä niiden vastaiseen taisteluun,

⁽¹⁾ CES 1069/96, 25.9.1996, kohdat 5.4 ja 6.3

- kahden- ja monenvälinen tasa-arvoinen ja vastavuoroinen yhteistyö, ennen kaikkea luomalla yhteisiä elimiä nykyiset sopimukset tai sitoumukset kuitenkin huomioon ottaen,
- tiedottamisvelvoite yleisölle rajanylittävien vesistöjen tilasta.

Yleissopimuksessa määrätään lisäksi rantavaltioiden tietojen vaihdosta ja velvoitteesta ilmoittaa viipymättä kaikista vaaratilanteista (varoitus- ja hälytysjärjestelmän luominen). Odotettavissa on, että sopimuksen aineelliset määräykset lähentävät itäeurooppalaisten Tonavan rantavaltioiden kansallista lainsäädäntöä nykyaikaisen vesiensuojelun periaatteisiin.

1.5. Tonavan suojelua koskeva yleissopimus allekirjoitettiin kesäkuussa 1994, minkä jälkeen sitä on jo väliaikaisesti, ja onnistuneesti, sovellettu ministerijulistuksen perusteella; ennen kaikkea on rakennettu hallintoa ja organisaatiota. Kansainvälinen komissio on jo laatinut menettelysääntönsä sopimuksessa sille annettujen tehtävien mukaan.

2. Huomautuksia

2.1. Komitea katsoo komission tavoin, että Tonavan suojelusopimus on saatettava voimaan mahdollisimman pikaisesti, ja ehdottaa siksi, että EU ratifioi sopimuksen nopeasti. Sopimus on ulko-, talous- ja ympäristöpoliittisesti hyvin tärkeä. Se edistää osaltaan Euroopan yhdentymisprosessia ja vaikuttaa kestäväen talouden kehittämiseen sekä myös Tonavan alueen luonnonvarojen ja ympäristön suojeluun.

3. Erityishuomautuksia

3.1. Komitea kiinnittää huomion siihen, että Tonavan alajuoksun ja suiston veden laadun jatkuva huononeminen on erityisen vaikea ongelma, joka johtuu pääasiassa siitä, että jätevedet johdetaan Tonavaan usein puhdistamattomina. Ongelmien ratkaisun painopisteenä on jätevesien puhdistuslaitosten rakentaminen, minkä suhteen vuonna 1991 aloitetulla kansainvälisellä Tonavan ympäristöohjelmalla on ratkaiseva merkitys.

3.2. Vuonna 1994 laadittiin EU:n tuella ”strateginen toimintasuunnitelma”, jonka tarkoituksena on tukea Tonavan suojelusopimuksen toteutusta. EU:n Phare-ohjelman lisäksi maailman ympäristörahoitusrahasto, Maailmanpankki sekä Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki rahoittavat tarvittavia toimenpiteitä.

3.3. Jotta Tonavan kuormitusta voitaisiin vähentää olennaisesti ja mahdollisimman pian, nykyiset tukivälineet olisi komitean mielestä optimoitava, tai niitä olisi tarvittaessa täydennettävä uusilla välineillä konkreettisten vedenpuhdistuslaitosten rahoittamiseksi. Toivottavaa olisi, että EU osallistuisi rahoitukseen nykyistä runsaammin. Tässä yhteydessä on otettava huomioon, että kuusi Tonavan rantavaltiota hakee EU:n jäsenyyttä.

3.4. Komitean mielestä on tarkoituksenmukaista yhdistää kansainvälinen Tonavan ympäristöohjelma mahdollisimman pikaisesti Tonavan suojelua koskevaan yleissopimukseen.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi elintarvikkeiden ja elintarvikkeiden ainesosien valmistamisessa käytettäviä uuttamisliuottimia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin 88/344/ETY muuttamisesta kolmannen kerran"

(97/C 66/02)

Neuvosto päätti 17. lokakuuta 1996 EY:n perustamissopimuksen 100 a artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ympäristönsuojelu-, kansanterveys- ja kuluttajajasto antoi lausuntonsa 8. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Kenneth J. Gardner, apulaisesittelijöinä Sergio Colombo ja Ann Davison.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 340. täysistunnessaan 27. marraskuuta 1996 seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 97 ääntä puolesta, 3 vastaan, ja 2 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Asiakirjassa ehdotetaan, että sallittuihin uuttamisliuottimiin liittyviä teknisiä seikkoja voitaisiin muuttaa komiteamenettelyllä. Nämä tekniset seikat rajoittuvat käyttöön, käyttöehtoihin ja enimmäispitoisuuksiin.

1.2. Kahta direktiiviin 88/344/ETY sisältyvää uuttamisliuotinta ehdotetaan poistettavaksi, koska teollisuus ei ole toimittanut toksikologista tietoa elintarvikealan tiedekomitealle (SCF).

1.3. Rasvojen ja öljyjen valmistuksessa käytettävän heksaanin enimmäismäärää pienennetään 5 mg/kg:sta 1 mg/kg:aan, koska tämä pienempi heksaanimäärä voidaan havaita nykytekniikalla.

1.4. Asiakirjassa ehdotetaan uuden, aromiaineiden valmistukseen SCF:n hyväksynnän saaneen uuttamisliuotinten lisäämistä direktiiviin. Yrteistä ja mausteista uutetuissa aromiaineissa 1,1,1,2-tetrafluorietaanin jäämät ovat äärimmäisen pieniä. Liuotinta käytetään ympäristön lämpötilassa tehtävässä prosessissa, jolla suojellaan herkkiä aromeja. Tätä ainesosaa on pitkään käytetty astmainhalaattorien ponnekaasuna.

2. Yleistä

Komitea hyväksyy ehdotuksen.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

3. Erityistä

3.1. 1 artiklan 1 kohta

3.1.1. Ehdotus antaa mahdollisuudet tehdä komiteamenettelyllä puhtaasti teknisiä muutoksia sen sijaan että neuvoston pitäisi joka kerran antaa uusi direktiivi. Neuvoston ja parlamentin direktiiviä edellyttävä nykyinen muutoskäytäntö vie tavattomasti aikaa ja käy yhä vaikeammaksi. Komiteamenettelyllä teknisiä muutoksia ja niitä seuraavaa SCF:n arviointia voidaan soveltaa ajoissa.

3.1.2. Toisaalta kansalaisten mielipiteet eivät tule riittävästi esiin komiteamenettelyssä. Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyy kaiken kaikkiaan komission ehdottaman komiteamenettelyn, mutta vaatii elintarvikealan neuvoa-antavassa komiteassa edustettuina olevien talous- ja yhteiskuntaelämän tahojen kuulemista.

3.1.3. On korostettava, että ehdotettu uusi menettely koskee pelkästään teknisiä muutoksia.

4. 1.2. artikla

Poistot ja lisäykset ovat elintarvikealan tiedekomitean tutkimustulosten mukaisia ja heijastavat käyttäjien tarpeita.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 16, (toinen painos 1988) olevan I niteen II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikennöimisen rajoittamista koskevan direktiivin 92/14/ETY muuttamisesta" ⁽¹⁾

(97/C 66/03)

Neuvosto päätti 17. lokakuuta 1996 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 84 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ympäristönsuojelu-, kansanterveys- ja kuluttajajaosto antoi lausuntonsa 8. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Klaus Boisserée.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa 1996) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 101 ääntä puolesta, neljä vastaan, ja viisi pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Lentomelun vähentäminen on jo vuosia kuulunut Euroopan yhteisön ympäristöohjelmiin. Lentomelun vähentämisellä pyritään suojelemaan kiitoratojen lähistöllä asuvaa väestöä. Näin on myös tarkoitus mahdollistaa useimmiten asutuksen läheisyydessä sijaitsevien lentokenttien laajentaminen ja optimaalinen käyttö. Yhteisö on antanut vuodesta 1980 lähtien säädöksiä yhteisymmärryksessä Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) kanssa tavoitteena vähentää asteittain lentomelua. Sitä voidaan käytännössä välttää ainoastaan ajanmukaisilla, vähämeluisilla lentokoneilla.

1.2. Käsiteltävä direktiiviehdotus koskee siviili-ilmailuun tarkoitettuja ääntä hitaampia lentokoneita ja suihkulentokoneita (ääntä nopeampia lentokoneita ja potkurilentokoneita koskevat erityismääräykset). Ehdotus 92/14/ETY ⁽²⁾ liittyy 2. maaliskuuta 1992 päivättyyn direktiiviin. Tässä direktiivissä kielletään niiden lentokoneiden käyttö yhteisössä, jotka eivät täytä tiettyjä kansainvälisiä melusuojustandardeja. Direktiivissä on mainittu tähän kieltoon poikkeuksia, joiden voimassaolo on rajoitettu vuoteen 2002 ja jotka koskevat käytännössä kehitysmaiden lentoyhtiöiden omistuksessa olevia vanhanmallisia lentokoneita.

1.3. Käsiteltävässä direktiiviehdotuksessa selkiytetään, muutetaan ja täydennetään yhteisössä käytettävien lentokoneiden liikennöintikiellon poikkeusmääräyksiä.

2. Yleistä

2.1. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa direktiiviehdotusta.

2.1.1. Direktiiviehdotus, kuten myös 1992 annettu direktiivi, on toisaalta väestön ja lentokenttien etujen, toisaalta niiden lentoyhtiöiden etujen välinen kompro-

missi, joiden on maansa kehitystason vuoksi käytettävä vanhaa lentokalustoa. Ehdotuksessa vahvistetaan selvä suuntaus näiden lentokoneiden käytön lopettamiseen, jotta haittoja voidaan vähentää selvästi jo ennen vuotta 2002.

2.1.2. Talous- ja sosiaalikomitea tekee periaatteessa myönteisessä lausunnossaan seuraavat huomautukset direktiiviehdotuksen yksittäisiin määräyksiin, sikäli kun niillä ei ole vain toimituksellista tai selventävää merkitystä.

3. Erityistä

3.1. 1 artiklan 2 kohta

Tämä säännös, joka merkitsee yleisesti liikennöintikiellon alaisten lentokoneiden käytön vähentämistä ennen vuotta 2002, on aikaisempaa direktiivitekstiä joustavampi ja paremmin sovitettu lentokenttien paikallisiin oloihin.

TSK kannattaa tätä ehdotusta.

3.2. 1 artiklan 6 kohta

Vuonna 1992 annetun direktiivin 7 artiklan uudella muotoilulla selvennetään ja yksinkertaistetaan tekstiä. Talous- ja sosiaalikomitea lähtee siitä, ettei tähänastisten lupaehtojen poistaminen anna jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille käytännössä nykyistä laajempaa mahdollisuutta liikennöidä lentokoneita, jotka kuuluvat direktiivin piiriin.

3.3. 1 artiklan 7 kohta

Kohdassa mainitulla ehdotuksella on määrä koordinoida melusuojamääräysten tulevat muutokset neuvoa-

⁽¹⁾ EYVL N:o C 309, 18.10.1996, s. 9

⁽²⁾ EYVL N:o L 76, 23.3.1991, s. 21; EYVL N:o C 339, 31.12.1991, s. 89

antavassa komiteassa. Talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että sen osallistuminen lainsäädäntöprosessiin on tästä huolimatta perusteltua.

3.4. 1 artiklan 8 kohta

Tärkeä kohta direktiiviehdotuksessa on poikkeuksiin oikeutettujen lentokoneiden luetteloiden tarkistaminen. Niitä on tarkistettava, sillä tähän asti voimassa olleet luettelot (vuoden 1992 direktiivin liite) eivät enää pidä paikkaansa, koska lentokoneita on tällä välin poistettu käytöstä ja koska lentoyhtiöt eivät ilmoittaneet koneitaan luetteluihin vuonna 1992, vaikka niiden olisi direktiivin mukaan kuulunut tehdä se. Kaiken kaikkiaan

uusi lista ei TSK:n mielestä johda poikkeustapausten lisääntymiseen.

3.5. 2 artikla

Jäsenvaltioille annetaan artiklassa tehtäväksi laatia ”seuraamusjärjestelmä”, jota on sovellettava direktiivin perusteella annettujen kansallisten määräysten rikkomisen johdosta. Jäsenvaltioiden on myös määrättävä näitä seuraamuksia. Direktiiviehdotuksen tämä säännös saattaa olla puuttumista jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmään. TSK lähtee siitä, että ”seuraamusten” ja seuraamusten määrämisen piiriin kuuluu myös muita lentomelun torjumiseen tähtäävien määräysten toteuttamismuotoja, kuten sakot ja hallinnolliset pakotteet. Muussa tapauksessa tämä direktiiviehdotuksen kohta ei olisi sopimukseen perustuvan lainsäädännön mukainen.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kulutustavaroiden kaupasta ja takuista”⁽¹⁾

(97/C 66/04)

Neuvosto päätti 1. lokakuuta 1996 EY:n perustamissopimuksen 100 a artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ympäristönsuojelu-, kansanterveys- ja kuluttajajaosto antoi lausuntonsa 8. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Harald Ettl, apulaisesittelijänä Christos Folias.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 340. täysistunnessaan 27. marraskuuta 1996 seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 106 ääntä puolesta, 1 vastaan, ja 5 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Komission direktiiviehdotuksessa pyritään antamaan jäsenvaltioille yhtenäiset vähimmäissäännökset laillisesta takuusta. Lisäksi siinä annetaan puitesäännöksiä kaupallisista takuista. Ehdotuksella ei kuitenkaan pyritä yhtenäistämään kaupallisia takuita tai asiakaspalvelua koskevia säädöksiä.

1.2. Unioni on tehnyt aloitteita kuluttajien takuita ja asiakaspalvelua koskevien ongelmien ratkaisemiseksi jo yli kahdenkymmenen vuoden ajan. Neuvosto on tehnyt

asiasta useita päätöksiä ja komissio toimintaohjelmia⁽²⁾. Komission vihreällä kirjalla kulutustavaroiden takuista ja asiakaspalvelusta⁽³⁾ aloitettiin laaja kuulemisprosessi siitä, millaiset yhteisön tason toimet olisivat mahdollisia ja toivottavia.

⁽²⁾ – Neuvoston päätös 14.4.1975, EYVL N:o C 92, 25.4.1975, s. 1 ja neuvoston päätös 19.5.1985, EYVL N:o C 133, 3.6.1981

– Kuluttajansuojapolitiikan tulevat painopistealueet, EYVL N:o C 186, 23.7.1992

– Kuluttajapolitiittinen kolmivuotisojelma (1990–1992), COM(90) 98 final, (1993–1995), COM(93) 378 final, Kuluttajapolitiikan ensisijaiset toimet 1996–1998, KOM(95) 519 lopull.

⁽³⁾ KOM(93) 509 final.

⁽¹⁾ EYVL N:o C 307, 16.10.1996, s. 8

1.3. Vihreästä kirjasta antamassaan lausunnossa⁽¹⁾ komitea kertoi suhtautuvansa myönteisesti kulutustavaratakuuta ja asiakaspalvelua koskeviin säädöksiin, mutta mainitsi samalla yhtenäistämiseen liittyviä vaikeuksia. Komitea kannatti laillisten takuiden yhtenäistämistä asteittain vähimmäissäännöksiin, mutta torjui kaupallisten takuiden täydellisen, pakollisen yhtenäistämisen.

1.4. Nyt käsiteltävänä oleva direktiiviehdotus on selvästi kapea-alaisempi kuin pitkän valmisteluvaiheen jälkeen oli odotettavissa. Siihen ei ole otettu seuraavia, komission sisäisessä valmistelutyössä vielä käsittelemiä aiheita: valmistajan suora vastuu laillisen takuun perusteella esitetystä vaatimuksista, nimenomainen vastuu tavarantoimittajan puutteellisesta kestävästä sekä asiakaspalvelun kokonaisuus.

1.5. Komitea suhtautuu myönteisesti direktiiviehdotuksessa asetettuun tavoitteeseen: vähimmäis oikeuksien takaamiseen kuluttajalle, joka ostaa virheellisen tuotteen sisämarkkinoilta. Komitea on samaa mieltä komission⁽²⁾ kanssa siitä, että kulutustavaratakuuden suhteen on toimittava ripeästi ja että asia on oleellinen, jotta sisämarkkinat toteutuisivat myös kuluttajan kannalta.

1.6. Samalla komitea korostaa laatuakökohtaa, joka liittyy kiinteästi kaikkiin laillista ja kaupallista takuuta koskeviin säännöksiin. Kulutustavaratakuuta koskevat selkeät säännöt, jotka vastaavat kuluttajien odotuksia ja joissa otetaan huomioon korkeatasoiset eurooppalaiset laatustandardit, parantavat yleistä laatutasoa.

2. Yleistä

2.1. Eurooppalaisen kuluttajan kannalta sisämarkkinoiden voidaan sanoa toimivan vasta, kun kuluttaja toisesta jäsenmaasta ostoksia tehdessään voi luottaa siihen, että mikäli tuotteissa ilmenee puutteita, hänellä on vastaava suoja kuin kotimaassaan. Komission lainaamista selvityksistä käy vaikuttavasti ilmi, että lukuisat kuluttajat eivät nykyisessä oikeudellisessa tilanteessa uskalla tehdä ostoksia muista jäsenmaista, koska he odottavat joutuvansa vaikeuksiin, jos tavara täytyisi vaihtaa tai sitä täytyisi korjata. Näin ollen tavaroiden vapaaseen liikkumiseen perustuvat sisämarkkinoiden edut jäävät kuluttajien sekä myös tavarantoimittajien saavuttamattomiin.

2.2. Tämän, erityisesti kuluttajansuojajärjestöjen kritikoiman epäkohdan poistaminen vaatii säädösten yhtenäistämistä EY-sopimuksen 100 a artiklaan nojautuvalla direktiivillä. Sitä laadittaessa on otettava huomioon, että vaikka jäsenvaltioiden siviilioikeussäädökset usein ovatkin samankaltaisia, niiden yksityiskohdat perustuvat kuitenkin aivan erilaisille ajatusmalleille. Laillisen ja kaupallisen takuun täydellinen yhtenäistäminen ei siksi ole mielekäs tapa turvata kuluttajille vähimmäis oikeudet, eikä se ole tarpeenkaan. Yhtenäistäminen tulisi komiteankin käsityksen mukaan rajata laillisen takuun ydinalueeseen, varsinkin koska asiaan ei pystytä vaikuttamaan tehokkaasti kansainvälisen siviilioikeuden piirissä eikä suositusten tai "pelisääntöjen" kaltaisten, vapaaehtoisuuteen perustuvien keinojen avulla.

2.3. Koska useat jäsenvaltiot ovat pyrkineet tekemään uudistuksia, komitea odotti, että komissio olisi laatinut uuden, innovatiivisen direktiiviehdotuksen. Ehdotuksen selvitysosassa komissio selostaa yksittäisissä valtioissa, esimerkiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Kreikassa ja Suomessa tehtyjä uudistuksia tuotteiden huonon kestävyuden tai käyttöiän, asiakaspalvelun ja valmistajan vastuun suhteen. Komitea korostaa, että kestävyyttä tai käyttöikää sekä asiakaspalvelua ja varaosien saatavuutta koskevat säännökset voivat opastaa selkeästi kestävään ja voimavaroja säästävään kulutukseen, mikä sopisi myös komission tavoitteeseen "kestävä ja ympäristöystävällinen kulutus"⁽³⁾.

2.4. Laillisen ja kaupallisen takuun säännöillä tulisi turvata myös kuluttajan tekemät investoinnit. Erityisesti pitkäaikaiseen käyttöön tarkoitettujen kestokulutustavarat ovat investointeja, joiden "kannattavuus" selviää yksittäiselle kuluttajataloudelle vasta vuosien kuluttua. Näin asian näkevät myös lukuisat valmistajat, ja tähän vedotaan myös mainoksissa esimerkiksi korostettaessa tuotteen erityisen pitkää käyttöikää tai lujatekoisuutta. Jos laillisen takuun jälkeen kuitenkin osoittautuu, että mainoksissa ylistetty pitkäikäisyys ei pidäkään paikkaansa, tästä direktiiviehdotuksesta ei löydy apua ongelmaan. Komitea kehottaakin pohtimaan kestävyuden käsitettä uudelleen tässä valossa.

2.5. Vaikka valmistajalla ja kuluttajalla ei tavallisesti olekaan sopimusta keskenään, kuluttajan ostopäätökseen vaikuttaa ratkaisevasti luottamus tietyn valmistajan merkkiin. Direktiiviehdotuksessa kuluttajalle ei kuitenkaan anneta minkäänlaisia välittömiä oikeuksia valmistajaan nähden. Komitea ymmärtää hyvin, että välittö-

⁽¹⁾ EYVL N:o C 295, 22.10.1994

⁽²⁾ Kuluttajapolitiikan ensisijaiset toimet 1996–1998. KOM(95) 519 lopull.

⁽³⁾ Kuluttajapolitiikan ensisijaiset toimet 1996–1998, painopistealue 7.

mien oikeuksien antaminen aiheuttaisi ongelmia – erityisen vaikeaa olisi määritellä, mitä keinoja kuluttaja voi käyttää oikeuksiensa ajamiseksi. Vastaavia säännöksiä jo toteuttavien yksittäisten jäsenvaltioiden kokemukset osoittavat kuitenkin, että nämä ongelmat voidaan ratkaista käytännönläheisesti. Komitea kehottaa siksi antamaan kuluttajalle oikeuden kääntyä suoraan valmistajan tai sen alueellisen edustajan puoleen, mikäli kyseessä on valmistusvirhe. Oikeudella olisi vaikutusta varsinkin silloin, kun kuluttajan on vaikeaa tavoittaa myyjää – esim. koska tavara on ostettu toisesta jäsenvaltiosta.

2.6. Komitea tähdentää, että laillista ja kaupallista takuuta sekä asiakaspalvelua koskevia kysymyksiä ei pidä tarkastella yksinomaan kuluttajan, vaan myös valmistajalta tukkuliikkeen kautta vähittäiskauppaan kulkevan jakeluketjun kannalta. On tutkittava erityisesti jakeluketjun sisäisiä suhteita ja erikseen myös vähittäiskauppioiden ja toimittajien usein epätydyttävää sopimussuhdetta tai todellista tilannetta. Myyntiketjussa viimeisenä olevan kauppiaan valitusmahdollisuudet tuotevirheistä vastuussa olevalle ketjun lenkille vaikuttavat tavallisesti ratkaisevasti hänen valmiuteensa etsiä kuluttajaa tyydyttävä ratkaisu.

2.7. Direktiiviehdotus käsittelee yksinomaan kulutustavaroiden kauppaa, ei palveluita koskevia laillisen tai kaupallisen takuun kysymyksiä.

3. Laillinen takuu

3.1. Direktiiviehdotusta laatiessaan komissio päätyi antamaan vähimmäissäännöt yhtenäistämiseksi. Ne koskevat vain muutamaa laillisen takuun ydinaluetta – erityisesti virheellisyyskäsitettä, takuuaikaa ja valitusmahdollisuuksia. Komissio ei ehdota säännöksiä sopimusoikeuden muihin kohtiin eikä myöskään käsiteltävien alueiden täydellistä yhtenäistämistä.

3.2. Vihreästä kirjasta antamassaan lausunnossa komitea kannatti asteittaista yhtenäistämistä, joka perustuu yhteisön antamin vähimmäissäännöksiin. Komitea ilmaisi myös vastustavansa yksittäisten jäsenvaltioiden säännösten kumoamista tai löyhentämistä. Tämän vuoksi talous- ja sosiaalikomitea suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen, jossa ei ajeta täydellistä yhtenäistämistä vaan ainoastaan vähimmäissäännöksiä.

3.3. Direktiivitekstin tiivistäminen ja rajaaminen muutamaaan ydinkysymykseen aiheuttaa kuitenkin sen, että sekä kuluttajalle että yrittäjälle tärkeitä käytännön kysymyksiä jää epäselväksi tai – koska niistä ei ole annettu yhtenäisiä vähimmäissäännöksiä – ne koetaan rajanylittävän kaupan uudeksi esteeksi. Näitä kysymyk-

siä ovat takuuajan luonne, valitusten teko aika tai oikeudelliset seuraamukset, mikäli kuluttajan valitsema keino ei johda virheen korjaamiseen. Myös näiden kysymysten käsittely itse direktiivissä on olennaista kuluttajan oikeusturvan parantamisen kannalta.

3.4. Myönteinen on myös komission pyrkimys tarkentaa käsitteitä ja poistaa epäselvyyksiä, joista huomautettiin vihreästä kirjasta annetussa lausunnossa. Käsitteiden määrittely perustuu käytännön seikkoihin ja kuluttajankin kannalta helposti ymmärrettäviin lähtökohtiin. Komitean mielestä kuluttajiksi on katsottava luonnollisten henkilöiden lisäksi taloudellisen tai ammatillisen asemansa ulkopuolella toimivat oikeushenkilöt, jotta direktiivin antama suoja olisi syrjimätön.

3.5. Virheellisuuden käsitteen määrittely otettiin vihreää kirjaa koskeneessa kuulemismenettelyssä vastaan huomattavan ristiriitaisin tuntein. Kuluttajaosapuoli suhtautui myönteisesti subjektiivisuuteen määrittelyyn, jonka mukaan olennaiseksi ehdoksi on otettava ”kuluttajan oikeutettujen odotusten mukaisuus”. Myyjien edustajat esittivät siitä kuitenkin lukuisia moitteita. Nyt käsiteltävänä olevassa direktiiviehdotuksessa myyjäosapuolen moitteet on otettu suurelta osin huomioon. Sopimuksenmukaisuuden ehtoihin, jotka on lueteltu 2 artiklan 2 kohdassa, ei enää ole kirjattu kuluttajan oikeutettuja odotuksia.

3.6. Ehdotuksen 2 artiklan 2 kohdassa sopimuksenmukaisuuden ehtoina luetellaan ensin annetun kuvauksen mukaisuus (tai näytteen tai mallin mukaisuus) ja soveltuvuus tarkoituksiin, joihin vastaavanlaisia tavaroita yleensä käytetään tai myyjän tiedossa olevaan erityistarkoitukseen. Ainoana lisäehtona d luetelmakohdassa vaaditaan, että kulutustavarat ”ovat laadultaan ja ominaisuuksiltaan tyydyttäviä ottaen huomioon tavaran luonne, maksettu hinta ja myyjän, valmistajan tai tämän edustajan niistä antamat julkiset ilmoitukset”.

3.7. Komitea katsoo, että kulutustavaraa ei voi pitää sopimuksenmukaisena, jos se täyttää edellä mainitut ehdot pelkästään ”tyydyttävästi”, varsinkaan koska tämä ei aivan ilmeisesti sulje pois ainakaan vähäisiä virheellisyyksiä. Sopimuksenmukaisuusehto täytyy yleisesti ottaen ainoastaan silloin, kun kulutustavara luovutetaan kuluttajalle virheettömänä, paitsi jos kuluttaja ilmoittaa tyytyvänsä pieneen vikaan siinä tapauksessa että hintaa alennetaan vastaavasti.

3.8. Komitean mielestä hinta voi vaikuttaa kulutustavaravaran sopimuksenmukaisuuteen 2 artiklan 2 kohdan d luetelmakohdan tarkoittamassa merkityksessä vain mikäli tuotteen muusta kuvauksesta käy ilmi, että laadun voi odottaa olevan tavanomaista huonompi (esim. jos tavaravaran ilmoitetaan olevan sekundalaatua). Mutta jos normaalikuvauksen mukaista tavaraa tarjotaan halvemmalla, ei missään tapauksessa ole välttämättä selvää, että kuluttajan pitää halvemman tuotteen ostaessaan olettaa, että laatu on tavanomaista huonompi. Jos direktiiviehdotusta sovellettaisiin johdonmukaisesti, voitaisiin jopa päätyä siihen, että tuotetta halvemmalla myyvälle kauppiaille voidaan laillisen takuun perusteella esittää pienempiä vaateita kuin samaa tuotetta kalliimpaan hintaan myyvälle. Koska ostoksilla käydään toisessa maassa usein hintaerojen vuoksi, komission ehdotus voisi vähentää rajakauppaa, mikä olisi aivan sisämarkkinoiden täydellisen avaamisen tavoitteen vastaista.

3.9. Velvoite, jonka mukaan kulutustavaroiden on vastattava valmistajan julkisesti antamia ilmoituksia (esim. mainoksia ja etikettejä) – mikäli asiasta ei nimenomaan ole toisin sovittu tai ilmoitusta oikaistu (3 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan mukaisesti) – vastaisi kuluttajien ilmeisiä odotuksia, koska kuluttajat eivät käytännössä tee eroa myyjän ja valmistajan antamien tietojen välillä. Lisäksi tällainen säännös vastaisi myös rehellisen kaupankäynnin vaatimuksia, koska sillä ehkäistäisiin tuleva vastuun edestakaisin siirtely, josta kuluttaja joutuu kärsimään. Komitean mielestä olisi kuitenkin tehtävä selväksi, että 3 artiklan 2 kohdassa mainituilla valmistajan tai tämän edustajan julkisilla ilmoituksilla tarkoitetaan pelkästään tuotteen ominaisuuksista annettuja tietoja eikä yleisluonteista mainontaa.

3.10. Laillisen takuunajan määrittelyminen kahdeksi vuodeksi on YK:n kauppaa koskevien sopimusten määrittelyn mukainen ja yritys löytää kompromissi jäsenvaltioiden hyvin eripituisille takuuajoille. Koska kyseessä on yhtenäisen vähimmäissuojan antaminen, tämä voidaan hyväksyä kuluttajansuojan kannalta. Komitea ymmärtää kuitenkin, että suunniteltu kahden vuoden takuuajaksi pidentää joidenkin jäsenvaltioiden takuuajaksi huomattavasti. Koska se koskee kaikkia tuotteita, komiteasta tuntuisi järkevältä varautua tietynsuuruiseen joustoon sopimusten suhteen (ks. kohta 5.1).

3.10.1. Kaksi vuotta voimassa oleva takuu ei tarkoita, että kulutustavaravaran on oltava virheetön koko takuunajan, mikä on yleinen väärinkäsitys. Sillä annetaan kuitenkin mahdollisuus vaatia kahden vuoden sisällä korvausta vioista, joita tuotteessa oli jo kaupantekohetkellä, mutta jotka kävivät ilmi vasta myöhemmin. Tällä säännöksellä lopetettaisiin myös kuluttajan kannalta ongelmallinen,

kauppiaisiin nähden heikompi asema rajanylittävissä ostoissa: kahden kauppiaan välistä valtioiden rajat ylittävää kauppaa koskee nykyään YK:n kauppasopimuksissa määritelty kaksivuotinen laillinen takuu, kuluttajia taas koskee kansallinen lainsäädännön mukainen, valtiosta riippuen usein vain kuuden kuukauden tai vuoden mittainen takuu.

3.10.2. Komitea pitää kiinni siitä, että 3 artiklan 1 kohdassa säädetty, laillista takuuta koskeva kahden vuoden määräaika, jonka aikana tavarassa jo luovutushetkellä olevista mutta myöhemmin ilmenevistä virheistä on valitettava, ei saa ennakkoon määritellä kaupallisen takuun voimassaoloaikoja. Toisin kuin laillinen takuu, kaupalliset takuut kattavat tavallisesti kaikki viat, jotka tavarassa ilmenevät tietyn ajan kuluessa ostosta riippumatta siitä, olivatko ne tavarassa jo luovutushetkellä. Kaupallinen takuu, jolla taataan tavaravaran virheettömyys tietyksi ajaksi, esimerkiksi vuodeksi, on direktiiviehdotuksen 5 artiklan 1 kohdankin mukaan edelleen mahdollinen, mikäli takaaja sitoutuu myös laillisen takuun sisällöltään vähäisempään vastuuseen.

3.11. Takuun alkamisajankohdaksi on määritelty tavaravaran luovutushetki. Direktiiviehdotuksen muotoilun perusteella niitä vikoja koskevan takuun alkamisajankohtaa, jotka tavarassa olivat piilevinä ("orastavina") jo luovutushetkellä, mutta jotka niiden luonteen vuoksi voidaan todeta vasta myöhemmin, ei ole mahdollista siirtää. Käytännön ongelmia esiintyy esimerkiksi sellaisten kulutustavaroiden suhteen, joiden kestoajalle asetetaan tiettyjä vähimmäisvaatimuksia, mutta jotka eivät täyty, koska tavarassa on rakenteellinen vika.

3.12. Ehdotuksen 3 artiklan 3 kohdan oletussäännökseen komiteassa suhtaudutaan ristiriitaisesti. Vaikka tällaista säännöstä ei vielä olisi jäsenvaltion lainsäädännössä, käytäntö on osoittanut, että pitkäaikaisesta asiakassuhteesta kiinnostuneet yritykset soveltavat tätä periaatetta vapaaehtoisesti jo nyt. Komitea toteaa lisäksi, että oletussäännöstä ei sovelleta, jos kyseessä on "virhe", joka syntyy kulutustavaravaran tavallisesta kulumisesta tai jos virheoletus on tavaravaran luonteen vastainen. Koska laillinen takuu koskee yksinomaan vikoja, jotka olivat olemassa luovutushetkellä, oletussääntö ei ole voimassa, mikäli tavaravaran "virheellisyys" on aiheutunut tavallisesta kulumisesta. On kuitenkin huomattava, että tämä säännös voi saattaa kuluttajan todisteluvaikeuksiin ensimmäisten kuuden kuukauden kuluessa tavaravaran luovuttamisesta. Komitean mielestä voitaisiin harkita oletussäännöksen soveltamista vain niissä tapauksissa, joissa yrittäjän pitäisi kuluttajaa paremmin pystyä arvioimaan, oliko tavarassa vikaa vai ei.

3.13. Vihreää kirjaa koskeneella lausuntokierroksella kysymys kuluttajan mahdollisuuksista valita jokin vaihtoehtoisista oikeuskeinoista otettiin vastaan ristiriitaisesti. Komitea kannattaa periaatetta, jonka mukaan kuluttajalla on oltava mahdollisuus saada sopimuksen mukainen suoritus mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti. Tämän vuoksi vaikuttaa mielekkäältä antaa kuluttajalle mahdollisuus valita useiden keinojen välillä – mikäli ne ovat kauppiaan kannalta hyväksyttäviä. Yksittäisissä tapauksissa – myydyin tavarain erityisluonteen tai kuluttajan käyttämän erityisen jakelukeinon vuoksi – voi myös kuluttajan edun vuoksi tuntua sopivalta sallia poikkeavia sopimuksia. Se voi olla tarpeen myös taloudellisista syistä. Komission tulisi tarkistaa, onko tähän mahdollisuuksia.

3.14. Komitea ymmärtää kuitenkin, että kauppiaan kannettavaksi asetettu vastuu ei yksittäistapauksissa tuntuisi oikeudenmukaiselta, jos sopimus raukeaisi välittömästi, mikäli tavarassa ilmenee vähäisiäkin vikoja. Jos direktiiviehdotuksessa kuitenkin annetaan yksittäisille jäsenvaltioille mahdollisuus vähäisten sopimustenvastaisuuksien kohdalla rajata kuluttajan keinovalikoimaa, tämä johtaa jälleen kuluttajien ja myyjien oikeudelliseen turvattomuuteen. Komitea kehottaakin siksi selvittämään itse direktiivissä, onko kuluttajalla oikeus käyttää kaikkia valikoimaan kuuluvia keinoja myös, kun kyseessä on vähäinen vika. Mahdolliselta tuntuu, että direktiivissä annettaisiin kyllä oikeus käyttää kaikkia valituskeinoja – jotka on lueteltu ehdotuksen 3 artiklan 4 kohdassa – mutta sallittaisiin, että sopimukseen kirjataan ehto, jonka mukaan sopimuksen purkamisoikeuden käyttäminen ei ole mahdollista, mikäli kyseessä on vähäinen vika.

3.15. Direktiivissä erotellaan selkeästi oikeus siihen, että tavara korjataan, ja oikeus tavarain vaihtamiseen; kuluttajan kannalta paras tapa korjata teollisena sarjatuotantona valmistettu tavara on tavallisesti sen korvaaminen (virheellisen tavarain vaihtaminen virheettömään). Mikäli joko jäsenvaltioille tai sopimuksen laatijoille annetaan mahdollisuus rajoittaa oikeusvalikoimaa (kuten 3 artiklan 4 kohdan viimeisessä virkkeessä), oikeus rajata pois tavarain vaihtaminen tulisi antaa vain, mikäli vaihtamisen sijasta tehty korjaaminen ei vähennä tavarain arvoa.

3.16. Direktiiviehdotuksessa ei käsitellä ollenkaan sitä, mitä pitäisi tapahtua, mikäli kuluttajan tekemä valitus ei johda toimenpiteisiin. Tällä on merkitystä erityisesti silloin, kun kuluttaja vaatii tavarain korjaamista, mutta myyjä ei korjaa sitä. Kuluttajalla tulee näissä tapauksissa olla oikeus tuloksettomain korjaamisvaatimuksen jälkeen vaatia sopimuksen purkamista; näin myös silloin kun ensimmäinen vuosi tavarain toimittamisesta on kulunut.

3.17. Mikäli myyjän korjaamisyritys epäonnistuu, kuluttajalla tulee myös olla oikeus vaatia sopimuksen purkamista riippumatta siitä, onko 3 artiklan 4 kohdan toisessa virkkeessä määritelty määräaika tähän mennessä jo umpeutunut.

3.18. Avoimeksi direktiiviehdotuksessa jää myös kysymys, alkaako laillisen takuun määräaika uudelleen, kun tavara on korjattu tai korvattu. Tarkoituksena ei oletettavasti voi olla yksinomaan, että myyjän on korjattava virheellistä tuotetta niin kauan, että takuu-aika vihdoin umpeutuu, vaan että kuluttajalla olisi takuuajan päättymisen jälkeenkin toimintakuntoinen kulutustavara. Kun vika on korjattu, tätä yksittäistä vikaa koskevan takuuajan on alettava uudelleen. Komitean mielestä olisi myös tehtävä selväksi, että korjaamiseen kuluvia aikoja ei lueta mukaan takuu-aikaan ja että korjaaminen on osa sopimuksenmukaista suoritusta, johon sovelletaan muita sopimusoikeudellisia säännöksiä – esim. kansallisia säännöksiä palveluita koskevista laillisista takuista.

3.19. Direktiiviehdotuksessa ei säädetä myöskään toisesta laillista takuuta koskevasta ongelmasta: missä paikassa laillista takuuta koskevat velvoitteet on täytettävä. Tällä on merkitystä ennen kaikkia silloin, kun tavarain ongelmaton kuljetus ei ole mahdollista, esim. koska ne on asennettu kiinteästi paikoilleen. Komitean katsoo, että direktiivin tarkentamisesta näiden ongelmien suhteen olisi apua käytännössä.

3.20. Komitea suhtautuu myönteisesti 3 artiklan 5 kohdan säännökseen, joka koskee vastuun jakautumista jakeluketjussa – lopullisen myyjän oikeutta hyvitykseen aiemmalta toimittajalta – ja jolla on tarkoitus varmistaa ennen kaikkea pk-yritysten oikeudellinen asema aiempaan toimittajaan nähden. Muotoilu on kuitenkin epäselvä kahdessa suhteessa: ensinnäkin käsitettä ”vastuullinen osapuoli” ei ole määritelty ja toiseksi avoimeksi jää, voidaanko kansallisella lainsäädännöllä kaventaa tätä oikeutta. Komitea katsoo, että sitä ei tulisi voida rajoittaa kansallisella lainsäädännöllä eikä sopimuksilla. Säännösten tulisi olla aivan yhtä pakottavia kuin 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa on säädetty kuluttajien suojusta, myös kun kyseessä on lopulliselle myyjälle 3 artiklan 5 kohdassa annettu hyvitysoikeus.

3.21. Kuluttajan kannalta erittäin ongelmallinen on 4 artiklassa määritelty tavarain virheilmoitus, ennen kaikkea siksi, että kuukausi, jonka kuluessa virheestä on ilmoitettava, ei ala vasta sitten kun kuluttaja on havainnut virheen, vaan jo silloin kun hänen olisi pitänyt havaita se.

3.22. Ilmoitusvelvollisuus on lainattu YK:n kauppaoikeudesta, joissa tunnetaan kuitenkin myös – hyvän

kauppatavan mukaisesti – ostajan (joka on YK:n kauppoikeudessa aina kauppias) tutkimusvelvollisuus (YK:n kauppoikeuden 38 artikla). Eräissä jäsenvaltioissa kulutustavaroiden kaupassa ei kuitenkaan tunneta tällaista tutkimusvelvollisuutta, eikä sitä komission mielestä tulisi ottaa käyttöön sitovana – edes epäsuorasti. Olisi täysin elämälle vierasta säätää kuluttajalle velvollisuus tutkia kaikki ostamansa tavarat heti tarkkaan, koska hän ei usein edes kykene tekemään sitä.

3.23. Kuluttajien ilmoitusvelvollisuus on näin ollen mielekäs vain, kun kyseessä on aika, jonka jälkeen todistustaakka siirtyy, eli tässä direktiiviehdotuksessa tavarantoimittamista seuraavat kuusi kuukautta. Pidemmälle ajanjaksolle ei ole suotavaa säätää ilmoitusvelvollisuutta. Kuluttaja, joka jättää ilmoituksen tekemättä, heikentää ilman sitäkin omaa oikeudellista asemaansa, koska hänen velvollisuutensa on osoittaa vika ja että vika oli olemassa jo luovutushetkellä, mikä vaikeutuu sitä enemmän mitä kauemman aikaa kuluu. Ilmoituksen tekemättä jättämisen tulisi kaventaa oikeutta laillisen takuun suojaan vain silloin, kun se on vaikuttanut vikaan (se on esimerkiksi pahentunut tavalla, joka olisi voitu ehkäistä, mikäli asiasta olisi ilmoitettu ajoissa).

4. Kaupallinen takuu

4.1. Vihreästä kirjasta antamassaan lausunnossa komitea torjui nimenomaisesti kaupallisen takuun täydelli-

sen yhtenäistämisen ja viittasi mahdollisuuteen luoda ”pelisääntöjä” tällä alalla.

4.2. Komissio ei olekaan yhtenäistänyt kaupallista takuuta yksityiskohtaisesti. Se rajoittuu direktiiviehdotuksessa kahteen näkökohtaan: velvoitteeseen, jonka mukaan kaupallisten takuiden tulee olla edullisempia kuin laillisen takuun, ja periaatteellisiin muotovaatimuksiin (jotka ovat olennaisilta osiltaan samat kuin nykyinen ”hyvän kauppatavan” määritelmä).

4.3. Komitea suhtautuu myönteisesti komission menettelyyn. Ehdotuksen 5 artiklan 1 kohdassa mainitulla ”paremman aseman periaatteella” on tarkoitus ehkäistä kuluttajan harhaanjohtaminen, mutta myös toteuttaa rehti kaupankäynti. Tiettyyn vähimmäissisältöön – eli laillisen takuun sisältöön – velvoittaminen tekee kaupallisista takuista entistä enemmän kilpailuvälineen eikä pelkkää mainostamiskeinoa.

5. Säännösten pakottavuus

Kohdassa 3.10 mainittujen seikkojen tähden 6 artiklan 1 kohtaa tulisi täydentää seuraavasti:

”Säännös ei koske takuuajasta tehtyjä sopimuksia, mikäli takuuajan rajoittaminen vuoden mittaiseksi näyttää asianmukaiselta myydyin tavarantoimittajan erityisluonteen vuoksi.”

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Kaupallinen viestintä sisämarkkinoilla –
Komission vihreä kirja"

(97/C 66/05)

Komissio päätti 13. toukokuuta 1996 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta "Kaupallinen viestintä sisämarkkinoilla – Komission vihreä kirja".

Asian valmistelusta vastannut teollisuus-, kauppaa-, käsiteollisuus- ja palvelujaosto antoi lausuntonsa 6. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli John Simpson.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 340. täysistunnossaan 27. marraskuuta 1996 seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 102 ääntä puolesta, 3 vastaan, ja 5 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Vihreä kirja on laadittu komission vuonna 1992 alulle paneman, kaupalliseen viestintään vaikuttavista esteistä tai vääristymistä koskeneen laajan tutkimuksen pohjalta. Komissio tekee kirjassa ehdotuksia tilanteen parantamiseksi sekä pyytää talous- ja sosiaalikomiteaa ja muita asiasta kiinnostuneita tahoja esittämään näkemyksensä asiasta.

1.2. Jäljempänä tarkemmin käsiteltävillä ehdotuksilla on tarkoitus kodifioida, selkiinnyttää ja yksinkertaistaa kaupallista viestintää sisämarkkinoilla. Ehdotuksilla tähdätään sisämarkkinoiden nykyistä parempaan toimintaan: niillä ei ole tarkoitus muuttaa erityisesti perustamissopimuksen 30 ja 59 artiklassa määriteltyä periaatteellista oikeudellista kantaa. Ne eivät myöskään vaikuta jäsenvaltioille perustamissopimuksen 56 artiklassa myönnettyyn erioikeuteen säättää tiettyjä kieltoja ja rajoituksia.

1.3. Komission mukaan myös suhde yhteisön muuhun politiikkaan ja toimintaan on otettava huomioon. Ehdotuksessa hahmotellaan käytäntö, jonka pitäisi auttaa komissiota arvioimaan yhteisölainsäädännön ja jäsenvaltioiden säännösten yhteensopivuutta. Tarkoitus on löytää menetelmä, jonka avulla voidaan perehtyä yksittäisten jäsenvaltioiden harkitsemiin lainsäädännön tai säännösten olennaisiin muutoksiin.

1.4. On osoittautunut, että useampaan kuin yhteen valtioon suunnatun kaupallisen viestinnän markkinamahdollisuudet ovat kasvaneet. Mainostamisen ja merkimarkkinoinnin lisäksi on muitakin mahdollisia kiinnostuksen alueita. Kansalliset rajoitukset tai sääntelykehysten erot voivat aiheuttaa jännitteitä, jos niitä pidetään

sisämarkkinoiden toimintaa haittaavina tarpeettomina esteinä. Mikäli komissio ei ryhdy toimenpiteisiin, on odotettavissa, että se saa yhä enemmän valituksia sisämarkkinoiden toiminnan perusteettomista rajoituksista, ja Euroopan tuomioistuimen käsittelyyn päätyy useampia tapauksia kuin ennen.

1.5. Komission perustelu aloitteen tekemiseksi on vankka, koska nykytilanne on epätydyttävä, tehoton ja epävarma. Tuomioistuimeen vetoaminen on joidenkin valittajien mielestä jo sinänsä este ja vie aikaa, jos siihen turvaututaan. Vetoaminen jättää lisäksi tuomioistuimen tehtäväksi päättää noudatettavan politiikan suunnasta luomalla ennakkotapauksia. Mikäli komissiolla olisi käytettävissään systemaattisesti määritelty hallinnollinen arviointimenetelmä, joitakin ongelmia voitaisiin ratkaista nopeammin ja tehokkaammin. Arviointimenetelmästä olisi ehkä apua myös tuomioistuimelle, kun se pohtii käsiteltäväksi saamiaan tapauksia.

1.6. Komissio määrittelee termin "kaupallinen viestintä" seuraavasti: "kaikki viestintämuodot, joilla pyritään edistämään joko loppukäyttäjien tai jakelijoiden tuotteista, palveluista taikka jostakin yhtiöstä tai organisaatiosta saamaa mielikuvaa".

1.7. Termi käsittää kaikki tuotteiden ja palvelujen myyntiä edistävät mainonnan, suoramarkkinoinnin, sponsoroinnin, myynninedistämisen ja suhdetoiminnan muodot. Se kattaa myös kaikki yritykset ja julkiset tai puolittain julkiset virastot, yleishyödylliset yhdistykset ja poliittiset organisaatiot. Sitä voidaan soveltaa kaikkien painettuun, audio- ja televiestintämateriaaliin,

mukaan lukien tiedonvälitystä, markkinointia ja etämyyntiä palvelevan, nopeasti kasvavan kaapeli- ja televiestinnän sekä satelliittien käytön.

1.8. Komission ehdotuksia arvioitaessa on tärkeä pitää mielessä, että sisämarkkinoilla on tarkistettava kansallisten säännösten olevan perustamissopimuksen mukaisia eikä päinvastoin. Kaupallisen viestinnän kaltaisen palvelutoiminnan vapaan harjoittamisen periaate on jo olemassa.

Jos tätä vapautta rajoitetaan, ”yleisestä edusta” tehtyjen ennakkopäätösten mukaisesti voidaan nyt kodifioida seuraavat perusehdot:

- jäsenvaltioissa toimivia palvelutoiminnan harjoittajia koskevien rajoitusten on oltava syrjimättömät,
- rajoitusta on voitava perustella ”yleisellä edulla”,
- rajoituksen on oltava oikeassa suhteessa perusteltuun tavoitteeseen nähden.

Komissio on havainnut, että sen saamat valitukset eivät yleensä sisällä syytöstä syrjinnästä, joka olisi johtunut palvelujen toimittajan kansallisuudesta.

1.9. ”Yleiseen etuun” voidaan vedota monista syistä, niitä ovat esimerkiksi kulttuuri- ja kielitekijät, alaikäisten suojeleminen, kuluttajansuojeleminen, siveellisyyksikäsitukset jne. Näitä kansallisten säännösten perusteluja voidaan kuitenkin tutkia – viime kädessä Euroopan tuomioistuinmessä – sen varmistamiseksi, että ne eivät sisällä epäsuoraa syrjintää, mitä ei tietenkään voida hyväksyä.

1.10. Vaikka kaupalliseen viestintään sovellettavat sisämarkkinoiden peruseriaatteet tulee olla helposti selvitettävissä, jotta niitä voidaan tulkita ratkaisua vaativissa tilanteissa, niiden soveltaminen on vaikeaa ja joskus pakostakin ristiriitaista.

1.11. Yksinkertaisimmaksi peruseriaatteen voi katsoa, että alkuperämaassa sallittujen kaupallisen viestinnän standardien ja menetelmien on oltava sallittuja myös muissa jäsenvaltioissa edellyttäen, että ne ovat perustamissopimuksen mukaisia. Komitea myöntää kuitenkin, että kansallisten sääntelyviranomaisten tavoitteissa on monia perusteltavissa olevia eroja. Täydellisen vastavuoroisen tunnustamisen periaate ei sovi yhteen sisämarkkinoilla hyväksyttävien aste-erojen kanssa.

1.12. Sitä vastoin on katsottavissa, että jäsenvaltioiden tulisi saada oikeus soveltaa kansallisten standardien mukaista sääntelyä kaupalliseen viestintään moninaisten kulttuuri-, kieli- ja yhteiskuntaerojen perusteella. Täydellinen asioihin puuttumattomuuden periaate olisi kuitenkin epäsuora tapa sallia syrjintä ja joissakin tapauksissa vastoin perustamissopimusta. On löydettävä sopiva tasapaino näiden vastakkaisten näkemysten eli perustamissopimuksen periaatteiden ja jäsenvaltioille myönnetyn ”yleistä etua” koskevan suojelumahdollisuuden välillä.

2. Komission ehdotukset

2.1. Komissio pyytää kannanottoja kahteen laajakantoiseen ehdotukseen. Ne ovat komission käytännönläheinen vastaus kaikkien jäsenvaltioiden käsityksistä tehtyyn laajaan tutkimukseen, jota selvitetään tiivistetyssä vihreässä kirjassa ja tarkemmin komission työasiakirjassa (1).

2.2. Komitea suhtautuu myönteisesti vihreän kirjan julkaisemiseen hyvänä keinona hahmottaa ongelmia, pyytää kannanottoja asiasta kiinnostuneilta järjestöiltä ja elimiltä sekä punnita sisämarkkinoiden toimintaa koskevia parannusehdotuksia.

2.3. Tässä lausunnossa ei toisteta tutkimuksen todistusaineistoa. Siihen kuuluvat valtiottain vaihtelevat ”harhaanjohtavan mainonnan” määritelmät; lainsäädäntöjen erot sen suhteen, millainen vertaileva mainonta on hyväksyttävää; hintamainontaa, alennuksia ja alennusmyyntejä koskevat erilaiset säännöt; puhelin-, postija kylkiäismainonnan sallittavat muodot; viestintärajoitukset (erityisesti televisiomainonta ja tv-ostokset); sponsoroitirajoitukset; tuoterajoitukset (kuten tupakka, lelut, lääkeaineet jne.) ja muut rajoitukset, jotka liittyvät hyvään makuun, säädyllyisyyteen, ammattietiikkaan, kieleen ja politiikkaan.

2.4. Vihreässä kirjassa tehdyt ehdotukset eivät ole oikeusvälineitä vaan keinoja, joilla yritetään helpottaa komission päätöksentekoa, kun jokin tapaus on mahdollisesti perustamissopimuksen vastainen tai kun komissio käsittelee sääntelyehdotuksia. Ne perustuvat tietenkin perustamissopimuksen määräyksiin. Sopimusta loukkaavat tapaukset käsitellään perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisesti. Kuten vihreän kirjan I osassa

(1) Työasiakirja XV/9579/96: Kaupallinen viestintä sisämarkkinoilla.

selvitetään, yhteisön ehdotuksilla voi tavoitteesta riippuen olla useita perusteita (esim. 100 a artikla ja 57 artiklan 2 kohta, kun kyseessä ovat sisämarkkinat, tai 129 artikla, kun kyseessä on terveyden suojeleminen ja kuluttajansuoja), koska kaupallista viestintää säädelään eri syistä.

3. Toiminnalliset vaikutukset

3.1. Ensimmäisessä ehdotuksessa hahmotellaan sellaisen menetelmän puitteet, jota käytettäisiin arvioitaessa, ovatko kaupalliseen viestintään vaikuttavat kansalliset lait tai säännökset sopivia ja suhteellisia.

3.2. Toisessa ehdotuksessa esitetään a) tehostettua Euroopan tasoista koordinaointia ja tiedotusta siten, että komissiolle ilmoitetaan kaupalliseen viestintään vaikuttavista nykyisistä ja ehdotetuista kansallisista sääntelytoimista, ja b) jäsenvaltioiden edustajista koottu neuvoa-antavan komitean muodostamista komissiota tukevaksi foorumiksi.

3.3. Menetelmät

3.3.1. Ensimmäisessä ehdotuksessa mainitussa menetelmässä, jonka avulla kaikkia kaupalliseen viestintään vaikuttavia kansallisia rajoitustoimia voidaan arvioida entistä yhtenäisemmin, on tarkoitus yhdistää nykyinen ja tekeillä oleva lainsäädäntö ja liittää siihen erityistapauksia varten yhteisesti sovittu yksityiskohtainen vaikutusanalyysi. Pohjimmiltaan kyse on siitä, että kansallisten rajoitustoimien on oltava sellaisia, että niillä todennäköisesti saavutetaan haluttu tavoite ja että rajoitukset eivät ole laajempia kuin mitä käytännössä välttämättä tarvitaan tavoitteen saavuttamiseksi. Menetelmästä sopiminen auttaisi komissiota ja jäsenvaltioita luomaan kehykset kaikelle ehdotetulle lainsäädännölle ja uusille rajoitussäännöksille.

3.3.2. Menetelmä olisi kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa hankittaisiin tosiasiallinen yleiskäsitys toimien mahdollisista vaikutuksista käyttämällä viittä avainkriteeriä, joista jokainen vastaisi yhtä kriittistä kysymystä. Toisessa vaiheessa arvioinnin tuloksia sovellettaisiin suhteellisuudesta ja/tai yhteensopivuudesta päätettäessä.

3.3.3. Yleiskäsitys hankitaan seuraavilla viidellä kysymyksellä:

A. Mikä on toimenpiteen mahdollisesti aiheuttama "ketjureaktio" (mukaan lukien vaikutukset kuluttajiin, valmistajiin ja välittäjiin sekä loppukäyttäjiin)?

B. Mitkä ovat toimenpiteen tavoitteet?

C. Onko toimenpide asetetun tavoitteen mukainen?

D. Onko toimenpiteellä kielteisiä vaikutuksia?

E. Onko toimenpide tehokas (myös mahdollisimman lieviä rajoituskeinoja käytettäessä)?

3.3.4. Kun tärkeimmät ominaispiirteet on selvitetty, näiden viiden kriteerin avulla voidaan arvioida suhteellisuus kansallisiin toimiin nähden ja yhdenmukaisuus yhteisön säännöksiä kanssa.

3.3.5. Komitea on samaa mieltä siitä, että tämä voisi toimia ymmärrettävänä ja sovittuna arviointimenetelmänä, joka vähentäisi nykyistä, menetelmän puuttumisesta aiheutuvaa epäselvyyttä ja epävarmuutta. Menetelmällä on tarkoitus saavuttaa useita tavoitteita. Ensinnäkin jäsenvaltiot ja komissio ymmärtänevät näin paremmin toistensa perusteet ja voinevat olla yhtä mieltä toistensa tekemistä päätösehdotuksista. Toiseksi menetelmästä voi olla apua Euroopan tuomioistuimelle sen käsitellessä päätettäväkseen saatettuja asioita.

3.3.6. Tällaisen menetelmän käyttöönotto herättää ymmärrettävästi kysymyksen, onko se "poliittisesti neutraali". Eräät ryhmät ja yhdistykset ovat jo tiedustelleet, otetaanko kuluttajien suojelemiseksi ja epärehdin kilpailun ehkäisemiseksi tarkoitettujen kansallisten säännösten riittävästi huomioon. Toiset taas kysyvät, parannetaanko menetelmällä monikansallisten yritysten markkinamahdollisuuksia. Heidän huolenaan on, että komissio saattaa kyetä asettamaan sisämarkkinakysymykset tärkeysjärjestyksessä etusijalle.

3.3.7. Nämä kysymykset ovat luonnollisia. Koko yhteisön kattavan tehokkaan kuluttajansuojan heikentämistä ei voida hyväksyä. Kritiikkiä aiheuttaisi myös, mikäli monikansalliset yritykset saisivat epärehdin kilpailuedun. Komitea myöntää kuitenkin, että menetelmän avulla voitaisiin samalla kertaa turvata entistä parempi kuluttajansuoja ja antaa tilaisuus yhdenmukaistaa kaupallisen viestinnän käytännöt, vaikkapa vain siten, että jäsenvaltioiden tärkeimmistä standardeista saadaan verrannollista ja vertailtavissa olevaa tietoa kaikkien viranomaisten käyttöön. Huolestuneisuutta on myös aiheuttanut, että jotkin suuret kaupalliset organisaatiot voisivat saada entistä laajemman markkinaosuuden ja että tilannetta voitaisiin käyttää väärin.

Mutta mikäli tämä koskee useampia kuin yhtä jäsenvaltiota, komissiolla on jo nykyään velvollisuus puuttua määräävän aseman väärinkäyttöön. Kansalliset kilpailu- viranomaiset vastaavat asiasta jäsenvaltioissa.

3.3.8. Komitea on tutkinut tarkoin, miten kaupallisen viestinnän nykyistä tiukemmasta sitomisesta sisämarkkinoihin tehdyt ehdotukset mahdollisesti vaikuttavat liike-elämään ja kuluttajiin. Kaksi asiaa näyttää olevan ratkaisevia prosessissa:

- a) nykyisten, puutteellisesti toimivien sisämarkkinoiden vaikutukset liike-elämään ja kuluttajiin,
- b) komission ehdotusten mahdolliset taloudelliset vaikutukset.

3.3.9. Nykyisillä, vielä puutteellisesti toimivilla sisämarkkinoilla syrjitään rajanylittävää kaupallista viestintää. Vaikka sisämarkkinat on toteutettu tavaroiden ja useiden palvelujen alalla, jäsenvaltioiden erilaiset markkinasäännökset rajoittavat usein merkkipkohtaista mainontaa, yleistä mainontaa ja sponsorointihankkeita. Ongelmaa ei voida ratkaista poistamalla kaikki kansalliset säännökset, eikä jokaista säännöstä ole tarpeenkaan yhtenäistää. On testattava, ovatko ehdotetut säännökset perustamissopimuksen mukaisia. Puolueettoman menetelmän ehdottamista tavoitteeseen pääsemiseksi ei pitäisi nähdä joidenkin liike-elämän alojen suosimisena: menetelmällä voidaan lähinnä oikaista rajanylittävää kaupallista viestintää haittaava vinouma.

3.3.10. Toiseksi kyseessä on etu, joka kyseisten markkinoiden avautumisesta mahdollisesti koituu kaikille kuluttajille – yksityishenkilöille tai yrityksille – ja taloudelle yleensä. Vaikka kokonaisuhyötyä voidaan pitää pienenä, kaikki komission suosimaan suuntaan tehtävät muutokset vapauttaisivat tiettyjä laajoja talousaloja ja edistäisivät erikoistumista.

3.3.11. Samoin voidaan tietenkin perustella sitä, että rajoitetuilla kotimarkkinoilla toimivat kaupallisen viestinnän harjoittajat joutuisivat kilpailemaan markkinoista nykyistä enemmän. Mutta vaikka jotkut voivat pitää tätä epärehdinä, kilpailun lisääntyminen suojeluasteen vähentämisen jälkeen ei välttämättä sitä ole. Mikäli kyseinen ajattelutapa pätsi, koko sisämarkkinoiden luominen voitaisiin kyseenalaistaa. Kuluttajien ja kaupallista viestintää sanomansa perillemeneon käyttävien puolesta on todettava, että nykyisestä markkinoiden

hajanaisuudesta koituu todennäköisesti vielä suuremmat kontaktikulut myytyä yksikköä tai, kuten viestintämarkkinoiden asiantuntijat saattaisivat sanoa, ”tuhatta yksikköä” kohti.

3.4. Koordinaatio ja tiedotus

3.4.1. Toisella ehdotuksella halutaan parantaa tietojen kulkua ja koordinoita Euroopan tason toimia ja politiikkaa. Tarkoitus on perustaa yhteisönlaajuinen neuvoo-antava komitea. Se toimisi foorumina, jossa vaihdettaisiin tietoja kaupalliseen viestintään vaikuttavista nykyisistä ja uusista kehityssuuntauksista, ja komission piirissä vaikuttavana yhteyspisteenä, joka kokoaisi ja jakaisi tietoa kaupallista viestintää koskevista menettelytavoista.

3.4.2. Sovittuja menettelytapoja noudattavassa neuvoo-antavassa komiteassa komissiolla olisi tilaisuus selvittää poikkeavista kansallisista lainsäädännöistä johtuvia ongelmia. Jäsenvaltiot pohtisivat siinä säännöstenä erilaisuudesta johtuvia ongelmia. Komitea voisi ilmaista käsityksensä vastavuoroisesta tunnustamisesta. Komissio voisi tämän jälkeen päättää, ottaako se aloitteen käsiinsä vieden asian käsittelyn lopuksi Euroopan tuomioistuimeen. Komissiolla olisi kuitenkin mahdollisuus keskustella asiasta jäsenvaltioiden edustajien kanssa ennen kuin se turvautuu syytemenettelyyn. Tapauksista voitaisiin myös arvioida ennakkoon anonyymisti. Näin saatettaisiin myös vähentää turvautumista perustamissopimuksessa rikkomuksista säädettyyn menettelyyn.

3.4.3. Jäsenvaltiot saisivat näin lisäksi uuden mahdollisuuden yhdenmukaistaa toimiaan tai ainakin vähentää niiden välisiä eroja. Toisten jäsenvaltioiden toimien suhteellisuuden arvioinnista saatu tieto vaikuttaisi arviointiin osallistuneen jäsenvaltion omiin toimiin sen vuorostaan harkitessa muutoksia.

3.4.4. Toinen kaupallisen viestinnän kotimaisen sääntelyn lähenemisprosessia edistävä tekijä on näkymä, että rajanylittävät toimet voisivat tulla joustavammaksi kuin kotimaiset toimet, mikäli jäsenvaltion on esimerkiksi pakko hyväksyä ulkopuolelta tuleva mainostus yhteisön suhteellista tai suhteetonta toimintaa koskevien päätösten vuoksi, koska ne sallivat rajanylittävän toiminnan perustein, jotka ovat epäedulliset kotimaiselle

toimijalle. Jäsenvaltioiden keskinäinen koordinoitu kuuleminen ehdotetun komitean välityksellä auttaisi välttämään tällaisia poikkeustilanteita (ks. myös kohta 4.3).

3.4.5. Komitea suhtautuu myönteisesti sellaiseen koordinaation, yhteistyön ja tietojen vaihdon muotoon, jota ajatus kyseisestä neuvoa-antavasta komiteasta edustaa. Jos komitea osoittautuu tehokkaaksi, se vahvistaa käytännön ponnisteluja saattaa kaupallisen viestinnän sisämarkkinat hyväksyttävälle pohjalle. Mikäli tämä osoittautuu riittämättömäksi, komitea katsoo, että komission on ehkä harkittava lainsäädäntötoimia. Tämän käsitetään olevan vaikeaa perustamissopimuksen puitteissa ja myös siksi, että rajanylittävän kaupallisen viestinnän mahdollisuudet muuttuvat rajusti varsinkin tietoteknologian kehittyessä.

3.4.6. Komitea suhtautuu myönteisesti ehdotukseen, että jäsenvaltioiden pitää ilmoittaa komissiolle ja muille jäsenvaltioille kaupalliseen viestintään vaikuttavista uusista laki- ja säännösesityksistä. Käytännön järjestelyt eli jäsenvaltioista tulevien esitysten levittäminen tulisi antaa komission tehtäväksi. Neuvoa-antava komitea voisi sitten pohtia esityksiä. Menettely olisi johdonmukainen komission äskettäin antaman direktiiviehdotuksen kanssa, joka koskee jäsenvaltioiden velvollisuutta ilmoittaa tietoyhteiskunnan palveluita koskevista tulevasta laki- ja säännösesityksistä⁽¹⁾.

3.4.7. Vihreässä kirjassa ei kerrota yksityiskohtaisesti, miten neuvoa-antava komitea toimisi ja keistä se koostuisi. Komissio ehdottaa, että jokaisesta jäsenvaltiosta lähetettäisiin kaksi edustajaa. Ongelmana on jälleen kerran, miten komiteasta saadaan riittävän edustava mutta kuitenkin toimiva. Vaikka toimintatavasta voidaan päättää myöhemmin, komitea on huolestunut siitä, että mikäli komiteassa on komission edustajien lisäksi kaksi edustajaa kustakin jäsenvaltiosta, se voi olla tehoton, mikäli siinä ei ole kunkin jäsenvaltion "pysyvää" edustajaa huolehtimassa jatkuvuudesta ja johdonmukaisuudesta.

3.4.8. Komitean tulisi toimia avoimesti. Asianomaisilla kuluttajaryhmillä, kaupan yhdistyksillä, palvelujen toimittajilla ja eturyhmillä tulisi olla mahdollisuus esittää näkemyksensä komitealle ja voida keskustelujen avoimuuden ansiosta luottaa siihen, että esityksiä käsitellään asianmukaisesti ja ne otetaan huomioon.

4. Erityistä

4.1. Komissio määrittelee kaupallisen viestinnän ehdotuksessaan riittävän laajasti. Komissio myöntää kuitenkin, että kaupallinen viestintä saattaa joskus liittyä myös ei-kaupallisten järjestöjen toimintaan. Komitea on havainnut, että useat hyväntekeväisyysyhdistykset tai voittoa tavoittelemat järjestöt käyttävät laajasti kaupallista viestintää ja että se vaikuttaa todennäköisesti yhä enemmän niiden toimintaan koko Euroopan unionin alueella. Nämä järjestöt todennäköisesti sisällytetään komission hahmotelmaan yleisistä määräyksistä.

4.2. Samalla kun kaupallisen viestinnän kirjo laajenee satelliittitelevision, kaapelitelevision, internet-viestinnän, etämyynnin ja on-line-toiminnan lisääntyessä, jäsenvaltioiden mahdollisuudet rajoittaa tai hillitä tietynlaista kaupallista viestintätoimintaa vähenyvät. "Televisio ilman rajoja" -direktiivissä myönnettiin jäsenvaltioiden sääntelyongelmat vastaavilla aloilla. Lähetysten hyväksyttävyyteen luotetaan yleensä lujasti, jos ne noudattavat niiden sisältöä tai lähettämistä valvovan maan säännöksiä. Vastaavasti pakkotoimet joudutaan yleensä suuntaamaan lähetyksen alkuperämaahan. Komitea katsoo, että nämä kehityssuuntaukset luovat itsestään painetta siihen, että jäsenmaat koordinoivat sääntelyään, ja suhtautuu myönteisesti vihreässä kirjassa tehtyyn ehdotukseen, että neuvoa-antava komitea pohtisi teknologian kehityksen vaikutuksia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

4.3. Kun jäsenvaltiolle tai koko yhteisölle laaditaan kaupallista viestintää koskevia sääntöjä, on tärkeää havaita, minkälaisia "ketjureaktioita" ne saattavat aiheuttaa. Komission valmistelemissa työasiakirjassa (ks. kyseisen asiakirjan arviointiperuste E) tutkitaan tavaroiden ja palvelujen markkinoimista koskevien rajoitusten aiheuttamia reaktioita. Tämän vahvistavat analyttisesti ne kokemukset, joita tavaroiden ja palvelujen tuotantoon ja markkinointiin perehtyneillä komitean jäsenillä on, samoin kuin kuluttajan kannalta asiaa tutkineiden näkemykset. Kansallisen sääntelyn suhteen on näin ollen usein pohdittava vähintään kahta asiaa. Ensinnäkin: voidaanko toimenpidettä perustella "yleisellä edulla" (ks. kohta 1.8)? Toiseksi: aiheuttaako toimenpide to-

⁽¹⁾ Komission lehdistöriedote IP/96/695.

dennäköisesti "ketjureaktion", jonka mahdolliset etoivotut vaikutukset voivat vähentää sen tehoa tai vääristää markkinointipalvelujen ehtoja entisestään? Komitea katsoo, että mahdollisten ketjureaktioiden tutkiminen on tärkeä osa kohdassa 3.3.3 hahmoteltua arviointiprosessia.

4.4. Komissio myöntää, että nykyisten kaupallista viestintää koskevien järjestelyjen epätydyttävää luonnetta kuvastaa se, että jos jäsenvaltion säättämien rajoitusten havaitaan olevan suhteettomia hyväksyttävään tavoitteeseen nähden, vastavuoroisen tunnustamisen periaate voi antaa luvan ulkopuolelta tulevalle kaupalliselle viestinnälle, joka "rikkoo" kotimaisia säännöksiä. Ellei tämäntyyppisen tilanteen merkittävää yleistymistä estetä yhteisöläinsäädännöllä, se saa etusijan kansalliseen toimintaan nähden ja voi aiheuttaa jäsenmaassa vaatimuksia muuttaa kotimaista lainsäädäntöä. Vaihtoehtoisesti tällainen tilanne saattaa pakottaa komission löytämään joustavamman järjestelyn. Komitea myöntää, että "suhteellisuusmenettely" saattaa joissakin jäsenvaltioissa johtaa epämiellyttäviin päätöksiin. Jatkuvasti kehittyvien sisämarkkinoiden ansiosta kehittyvien etuisuuksien vuoksi on kuitenkin vaikea väittää, että perustamissopimuksen määräykset eivät riittäisi turvaamaan kotimaista "yleistä etua".

4.5. Komission toiminnan laajuuden ja soveltuvuuden suhteen komitea epäilee, että syntyy mahdollisesti ristiriita sisämarkkinoiden yleisten periaatteiden – siten kun ne on määritelty perustamissopimuksen yleisissä määräyksissä – ja varsinkin 129 a artiklan 3 kohdan välille, jossa jäsenvaltioille annetaan oikeus säätää yhteisölakeja tiukempia suojatoimenpiteitä kuluttajien hyväksi. Mutta: "Näiden toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa tämän sopimuksen kanssa." Perustamissopimuksen 129 a artiklan ala voi näin ollen olla suppeampi kuin joskus kuvitellaan.

4.6. Jäsenvaltioiden veroprosenttien väliset eroavuudet saattavat vääristää kaupallisen viestinnän sisämarkkinoiden avaamista. Nämä eroavuudet voivat saada jotkut ehdottamaan, että "tuontipalvelut" tulisi torjua. Looginen vastaus yhteisön sisällä kuitenkin on, että epäsuoraa verotusta pitäisi yhtenäistää entisestään ja

että yhteisön ulkopuolelta tulevaa tuontia tulisi pyrkiä verottamaan asiaankuuluvalla tavalla. Etämyynnin uusien menetelmien vuoksi tämän ehdottaminen saattaa olla helpompaa kuin toteuttaminen.

4.7. Tämän lausunnon valmistelua edeltävissä neuvotteluissa kritiikkiä herätti mm., että vaikka komissiolle on annettava täysi tunnustus vihreän kirjan valmistelusta ja julkaisusta, se on ollut huolestuttavan passiivinen eräissä käsiteltäväksi saamissaan tapauksissa, joiden tavoitteita ja suhteellisuutta ei näin ollen ole päästy testaamaan Euroopan tuomioistuimessa. Komitean mielestä olisi huolestuttavaa todeta, että vihreän kirjan ajatusten kehittämistä käytetään syynä viivyttää nykyisten suurehkojen valitusten vaatimia toimia.

4.8. Vihreässä kirjassa ei käsitellä poikkeuksia vähimmäisperiaatteesta. Kaupallisessa viestinnässä poikkeukset eivät tunnu olevan tarpeen.

4.9. Yksi vihreän kirjan merkittävistä piirteistä on, että se heijastaa komission päätöstä yhdistää vastuu kaupallisesta viestinnästä. Komitea on samaa mieltä tarpeesta varmistaa komissiossa yhtenäinen lähestymistapa näissä monimuotoisissa kysymyksissä ja hyväksyy ajatuksen, että ne tulisi koota komissiossa yhden pääosaston alaisuuteen. Tämän järjestelyn ansiosta mm. kuluttajansuojaa koskevia kysymyksiä voitaisiin pohtia piirissä, jossa vallitsee laajapohjainen yleiskäsitys monista tekijöistä ja tuotteista, joihin vaikutukset saattavat kohdistua. Muutkin pääosastot voivat vaikuttaa asiaan merkittävästi. Olipa hallinnollinen ratkaisu mikä tahansa, olennaista on, että kaikkien asianomaisten pääosastojen panos on tuntuva. Vihreässä kirjassa ei ehkä nähdä riittävän selkeästi komission mahdollisuutta laajentaa vaikutustaan kaupallisen viestinnän markkinoille sisäisten neuvottelujen avulla. Jos sisämarkkinat saadaan "avatuksi" tehokkaasti, kansainvälisille markkinoille pääsyn helpottamista voidaan ajaa vakuuttavammin maailmanlaajuisesti.

5. Päätelmät ja suositukset

5.1. Komitea suhtautuu myönteisesti kaupallisesta viestinnästä julkaistuun vihreään kirjaan. Siinä kiinnitetään huomiota monisäikeisiin ja vaikeisiin kysymyksenasetteluihin ja tehdään rakentavia ehdotuksia sisämarkkinoiden toiminnan parantamiseksi.

5.2. On löydettävä tasapaino a) perustamissopimuksen kirjattujen vaatimusten kanssa avata sisämarkkinat

tavaroille ja palveluille ja b) perustamissopimukseen kirjatun ja jäsenvaltioiden monin erilaisin sääntelytoimin turvaaman yleisen edun välille. Tämä tasapaino on löydettävä mahdollisimman avoimesti ja puolueettomasti.

5.3. Ensimmäisessä ehdotuksessa, jossa esitetään yhtenäistä menetelmää kaikkien kaupalliseen viestintään haitallisesti vaikuttavien kansallisten rajoitusten suhteellisuuden arvioimiseksi, pyritään saattamaan nykyinen ja parhaillaan kehitettävä uusi oikeuskäytäntö sopusoinnuihin erityistapauksia varten yhteisesti kehitetyn yksityiskohtaisen vaikutusanalyysin kanssa. Komitea on samaa mieltä, että ehdotetulla tavalla voitaisiin luoda ymmärrettävä arviointimenetelmä, joka vähentäisi menetelmän nykyisistä puutteista aiheutuvaa epäselvyyttä ja epävarmuutta.

5.4. Koko yhteisön kattavan tehokkaan kuluttajansuojan heikentämistä ei voida hyväksyä. Kriittikiä aiheuttaisi myös, että monikansalliset yritykset saisivat epärehdin kilpailuedun. Komitea kuitenkin myöntää, että menetelmän avulla voitaisiin samalla kertaa luoda entistä parempi kuluttajansuoja ja tarjota tilaisuus yhtenäistää kaupallisen viestinnän käytännöt. Näin kaupallista viestintää suunnittelevat ja harjoittavat yritykset voitaisiin todennäköisesti myös saattaa nykyistä avoimempaan kilpailusuhteeseen.

5.5. Toinen ehdotus tiedonkulun parantamiseksi ja Euroopan tasoisten toimien ja politiikan koordinoimien tehostamiseksi sisältää yhteisönlaajuisen neuvonantavan komitean perustamisen. Kyseinen komitea olisi hyödyllinen foorumi, jonka piirissä voitaisiin vaihtaa tietoja kaupalliseen viestintään vaikuttavista nykyisistä ja tulevista kehityssuunnauksista. Tarkoitus on luoda tiedon keräämis- ja jakelupiste komissioon. Komitea suhtautuu myönteisesti näihin ehdotuksiin. Lisäksi komitea kehottaa komissiota varmistamaan, että jäsenvaltioissa sijaitseville komission tiedotustoimistoille selvitetään asia ja niille järjestetään valmiudet toimia yhteyspisteinä, jotka neuvovat näistä kysymyksistä tietoa kaipaavia järjestöjä ja ohjaavat ne tarpeen tullen komission yhteyskeskukseen. Jäsenvaltioiden hallitukset voisivat myös harkita rinnakkaisjärjestelyjä niiden kysymysten käsittelemiseksi, jotka kuuluvat kansallisten sääntelyviranomaisten toimialaan.

5.6. On pelättävissä, että mikäli komiteassa on komission edustajien lisäksi kaksi edustajaa kustakin jäsenvaltiosta, komitea voi osoittautua vähemmän tehokkaaksi

kuin jos mukana olisi kustakin jäsenvaltiosta ”pysyvä” edustaja huolehtimassa jatkuvuudesta ja johdonmukaisuudesta. Tämän vuoksi komitean tulisi toimia erityisen avoimesti. Asianomaisilla kuluttajaryhmillä, kaupan yhdistyksillä, palvelujen toimittajilla ja eturyhmillä tulisi olla mahdollisuus esittää näkemyksensä komitealle ja voida avoimuuden ansiosta luottaa siihen, että esitykset käsitellään asianmukaisesti ja otetaan huomioon.

5.7. Jos neuvonantava komitea ja sen toimet osoittautuvat tehokkaiksi, käytännön ponnistelut kaupallisen viestinnän sisämarkkinoiden saattamiseksi hyväksyttävälle pohjalle saisivat vahvistusta. Mikäli tämä ei riitä, komitea katsoo, että komission on ehkä harkittava lainsäädäntötoimia.

5.8. Talous- ja sosiaalikomitea

- 1) kannattaa etenkin ehdotusta siitä, että jäsenvaltiot velvoitettaisiin ilmoittamaan komissiolle ja muille jäsenvaltioille uusista kaupalliseen viestintään vaikuttavista laki- ja säännösesityksistä;
- 2) yhtyy käsitykseen, että tietotekniikan ja lähetystekniikan kehityssuunnaukset pakottavat jäsenmaat vähitellen koordinoimaan sääntelyään, ja suhtautuu myönteisesti vihreän kirjan sisältämään ehdotukseen, että kaavailtu neuvonantava komitea pohtisi teknologian kehityksen vaikutuksia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa;
- 3) katsoo, että mahdollisten ketjureaktioiden tutkiminen on erityisen tärkeä osa arviointiprosessia, jota hahmoteltiin kohdassa 3.3.3.

5.9. Komitea on huolissaan siitä, että vihreän kirjan ajatusten kehittämistä voidaan ehkä käyttää syynä viivyttää ajankohtaisten suurehkojen valitusten vaatimia toimia.

5.10. Komitea kannattaa sitä, että komissio keskittää vastuun kaupallista viestintää koskevien kysymysten käsittelystä yhdelle pääosastolleen. Tällä muutoksella voitaneen varmistaa, että monimuotoista aihetta käsitellään yhtenäisesti ja johdonmukaisesti.

5.11. Komitea myöntää, että ”suhteellisuusmenettely” saattaa joissakin jäsenvaltioissa johtaa epämiellyttäviin päätöksiin. Sisämarkkinoilla syntyvien etuisuuksien

vuoksi on kuitenkin vaikea väittää, että perustamissopimuksen määräykset eivät riittäisi turvaamaan kotimaista "yleistä etua". Komission toiminnan laajuuden ja soveltuvuuden suhteen komitea epäilee, että sisämarkki-

noiden yleisten periaatteiden – siten kun ne on määritelty perustamissopimuksen yleisissä määräyksissä – ja varsinkin 129 a artiklan 3 kohdan välille saattaa syntyä ristiriita.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Euroopan unionin tekstiili- ja vaatetusteollisuuden alihankinnan kilpailukykyisyys"

(97/C 66/06)

Komissio päätti 30. toukokuuta 1996 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta tiedonannosta.

Asian valmistelusta vastannut teollisuus-, kauppa-, käsiteollisuus- ja palvelujaosto antoi lausuntonsa 6. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Henri Malosse.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 340. täysistunnessaan 27. marraskuuta 1996 seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 105 ääntä puolesta, 1 vastaan, ja 5 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Komission tiedonanto on osa eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyä edistävää toimintaohjelmaa – KOM(94) 319 lopull. Se on laadittu teollisuusasiain neuvoston 28. maaliskuuta 1996 esittämästä pyynnöstä. Aiheen valinta vaikuttaa perustellulta, sillä tekstiili- ja vaatetusteollisuus on Euroopan työllistävimpiä teollisuusaloja ja sen kilpailukyky on heikentynyt erityisesti Euroopan tekstiili- ja vaatetusteollisuuden tarkkailuelimen arvioiden mukaan alalla on Euroopan unionin alueella menetetty yli 800 000 työpaikkaa 1988–1995.

1.2. Alihankinnalla on merkittävä asema tällä teollisuuden alalla. Sille on aiheellista antaa erityisasema, sillä alihankkijat ovat pääosin pieniä ja keskisuuria yrityksiä sekä käsiteollisuusyrityksiä, joiden työllistävä vaikutus on huomattava. Komissio arvioi, että alan

alihankkijoiden palveluksessa työskentelee 650 000 rekisteröityä ja noin 150 000 rekisteröimätöntä työntekijää. Todelliset määrät lienevät arvioita huomattavasti suurempia.

1.3. Alihankinta on alalle tärkeää, sillä se takaa toiminnan edellyttämän joustavuuden. On myös painotettava tekstiili- ja vaatetusalojen välisiä eroja. Tekstiilialan alihankinta saattaa kuulua korkean teknologian alaan, kun taas vaatetusalalla on pääosin kyse perinteisesti työntekijöiden käsin tekemästä tilaustyöstä. Voidaan myös todeta, että tekstiili- ja vaatetusalan alihankinta on usein sijoittunut ja keskittynyt vuoristoalueille, maaseudulle tai vaikeuksissa oleviin taajamiin. Alihankinnan asteittainen häviäminen lisäisi aluesuunnittelun sekä taloudellisen ja sosiaalisen koheesion ongelmia.

1.4. Aikana, jolloin tekstiili- ja vaateusteollisuudelle on tyypillistä uudelleensijoittaminen ja maailmanlaajuistuminen, on hyvä muistuttaa, että alihankinta on tärkeää Euroopan unionin täydelliselle ja järjestäytyneelle teollisuusketjulle, joka perustuu jalostukseen. Se alkaa raaka-aineiden – puuvillan, villan ja pellavan kaltaisten luonnonkuitujen – käsittelystä ja jatkuu kehuuseen, kudontaan, valkaisuun sekä (synteettisten) kemiallisten kuitujen käsittelyyn, johon tulee lisäksi mekaaninen tekstiiliala. Ketju päättyy monitahoiseen vaateustaloon, johon kuuluu muoti, "haute couture", vaatteiden sarjatuotanto, käsiteollisuus ja lopuksi jakelu.

1.5. Erikoistunut jakelu mukaan lukien ketjun eri toimijoiden välillä voidaan havaita yhä voimakkaampaa solidaarisuuden tunnetta. Niiden mielestä uudelleensijoittamisella ja maailmanlaajuistumisella on oltava rajansa: mikäli yksi ketjun rengas katoaa Euroopasta, koko ala voi kärsiä siitä.

1.6. Euroopan unionin vaateusteollisuuden alihankkijoiden työntekijöistä 80 % on naisia, ja heille alan kriisistä koituu erityisen vakavia seurauksia.

1.7. Tässä asiassa talous- ja sosiaalikomitea voi valistaa komissiota, neuvostoa, Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa sekä "kilpailukyky"-ryhmää, jonka komissio perusti tekstiili- ja vaateustaloon foorumissa 19. kesäkuuta 1996. Tällä hetkellä kysymykseen alan säilymisestä Euroopan unionissa liittyy huomattavia seurauksia yhteiskunnalle ja teollisuudelle, mikä tekee asiasta yhteiskunnallisen haasteen.

2. Komission ehdotusten erittely

2.1. Tilanne

2.1.1. Komission esittämä erittely vastaa melko suurelta osin komitean jäsenten näkemyksiä, mitä tulee tuotannon kansainvälistämiseen ja uudelleensijoittamiseen, suurjakeluportaan merkityksen vahvistamiseen, tietokoneistamisen vaikutuksiin sekä laittomaan työntekoon.

2.1.2. Komitean mielestä analyysia olisi kuitenkin täydennettävä seuraavien asioiden osalta:

a) Alihankkijoiden ja koko tuotantoketjun välinen voimakas keskinäinen riippuvuus. Koko alaa koskeva kokonaisstrategia on välttämätön.

b) Tekstiili- ja vaateustaloon alihankinnan välillä on tehtävä ero: ensimmäinen ala on usein suorituskykyinen ja pääomavaltainen, kun taas jälkimmäinen on työvoimavaltainen ja teknistyy edelleen hyvin hitaasti.

c) Alan kohtaamat vaikeudet kolmansien maiden markkinoille sijoittumisessa, kun vastaavasti Euroopan markkinat ovat hyvin avoimet.

d) Pk-yritysten koosta johtuvien ongelmien tämänhetkistä tarkempi erittely (esim. koulutukseen osallistuminen tai tietokoneistamisesta hyötyminen).

e) Sisäisen ja ulkoisen jalostuksen yhteydessä tapahtuvan keinottelun arviointi ja siitä mahdollisesti saatavat opetukset.

2.2. Alihankinnan toimintastrategiat

2.2.1. Tosiasioiden perusteella komissio erottaa erityyppisiä strategioita: "reagoinnin ja joustavuuden", "asiantuntemuksen ja taitotiedon", "palvelujen" ja "kustannusten logiikat".

2.2.2. Komitean mielestä ei ole syytä vastustaa näitä logiikoita. Niiden on täydennettävä toisiaan. Etenkin alihankinnan kannalta kustannuslogiikka on osa talouselämän väistämättömiä lakeja olematta kuitenkaan ainoa viittauskohta. Komitea arvioi, että alihankkijat pyrkivät käyttämään näitä neljää logiikkaa ja että todellisen eurooppalaisen strategian on varmistettava niille siihen parhaat mahdolliset edellytykset.

2.2.3. Kustannuslogiikan suhteen komitea katsoo, että Euroopan unionin olisi alettava todella pohtia, miten työvoiman kilpailukyky voidaan taata. Tällä hetkellä useimmissa jäsenvaltioissa verotus ja sosiaalikulut kohdistetaan erityisesti työntekoon, mikä rasittaa työllisyyttä ja yrityksiä sekä suosii usein kelvottomissa työoloissa tehtävää laitonta työtä. Päinvastaisessa tapauksessa verotustoimenpiteet, jotka suosivat yritysten investointeja etenkin naisten koulutukseen ja ammattitaidon parantamiseen, parantaisivat eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyä ja jarruttaisivat uudelleensijoittamista. Asianomaisilla aloilla, pk-yritykset mukaan lukien, Euroopan tasolla toteutettavat joustavuutta lisäävät ja työajan uudelleenjakoa (etenkin työajan laskemisen osalta) koskevat toimet voisivat myös edistää kilpailukykyä.

2.3. Kilpailukykyä kehittävät tekijät

2.3.1. Tiedonannossaan komissio tähdentää aiheellisesti innovaation, tiedotuksen, pätevoitymisen ja yritysten välisen yhteistyön merkitystä kilpailukykyä kehittävinä tekijöinä.

2.3.2. Komitea toivoo erityisesti seuraavien asioiden käsittelemistä:

- a) Alalla toimivien – palkkatyöntekijöiden, yritysjohtajien, käsityöläisten ja itsenäisten työntekijöiden – pätevyuden parantaminen koulutuksen ja tiedon saatavuutta helpottamalla.
- b) Nykyistä parempi mahdollisuus päästä hyötymään teknisestä kehityksestä, nykyaikaisista viestimistä ja etenkin etätyöskentelystä, joka mahdollistaa työnteon kotona tai pienissä yksiköissä vaikeakulkuisilla alueilla.
- c) Toiminnan monipuolistaminen, joka kasvattaa tuotannon lisäarvoa, jopa niin, että tehdään valmist tuotteita, joille franchise-sopimuksilla luodaan ”design” ja ”merkki”, jotka puolestaan mahdollistavat tuotteiden markkinoimisen.
- d) Vapaaehtoisesti ja yhteistyön hengessä tehdyt toimet, jotka yhdistävät pienen ja keskisuuren vähittäisjakelun mm. hintapolitiikan osalta siten, että ne voivat kilpailla suurijakelun kanssa.
- e) Työvoiman taitotietoon yhdistettyinä laadunvalvonta ja kuulemiseen turvautumisen voivat antaa eurooppalaisille alihankkijoille mahdollisuuden tarjota merkittäviä hinta-laatu-eruja verrattuna kilpailijoihin kehitysmaissa, joissa laatuvaatimukset ovat usein eurooppalaisia vähäisemmät.
- f) Alihankkijoiden välisen kumppanuuden vahvistaminen, jotta suositaan taitotiedon ja tuotteiden yhdistämistä ja vaihtoa. Tämän kumppanuuden täytyy koskea myös välittäjiä tai ”ostoagenteja”, joilla on joissakin jäsenvaltioissa merkittävä rooli siinä, että toimeksiantajat saadaan arvostamaan alihankkijoiden työtä sekä käyttämään alihankintapörssejä.
- g) Toimeksiantajien ja alihankkijoiden välisten entistä tasapainoisempien suhteiden edistäminen kumppanuushengessä. Näiden suhteiden on noudatettava viitekehystä, jossa säädetään nykyistä paremmasta

kumppaneiden välisestä tasapuolisuudesta ja siihen sisältyy maksuaikoja, sopimusten kestoja, naisten ja miesten koulutukseen osallistumista sekä taitotiedon siirtämistä koskevia toimeksiantajien sitoumuksia vastineeksi alihankkijoiden laatua sekä toimitusajoja koskevista sitoumuksista. Tämä viitekehys voi liittyä nykyisiin tai kehitettäviin kansallisiin lakeihin ja sen olisi hyvä perustua ammattikunnan vapaaehtoiseen sitoumukseen.

- h) Kolmansien maiden markkinoiden nykyistä suurempi avautuminen eurooppalaiselle tuotannolle, mikä herättää kysymyksen Euroopan unionin ulkopoliittikan ja sen teollisuuden kilpailukykyä koskevan strategian yhdenmukaisuudesta. Koska Euroopan unioni on yleensä avoimempi ulkomaankauppaa kohtaan kuin sen pääasialliset kauppakumppanit, komitea katsoo, että tulevaisuudessa kauppaneuvotteluissa kolmansien maiden markkinoiden avautuminen voitaisiin oikeutetusti asettaa etusijalle ennen omien markkinoidemme avautumista. Komitea vaatii kauppasopimusten valvontaa koskevan säädöksen nykyistä tiukempaa noudattamista ja toivoo, että unionin pk-yritykset pääsisivät nykyistä helpommin osallisiksi kaupan puolustusmekanismeista, jotka antavat nykyistä automaattisemmin mahdollisuuden käyttää pakotteita sääntöjenrikkooja vastaan.
- i) WTO:n monenkeskisessä kokonaisuudessa on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota taisteluun, jota käydään väärinkäytöksiä, polkumyyntiä, väärentämistä, unionin sosiaalisten ja moraalisten periaatteiden sekä kansainvälisen työjärjestön standardien vastaisissa oloissa (esim. vankien pakko-työllä) valmistettujen tuotteiden tuontia, lasten hyväksikäyttöä, ammattiyhdistysvapauden puuttumista tai tärkeimpien ympäristönsuojelusääntöjen noudattamatta jättämistä vastaan. Nämä ovat koko alan ja erityisesti alihankinnan todellisia vitsauksia.
- j) Taistelu laittomia työsuhteita vastaan nostamalla työpaikkojen ja pätevoitymisen arvostusta.

2.4. Kilpailukykyyn edistämistoimet

2.4.1. Ensimmäisessä osassa komissio luettelee käytössään olevat välineet (rakennerahastot, koulutusohjelmat), joita sovelletaan erityisesti tällä alalla. Komitea toteaa, että yleisesti ottaen nämä välineet eivät ole useinkaan pk-yritysten ulottuvilla eivätkä riittävän avoimia. Komitea pahoittelee erityisesti, että alan kilpailukykyyn avaintekijöinä toimivat yhteisön koulutusvälineet ovat niin joustamattomia. Komitea toteaa myös,

että komissio ei kykene tunnistamaan tekstiili- ja vaatetusosalalle myönnettyjä avustuksia rahoitusta myönnettäessään.

2.4.2. Komitean mielestä pääosasto XXIII:n johtama, pk-yrityksiä suosiva toimintaohjelma voisi vastata ilmaistuihin tarpeisiin varsin osuvasti, etenkin mitä tulee pk-yritysten väliseen yhteistyöhön yhtenäismarkkinoilla. Komitea on kuitenkin huolestunut ohjelmaa varten vuosiksi 1997–1999 budjetoitujen vaatimattomien määrärahojen (180 miljoonaa ecua) mahdollisesta leikkauksesta. Komitea pitää mielenkiintoisena toiseen liitännäisohjelmaan liittyvää hanketta eurooppalaisten pk-yritysten välisten yhteisyritysten kokeiltavana olevasta rahoitusvälineestä. Se kehottaa asettamaan tekstiili- ja vaatetusalan etusijalle valittaessa osanottajia tähän kokeiluun.

2.4.3. Toisessa osassa komissio esittelee tekstiili- ja vaatetusalan alihankintaan tarkoitettut erityisvälineet. Komitean mielestä suunnitellut toimet ovat hyödyllisiä, etenkin mitä tulee myynnin edistämiseen (messut ja näyttelyt), koulutukseen sekä toimeksiantajien ja alihankkijoiden väliseen yhteistyöhön. Koska niitä varten on varattu hyvin vähän määrärahoja (vuoden 1996 talousarviossa 150 000 ecua ja 32 000 ecua kokouskuluihin) ja koska komitea tietää, että läheisyysperiaatetta on noudatettava tälläkin alalla, se pyytää komissiota esittämään nykyistä tarkemman ohjelman, joka sisältäisi seuraavat seikat:

- a) kolmeksi tai neljäksi vuodeksi mitoitettu toteutus-aikataulu,
- b) tarkennuksia näiden toimien rahoitusmuotoihin (mukaan lukien jäsenvaltioiden ja alan ammattilaisten mahdollinen osallisuus),
- c) mahdollisesti nykyisistä ohjelmista rahoitettavia täydentäviä innovaatiotoimia, esim. eurooppalaisten innovaatioiden levityskeskusten keskinäinen yhteys, sekä yhteistoimia Japanin, Yhdysvaltojen ja Persianlahden maiden kaltaisilla tärkeimmillä markkina-alueilla,
- d) pienten ja keskisuurten yritysten välisen yhteistyön tukitoimet, esim. pilottihankkeet, joilla pyritään luomaan muotisuunnittelun yhteisiä rakenteita ja jakelu, joka kasvattaa lisäarvoa.

3. Päätöslauselmat ja päätelmät

3.1. Tietäen, että on tärkeää säilyttää työpaikkoja ja vaurautta synnyttävä suorituskykyinen tekstiili- ja vaatetusala Euroopan unionissa,

3.2. tietäen, että yhteisön alihankinnalla on rooli joustavuustekijänä ja tuotantoketjun tärkeänä osana ja että alihankinta on vaihtoehto uudelleensijoittamisille Euroopan unionin sisällä,

3.3. myöntäen tekstiili- ja vaatetusalan alihankinnan huomattavan aseman useiden Euroopan unionin maiden talousrakenteessa, joka johtuu alan merkityksestä alue-suunnittelussa ja siitä, että siihen kuuluu kymmeniätuhansia pieniä, yhden hengen tai käsityöläisyriityksiä,

3.4. tuntien eurooppalaisen teollisuuden huomattavat valtit: työn laadun, luovuuden, innovaation, teknisen toteutuksen ja eurooppalaisen muodin maineen,

3.5. tiedostaen alihankkijoiden ja toimeksiantajien epätasapainoiset suhteet, joista on haittaa alihankinta-alalle,

3.6. talous- ja sosiaalikomitea myöntää, että komission tiedonanto tekstiili- ja vaatetusalan alihankinnan kilpailukykyisyydestä on aiheellinen.

3.7. Komitea on kuitenkin huolestunut tiedonannon kuvastamasta vähäisestä kunnianhinnasta. Siinä ei tehdä todetusta tilanteesta loogisia johtopäätöksiä, joiden perusteella tulisi asettaa seuraavat tavoitteet:

3.7.1. saada Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot harkitsemaan, onko enää tarpeen kuormittaa työntekoa verorasitteilla ja sosiaaliturvamaksuilla;

3.7.2. tarkistaa ulkomaankauppapolitiikan tavoitteita niin, että kolmansien maiden markkinoiden avautuminen on tärkeysjärjestyksessä etusijalla ennen kuin suunnitellaan unionin markkinoiden uutta avautumista;

3.7.3. valvoa, että kansainvälistä kaupankäyntiä ohjataan tehokkaasti ja WTO:n ja ILO:n suuntaviivojen mukaisesti polkumyynnin, väärentämisen sekä lasten ja vankien hyväksikäytön, ammattiyhdistysvapauden puuttumisen tai ympäristönsuojelusäädösten noudattamatta jättämisen kieltävin kansainvälisin säännöin, joihin liittyy tehokas valvonta ja pakotteita;

3.7.4. hyödyntää yhteisön kaupankäynnin suojamennettelyjä helpottamalla pk-yritysten asemaa ja rankaisemalla automaattisesti riketapauksissa;

3.7.5. tasapainottaa alihankintasuhdetta pk-yrityksille myönteisempään suuntaan toimeksiantajiin nähden;

3.7.6. edistää pk-yritysten välistä yhteistyötä ja liittämään mukaan vähittäiskauppa siten, että yritykset voivat sijoittua eurooppalaisen muodin välittämiseen ja voivat tarpeen tullen kilpailukykyisiä hintoja tarjoavaan laatu- ja politiikkaan turvautuen kilpailla nykyistä paremmin tuotintavaroita vastaan ja tuoda esiin valttinsa suurjakeiluun verrattuna;

3.7.7. esittää tarkka, monivuotinen toimintaohjelma, jossa pyritään eurooppalaisen ja kansallisen tason kokeiluhankkeihin parantamaan ammattitaitoa, nopeuttamaan uuden, etenkin tietotekniikan käyttöönottoa sekä helpottamaan pk-yritysten välisen yhteistyön – kaupankäynti mukaan lukien – sekä toimeksiantajien ja alihankkijoiden välisten suhteiden luomista;

3.7.8. kehottaa neuvostoa toimimaan myös käytännössä pk-yrityksille myönnetyn ensiarvoisen aseman mukaisesti eli myöntämään tarvittavat varat niille tarkoitetuille erityisohjelmille, jotta ohjelmat eivät jää vaikutuksiltaan vain symbolisiksi;

3.7.9. myöntää pk-yrityksille tosiasiallinen etusija etenkin eurooppalaisen sosiaalirahaston ja muiden eurooppalaisten rakennevälineiden toiminnassa, hajauttamalla hallinto ammattialajärjestöjä tai yrityksiä ja niiden tarpeita lähellä olevien kauppakamareiden tasolle muun muassa kokonaisvaltaisen tukimenettelyn kautta;

3.7.10. perustaa Euroopan unioniin toisen liitännäisohjelman ehdotuksen mukaisesti tosiasiallinen rahoitusväline, jonka tarkoituksena on suosia pk-yritysten välistä kumppanuutta unionin sisällä, sillä kumppanuuteen kolmansien maiden kanssa tarkoitettuja välineitä (ECIP, JOP) on jo olemassa.

3.8. Komitea on tyytyväinen ajatukseen muodostaa tekstiili- ja vaatetusalan alihankinnan ryhmä, johon osallistuu alan teollisuuden ja ammattijärjestöjen eurooppalaisia ja kansallisia edustajia. Komitea antaa panoksensa ryhmän toimintaan sisämarkkinoiden tarkkailijan tehtävää suorittaessaan. Yhtenä ryhmän tehtävistä voisi olla tuotantoketjun sopimussuhteiden nykyistä parempi järjesteleminen. Komitea arvioi, että ryhmää tulee laajentaa käsiteltävien aiheiden mukaan mm. jakelualan edustajilla tai kuluttajajärjestöillä.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston asetukseksi yhteisistä säännöistä harjoitettaessa kansainvälistä henkilöliikennettä linja-autoilla annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 684/92 muuttamisesta"

(97/C 66/07)

Neuvosto päätti 13. kesäkuuta 1996 EY:n perustamissopimuksen 75 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut liikenne- ja tietoliikennejaosto antoi lausuntonsa 11. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Hubert Ghigonis.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 103 ääntä puolesta, yksi vastaan, ja kolme pidättyi äänestämästä.

1. Komission kertomus

Asetuksessa (ETY) N:o 684/92⁽¹⁾ olevassa 20 artiklassa veloitetaan komissio antamaan kertomus asetuksen soveltamisesta 1. kesäkuuta 1995 mennessä. Kertomus käsittelee palveluita ja eri säädösten tulkintaongelmia. Samassa artiklassa säädetään, että neuvosto esittää tammikuun 1. päivään 1996 mennessä uuden asetusehdotuksen, jolla yksinkertaistetaan menettelytapoja ja – kertomuksen päätelmistä riippuen – lakkautetaan toimilupajärjestelmä. Kertomus ja uusi ehdotus julkaisiin 10. toukokuuta 1996.

2. Uuden asetusehdotuksen pääpiirteet

2.1. Asetuksen tarkoituksena on yksinkertaistaa ja selkiyttää sekä palveluja että hallintomenettelyjä, optimoida kuljetuselinkeinon ja kuljetuskaluston hallintaa, tarjota uusia mahdollisuuksia kuljettajille sekä luoda uusia työpaikkoja.

2.2. Sukkulaliikenteen ("edestakaisliikenteen") ja jäljellä olevien satunnaisliikennepalveluiden luokan poistaminen.

2.3. Kaikkien satunnaisliikennepalveluiden, säännöllisten erityisliikennepalveluiden sekä kaikkien omaan lukuun harjoitettavien liikennepalveluiden avaaminen kilpailulle.

2.4. Lisäkaluston käyttöönoton helpottaminen säännöllisessä kansainvälisessä liikenteessä.

2.5. "Raja-alueiden kaupunkikuljetus" on saanut uuden määritelmän. Sitä ei enää pidetä säännöllisenä erityisliikennepalveluna, vaan sen katsotaan olevan säännöllisen liikennepalvelun erikoistapaus.

2.6. Satunnaisliikennepalveluiden määritelmän aikaisempaa parempi muotoilu.

2.7. "Yhteisön liikenneluvan" käyttöönotto. Se korvannee jäsenvaltioiden käyttämät erilaiset kansainvälisen liikenteen harjoittamiseen tarvittavat luvat.

2.8. Luvan haku- ja saantimenettelyä muutetaan hakijoilta vaadittavien tietojen, jäsenvaltioiden neuvottelujen ja luvan epäämisen osalta. Kilpailu rautatieliikenteen kanssa ei ole enää riittävä peruste evätä toimilupaa säännölliseltä kansainväliseltä liikennepalvelulta.

2.9. Joidenkin jäsenvaltioiden välisten neuvotteluiden ja riitatapauksessa komission väliintulon määräaikojen pidentäminen.

3. Yleistä

3.1. Talous- ja sosiaalikomitea ottaa kiinnostuneena huomioon komission kertomuksen asetuksen (ETY) N:o 684/92 soveltamisesta sekä uudesta ehdotuksesta sen muuttamiseksi. Komitea suhtautuu myönteisesti pyrkimykseen selkiyttää ja yksinkertaistaa tällä hetkellä voimassa olevia sääntöjä.

3.2. Komitea on erityisen innostunut uusien työpaikkojen luomisesta kuljetusalalle ja tukee sitä, mutta katsoo, että markkinoiden vapauttamisen myötä syntyvä kiihkeä kilpailu saattaa alentaa hintatasoa ja siten lisätä työttömyyttä.

3.3. Komitea on tietoinen mahdollisuuksista, joita linja-automatkojen lisääntyminen voi tuottaa kuljetusalaan sidoksissa oleville aloille.

⁽¹⁾ EYVL N:o 74, 20.3.1992, s. 1; EYVL N:o 356, 31.12.1987, s. 62

3.4. Linja-autoliikenteen vapauttamisella on myönteisiä vaikutuksia unionin kansalaisten liikkuvuuteen ja vapautteen valita kuljetusmuoto.

4. Säädöksistä

4.1. Raja-alueiden kaupunkikuljetuksen uusittua määritelmää pidetään merkittävänä korjauksena. Se heijastaa aikaisempaa paremmin tämän liikennemuodon todellista luonnetta. Kyseessä on kaikille matkustajille avoin säännöllisen liikennepalvelun erikoistapaus eikä niinkään säännöllinen erityisliikennepalvelu.

4.1.1. Komitea kannattaa raja-alueiden kaupunkikuljetusten markkinoillepääsyä rajoittavien sääntöjen säilyttämistä.

4.2. Komitean mielestä sukkulaliikenteen ("edestakaisliikenteen") palveluiden luokan poistaminen edistää palveluluokkien yksinkertaistamista. Se lisää avoimuutta ja helpottaa tarkastusviranomaisten tehtävää. Komitea kuitenkin toteaa, että palveluluokan poistamispäätös perustuu pitkälti palvelulupien vähäisyyteen luokassa edestakaisliikenne ilman majoitusta sekä toisaalta tämän ja säännöllisen liikennepalvelun välisiin yhtäläisyyksiin. Komitean mielestä komissio olisi ennen lopullista päätöstään voinut ottaa huomioon tilanteen liikennepalveluluokassa, jossa majoituspalvelut liitetään edestakaiseen liikenteeseen.

4.3. Satunnaisten palveluiden uusi määritelmä on merkittävä parannus. Komitea huomauttaa kuitenkin, että tekstissä mainitaan kahdenlaisia satunnaisia palveluita – kilpailulle avtavat ja luvanvaraiset – ja arvelee, että on aiheellista selvittää kummankin luokan markkinoillepääsyn eroja.

4.4. Koska omaan lukuun tehdyt palvelut eivät rajoitu "kaupallista hyötyä tavoittelemattomiin" palveluihin, koska määritelmä ei kata kaikkia tarvittavia palveluita, ja koska voimassaolevan säädöksen määräykset koskevat "kaupallista hyötyä tavoittelemattomia" palveluja, komitean mielestä on tarpeen säilyttää lupajärjestelmä sellaisten omaan lukuun tehtyjen palveluiden osalta, jotka eivät kuulu ehdotuksessa annetun määritelmän rajoihin. Tällä on tarkoitus välttää toisen lukuun työskentelevien liikenteenharjoittajien epäreilu kilpailu.

4.5. Lupa-asiakirjoja yhdenmukaistettaessa ja yksinkertaistettaessa kulkuneuvossa säilytettävien asiakirjojen määrä vähenee ja toimivaltaisten viranomaisten valvonta helpottuu. Näin ollen komitea kannattaa ajatusta yhteisön liikenneluvasta.

4.5.1. Koska yhteisön liikennelupa vaadittaisiin vain liikennöitsijöiltä, jotka haluavat kansainvälisille markkinoille, ja koska uudessa ehdotuksessa ei nimenomai-

sesti mainita tätä seikkaa, komitea katsoo, että ehdotusta on täsmennettävä.

4.5.2. Kansainvälisen linja-autoliikenteen voimassaolevien säädösten mukaisesti luvan saaneiden liikennöitsijöiden tilanteen vakiinnuttamiseksi ja uuteen yhteisön liikennelupajärjestelmään siirtymisen helpottamiseksi komitea ehdottaa, että jäsenvaltiot ja komissio toteuttavat yhteistyössä siirtymäajan toimenpiteitä.

4.6. Voimassa olevan säädöksen soveltamisessa komitea kiinnittää huomiota luvan myöntämismenettelyyn liittyviin tulkinta- ja soveltamisongelmiin. Erityisesti käsite "yritysten yhteenliittymää hallinnoiva yritys" on ongelmallinen. Komitea toteaa, että tilanteissa joissa hallinnoiva yritys on luvanhaltija, sillä ei ole lisäoikeuksia tai etuja muihin luvasta nauttiviin tahoihin nähden yhteenliittymäjärjestelyn nojalla. Sen velvollisuuksia ei myöskään määritellä eikä rajoiteta. Komitean mielestä termi "hallinnoiva yritys" voitaisiin poistaa, vaikka se määrittää selkeästi alkuperäisen lupa-asiakirjan haltijan.

4.7. Komitea toteaa, että on säädetty uusia hallintomääräyksiä lisäkaluston käyttöönotosta säännöllisessä liikenteessä. Uusilla määräyksillä on tarkoitus poistaa luvan uusintamenettely ja korvata se velvollisuudella säilyttää kulkuneuvossa kolme asiakirjaa, joista käy ilmi, että kyseessä on lisäajoneuvo. Komitea katsoo kuitenkin, että jonkinasteista lisäajoneuvojen käyttöönoton valvontaa on syytä jatkaa. Komitea esittää ehdotukseen muutosta, jossa tämä näkökulma otetaan huomioon.

4.8. Komitea toteaa, että "luvansaantimenettelyä" on muutettu merkittävästi painottamalla luvan saantia enemmän kuin sen epäämistä. Tässä yhteydessä rautatieliikenteen kanssa syntyvä kilpailutilanne ei enää ole riittävä peruste kansainvälisen säännöllisen liikennepalvelun edellyttämän luvan epäämiselle. Komitea on tähän tyytyväinen. Mainitusta parannuksesta huolimatta komitea haluaa korostaa, että pääasia on kilpailuolosuhteiden yhdenmukaistaminen eri kuljetusmuotojen välillä niiltä osin kuin epäoikeudenmukaista kohtelua vielä esiintyy.

4.9. Komitea toteaa, että ehdotuksesta on poistettu mahdollisuus toteuttaa paikallisesti retkikuljetuksia kansainvälisinä satunnaisina liikennepalveluina, koska silloin on kyseessä kabotaasiliikenne. Tämä muutos vaikuttaa varmasti kielteisesti liikenteenharjoittamiseen. Joillain aloilla liikenteenharjoittajat joutuvatkin tällaisen toimintansa osalta kunkin jäsenvaltion kabotaasiliikennettä koskevien lainsäädäntö- ja hallintome-

nettelysten kohteeksi. Nämä eivät kuitenkaan ole yhdenmukaisia kaikkialla ja voivat aiheuttaa liikenteenharjoittajille lisää hallinnollisia esteitä. Nyt kun menettelyjä yksinkertaistetaan, komitea pitää tärkeänä, että hallinnollisia esteitä poistetaan mahdollisimman laajalti. Se ehdottaa, että vastedeskin olisi mahdollista kuljettaa henkilöitä paikallisretkille kansainvälisten satunnaisliikennepalveluiden puitteissa vain silloin, kun retket ovat jatkoa satunnaisliikennepalveluille.

4.10. Ottaen huomioon yhteisön ja kansallisten – erityisesti ajo- ja lepoaikoja sekä kaluston teknistä valvontaa koskevien – sääntöjen noudattamisen tärkeyden kansainvälisessä linja-automatkatjaliikenteessä,

5. Muutosehdotukset

Asetusehdotuksen sanamuoto

4 artiklan 1 kohta

1. Edellä 2 artiklan 3.1 kohdassa tarkoitetun satunnaisliikenteen harjoittaminen ei edellytä lupaa.

6 artiklan 1 kohta

1. Poistetaan 1 kohdan toisesta alakohdasta seuraava: ”tai edestakaisliikennettä, johon ei sisälly majoitusta.”

6 artiklan 5 kohta

5. Lisätään uusi 6 kohta seuraavasti:

”6. Jos säännöllisessä liikenteessä otetaan käyttöön lisäajoneuvoja, kyseisessä ajoneuvossa on pidettävä oikeaksi todistettua jäljennöstä vastaavasta säännöllisen liikenteen harjoittajan ja lisäajoneuvot käyttöön antavan liikenteenharjoittajan välisestä sopimuksesta tai muusta asiakirjasta sekä jäljennöstä säännöllisen liikenteen harjoittamiseen oikeuttavasta luvasta.

Lisäajoneuvot käyttöön antavalla liikenteenharjoittajalla on oltava 3 a artiklassa tarkoitettu yhteisön liikennelupa. Lisäajoneuvossa on pidettävä oikeaksi todistettua jäljennöstä yhteisön liikenneluvasta.”

TSK:n ehdottama sanamuoto

3 artikla – lisätään uusi 1 kohta seuraavasti

1. Kansainvälistä linja-automatkatjaliikennettä harjoitetaan yhteisön liikenneluvan turvin.

4 artiklan 1 kohta

1. Edellä 2 artiklan 3.1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun satunnaisliikenteen harjoittaminen ei edellytä lupaa.

6 artiklan 1 kohta

1. Korvataan 1 kohdan toinen alakohta seuraavasti:

”Yritysten yhteenliittymille myönnetty säännöllisen liikenteen lupa kirjataan kaikkien yritysten nimiin. Lupa annetaan sitä hakeneelle yritykselle ja oikeaksi todistettu jäljennös muille. Luvassa mainitaan nimeltä kaikki liikenteenharjoittajat.”

6 artiklan 5 kohta

5. Lisätään uusi 6 kohta seuraavasti:

”6. Jos säännöllisessä liikenteessä otetaan käyttöön lisäajoneuvoja, kyseisessä ajoneuvossa on pidettävä oikeaksi todistettua jäljennöstä vastaavasta säännöllisen liikenteen harjoittajan ja lisäajoneuvot käyttöön antavan liikenteenharjoittajan välisestä sopimuksesta tai muusta asiakirjasta sekä jäljennöstä säännöllisen liikenteen harjoittamiseen oikeuttavasta luvasta.

Lisäajoneuvot käyttöön antavalla liikenteenharjoittajalla on oltava 3 a artiklassa tarkoitettu yhteisön liikennelupa. Lisäajoneuvossa on pidettävä oikeaksi todistettua jäljennöstä yhteisön liikenneluvasta.

Lisäajoneuvot käyttöön antava liikenteenharjoittaja on velvollinen antamaan tiedoksi ajoneuvojen lukumäärän muutokset toimivaltaiselle viranomaiselle. Viranomainen ilmoittaa asiasta muille jäsenvaltioille.”

Asetusehdotuksen sanamuoto

TSK:n ehdottama sanamuoto

12 artikla

Poistetaan asetuksen (ETY) N:o 684/92 12 artikla.

13 artikla

Poistetaan 13 artiklan 2 kohta.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

12 artikla

Muutetaan asetuksessa (ETY) N:o 684/92 oleva 12 artikla kuulumaan seuraavasti:

”Liikenteenharjoittaja voi harjoittaa kansainvälisten satunnaispalveluiden asettamissa rajoissa satunnaispalveluita (retket) toisessa jäsenvaltiossa kuin sijoittautumisvaltiossa.

Nämä palvelut on tarkoitettu ulkomaalaisille matkustajille, jotka käyttävät matkan ensivaiheessa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja saman liikenteenharjoittajan tarjoamia kansainvälisiä satunnaiskuljetuspalveluita jatkaen matkaa joko samalla ajoneuvolla tai saman liikennöitsijäryhmän ajoneuvolla.”

13 artikla

Poistetaan.

Uusi artikla Lisätään nykyisten 14 ja 15 artiklan väliin.

Muutetaan asetuksen (ETY) N:o 684/92 17 artikla kuulumaan seuraavasti:

”1. Jäsenvaltiot tekevät ennen kesäkuun 1 päivää 1997 yhteistyössä komission kanssa päätöksen toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on taata, että liikenteenharjoittajat, joille on asetuksessa (ETY) N:o 684/92 olevan 3 artiklan nojalla ennen 31 joulukuuta 1996 myönnetty lupa harjoittaa linja-autoilla kansainvälistä henkilöliikennettä, ovat yhteisön liikenneluvan vaatimuksien mukaisia 1 tammikuuta 1999 alkaen.”

2. Liitetään tämänhetkisen 17 artiklan teksti sellaisenaan.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Yhdistelmäliikenteen telemaattiset järjestelmät eurooppalaisessa yhteydessä"

(97/C 66/08)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 30. toukokuuta 1996 pitämässään istunnossa yksimielisesti työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti antaa lausunnon aiheesta "Yhdistelmäliikenteen telemaattiset ⁽¹⁾ järjestelmät eurooppalaisessa yhteydessä".

Asian valmistelusta vastannut liikenne- ja tietoliikennejaosto antoi lausuntonsa 11. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Dethmer H. Kielman.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuussa 1996 pidetyssä 340. täysistunnossaan (marraskuun 27. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 105 puolesta, yksi vastaan, ja kuusi pidättyi äänestämästä.

1. Perustelu lausunnon antamiselle

1.1. Eräät komitean jäsenet ⁽²⁾ perustelivat liikenne- ja tietoliikennejaoston ehdotusta oma-aloitteisen lausunnon laatimiseksi aiheesta kolmas yleiseurooppalainen liikennekonferenssi (Helsinki, 1997) seuraavasti:

1.2. "Komitea (liikennejaosto) on toisen yleiseurooppalaisen liikennekonferenssin (Kreeta, maaliskuu 1994) valmisteluista lähtien jatkuvasti osallistunut tarkoitusta varten perustetun ohjauskomitean työhön. Komiteaan kuuluu jäseniä eri organisaatioista ja sen työtä johtavat komissio ja Euroopan parlamentti."

1.3. "Kolmannen yleiseurooppalaisen liikennekonferenssin (Helsinki, 1997) valmistelujen yhteydessä on päätetty lisätä ohjauskomitean osanottajien mahdollisuuksia hahmotella Helsingissä käytävien keskustelujen sisältöä. Konferenssin painopiste on aiheessa Euroopan laajuisten verkkojen järjevä käyttö, ja konferenssissa käsitellään erityisesti telemaattisten järjestelmien tulevaa merkitystä. Valmistelujen yhteydessä komitean on määrä tiedottaa aiheesta Yhdistelmäliikenteen telemaattiset järjestelmät."

1.3.1. Lausunnoissaan komitea keskittyy vain tavarankuljetuksiin eikä käsittele lentorahtia.

1.4. "Jaoston tähänastisiin telematiikkaa käsitteleviin töihin perustuvan oma-aloitteisen lausunnon tulisi keskittyä yhdistelmäliikenteen periaatteeseen sekä eurooppalaiseen yhteistyöhön."

⁽¹⁾ Telemaattinen voidaan määrittellä digitaalisena tiedon vaihtona ja muokkaamisena erilaisten hajautettujen ja keskenään yhteenkytkettyjen ja eurooppalaisessa yhteydessä yleensä rajanylittävien tietoverkkojen välillä.

⁽²⁾ Eike Eulen ja René Bleser.

1.5. "Komitean erityisanti Helsingin konferenssille olisi näin ollen jäsenelty yhteenveto yhdistelmäliikenteen telemaattisten järjestelmien nykytilanteesta, ongelmista ja tulevaisuuden näköaloista Euroopassa."

1.6. Ohjauskomitean käymän keskustelun pohjalta on mahdollista, että Helsingissä vuonna 1997 pidettävän kolmannen yleiseurooppalaisen liikennekonferenssin valmisteluvaiheessa aiheen "Yhdistelmäliikenteen telemaattiset järjestelmät eurooppalaisessa yhteydessä" esitely annetaan talous- ja sosiaalikomitean tehtäväksi.

2. Johdanto

2.1. On välttämätöntä kehittää yhdistelmäliikennettä edelleen. Marraskuun 24. päivänä 1992 antamassaan lausunnoissa ⁽³⁾ asetuksesta (ETY) N:o 1100/89 komitea on todennut yhdistelmäliikenteen olevan välttämätöntä seuraavien tekijöiden vuoksi:

- EY:n tieverkosto on jo nyt ylikuormitettu tai käymässä sellaiseksi,
- liikenteen odotettavissa olevasta kasvusta ei voida selviytyä vain maantieliikenteen avulla,
- mikäli rautateiden kansainvälistä yhteistyötä parannetaan, rautateitse voidaan kuljettaa suhteellisesti aikaisempaa enemmän,
- sisävesiliikenteen kapasiteettia voidaan vielä lisätä,
- myös merikuljetukset (erityisesti rannikkoliikenne) voivat olla tärkeä osa yhdistelmäkuljetuksia,

⁽³⁾ EYVL N:o C 19, 25.1.1993 (esittelijä: Tukker).

– rautateitse tai vesitse tapahtuvat kuljetukset ovat ympäristöystävällisempiä kuin maantiekuljetukset.

Euroopan laajuiset liikenneongelmat yleisesti ja yhdistelmäliikenne erityisesti koskevat EU-jäsenvaltioiden ohella myös muita Euroopan maita.

2.2. Telemaattisista liikennesovelluksista 25. lokakuuta 1995 antamassaan lausunnossa⁽¹⁾ komitea toteaa, että tuottavuutta sekä perusrakenteiden ja liikennevälineiden käyttöastetta kohottamalla voidaan hallita liikennepalvelujen kasvu niin, että itse liikenne ei kasva samassa mitassa. Liikenteen telemaattiset sovellukset voivat parantaa perusrakenteiden ja ajoneuvojen käytön tuottavuutta huomattavasti. Telemaattisin sovelluksin voidaan myös olennaisesti parantaa turvallisuutta, joka on liikenteen laadun olennainen tunnusmerkki.

2.3. Lokakuun 25. päivänä 1995 antamassaan rautateitse, maanteitse ja sisävesillä tapahtuvien kuljetusten tukitoimia koskevassa lausunnossaan komitea asettui kannattamaan – koska on tärkeää parantaa ja laajentaa yhdistelmäliikennettä – neuvoston ehdotusta asetuksen (ETY) N:o 1107/70 voimassaoloajan pidentämisestä 31. joulukuuta 1997 saakka⁽²⁾.

2.4. Komission liikennelainsäädäntöohjelmaa / Yhteisen liikennepolitiikan toimintaohjelmaa 1995–2000 käsittelevässä, 22. marraskuuta 1995 antamassaan omaaloitteisessa lausunnossa⁽³⁾ komitea puolestaan osoitti, kuinka tärkeää yhdisteltävyys ja yhteensopivuus ovat Euroopan laajuisten liikenneverkkojen kehitykselle.

3. Yleisiä huomioita ja kehityslinjoja

3.1. Yleistä

3.1.1. Tavarankuljetuksille on ominaista toimijoiden, toimintojen, esiintymis- ja liikennemuotojen monilukuisuus. Tietovirratt ovat erittäin monimutkaisia. Eri liikennemuodoille (maantie, rautatie, sisävesiliikenne, rannikkoja merikuljetukset) on kehitetty erillisiä tietojärjestelmiä ja televiestintäjärjestelmiä. Vain erityistapauksissa järjestelmiä on yhdistelty tai integroitu toisiinsa. Telemaattisia markkinoita voidaan luonnehtia vahvasti teknologiapainotteisiksi palveluntoimittajien markkinoiksi. Tämän vuoksi vaikuttaminen kehitykseen on erittäin vaikeaa. Tilanteen arvioimiseksi järjestetään vuosittain liikennetelemaattinen kongressi, joka pidettiin viimeksi Japanissa Yokohamassa marraskuussa 1995.

(1) EYVL N:o C 18, 22.1.1996, s. 32 (aluksi esittelijänä toimi Achim Denkhaus ja hänen kuolemansa jälkeen Dethmer H. Kielman).

(2) EYVL N:o C 39, 12.2.1996, s. 100 (esittelijä: Dethmer H. Kielman).

(3) EYVL N:o C 39, 12.2.1996, s. 43 (esittelijä: George Wright).

3.1.2. Yhdistelmäliikenteessä on kyse keskimääräistä monimuotoisemmista tietovirroista. Sitä mukaa kuin toimijoiden määrä kasvaa, tarvitaan lisää toimintoja. Näin kasvaa toisaalta tiedon määrä, toisaalta tarve saada luotettavaa tietoa yhdistelmäliikennettä varten.

3.1.3. Yhdistelmäliikenteen telemaattisia järjestelmiä voidaan tarkastella useista näkökulmista: tieto, televiestintä, toimijat, liikennemuodot, palvelutoiminnan harjoittajat, palvelujen käyttäjät, viranomaiset, jne. Tämän vuoksi tarvitaan jäsentämistä ja ohjausta. Voidaan tehdä ero kolmen tason välillä⁽⁴⁾:

- 1) ajoneuvo- ja lastausyksikköjärjestelmät,
- 2) perusrakennearjestelmät,
- 3) kuljetusorganisaatio ja hallinnointijärjestelmät.

3.1.4. Liikenteen telemaattisten järjestelmien käyttäjät voidaan jakaa seuraaviin ryhmiin:

- maantieliikenteen harjoittajat,
- rautatieyhtiöt,
- sisävesiliikenneyritykset,
- yhdistelmäliikenteen harjoittajat,
- rahtaaajat,
- huolitsijat,
- ahtausliikkeitä ja laivanselvittäjiä,
- laivanvarustajat,
- tulli,
- satamaviranomaiset,
- terminaalitoimintojen hoitajat,
- viranomaiset (paikalliset, alueelliset, kansalliset, kansainväliset),
- pankit ja vakuutuslaitokset.

3.2. Kehityslinjoja

3.2.1. Liikenteen tietoteknologian alalla voidaan erottaa seuraavat kehityslinjat:

- kytkennät järjestelmien välillä,
- järjestelmien lisääntyvä yhdentymisen,
- dynaamisen tiedonkäsittelyn kasvava käyttö,
- maailmanlaajuisten tietoverkkojen (Internet) kasvava käyttö ja sovellusmahdollisuudet,

(4) Lähde: "International Transport Workers' Federation: A Transport Resolution in the Pipeline? Telematics in Road Transport", 1/1995.

- viestien standardointi (EDIFACT),
- lisääntyvä yhdentymisen logistiikkaketjussa ja ketjujen kasvava hallinta,
- rahtaaajien ja liikennöitsijöiden lisääntynyt yhteistyö ja sitä kautta lisääntyvä tiedontarve,
- liikenteen maailmanlaajuistuminen.

Yllä mainittuja tärkeitä aiheita käsitellään myöhemmin.

4. Yhdistelmäliikenteen ja telematiikan soveltamiseen liittyvät ongelmat

4.1. Yhdistelmäliikenteen käyttöä rajoittaa vähimmäisetäisyys, jonka ylittävänä yhdistelmäliikenne maanteitse ja rautateitse tai maanteitse ja vesitse vasta on kannattavaa. Alle 150 kilometrin matkalla yhdistelmäliikenne ei juuri kannata. Toisaalta on muistettava, että noin 85 % sisämaan maantiekuljetuksista alittaa tämän etäisyyden⁽¹⁾. Yhdistelmäliikenne vaatii suhteellisen suuria investointeja lastaus- ja uudelleenlastausyksiköihin. Lastausyksiköiden standardoinnista ei vielä puhuta tarpeeksi. Merikuljetuksiin tarkoitettu ISO-kontti on merenkulun lastausyksikkönä erittäin sopiva, mutta sen soveltuvuus sisämaan liikenteeseen standardoituine kuormalavoineen on rajoitettu.

Rautatieverkoston kapasiteetti on eräiden yhteyksien osalta riittämätön, erityisesti silloin kun myös henkilöliikenne vaatii paljon samaa kapasiteettia. Rautateiden perusrakenteissa käytetään Euroopan eri maissa monenlaisia sähkö- ja turvajärjestelmiä, ja joissakin maissa raideleveys on erilainen. Lisäksi erityisesti joissakin Etelä-Euroopan maissa rautateiden lastausprofiili on rajoitettu. Tärkeimmillä yhdistelmäliikenteen käytettävissä olevilla rataosuuksilla tällaisia häirttekijöitä on kuitenkin vähän. Lisäksi kun suurinopeuksisille junille tarkoitettujen rataosuuksien määrä kasvaa, tietyllä aikavälillä tavaraliikenteelle vapautuu jossain määrin kapasiteettia, samalla kun uuden teknologian ja uusien liikennekäsitteiden (esim. monijärjestelmäveturit, sukulajunat, jne.) käyttöönotto helpottaa kauppatavaroiden rajanylittäviä yhdistelmäkuljetuksia. Kyseisin parannuksin voidaan lisätä yhdistelmäliikenteen dynamiikkaa.

Sisävesiverkosto ja lyhyiden matkojen merikuljetusyhteydet vaihtelevat maittain ja kattavat vain osan kuljetusyhteyksistä. Osa sisävesiliikenteestä on vielä avaamatta kilpailulle (esim. vuorojärjestelmät).

4.2. Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että telemaattisten järjestelmien soveltamisessa on ongelmia.

(1) Ks. NEAn (Alankomaiden liikennetutkimuskeskuksen) raportti "The transport of goods by road and its environment in the Europe of tomorrow", maaliskuu 1992.

Telematiikan soveltaminen aiheuttaa yrityksille (liikennöitsijöille, rahtaaajille, huolitsijöille, terminaalitoimintojen hoitajille) seuraavia ongelmia:

- soveltamisesta aiheutuvat kulut,
- järjestelmien puutteellinen yhteensopivuus,
- standardoinnin puute,
- tiedon epäluotettavuus,
- riittämätön käyttömukavuus,
- joustavuuden puute,
- tietokannoista saatujen tietojen puutteellisuus, koska liikennevirroista rekisteröidyt tiedot eivät aina vastaa todellisuutta.

Edellä mainitut pullonkaulat haittaavat yhdistelmäliikennettä useammin kuin yksittäisiä yrityksiä, yritysketjuja tai riippumattomin järjestelmin varustettuja liikennemuotoja. Kohtuuhintaisten, standardoitujen ja yhteensopivien järjestelmien kysyntä on siksi erittäin suuri yhdistelmäliikenteessä.

5. Lupaavia kehitysnäkymiä yhdistelmäliikenteen telemaattisille järjestelmille

5.1. Yhdistelmäliikenteen telemaattisten järjestelmien lupaavat kehitysnäkymät voidaan tiivistää seuraavasti:

- 1) yhteistyön ja strategisen suunnittelun järjestelmät,
- 2) seuranta- ja jäljittämisjärjestelmät,
- 3) yhdentymisen liikenteenhallintajärjestelmiin,
- 4) "yhden liikennemuodon" liikennekannan hallintajärjestelmien laajentaminen.

5.2. Yhteistyön ja strategisen suunnittelun järjestelmistä voidaan todeta, että yhdistelmäliikenteen valintaan kuljetusmuotona vaikuttaa suuresti saadun tiedon määrä. Kun liikenteen toimeksiantajat (yleensä rahtaaajat) saavat strategisten tietojärjestelmien avulla käsityksen yhdistelmäliikenteen mahdollisuuksista, ehdoista ja kuluista, on odotettavissa yhdistelmäliikenteen voimakas kasvu. Yhdistelmäliikenteen varausjärjestelmien kehitys lisää myös osaltaan yhdistelmäliikenteen käyttöä. Yhdistelmäliikenteellä tarkoitetaan periaatteessa aina eri liikennemuotojen ja rahtaaajien yhteistyötä. Telemaattiset järjestelmät antavat sille tarvittavan tuen.

5.3. Seuranta- ja jäljittämisjärjestelmien kohdalla on tärkeä ottaa huomioon, että yhdistelmäliikenteen telematiikalla on parhaat mahdollisuudet järjestelmissä,

jotka keskittyvät lastausyksikön jäljittämiseen ja seurantaan. Tällaiset järjestelmät voidaan laskea kuuluvaksi toiminnallisiin liikennekantajärjestelmiin. Seuranta ja jäljittäminen ovat mahdollisia kiinteistä pisteistä (esim. terminaaleista) ja matkaviestinnän avulla.

5.4. Koska yhdistelmäliikenne on osa kokonaisvaltaista liikennejärjestelmää, se on otettava huomioon liikenteenhallintajärjestelmiä kehitettäessä. Dynaamisia liikennetietojärjestelmiä kehitettäessä on otettava huomioon yhdistelmäliikenneketjuihin kuuluvat erilaiset liikennemuodot.

Tavara- ja henkilökuljetukset vaikuttavat selvästi toisiinsa ja kilpailevat keskenään rajallisista voimavaroista. Siksi kumpaakin varten kehitettävien telemaattisten järjestelmien tulisi pystyä siirtämään, vastaanottamaan ja käsittelemään toiselle kuljetusmuodolle olennaista tietoa.

5.5. ”Yhden liikennemuodon” liikennekannan hallintajärjestelmien laajentamiseen pätee se, että eri liikennemuotoja varten on jo kehitetty useita liikennekantajärjestelmiä. Kyseisten järjestelmien modaliteetin laajeneminen voi antaa voimakkaan sysäyksen yhdistelmäliikenteelle. Näin liikennemuotojen välisten ajosuunnittelu- ja ajorekisterointijärjestelmien kehittäminen voi huomattavasti lisätä yhdistelmäliikenteen tehokkuutta.

6. Viranomaisten osuus yhdistelmäliikenteen telemaattisten järjestelmien edistämässä

6.1. Yhdistelmäliikenteen telemaattisten järjestelmien edistämisen tavoitteet

Kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten puuttuminen yhdistelmäliikenteen telemaattisiin järjestelmiin tapahtuu seuraavista lähtökohdista:

- verkkojen optimaalinen hallinnointi: päätiet ja rautatiet sekä sisävesistö,
- kuljetusten tehokkuuden parantaminen vähentämällä ajokilometrejä, parantamalla suunnittelua ja tilausenkäsittelyä, korottamalla lastausastetta jne.,
- ruuhkien vähentäminen,
- energiankäytön, äänihaittojen ja haitallisten aineiden päästöjen vähentäminen,
- (liikenne)turvallisuuden lisääminen,
- televiestintäperusrakenteen edistäminen ja avaaminen kilpailulle.

Viranomaiset voivat edistää asiaa pääasiallisesti seuraavilla aloilla:

- liikenteen hallinnointi maanteilla, rautateilla, merillä ja sisävesiliikenteessä,
- telemaattinen perusrakenne,

- ketjujen hallinnointi,
- liikennekannan hallinnointi maanteilla, rautateilla, merillä ja sisävesiliikenteessä,
- julkiset hankinnat.

Uusien telemaattisten sovellusten ja kehityskulkujen kustannukset ovat etenkin alkuvaiheessa erittäin korkeat. Yhdistelmäliikenneala itse pystyy rahoittamaan alan suurisuuntaista kehitystä vain tietystä määrin. Viranomaisten tehtävänä on tukea kehitystä asianmukaisesti suunnattujen t&k-ohjelmien avulla.

6.2. EU:n nykytoiminta telemaattisten järjestelmien ja yhdistelmäliikenteen edistämisen alalla

Euroopan unionin tasolla todettakoon seuraavat ohjelmat ja ryhmät, joiden toiminta kohdistuu suoraan telemaattisten järjestelmien ja yhdistelmäliikenteen kehittämiseen tai liittyy siihen läheisesti:

Po. VII:n alaisuudessa:

- neljäs liikennetutkimuksen puiteohjelma,
- Euroopan laajuisten verkkojen kehittäminen,
- yhdistelmäliikenteen erityisryhmä,
- tulevaisuuden rautateiden ja rautatiejärjestelmien erityisryhmä.

Po. XIII:n alaisuudessa:

- neljäs liikenteen telemaattisten järjestelmien puiteohjelma,
- Euroopan laajuisten televiestintäverkkojen kehittäminen.

Po. VII:n ja po. XIII:n alaisuudessa yhteisesti:

- liikenteen telemaattisten järjestelmien täytäntöönpanon korkean tason ryhmä.

Lisäksi on useita kansallisen ja alueellisen tason erityisaloitteita yhdistelmäliikenteen ja telematiikan edistämiseksi.

7. Suositukset

7.1. Telemaattisia sovelluksia tulee kehittää siten, että ne vastaavat kaikkien rahtiliikenteen toimijoiden todellisia käyttäjätarpeita. Teknologia ei itsessään ole mikään päämäärä.

7.2. Teknologiakehityksen yhteiskunnallisia näkökulmia ei saa jättää ottamatta huomioon yhdistelmäliikenteen telemaattisia järjestelmiä kehitettäessä ja sovellettaessa. Liikenteen telemaattisilla sovelluksilla saattaa nimittäin olla suuri vaikutus työolosuhteisiin, työllisyyteen ja työn organisointiin. Uusi teknologia edellyttää muita koulutuksen ja ammattikoulutuksen muotoja ja tasoja.

7.3. Lisäksi yhdistelmäliikenteen telemaattisissa sovelluksissa on otettava huomioon seuraavat tavoitteet:

- sovellukset tulee suunnata koko yhdistelmäliikenneketjun käyttöön,
- jatkossa sovellukset tulee ulottaa rahtausliikkeiden tavaraluokitukseen ja logistiikkaketjuihin,
- lähtökohtana on mahdollisimman usein oltava nykyiset hyväksytyt tekniikat,
- oikeaa lähestymistapaa tulee kannustaa itse alan ehdoin, alhaalta ylös -periaatteen mukaisesti,
- sovellusten tulee koskea mahdollisimman laajasti koko alaa,

- myös pienyritysten on voitava käyttää telemaattisia järjestelmiä,
- uudistusten tulee olla organisaatio- ja ihmislähtöistä; tekniikan vuoro tulee myöhemmin,
- tiedon siirtoon on kiinnitettävä paljon huomiota,
- telemaattisten järjestelmien kehittäminen tulee liittää läheisesti Euroopan laajuisten verkkojen kehittämiseen,
- Euroopan tason ohjelmien ja toimien on oltava sopusoinnussa kansallisten ja alueellisten aloitteiden kanssa.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi vähintään 24 metrin pituisten kalastusalusten yhdenmukaistetun turvallisuusjärjestelmän perustamisesta" ⁽¹⁾

(97/C 66/09)

Neuvosto päätti 8. lokakuuta 1996 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 84 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitealta lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut liikenne- ja tietoliikennejaosto antoi lausuntonsa 11. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Eduardo Chagas.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 105 ääntä puolesta, yksi vastaan, ja neljä pidättyi äänestämästä.

1. Taustaa

1.1. Kalastusalukset eivät kuuluneet vuonna 1974 solmitun ihmisten turvallisuutta merellä koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SOLAS) piiriin. Tämän vuoksi ryhdyttiin toimiin sellaisen kalastusalusten erityistarpeet huomioon ottavan sopimuksen aikaan saamiseksi, joka kattaa uusille aluksille asetettavat rakenteelliset vaatimukset ja alusten turvalaitteita koskevat standardit.

Tämän työn tuloksena allekirjoitettiin vuonna 1977 Torremolinosissa kalastusalusten turvallisuutta koskeva kansainvälinen yleissopimus, joka tunnetaan Torremolinosin yleissopimuksena.

1.2. Torremolinosin sopimus ei kuitenkaan koskaan astunut voimaan, sillä riittävän moni allekirjoittavaltioista ei ratifioinut sitä.

Kalastuslaivastoiltaan suurimpien maiden vastustuksen voittamiseksi ja tällä välin SOLAS-yleissopimukseen tehtyjen muutosten liittämiseksi myös Torremolinosin yleissopimukseen Kansainvälinen merenkulkujärjestö (IMO) muutti Torremolinosin yleissopimusta. Tämän tarkastuksen tuloksena syntyi vuoden 1993 Torremolinosin pöytäkirja.

1.3. Pöytäkirjan mukaan tarkastetun yleissopimuksen pääkohtien pakollinen soveltaminen koskee 45-metrisiä ja sitä suurempia aluksia (aikaisemmin sitä sovellettiin 24-metrisiin ja sitä suurempiin aluksiin).

(1) EYVL N:o C 292, 4.10.1996, s. 29

1.4. Tämän jälkeen neuvosto on hyväksynyt Torremolinosin yleissopimukseen perustuvan direktiivin 93/103/EY⁽¹⁾, jossa määrätään kalastusaluksella työskentelevien terveyttä ja turvallisuutta koskevat vähimmäisstandardit. Direktiivi koskee vähintään 15-metrisiä uusia ja vähintään 18-metrisiä olemassa olevia aluksia.

Torremolinosin sopimusta tarkentava pöytäkirja myöhästyi direktiivin toimeenpanoa ja heikensi sen vaikutusta. Rajoittamalla pakollinen soveltaminen koskemaan vähintään 45-metrisiä aluksia, pöytäkirja rajoitti samalla niiden alusten määrää, joihin sitä sovelletaan, koska 85 % yli 100 bruttotonnin aluksista on pituudeltaan 24–45 metriä. Tästä huolimatta pöytäkirjaa ei ole ratifioinut riittävän moni allekirjoittaja, jotta se voisi astua voimaan.

2. Komission ehdotus

2.1. Koska Torremolinosin pöytäkirjan 3 artiklan 5 kohdassa sallitaan alueelliset järjestelyt, joilla varmistetaan yhdenmukaisen, kaikkia samalla vesialueilla toimivia kalastusaluksia koskevan turvallisuusjärjestelmän täytäntöönpano, komissio aikoo nyt mahdollisuuksien mukaan laajentaa pöytäkirjan vaatimusten kattavuutta vähintään 45-metrisiin ja 24–45-metrisiin aluksiin.

2.2. Komissio katsoo nykyisen ehdotuksen olevan ensimmäisen askeleen kohti entistä parempaa turvallisuutta. Se luo yhdenmukaiset turvallisuusstandardit, jotka koskevat jäsenvaltioiden omia ja niiden sisä- tai aluevesillä kalastavia tai satamissa saalista purkavia kolmansien maiden kalastusaluksia.

2.3. Ehdotus koskee myös Euroopan talousaluetta ja erityisesti Norjaa ja Islantia.

2.4. Ottaen huomioon käytössä oleviin aluksiin kohdistuvan, turvallisuusstandardeista johtuvan taloudellisen rasisiteen, komissio ehdottaa, että niihin sovellettaisiin ainoastaan niitä jo nyt koskevia pöytäkirjan toimia.

Tämä koskee hengenpelastuslaitteissa käytettäviä radioita, tutkavastaaajia, hätämenettelyä, katsastuksia ja harjoituksia sekä radioliikennettä ja aluksen omia navigaatiolaitteita.

2.5. Lopuksi ehdotuksessa esitetään menettely vaatimustenmukaisuustodistuksen myöntömenettelyksi. Tämän tunnustettujen tahojen myöntämän todistuksen tavoitteena on taata tavoitteeksi asetetun turvallisuustason saavuttaminen.

3. Yleistä

3.1. Kalatalous ja sen monet alat ovat hyvin herkkiä ja niiden olemassaolo on uhattuna. Komitea on antanut monta kalataloutta käsittelevää lausuntoa⁽²⁾. Uusia alusten rakennetta, turvavälineitä ja -menettelyjä koskevia vaatimuksia on punnittava huolella, jotteivät ne osaltaan pahentaisi alan säilymistä uhkaavia tekijöitä. Samalla on kuitenkin taattava ihmishenkien, alusten ja vesiympäristön suojelun minimimitaso. Nämä seikat huomioon ottaen komitea on tyytyväinen komission ehdotukseen, koska se auttaa parantamaan alan turva-standardeja.

3.2. Komissio itse toteaa, että vaikka kalastus on erityisen tapaturmaherkkiä ala, ei tämän ongelman laajuudesta kertovia EU-tilastoja ole olemassa.

Komitea kehottaa ryhtymään toimiin tarkan kuvan saamiseksi kalastusaluksia kohdanneiden onnettomuuksien määrästä ja vaikutuksista kuolonuhrit, työtapaturmat ja kalastajia vaivaavat työperäiset sairaudet mukaanlukien.

3.3. Komitea kannattaa Torremolinosin pöytäkirjan 3 artiklan 5 kohdan mukaisten alueellisten turvallisuusstandardien asettamista. Sen mielestä näiden standardien tulisi lisäksi koskea kaikkia Välimeren rannikkovaltioita sekä kaikkia eurooppalaisia rannikkovaltioita. Komission tulisi rohkaista ao. kolmansia maita sitoutumaan näihin tavoitteisiin.

3.4. Samalla kun komitea tukee ajatusta, että vaatimukset koskisivat myös EU:n sisä- tai aluevesillä kalastavia tai jäsenvaltioiden satamissa saalista purkavia kolmansien maiden aluksia on määräysten noudattamista sen mielestä vaikea valvoa. Myöskään sitä ei ole määritelty, miten valvoa, ettei standardit alittavista aluksista siirretä saalista vaatimukset täyttäviin aluksiin, jotka

⁽¹⁾ Council Directive 93/103/EC of 23.11.1993 concerning the minimum safety and health requirements for work on board fishing vessels (13th individual Directive within the meaning of Article 16(1) of Directive 89/291/EEC on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work) (OJ 307, 13.12.1993, page 1).

⁽²⁾ Ks. esim. TSK:n oma-aloitteinen lausunto kalavarojen suojelutoimista ja pyyntioikeuksista (EYVL N:o C 39, 12.2.1996).

voivat tulla jäsenmaiden satamiin sen purkamaan. Nykyisin käytettävissä olevin keinoin on vaikea valvoa, täyttävätkö kolmansien maiden alukset asetetut vaatimukset. Komission tulisi rohkaista jäsenvaltioita lisäämään valvontakeinoja maissa ja vesillä tapahtuvaa valvontaa silmälläpitäen.

3.5. Kuten kohdassa 1.2 mainittiin, vuoden 1997 Torremolinon yleissopimus ei koskaan astunut voimaan eivätkä edes kaikki jäsenvaltiot – neuvoston suosituksesta huolimatta – ratifioineet sitä⁽¹⁾.

3.6. Komitea pitää erittäin tärkeänä, että – kuten komissio ehdottaa – ensimmäisenä askeleena asetetaan vähintään 24-metrisiä kalastusaluksia koskevat yhtenäiset turvastandardit ja -vaatimukset. Komitea tukee myös komission aikomusta selvittää käytössä olevia aluksia ja alle 24-metrisiä aluksia koskevia toimia, muita aluksia koskevien toimien lisäksi. Näiden selvitysten tulisi valmistua 1. tammikuuta 1998 mennessä, jotta uudet ehdotukset, jotka komissio aikoo tehdä, koskisivat myös näitä alusryhmiä.

3.7. Ehdotetut toimet koskevat vain noin neljää prosenttia EU:n kalastusaluksista (vähintään 24-metrisiä kalastusaluksia).

Pyrkimään hyväksymään Torremolinon pöytäkirjan, joka alensi yleissopimuksen turvastandardeja, komissio ei aseta yleisiä, olemassa olevia 24–45-metrisiä aluksia koskevia vaatimuksia sellaisilla tärkeillä turvallisuuteen liittyvillä aloilla kuin palontorjunnan peruskalusto ja hengenpelastuslaitteet. Ehdotuksen tulisi kattaa myös nämä alueet.

3.8. Komissio aikoo laajentaa asetusta 613/91/EEC⁽²⁾ koskemaan myös kalastusaluksia. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että alusten omistajat voivat valita sellaisen yhteisön rekisterin, jossa rekisteröinti-vaatimuksia ehkä tulkitaan joustavammin, ja siten saada rekisteröinti hyväksytyä toisessa, vaatimuksia tiukemmin tulkitsevassa jäsenvaltiossa.

3.9. Komissio toteaa lopuksi, että mikäli turvallisuusstandardeja kalastusaluksilla halutaan parantaa, on niillä työskentelevien koulutus ensisijaisen tärkeää. Niinpä, vaikkei tämä kuulukaan komission ehdotuksen kattamaan alaan, komitea pyytää komissiota kehittämään jäsenvaltioita ratifioimaan vuoden 1995 STCW-F yleissopimuksen ("International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers"), jossa määritellään kalastusaluksilla työskentelevien koulutusta ja lupakirjoja koskevat vähimmäissäännöt.

4. Erityistä

4.1. 1 artiklan 1 kohta

Ehdotus koskee myös jäsenvaltioiden sisä- tai aluevesillä, eli 12 meripeninkulman aluevesirajan sisäpuolella purjehtivia kolmansien maiden aluksia. Koska EULainsäädäntöön on mahdotonta sisällyttää tätä laajempi rajoitus, komitea suosittelee komissiolle sen varmistamista, että sellaisten kolmansien maiden kanssa solmitut kahdenväliset sopimukset, joiden alukset kuuluvat nykyisen ehdotuksen piiriin, laajennetaan koskemaan 200 meripeninkulman rajaa (yksinomaisen talousalue).

4.2. 2 artiklan 1 kohta

Joidenkin kolmansien maiden kalastuslaivastoissa on yleisenä käytäntönä siirtää saalis suurempaan, ainoastaan lastin kuljettamiseen käytettävään alukseen. Tämän vuoksi "kalastusaluksen" määrittelyyn tulisi ilmauksen "pyyntiin ja käsittelyyn" jälkeen lisätä ilmaus "tai siirtoon ja kuljetukseen".

4.3. 3 artiklan 2 kohta

Komitea toistaa huolensa siitä, etteivät palontorjuntaan ja hengenpelastukseen tarvittavia perusvälineitä koskevat vaatimukset koske nykyisiä 24–45-metrisiä kalastusaluksia.

4.4. 3 artiklan 4 kohta

Lippuvaltion viranomaisten vakuutus, että myönnetty todistus on yhteisön vaatimusten mukainen, ei vaikuta riittävältä. Ongelman ratkaisemiseksi komissio voisi turvautua esimerkiksi tarkastuksen ja todistusten myöntämisen tasolla kyseisissä jäsenvaltioissa toteutettaviin yhteistyöohjelmiin. Ohjelmat eivät vaikuttaisi 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti tarkastuksiin jäsenvaltioissa.

⁽¹⁾ Neuvoston 23.9.1980 antama suositus Torremolinon yleissopimuksen ratifiointista (EYVL N:o L 259, 2.10.1991).

⁽²⁾ Neuvoston asetus (ETY) N:o 613/91, annettu 4 päivänä maaliskuuta 1991, laivojen siirtämisestä yhteisössä rekisteristä toiseen.

4.5. 5 artikla

Niin Torremolinosin sopimuksessa kuin muuallakin käytetään ilmauksia "vastaavat toimet" tai "viranomaisien vaatimusten mukaiset toimet". Komission tulisi ehdotettuja toimia laajemmin varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan valvontajärjestelmien ja satamavalvonnan koordinointi ja tukea sitä valvontahenkilöstön oikealla koulutuksella.

4.6. 6 artikla (koskee myös 5 artiklaa)

Komitea haluaisi tietää, miten komissio aikoo varmistaa samanlaisen menettelyn soveltamisen kolmansien maiden aluksiin.

4.7. 7 ja 8 artikla

Neuvoston direktiivi 94/57/EY⁽¹⁾ määrää yhteiset, aluksia tarkastamaan ja katsastamaan valtuutettuja elimiä ja vastaavia merenkulkuviranomaisten toimia koskevat säännöt ja standardit. Samalla kun komitea myöntää luokituslaitosten tähän liittyvän mahdollisen tärkeän roolin, on sen mielestä tarkastustoiminnassa keskeisen osan säilyttävä merenkulkuviranomaisilla. Yhteisön tuen myöntäminen olisi perusteltavissa tarkastusten riittävän tason takaamiseksi.

4.8. 10 ja 11 artikla

Komitean mielestä muutosten hyväksymismenettelyn

⁽¹⁾ Neuvoston direktiivi 94/57/EY, annettu 22 päivänä marraskuuta 1994, alusten tarkastamiseen ja katsastamiseen valtuutettuja laitoksia sekä merenkulun viranomaisten asiaan liittyviä toimia koskevista yhteisistä säännöistä ja standardeista (EYVL N:o L 319, 5.10.1993).

tulisi olla neuvoston direktiivissä 93/75/EY⁽²⁾ olevan 12 artiklan 2 ja 3 kohdan mukainen. Näin jäsenvaltioilla olisi nykyistä enemmän sananvaltaa päätöksiin.

4.9. 11 artikla

Edellä mainitun direktiivin 12 artiklan 1 kohdan perusteella muodostettu neuvoa-antava komitea koostuu jäsenvaltioiden edustajista, ja komission edustaja toimii sen puheenjohtajana. Tulisi kuitenkin ryhtyä toimiin työmarkkinaosapuolten edustajien ottamiseksi mukaan komiteaan tai ainakin heidän kuulemisekseen etukäteen.

4.10. Liite II

Kuten edellä mainittiin, näiden liitteessä mainittujen, etenkin palontorjunnan perusvälineitä ja hengenpelastusvälineitä koskevien toimien tulisi koskea myös nykyisiä aluksia.

4.10.1. Liite II, VII luku, 1 sääntö

Sääntöön tulisi lisätä toinen kohta, jotta se noudattaisi aluksen rakennusajankohdasta riippumatta tiettyä pakollisia hengenpelastusvälineitä koskevia perusvaatimuksia.

4.11. Liite III, 1.1 kohta

4.11.1. Komitean mielestä myös Itämeren tulisi kuulua soveltamisalueeseen.

4.11.2. Komitean mielestä "pohjoisten vesien" rajan tulisi ennemminkin olla porrastettu ja siten tiettyjen alueiden erityisolot huomioon ottava käsite, eikä sillä tulisi tarkoittaa pelkkää leveysastetta.

⁽²⁾ Neuvoston direktiivi 93/75/EY, annettu 13 päivänä syyskuuta 1993, vaarallisia tai ympäristöä pilaavia aineita kuljettavia aluksia koskevista vähimmäisvaatimuksista niiden ollessa matkalla yhteisön merisatamiin tai poistuessa sieltä.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta:

- ”Komission tiedonanto vammaisten yhtäläisistä mahdollisuuksista – Euroopan yhteisön uusi vammaisstrategia”, ja
- ”Luonnos: neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma vammaisten yhtäläisistä mahdollisuuksista”

(97/C 66/10)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 27. marraskuuta 1996 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti antaa lausunnon edellä mainituista tiedonannosta ja luonnoksesta.

Asian valmistelusta vastannut sosiaali-, perhe-, koulutus- ja kulttuuriasian jaosto antoi lausuntonsa 15. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Christina Wahrolin.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 340. täysistunnessaan 27. marraskuuta seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 115 ääntä puolesta ja 3 pidättyi äänestämästä.

1. Yleishuomioita

Talous- ja sosiaalikomitea pitää tervetulleena sitä, että komissio on ottanut esiin Euroopan yhteisön vammaisstrategian ja ehdotuksen päätöslauselmaksi vammaisten yhtäläisistä mahdollisuuksista. Erityisen tervetullutta on se, että aloite pohjautuu oikeuksiin perustuvaan lähestymistapaan ja näkökantaan, jonka mukaan vammaiskysymykset koskettavat kaikkia. Komitea pitää niin ikään tervetulleena tavoitetta, että toiminnanvajaavuuden vuoksi tapahtuvaa syrjintää vastaan on työskenneltävä voimakkaasti. Vammaispolitiikka on kauan ollut laiminlyöty alue, joka on nyt asetettava korkeammalle arvojärjestyksessä luotaessa kaikille yhteistä Eurooppaa. Ellei paremman eurooppalaisen yhteiskunnan luomiseksi tehtävä työ sisällä kaikkia ryhmiä, Euroopan kansalaiset menettävät uskonsa siihen, että Euroopan unioni koskee heitä. Euroopan komission aloite on sen tähden askel oikeaan suuntaan. TSK tukee siksi periaatteessa komission ehdotusta.

1.1. Taustaa

1.1.1. Toimintarajoitteiset kuuluvat usein kaikkein arimpiin ryhmiin riippumatta siitä, missä yhteiskunnassa he elävät. Yksi syy tähän on se, ettei toimintarajoitteisten tarpeita oteta huomioon. Toinen syy on, ettei yhteiskunta ota riittävästi huomioon toimintarajoitteisten omia mahdollisuuksia ja voimavaroja. Tämän vuoksi heidän tarpeitaan ja toiveitaan tulee kunnioittaa. Kuitenkin toiminnanvajaavuus on hyvin luonnollista. Ketä tahansa voi kohdata sairaus tai loukkaantuminen, ja rodennäköisyys toiminnanvajaavuuden kohtaamiseen kasvaa iän myötä. Lääketieteen kehityksen myötä yhä useampia ihmisiä pelastetaan takaisin elämään esimerkiksi auto-onnettomuuksien jälkeen – mutta vakavasti toimintarajoitteisina. Yli 80 vuotta vanhojen lukumäärä kasvaa huomattavasti monissa Euroopan maissa ja lisää siten toimintarajoitteisten määrää. Siksi toimintarajoit-

teisten tarpeet on otettava huomioon yhteisessä yhteiskuntatyössä.

1.1.2. Yhteistä useimmille maille on ollut, että vammaispolitiikka aluksi suuntautui hoidon ja koulutuksen tarjoamiseen laitoksissa; joskus siksi, että maat uskoivat sen olevan paras toimenpide, joskus piilottaakseen toimintarajoitteiset muulta maailmalta. Toisen maailmansodan jälkeen monissa maissa alettiin panostaa aikuisten, toimintarajoitteisten ihmisten kuntoutukseen ja toimintarajoitteisten lasten koulutukseen. Samanaikaisesti kasvoi tietoisuus siitä, että toimintarajoitteisten tilannetta voitaisiin muuttaa. Keskeistä kehityksessä on ollut, että vammaispolitiikan painopiste on muuttunut yksilöstä yhteiskuntaan, toisin sanoen niiden esteiden huomioimiseen, joita ympäröivä yhteiskunta asettaa asianomaisille. Suurin vaikutus tähän kehitykseen oli sillä, että toimintarajoitteiset alkoivat järjestäytyä ja työskennellä vaikuttaakseen yhteiskunnassa jossa elävät.

1.1.3. Kansainvälisellä vammaistyöllä on ollut suuri merkitys. YK julisti 1981 vammaisten vuoden, joka johti vammaisia koskevaan yleismaailmalliseen toimintaohjelmaan. Kansainvälinen vammaisliike vaati 1980-luvun lopulla YK:ta hyväksymään sopimuksen toimintarajoitteisten oikeuksista. Niin ei käynyt, vaan sen sijaan hyväksyttiin asiakirja nimeltä ”Yleisohjeet toimintarajoitteisten osallistumisen ja tasa-arvon takaamiseksi” (Vammaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevat yleisohjeet). Tätä asiakirjaa ovat asettuneet tukemaan kaikki YK:n jäsenvaltiot ja siten myös EU:n jäsenvaltiot.

1.1.4. YK:n yleisohjeet toimintarajoitteisten ihmisten osallistumisen ja tasa-arvon takaamisesta on tällä hetkellä tärkein kansainvälinen vammaiskysymyksiä koskeva asiakirja. Se sisältää 22 ohjetta ja kattaa käytännöllisesti katsoen kaikki yhteiskunnan osa-alueet koulutuksesta lainsäädäntöön. Ohjeiden tarkoituksena on taata, että toimintarajoitteisilla tytöillä, pojilla, miehillä ja

naisilla on kansalaisina samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla yhteiskunnan kansalaisilla. YK:n jäsenvaltioilla on vastuu poistaa esteet, jotka tekevät toimintarajoitteisille ihmisille mahdolliseksi harjoittaa oikeuksiaan ja vapauksiaan ja estävät heitä osallistumasta täysipainoisesti yhteiskunnan toimintaan. YK:n yleisohjeet vahvistavat, että vammaiskysymys on ihmisoikeuskysymys.

1.1.5. Rinnan vammaiskysymystä koskevan kansainvälisen työn kanssa monet valtiot ovat kehittäneet toimintarajoitteisia koskevaa uudentyyppistä lainsäädäntöä: syrjintäkieltoilait. Erityisen suurta merkitystä on ollut amerikkalaisella lainsäädännöllä ("The Americans with Disabilities Act" ADA), joka on amerikkalaiseen kansalaisoikeusajatteluun pohjautuvaa ainutlaatuista lainsäädäntöä. ADA:n tärkein sanoma on se, ettei amerikkalainen yhteiskunta salli toimintarajoitteisten syrjintää. Tämä koskee sekä suoraa että epäsuoraa syrjintää. Amerikkalaista lainsäädäntöä on seurattu esimerkiksi Iso-Britanniassa, jossa viime vuonna hyväksyttiin toimintarajoitteisten syrjinnän kieltävä lainsäädäntö.

1.1.6. On selventävää, että komissio korostaa, kuinka se mikä on hyväksi toimintarajoitteisille on hyväksi myös muille ryhmille; että esimerkiksi helppokulkuiset julkiset liikennevälineet ovat hyödyksi myös vanhuksille ja lapsiperheille (lastenvaunujen käyttö). Samoin on oikein korostaa, että toimintarajoitteisten syrjintä on yhteiskuntataloudellinen menetys. Kun ADA hyväksyttiin, USA:n silloinen presidentti George Bush sanoi, että toimintarajoitteisten syrjintä maksaa amerikkalaiselle yhteiskunnalle 200 miljardia dollaria vuodessa. Euroopassa voidaan olettaa päädyttävän samankaltaisiin lukuihin. Voimavarojen panostaminen siihen, että toimintarajoitteisten elinolosuhteet tehdään tasa-arvoisiksi ei-toimintarajoitteisten kanssa ei ole vain investoimista yksittäiseen ihmiseen vaan investoimista yhteiskuntaan.

1.2. Yleishuomioita vammaisstrategiasta

1.2.1. Kantava teema sekä päätöslauselmassa että tiedonannossa on, että vammaiskysymykset tulisi niveltää kaikkiin yhteiskunnallisiin yhteyksiin. Komitea tukee tätä näkemystä. Tiedonannossa sanotaan, että komissio aikoo tuoda kaikki pääosastot mukaan yhteiseen vammaisasiain ryhmään. Uusia aloitteita esimerkiksi tutkimuksessa, koulutuksessa ja liikenteen alalla tutkitaan. Komitea haluaa painottaa, että on äärimmäisen tärkeää tehdä totta tästä kunnianhimoisesta tavoitteesta. Tärkeä edellytys tälle on, että komissio selvittää tarkoin tekemiensä aloitteiden vaikutukset toimintarajoitteisten kannalta. Tämä koskee erityisesti saavutettavuusnäkökohtia. Vammaisnäkökohta on olemassa kaikilla alueilla, pakolaiskysymyksistä pankkiautomaattien suunnitteluun.

1.2.2. Jotta komissio voisi tehokkaasti toteuttaa strategiaansa "mainstreamingista", on komitean mielestä

paikallaan, että komission vammaisasiain ryhmä saa tukea asiantuntevilta virkamiehiltä. On perustettava sisäinen yhteistyöyksikkö. Yksikkö voidaan rakentaa nykyisessä Helios II -ohjelmassa työskentelevän asiantuntijaryhmän pohjalta. Yksikön tulee työskennellä komission vammaisasiain työryhmän apuna. On tärkeää varata riittävät resurssit tämän työn tekemiseen. Komitean mielestä on hyvin tärkeää, että asia on korkealla tärkeysjärjestyksessä seuraavaa budjettia laadittaessa. Komitea on hyvin huolissaan siitä, että tällä hetkellä vallitsee suuri epävarmuus siitä, mitä vammaiskysymyksessä tapahtuu vuodenvaihteen 1996/1997 jälkeen, kun Helios II -ohjelma päättyy. Komission tiedonannossaan esittämä lupaus tukea "niin kauan kuin budjetti sallii" tiettyjä toimintoja, kuten vammaiskysymyksiin keskittyneen Helioscope-lehden julkaisemista, ei komitean mielestä ole riittävä.

1.2.3. Komitea on komission kanssa samaa mieltä siitä, että tieto- ja tietoliikenneteknologia (TTT) on erityisen tärkeä kysymys toimintarajoitteisille. Valitettavasti Eurooppa on tässä kysymyksessä jäänyt USA:sta jälkeen. USA:n liittovaltion viranomaiset ovat jo kauan asettaneet TTT-alan valmistajille huomattavasti Euroopan viranomaisia ankarampia vaatimuksia siitä, että niiden tuotteiden on oltava toimintarajoitteisille helppokäyttöisiä. Komitean mielestä helppokäyttöisyys toimintarajoitteisten kannalta on otettava yhdeksi pilariksi tulevaisuuden eurooppalaista tietoyhteiskuntaa rakennettaessa.

1.2.4. "Mainstreamingin" suurimman mahdollisen tehokkuuden saavuttaminen vaatii voimavaroja. Jotta esimerkiksi toimintarajoitteiset opiskelijat voisivat käytännössä osallistua Euroopan yhteisön koulutusalan vaihto-ohjelmiin, vaaditaan resursseja näiden opiskelijoiden tarpeiden täyttämiseen. Voi olla kyse esimerkiksi opiskelumateriaalin saatavuudesta pistekirjoitetussa muodossa näkövammaisten opiskelijoiden käyttöön. Kaikkien asianosaisten on ymmärrettävä nämä yhteydet ja kannettava vastuunsa. Lastenkulttuuria käsitellessä lausunnossaan⁽¹⁾ TSK painotti sen merkitystä, että kulttuuri on lasten ja toimintarajoitteisten saatavilla. Komitea haluaa, että tämä seikka otetaan vastaavalla tavalla huomioon muillakin aloilla.

1.2.5. TSK on toistuvasti korostanut työllisyyskysymysten tärkeyttä. Toimintarajoitteisille tällä on erityisen suuri merkitys. TSK haluaa siksi tiedonantoa ja päätöslauselmaa koskevassa tulevassa työssä asettaa työllisyyskysymyksen tärkeysjärjestyksessä korkealle. Komission on tehtävä arvio siitä, kuinka suuri osa rakennerahastojen varoista käytetään toimintarajoitteisten tukemiseen. Jos luku näyttää alhaiselta, on toimintarajoitteiset ryhmänä komitean mielestä asetettava korkeammalle arvojärjestyksessä. Tässä yhteydessä komitea haluaa kehottaa kaikkia Euroopan yhteisön toimielimiä ponnistelemaan, jotta toimintarajoitteisia henkilöitä rekrytoitaisiin entistä enemmän. Komitea on

⁽¹⁾ EYVL N:o C 153, 28.5.1996

tyytyväinen, että komissio haluaa toimia tässä asiassa esimerkkinä muille.

1.2.6. Komissio ehdottaa, että perustettaisiin erityyppisen korkean tason työryhmä, joka koostuisi jäsenvaltioiden edustajista. TSK pitää tätä myönteisenä ja katsoo, että ryhmän tulisi työskennellä erityisesti työllisyyskysymysten parissa ja tehdä ehdotuksia siitä, kuinka toimintatavoitteiden toteuttamiseksi voidaan liikkuvuutta voitaisiin parantaa sekä seuraisi ja arvioisi saatuja tuloksia. Komitea pitää tärkeänä, että tämä työ tapahtuu läheisyperiaatteella huomioon ottaen.

1.2.7. Komitea haluaa painottaa, kuinka tärkeää on, että sekä komission vammaisasiain ryhmä että erityinen korkean tason työryhmä käyvät jatkuvaa vuoropuhelua Euroopan vammaisfoorumin⁽¹⁾ kanssa.

1.3. Yleishuomioita päätöslauselmasta ja suuntaviivoista

1.3.1. Komitea pitää hyvin myönteisenä, että komissio päätöslauselmaehdotuksessaan tekee kytköksen YK:n yleisohjeisiin.

1.3.2. Komitean mielestä on hyvin tärkeää, että työntekijöiden vapaa liikkuminen, sisämarkkinoiden loppuunsaattaminen ja kehittäminen sekä kuluttajien laajemmat oikeudet varmistetaan kaikille unionin kansalaisille, myös toimintatavoitteille.

1.3.3. TSK haluaa kehottaa kaikkia jäsenmaita aloittamaan mahdollisimman pian sellaisten ohjelmien suunnittelutyön, joilla pyritään saavuttamaan päätöslauselman ja YK:n yleisohjeiden tavoitteet. Vasta kun konkreettiset suunnitelmat voidaan esittää ja panna täytäntöön, toimintatavoitteiden tilanne voi tosiasiallisesti muuttua.

2. Erityishuomioita päätöslauselmasta ja suuntaviivoista

2.1. Komitean mielestä päätöslauselmassa ja suuntaviivoissa on joitain pieniä epäselvyyksiä.

2.2. TSK:n mielestä päätöslauselman tekstikohta (ensimmäinen varsinaisen päätöslauselmatekstin kohta) ”Vahvistavat uudelleen ne periaatteet ja arvot, jotka liittyvät Yhdistyneiden kansakuntien vammaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskeviin yleisohjeisiin” pitäisi muuttaa kuulumaan seuraavasti: ”vahvistavat uudelleen hyväksyntänsä YK:n yleisohjeille”. Komitean mielestä

päätöslauselman tulee mahdollisimman paljon vahvistaa yleisohjeita, ja tämän täytyy näkyä selvästi päätöslauselmatekstistä.

2.3. Päätöslauselman ensimmäisessä kohdassa sanotaan, että YK:n yleisohjeet merkitsevät ”yhtäläisten mahdollisuuksien periaatteen tukemista vammaisiin liittyviä kysymyksiä koskevan laaja-alaisen politiikan kehittämiseksi”. Tämä ei kuitenkaan ole aivan yhdenmukaista yleisohjeiden tekstin kanssa. Komitea ehdottaa siksi, että tämä lause muutetaan kuulumaan ”sen turvaamista, että toimintatavoitteilla tytöillä, pojilla, miehillä ja naisilla on kansalaisina samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla yhteiskunnan kansalaisilla”.

2.4. Päätöslauselmassa määritetään, mitä vammaisella tarkoitetaan. Komitean mielestä tämä on tarpeetonta, ja komitea katsoo, että päätöslauselmassa on varauksetta seurattava YK:n yleisohjeissa annettua määritelmää. Muutoin syntyy ilmeinen riski, että syntyy hämmennystä siitä, mitä määritelmää käytetään. Yleisohjeissa oleva määritelmä on seuraavanlainen:

”17. Käsite ‘toiminnanvajavuus’ tarkoittaa useita eri toiminnallisia rajoituksia, joita esiintyy kaikissa väestöosissa kaikissa maailman maissa. Ihmisellä voi olla toiminnanvajavuus fyysisen, älyllisen tai aistivamman, lääketieteellisten seikkojen tai mielisairauden vuoksi. Tällaiset vammat tai sairaudet voivat olla luonteeltaan pysyviä tai ohimeneviä.”

”18. Käsite ‘haitta’ merkitsee, että henkilö on menettänyt mahdollisuuden ottaa osaa yhteisön elämään yhdenvertaisesti tai muiden rinnalla tai että tämä mahdollisuus on rajoitettu. Se kuvaa vammaisen henkilön ja ympäristön välistä kohtaamista. Käsitteen tarkoituksena on korostaa, miten suuri merkitys on ympäristössä ja yhteiskunnan monissa järjestetyissä toiminnoissa – esim. tiedotuksessa ja koulutuksessa – esiintyvillä puutteilla, jotka estävät vammaisten henkilöiden yhdenvertaisen osallistumisen.”

2.5. Suuntaviivoissa korostetaan, kuinka tärkeää on toimintatavoitteiden ihmisten liittäminen koulutusjärjestelmään. Komitea on tästä samaa mieltä, mutta haluaa kuitenkin korostaa, että on vammaisryhmiä, esimerkiksi lapsena kuuroutuneet, joille erityiskoulutus on usein tehokkainta.

Samoin on tärkeää olla sekoittamatta integrointia koulusijoitukseen. Pelkkä toimintatavoitteiden lapsien sijoittaminen normaaliin koulutusjärjestelmään ei ole riittävää. Integroinnin saavuttamiseksi – toisin sanoen sen mahdollistamiseksi, että voi täysin osallistua siinä ympäristössä, jossa on – vaaditaan erityistoimia: esimerkiksi opetustilojen mukauttamista, teknisiä apuvälineitä, tukiohjaajia, psykososiaalista tukea ja niin edelleen.

3. Yhteenveto

TSK arvostaa komission aloitetta ja näkee sen tärkeänä kannanottona toimintatavoitteiden rooliin yhteiskunnassa. On hyvin tärkeää, että päätöslauselmasta tulee

(1) Helios II -ohjelmaan liittyy erityinen vammaisfoorumi, joka lakkaa vuodenvaihteessa yhdessä ohjelman kanssa. Siksi komission tuella on perustettu uusi, riippumaton vammaisfoorumi. Siihen kuuluu viisitoista vammaisjärjestöjen kattojärjestöä – yksi jokaisesta jäsenmaasta – sekä viisitoista eurooppalaista vammaisjärjestöä.

YK:n yleisohjeita tukeva, ei niiden kanssa kilpaileva asiakirja. Ratkaisevaa sen kannalta, tuleeko tavoitteista todellisuutta ovat kuitenkin konkreettiset toimenpiteet ja resurssien priorisointi. Komitean mielestä on siksi

tärkeää, että jäsenvaltiot suhtautuvat päätöslauselmaan erityisellä vakavuudella ja työskentelevät aktiivisesti toteuttaakseen ne tavoitteet, jotka YK:n yleisohjeissa ja päätöslauselmassa asetetaan.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta:

- ”Komission toinen kertomus yhteisön energialainsäädännön uudelleenarvioinnista”, ja
- ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle useiden yhteisön energia-alaa koskevien säännösten kumoamisesta”⁽¹⁾

(97/C 66/11)

Euroopan unionin neuvosto päätti 22. lokakuuta 1996 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainituista kertomuksesta ja tiedonannosta.

Asian valmistelusta vastannut energia-, ydinvoima- ja tutkimusjaosto antoi lausuntonsa 12. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Claus-Benedict von der Decken.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuuta 1996 pidetyssä 340. täysistunnossaan (marraskuun 27. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 106 ääntä puolesta, kolme vastaan, ja kaksi pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Komissio aloitti yhteisön energialainsäädännön uudelleenarvioinnin vuonna 1995 (26. heinäkuuta 1995 annettu asiakirja KOM(95) 391 lopull.) tarkoituksenaan energialainsäädännön keventäminen, yksinkertaistaminen sekä tarpeen vaatiessa ajanmukaistaminen. Tällä erää käsiteltävä asiakirja on kyseisen tarkistuksen toinen osa.

1.2. Komission ensimmäinen tarkistus rajoittui energian ja öljyn järkevään kulutukseen, ja siinä käsiteltiin vain osaa asianomaisesta lainsäädännöstä, toisin sanoen 17:ää säädöstä, joista useimmat oli hyväksytty vuosina 1972–1976 joko neuvostossa (15 säädöstä) tai komissiossa (kaksi säädöstä).

1.3. Tarkistuksen perusteella komissio ehdotti kymmenen säädöksen kumoamista lähinnä siksi, että niillä ei ole enää käytännön merkitystä tai ne ovat vanhentuneet lainsäädäntöprosessin kehittyttyä. Muut säädökset oli määrä säilyttää, kolme määräaikaaisesti. Neljän säädöksen kumoaminen edellytti komitean kuulemista. Komitea kannatti kumoamista 26. lokakuuta 1995 antamassaan lausunnossa⁽²⁾.

1.4. Saman yhteisölakien tarkistuksen yhteydessä komissio ehdotti myös yhteisön edun mukaisten öljy-, maakaasu- ja sähköalan investointihankkeiden komissiolle ilmoittamista koskevan asetuksen uudelleen muo-

⁽¹⁾ EYVL N:o C 272, 18.9.1996, s. 9-10

⁽²⁾ EYVL N:o C 18, 22.1.1996, s. 103

toilua ja yksinkertaistamista⁽¹⁾. Komitea antoi 26. lokakuuta 1995 aiheesta lausunnon⁽²⁾. Uusi asetus hyväksyttiin 22. huhtikuuta 1996⁽³⁾.

1.5. Uusimmassa kertomuksessaan komissio jatkaa yhtäältä ensimmäisessä kertomuksessa käsittelemiensä säädösten tarkastelua ja toisaalta laajentaa käsittelyn koskemaan luonnonkaasu- ja sähköalaa. Komissio on näin ollen tutkinut 18 pääasiassa vuosien 1968–1980 aikana hyväksytyä säädöstä, joista kuusi koskee öljyalaa, yksi luonnonkaasualaa, kolme sähköalaa ja seitsemän järkevää energiankulutusta. Luetteloon kuuluu myös yleissäädös yhteisön energiahuoltotilannetta koskevien tietojen toimittamisesta.

1.6. Komissio suosittaa lainsäädännön tarkistusta seuranneiden johtopäätösten perusteella viiden säädöksen kumoamista sekä joidenkin pitämistä voimassa määräaikaisesti (seitsemän säädöstä) tai pysyvästi (kuusi säädöstä). Viimeksi mainittujen voimassaolon jatkamiselle on esitettävä perusteluraportti tuonnempaan. Säädösten kumoamishdotukset sisältyvät komission raporttia seuraavaan tiedonantoon. Vain kolmen säädöksen kumoaminen vaatii ehdottomasti komitean kuulemista eikä komiteaa kuultu alunperinkään kahta muuta säädöstä hyväksyttäessä.

1.7. Komissio katsoo saaneensa tämän toisen raportin myötä päätökseen EY:n perustamissopimukseen perustuvan energialainsäädännön tarkistuksen ainakin sen nykyisen muodon osalta. Komissio ilmoittaa aikovansa laatia vielä kolmannen tarkistusraportin, joka koskisi tällä kertaa EHTY:n ja Euratomin perussopimukseen pohjautuvien säädösten tarkistamista.

1.7.1. Komissio ilmoittaa jo nyt, että se aikoo tulevaisuudessa eritellä säännöllisesti yhteisön energia-alan lainsäädäntöä. Erittelyn tulokset esitetään joka toinen vuosi julkaistavan energiapoliittisen kertomuksen yhteydessä, jonka komissio on luvannut antaa.

2. Yleistä

2.1. Komitea hyväksyy aiemmin antamansa lausunnon mukaisesti täysin tämän toisen kertomuksen, sillä siinä kokretisoituu lupaus, jonka komissio antoi yhteisön energialainsäädännön ensimmäisellä tarkistuskerralla. Komitea panee tyytyväisenä merkille, että kertomuksessa on mukana aiemmin käsittelemättä jääneet alat ja että siinä lisäksi täydennetään yhteisölainsäädännön tarkastelua kahden ensimmäiseen kertomukseen sisältyneen alan osalta.

2.1.1. Nämä toimet ovat itse asiassa vastaus pyyntöön, jonka komitea teki komissiolle edellisessä lausunnossaan. Komitea mainitsi kyseisessä lausunnossa esimerkkinä useita säädöksiä, joita olisi myös syytä tarkastella.

2.2. Komitea on tyytyväinen erityisesti siihen, että useat sen esittämät huomautukset ja suositukset, joihin viitataan myös tässä lausunnossa, ovat johtaneet jatko toimiin.

2.3. Komitea huomauttaa, että joulukuussa 1995 annettu valkoinen kirja ”Euroopan unionin energiapolitiikka” (KOM(95) 682 lopull.) on auttanut selkiyttämään energiapoliittista ympäristöä, johon myös tämä yhteisölainsäädännön tarkistus kuuluu. Komitea pahoitteli komission ensimmäistä kertomusta käsitellessään kyseisen ympäristön puuttumista. Komitea korostaa kuitenkin jälleen, että tarkistus on järkevää vain, jos sen avulla voidaan lisätä yhteisön energia-alan toiminnan tarkoituksenmukaisuutta, yhtenäisyyttä ja tehokkuutta erityisesti niiden tavoitteiden ja suuntausten osalta, jotka määritellään neuvoston 23. marraskuuta 1995⁽⁴⁾ ja 8. heinäkuuta 1996⁽⁵⁾ antamissa päätöslauselmissa, ja päästä pelkkää ”lainsäädännöllistä siivousta” pitemmälle.

2.4. Komitea toteaa, että käsitellyistä kahdeksastoitoista säädöksestä kuusi on sellaisia, joiden osalta komissio ei esitä lopullisia johtopäätöksiä, mutta ehdottaa kuitenkin niiden säilyttämistä luvaten esittää myöhemmin perusteluraportit. Näin ollen komitea ei voi tässä vaiheessa arvioida, onko kyseisten säädösten säilyttäminen perusteltua vai ei.

2.4.1. Komitea pahoittelee, että sen suosituksista huolimatta komissio ei ole käyttänyt tarkistusten välistä vuotta hyväkseen ja laatinut näitä kertomuksia, jotta päätelmät olisi saatu asiaosaisten toimielinten käsitteilyyn tämän toisen arvioinnin yhteydessä.

2.4.2. Komitea muistuttaa, että se pyysi edellisessä lausunnossaan komissiota laatimaan kertomuksen erityisesti neuvoston suositusten 76/495/ETY ja 82/604/ETY asianmukaisesta toimeenpanosta jäsenvaltioissa.

2.4.3. Komitea korosti myös niiden perustelujen riittämättömyyttä, jotka olivat saaneet komission ehdottamaan 25. lokakuuta 1977 annetun, energian järkevää kulutusta teollisuusyrityksissä käsittelevän suosituksen 77/713/ETY⁽⁶⁾ säilyttämistä. Komissio aikookin nyt laatia kyseistä suositusta koskevan perusteluraportin. Perustelujen riittämättömyys on vaikeuttanut suosituksen säilyttämispäätöksen arviointia.

2.4.4. Komitea on tyytyväinen, että komissio kannattaa sen näkemystä. Komitea arvioi kuitenkin, toisin

⁽¹⁾ EYVL N:o C 346, 23.12.1995, s. 10

⁽²⁾ EYVL N:o C 18, 22.1.1996, s. 107

⁽³⁾ EYVL N:o L 102, 25.4.1996, s. 1

⁽⁴⁾ EYVL N:o C 327, 7.12.1995, s. 3

⁽⁵⁾ EYVL N:o C 224, 1.8.1996, s. 1

⁽⁶⁾ EYVL N:o L 295, 18.11.1977, s. 3

kuin komissio, että yhteisön energia-alan lainsäädännön tarkistus saadaan loppuun vasta, kun kyseiset kertomukset on esitetty ja niiden päätelmät arvioitu.

2.4.4.1. Komitealle on ilmoitettu, että komissio uskoo saavansa nämä kertomukset valmiiksi vuoden 1997 puolivälissä. Komitea toivoo, että tätä määräaikaa noudatetaan. Olisi kuitenkin ollut toivottavaa, että komissio olisi antanut asiassa selkeän sitoutumuksen tarkasteltavana olevan kertomuksen yhteydessä.

2.4.5. Komitea kiinnittää jälleen kerran huomiota komission tarkistustyön rajoittuneisuuteen. Komission tekemät kumoamisedotukset ovat enemminkin pelkkää "lainsäädännöllistä siivousta" kuin yhteisön voimassaolevan lainsäädännön todellista keventämistä ja yksinkertaistamista, koska kyseiset säädökset ovat joka tapauksessa vanhentuneita tai menettäneet merkityksensä.

2.4.5.1. Komitea painottaakin energia-alan voimassaolevan lainsäädännön kodifiointia, johon komission olisi komitean mielestä välttämättä ryhdyttävä.

2.5. Komitea hyväksyy komission tiedonantoon sisältyvät kumoamisedotukset, erityisesti ne, joista siltä on virallisesti pyydetty lausunto.

2.5.1. Komitea on erityisen tyytyväinen, että komissio haluaa kumota neuvoston 14. helmikuuta 1977 tekemän päätöksen 77/186/ETY⁽¹⁾ raakaöljyn ja öljytuotteiden viennistä jäsenvaltioista toiseen hankintavaikeuksien ilmetessä. Ensimmäisen tarkistuksen yhteydessähän komissio totesi, että päätöksen jättäminen voimaan toistaiseksi oli välttämätöntä.

2.5.1.1. Näin ollen komissio yhtyy komitean aiemmin esittämiin oikeutettuihin epäilyksiin, ettei päätös sovi yhteen perustamissopimuksen sisämarkkinämääräysten kanssa, minkä vuoksi komitea suositti päätöksen kumoamista.

2.5.2. Komitea toteaa myös, että komissio ehdottaa tällä kertaa jäsenvaltioiden velvollisuudesta ylläpitää fossiilisten polttoaineiden varastojen vähimmäistasoa lämpövoimalaitoksissa annetun direktiivin 75/339/ETY⁽²⁾ kumoamista. Ensimmäisessä kertomuksessaan komissio arvioi myös tämän direktiivin tilapäisen säilyttämisen välttämättömäksi, kunnes uudet kriisinhallintatoimet hyväksyttäisiin.

2.5.2.1. Komitea kannattaa tätä suunnanmuutosta suositeltuaan itse aikoinaan kyseisen direktiivin kumoamista, koska sen säilyttämisestä ei voitu osoittaa olevan hyötyä.

2.5.2.2. Komitea toteaa yleisellä tasolla aiemmin ilmaistun mielipiteensä mukaisesti, että säädöksen vanhentuminen lainsäädännölliseltä kannalta vain osittain tai sen jättäminen korvaamatta soveltuvammilla määräyksillä eivät yksin riitä syyksi pitää se voimassa edes väliaikaisesti.

2.5.2.3. Komitea korostaa, että kun otetaan huomioon tällaisen tarkistustyön tavoitteet, säädöksen säilyttämistä vaikka vain väliaikaisestikin voidaan perustella lähinnä vain yhteisölle koituvalla lisäarvolla.

3. Erityistä

3.1. *Öljy ja kriisitoimia koskeva lainsäädäntö*

3.1.1. Komitea pahoittelee, ettei alalla ole kuluneen vuoden aikana tapahtunut poliittista kehitystä. Komitea panee merkille komission lupauksen antaa vuonna 1997 tiedonanto kriisitoimista ja erityisesti öljyvarastoista sekä niiden hallinnan koordinoinnista.

3.1.1.1. Komitea korostaa, että kyseessä on energia-politiikan ala, jota on sen kauan kestäneen vaikutuksen vuoksi erityisen tarpeen ajanmukaistaa, järkiperaistaa ja sopeuttaa uuteen eurooppalaiseen ja kansainväliseen lainsäädäntöön.

3.1.1.2. Komitea muistuttaa huomioista, joita se teki ensimmäisestä komission kertomuksesta antamassaan lausunnossa. Erityisesti on syytä mainita yhteisön lainsäädännön keventäminen ja yksinkertaistaminen kyseisellä alalla. Samalla tulisi hyväksyä uusia kriisinhallintavälineitä. Yhteisön toiminta saisi siitä aikanaan vain lisätehoa.

3.1.1.3. Komitea toivoo, että puheena olevaa tiedonantoa seuraisi mitä pikimmin uusia ehdotuksia ja että nämä ehdotukset olisivat yllä esitetyn suuntaisia.

3.1.2. Toukokuun 4. päivänä 1976 annetun raakaöljyn ja öljytuotteiden hinnoista tiedottamiseen ja niitä koskeviin neuvotteluihin sovellettavaa yhteisön menettelyä koskevan direktiivin 76/491/ETY⁽³⁾ osalta komitea panee merkille, että komissio aikoo ehdottaa uutta säännöstöä, joka johtaisi kyseisen direktiivin kumoamiseen.

3.1.2.1. Komitea toteaa, että ehdotus olisi ristiriidassa komission ensimmäisen kertomuksen päätelmien kanssa, joissa pidettiin välttämättömänä direktiivin säilyttämistä, kunhan sen soveltamistapoja yksinkertaistetaan.

(1) EYVL N:o L 61, 5.3.1977, s. 23

(2) EYVL N:o L 153, 13.6.1975, s. 35

(3) EYVL N:o L 140, 28.5.1976, s. 4

3.1.2.2. Komitea huomauttaa, että komissio perustelee tätä uutta lähestymistapaa markkinarakenteiden muutoksilla. Muutoksien luonnetta ei ole ikävä kyllä tarkennettu, joten uuden suuntauksen tarkoituksenmukaisuutta ei voida arvioida. Tilanne ei täytä avoimuuden vaatimusta, jonka tulee liittyä kaikkeen yhteisön voimassaolevan lainsäädännön tarkistukseen. Komitea pahoiteli asiaa jo ensimmäisen kertomuksen yhteydessä.

3.1.2.3. Komitea toteaa lisäksi, että uuden direktiiviehdotuksen päivämäärästä ei ole annettu mitään tietoa.

3.2. *Energian tehokasta käyttöä koskeva lainsäädäntö*

3.2.1. Komitea pahoittelee jälleen kerran, ettei komissio ole ilmoittanut määräpäivää, jolloin se aikoo antaa direktiiviehdotuksen sähköuunien energiakulutuksen osoittamisesta merkinnöin annetun direktiivin 79/531/ETY⁽¹⁾ muuttamisesta.

3.2.2. Komitea panee merkille perusteet, jotka saavat komission suosittelemaan 4. toukokuuta 1976 annetun, kaupunkien matkustajaliikenteen kuluttaman energian järkevää käyttöä koskevan suosituksen 76/495/ETY⁽²⁾ säilyttämistä kuitenkin niin, että siitä annetaan perusteluraportti.

3.2.2.1. Komitea kiinnittää tässä yhteydessä komission huomion huomautuksiin ja suosituksiin, joita komitea teki 30. toukokuuta 1996 antamassaan lausunnossa aiheesta "Vihreä kirja – Kansalaisten verkko: Euroopan julkisen henkilöliikenteen mahdollisuuksien hyödyntäminen" (KOM(95) 601 lopull.)⁽³⁾.

3.2.3. Lausunnossaan ensimmäisestä kertomuksesta komitea korosti erityisesti niiden perustelujen riittämättömyyttä, jotka saivat komission ehdottamaan 13. helmikuuta 1978 annetun direktiivin 78/170/ETY⁽⁴⁾ säilyttämistä. Direktiivi käsittelee sisätilojen lämmittämiseen ja kuuman veden tuottamiseen käytettävien lämmönkehittimien suorituskykyä uusissa ja olemassa olevissa muissa

kuin teollisuusrakennuksissa sekä lämpöeristystä ja kuuman talousveden jakeluputkien eristämistä uusissa rakennuksissa, jotka eivät ole teollisuusrakennuksia.

3.2.3.1. Komitean mielestä komission analyysin tekijöistä ei voinut päätellä, että direktiivi säilyttäisi merkityksensä järkevän energiankäytön tavoitteiden ja direktiivin erityistavoitteiden yhteydessä varsinkin, kun komissio itse tähdensi direktiivin peruspuutteita ja niistä johtuvaa sovellusten vaihtelevuutta jäsenvaltioissa.

3.2.3.2. Komitea harmittelee, ettei komissio anna tämän uuden kertomuksen yhteydessä lisätietoja, joiden avulla komitea voisi esittää nyt tosiasioihin perustuvan arvionsa.

3.2.3.3. Niinpä komitea ehdottaa komissiolle, että se antaisi perusteluraportin myös kyseisen direktiivin täytäntöönpanosta. Mikäli direktiivin säilyttäminen osoittautuu perustelluksi yhteisöllisen lisäarvon kannalta, komission olisi lisäksi annettava ehdotuksia direktiivin yhdenmukaisen soveltamisen takaamiseksi ja direktiivin vaikutuksen tehostamiseksi kaikissa jäsenvaltioissa.

4. Lisähuomioita

4.1. Komitea kannattaa komission aikomusta laatia joka toinen vuosi analyysi voimassaolevasta energialainsäädännöstä.

4.2. Komitea ehdottaa kuitenkin, että kuten pk-yritysten kohdalla, myös energia-alaa koskeviin uusiin ehdotuksiin liitettäisiin selvitys arvioiduista vaikutuksista, jolloin toiminta olisi mielekkäämpää ja perustellumpaa.

4.2.1. Komitea muistuttaa tässä yhteydessä ehdottaneensa aiemmin niin ikään, että kaikkiin uusiin säädöksiin tulisi tarpeen mukaan liittää määräyksiä, joilla kumottaisiin samalla vanhentuneeksi käyvät säädökset.

4.2.2. Omaksumalla tällaisen lähestymistavan komissio edistäisi paitsi kyseisen toiminnan tavoitteena olevaa yhteisölainsäädännön järkipäätämistä, myös yhteisötoimien näkyvyyttä ja yhdenmukaisuutta energia-alalla.

(1) EYVL N:o L 145, 13.6.1979, s. 7

(2) EYVL N:o L 140, 28.5.1976, s. 16

(3) EYVL N:o C 212, 22.7.1996, s. 77

(4) EYVL N:o L 52, 23.2.1978, s. 32

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta:

- ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi kolmansista maista yhteisöön tuotavien tuotteiden eläinlääkärintarkastusten järjestämistä koskevista periaatteista”, ja
- ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi kolmansista maista tuotavien tuotteiden eläinlääkärintarkastusten järjestämistä koskevien direktiivien 71/118/ETY, 72/462/ETY, 85/73/ETY, 91/67/ETY, 91/492/ETY, 91/493/ETY, 92/45/ETY ja 92/118/ETY muuttamisesta”⁽¹⁾

(97/C 66/12)

Neuvosto päätti 14. kesäkuuta 1996 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 43 ja 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainituista ehdotuksista.

Lausunnon valmistelusta vastannut maa- ja kalatalousjaosto antoi lausuntonsa 5. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Cornelius Scully.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27.–28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 107 ääntä puolesta, yksi vastaan, ja 6 pidättyi äänestämästä.

1. Komitea toteaa, että komission ehdotus määrittää Euroopan unionin noudattaman politiikan periaatteet kolmansista maista yhteisöön tuotavien eläinperäisten tuotteiden eläinlääkärintarkastusten osalta ja huomauttaa erityisesti, että

- yksikään kolmannesta maasta saapuva tuote-erä ei pääse yhteisön alueelle ilman säädettyä eläinlääkärintarkastusta,
- toimivaltaisiin viranomaisiin kuuluvan henkilökunnan on toteutettava virkaeläinlääkärin vastuulla kaikkien tuote-erien eläinlääkärintarkastukset, jotta todetaan, että tuote-erät vastaavat kansanterveyttä ja eläinten terveyttä koskevia vaatimuksia,
- eläinlääkärintarkastukset suoritetaan hyväksytyillä rajatarkastusasemilla, jotka sijaitsevat yhteisön alueelle johtavien tulopisteiden välittömässä läheisyydessä,
- kaikkien tuote-erien mukana seuraa eläinlääkärintodistus, eläinlääkintäasiakirja tai muu asiakirja tuotteen luonteen, määrän jne. mukaisesti,
- mikäli tuotteiden todetaan tarkastusten päätyttyä vastaavan yhteisön määräyksiä, ne voivat liikkua vapaasti koko yhteisön alueella.

2. Komitea kannattaa komission ehdotusta, mutta pitää kuitenkin aiheellisena selvittää itse ehdotustekstissä – siis erityiseen tullilainsäädäntöön viittaamatta – tulliviranomaisten ja eläinlääkintäviranomaisten toimivalta ja niiden toimien liittyminen toisiinsa. Olisi selvästi mainittava näiden kahden viranomaisen velvollisuus

toimia vastavuoroisesti yhteistyössä sekä siirtää vapaa-alueiden sekä vapaavarastojen ja tullivarastojen valvonta yksinomaan toimivaltaisille tulliviranomaisille eikä eläinlääkintäviranomaisille, kuten ehdotuksessa mainitaan.

3. Komitean mielestä

- asiakirjojen tarkastusta ei tulisi pitää itsenäisenä tarkastuksena, vaan se olisi liitettävä fyysisen tarkastuksen yhteyteen,
- niitä yhteisön rajalle saapuvia tuotteita varten, joiden lopullinen määräpaikka ei ole yhteisössä, on otettava käyttöön säännöt, joilla taataan, että nämä tuotteet todellakin poistuvat yhteisön alueelta kauttakulun jälkeen,
- rajatarkastusaseman sijoittaminen ”alueelle, joka on tulliviranomaisten määräämä tai hyväksymä” uhkaa aiheuttaa huomattavia toiminnallisia vaikeuksia ja lisäkustannuksia jäsenvaltiolle, jos tämän uuden säännöksen myötä olisi välttämätöntä siirtää nykyisiä toiminnallisia rakenteita ottaen huomioon, että nykyisiä rakenteita on jo huomattavasti sopeutettu, ja yhteisön toimielimet ovat lisäksi hyväksyneet ne,
- ei ole tarkoituksenmukaista, että kolmansista maista tuotuja tuotteita koskevat terveystiedot toimitetaan eteenpäin Animo-tietoverkkoa käyttäen, kun otetaan huomioon, että tämä järjestelmä koskee ainoastaan yhteisössä myytäviä tuotteita. Kolmansista maista tulevia tuotteita varten Euroopan unioni on jo pitkään suunnitellut vastaavan Shift-järjestelmän käyttöä.

(1) EYVL N:o C 245, 23.8.1996, s. 24

4. Komitea on yhtä mieltä siitä, että määräysten esitystä on tarpeen selventää ja parantaa. Se käyttää tilaisuutta hyväkseen ja suosittaa vielä kerran nykyisten

sääntöjen pikaista koostamista, jotta teksti on kuluttajille nykyistä avoimempi ja ymmärrettävämpi.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston asetus (EY) Euroopan eläinlääkinnän ja kasvinsuojelun tarkastusviraston perustamisesta" (1)

(97/C 66/13)

Neuvosto päätti 2. elokuuta 1996 perustamissopimuksen 43 ja 198 i artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut maa- ja kalatalousjaosto antoi lausuntonsa 5. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Staffan Nilsson.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 82 ääntä puolesta, 10 vastaan, ja 14 pidättyi äänestämästä.

1. Komission ehdotus

1.1. Ehdotuksessaan neuvoston asetukseksi komissio esittää eläinlääkinnän ja kasvinsuojelun tarkastusviraston perustamista.

1.2. Ehdotuksen mukaan nykyistä tarkastus- ja valvontatoimistoa tulee vahvistaa ja sen tarkastajien entistä laajempi itsenäisyys samoin kuin mahdollisuus paikan päällä tapahtuvaan valvontaan ja arviointiin sekä jäsenvaltioissa että kolmansissa maissa tulee taata. Valvonnan ja tarkkailun osalta virasto ottaisi hoitaakseen komission tehtäviä.

1.3. Komissio ehdottaa, että viraston toiminta rahoitetaan – muihin varoihin vaikuttamatta – yhdellä prosentilla niistä maksuista, jotka jäsenvaltiot keräävät eläinlääkärintarkastusten perusteella yhteisön lainsäädännön mukaisesti.

1.4. Ehdotuksen mukaan virastoa johtaisi johtokunta, johon kuuluisi edustaja jokaisesta jäsenvaltiosta, kaksi komission edustajaa ja kaksi Euroopan parlamen-

tin valitsemaa tiedemiestä. Toiminnasta vastaisi johtaja, jonka toimikausi olisi viisi vuotta.

2. Yleistä

2.1. Tehokas ja toimiva eläinlääkinnän ja kasvinsuojelun tarkastus- ja valvontaviranomainen on välttämätön edellytys toimiville sisämarkkinoille ja vahvalle kuluttajansuojalle. Kyseisellä viranomaisella tulee olla täydet valtuudet valvoa, että yhteisön direktiivejä toteutetaan asianmukaisella tavalla ja että kolmansia maita koskevat vaatimukset täytetään.

2.2. Suurta osaa Euroopan unionin naudanlihatuotannosta koetelleet ongelmat osoittavat hyvin selvästi, miten tärkeää on, että komissiolla on käytössään sekä yhteisötason että kolmannet maat kattavat tarkastus- ja valvontakeinot. Oikeudenmukaisen kilpailun toteutumiseksi sisämarkkinoilla on tärkeää, että kaikki jäsenvaltiot noudattavat ja toteuttavat neuvoston antamia direktiivejä.

2.3. Vallitseva tilanne osoittaa, että nykyisen tarkastus- ja valvontatoimiston voimavarat eivät ole riittävät. Lisäksi on havaittu pyrkimyksiä ja yrityksiä rajoittaa

(1) EYVL N:o C 239, 17.8.1996, s. 9.

sen toimivaltaa ja supistaa sen taloudellisia toimintaedellytyksiä.

2.4. Tämän vuoksi on tärkeää, että valvonnasta vastaavalla viranomaisella on tehokkaan toiminnan edellyttämät riittävät voimavarat.

2.5. Viraston toiminnan rahoitukseen liittyvä ehdotus on monestakin syystä – joihin jäljempänä palataan – periaatteeltaan täysin virheellinen.

2.6. Johtokunnan jäsenten määrää tulee rajoittaa, jotta sen työskentelyn tehokkuus voidaan taata. Jäsenvaltioiden tasapuolinen kohtelu voidaan varmistaa kiertävällä jäsenyydellä.

2.7. Komitea ei ole vakuuttunut siitä, että tämänhetkinen toimisto tulisi muuttaa virastoksi. Näin ei voida päätellä myöskään neuvoston 29. lokakuuta 1993 tekemästä sopimuksesta. Komitean mielestä toimistolle on myönnettävä lisähenkilökuntaa ja vakinaista henkilökuntaa, ja virasto tulee perustaa vain, mikäli voidaan selvästi osoittaa, että sillä on merkittävästi nykytilannetta paremmat mahdollisuudet vaikuttaa kansanterveyteen, kuluttajansuojaan ja elintarviketeollisuuteen.

3. Erityistä

3.1. Ehdotuksen perustelut

3.1.1. Komitea on samaa mieltä viraston suunnittelusta toimivallasta ja sen tärkeimmistä toimialoista.

3.1.2. Komitea korostaa sitä vastoin, ettei hallinnollinen ja taloudellinen riippumattomuus johdu tavasta, jolla viraston kulut katetaan vaan siitä, miten viraston säännöt muotoillaan. Jäsenvaltioiden tarkastustoiminnasta riippuvainen rahoitus luo epävarmuutta ja epätasapainoa jäsenvaltioiden ja asianosaisten toimijoiden välille.

3.1.3. Komitean mielestä viraston rahoituksen järjestäminen budjettivaroin – kuten ympäristötoimiston kohdalla on tehty – on ehto viraston perustamiselle.

3.1.4. Komitea korostaa myös, että kun sijaintipaikaksi on nyt päätetty valita Irlanti, vastaavaa hallintoa ei saa syntyä tai luoda Brysselissä sijaitsevaan komissioon, koska se aiheuttaisi päällekkäistä työtä ja vastuualueepäselvyyksiä.

3.2. 2 artikla ”Tavoite”

3.2.1. Komitea katsoo, että tarkastettavien elintarvikkeiden luetteloa on selkeytettävä niin, että se vastaa perustamissopimuksen liitteen II määrittelyjä.

3.2.2. Komitean mielestä viraston tulee lisäksi tehdä komissiolle ehdotuksia ja kiinnittää huomiota alalla ilmeneviin puutteisiin.

3.3. 4 artikla ”Johtokunta”

3.3.1. Komitea katsoo, että johtokunta on muodostettava jäsenvaltioiden edustajista, komission ehdottamista asiantuntijoista ja edustajista, mutta että siihen on otettava myös sekä kuluttajien että tuottajien etua ajavat edustajat.

3.3.2. Komitean mielestä Euroopan parlamentin tulisi valita komission ehdotuksesta mainitut kaksi tiedemiesjäsentä, jotka ovat eläinlääketieteen ja kasvinuojelun erikoistuntijoita.

3.3.3. Eläinlääketieteellisiä kysymyksiä varten on olemassa pysyvä eläinlääkintäkomitea ja kasvinuojelun alalla vastaava komitea, jotka edustavat koostumukseltaan laajasti jäsenvaltioita.

3.3.4. Johtokuntaan tulisi kuulua korkeintaan kymmenen edustajaa, joista puolet edustaisi kasvinuojelua ja puolet eläinlääkintäalaa. Jäsenvaltiot nimeäisivät ehdokkaansa, mutta valinnan tekisi komissio siten että jäsenyys kiertäisi jäsenvaltioiden välillä laaditun järjestelmän mukaisesti.

3.3.5. Toimikauden tulisi olla ehdotetun kolmen vuoden sijasta kaksi vuotta, ja myös puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikausien tulisi olla tämänpituisia.

3.3.6. Voidaan keskustella siitä, tulisiko johtokunnan työjärjestys vahvistaa johtokunnan ehdotukseen perustuvalla komission päätöksellä.

3.3.7. Myös toimintasuunnitelman laatimisessa tulisi noudattaa kahden vuoden aikataulua.

3.3.8. 4 artiklan 9 kohtaa tulee muuttaa siten, että laadittava vuosikertomus toimitetaan komitealle lausuntoa varten. Komitea on tuottajien, kuluttajien ja asianomaisten ammattijärjestöjen edustajana itseoikeutettu taho antamaan lausunnon.

3.4. 5 artikla ”Johtaja”

3.4.1. Artiklan 1 kohdan mukaan johtajan toimikausi on viisi vuotta. Tämä voi olla tärkeää vakauden ja jatkuvuuden kannalta sekä siksi, ettei johtaja olisi riippuvainen päivänkohtaisista ongelmista. Sitä vastoin on tärkeää, että myös johtokunnalle annetaan mahdollisuus puuttua asiaan, jos viraston toimintaa ei johdeta sovitujen sääntöjen mukaisesti.

3.5. 6 artikla "Talousarvio"

3.5.1. Komitean vakaa käsitys on, että viraston toiminta voidaan rahoittaa ainoastaan budjettivaroin. Tämän vuoksi 6 artiklan 3 kohta tulee muuttaa asianmukaisella tavalla.

3.5.2. Direktiivien noudattamisen ja soveltamisen valvonta on yhteinen asia, joka tulee rahoittaa yhdessä. Nykytilanteessa jäsenvaltioiden välillä on eläinlääketeellisen valvonnan laajuudessa ja soveltavuudessa suuria eroja. Lisäksi eläinlääkärintarkastuksiin perustuva rahoitus aiheuttaisi vaikeita valvontaongelmia ja kuluja sekä jäsenvaltioille että komissiolle.

3.6. 17 artikla "Uudelleen tarkastelu"

3.6.1. Koska komitea ehdottaa johtokunnan kokoonpanon muuttamista ja sen toimikauden lyhentämistä, on sopivaa, että viraston toiminnasta laaditaan kertomus ja sitä arvioidaan ehdotettua viittä vuotta aikaisemmin. Lienee paikallaan, että arvio laaditaan viimeistään kahden vuoden eli ensimmäisen toimikauden kuluttua.

3.6.2. Artiklaan tulee samoin lisätä, että komitealta, samoin kuin parlamentilta, pyydetään lausunto komission kertomuksesta. Komitealla on itsestäänselvä rooli, koska juuri se edustaa niitä yhteiskunnan osapuolia, joihin viraston toiminta vaikuttaa ja jotka voivat avata asiaan liittyviä arvokkaita näkökulmia.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

LIITE**talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon**

Seuraava muutosehdotus hylättiin äänestyksessä:

Kohta 3.3.4

Korvataan seuraavalla tekstillä:

"Johtokunnan jäsenistä puolet pitäisi valita kasvinsuojelu- ja puolet eläinlääkintäalalta. Jäsenvaltiot nimeäisivät ehdokkaansa, mutta valinnan tekisi komissio."

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä 31, ei-ääniä 59, tyhjiä 10.

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi eläinten terveyttä ja kansanterveyttä koskevista vaatimuksista sellaisten tuotteiden sisäisessä kaupassa ja yhteisöön tuonnissa, joita eivät koske direktiivin 89/662/ETY ja, taudinaiheuttajien osalta, direktiivin 90/425/ETY liitteessä A olevassa luvussa 1 mainittujen erityisten yhteisön säädösten kyseiset vaatimukset, 17 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/118/ETY muuttamisesta”

(97/C 66/14)

Neuvosto päätti 11. syyskuuta 1996 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 43 ja 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitealta lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut maa- ja kalatalousjaosto antoi lausuntonsa 5. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Turid Ström.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27.–28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa 1996) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 106 ääntä puolesta, 1 vastaan, ja 2 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Direktiivi 92/118/ETY sisältää säännöksiä, jotka koskevat eläinten terveyttä ja eläinperäisten tuotteiden kaupalle yhteisössä asetettavia hygieniavaatimuksia, joita mm. direktiivin 89/662/ETY liitteessä A 1 mainitut, esim. tuoretta lihaa, liha- ja munatuotteita koskevat erityissäännökset eivät koske.

1.2. Direktiivissä 92/118/ETY säädetään, että eläinperäisten tuotteiden kauppa tulee vapauttaa, mutta samalla on otettava huomioon huomattava eläintautien leviämiskahva ja asetettava erityisvaatimuksia tiettyjen eläinperäisten tuotteiden myynnille ja markkinoille tuomiselle.

1.3. Kolmansista maista tuonnille määrättiin hyväksymis- ja valvontamenettely. Tiettyjä tuotteita, mm. sorkkaja kavioläimien vuotia ja nahkoja, luita, sarvia, kaviota ym. voidaan tiettyin poikkeuksin tuoda Euroopan unioniin kolmannesta maasta ainoastaan, mikäli ne sisältyvät erityiseen luetteloon ja mikäli tuotteet ovat peräisin laitoksista, jotka täyttävät erityiset ehdot. Kyseisten maiden viranomaisten tulee antaa takuut siitä, että laitokset täyttävät vaatimukset. Laitokset tulee kirjata yhteisön luetteloon.

2. Ehdotuksen keskeinen sisältö

2.1. Käsiteltävä direktiiviä 92/118/ETY koskeva muutosehdotus yksinkertaistaa tiettyssä mielessä nykyisiä tuontisääntöjä. Sen mukaan esim. vaatimus kolman-

sien maiden laitosten luettelomisesta poistuu sellaisten tuotteiden kohdalta, joita ei ole tarkoitettu elintarvikkeiksi tai eläinten ravinnoksi sekä mehiläistuotteiden, metsästysmuistojen (trofeiden), lannan, lannoitteiden, villan yms. ja hunajan kohdalta. Valmistavan laitoksen kirjaaminen kolmansien maiden viranomaisten rekisteriin riittää.

2.2. Muiden tuotteiden kuten seerumin, veren ja verituotteiden, muuksi kuin elintarvikkeeksi tarkoitettujen maitotuotteiden, lemmikkieläinten ruokien, silavan ja iهران kohdalla ehdotetaan, että tuotteita valmistava laitos mainitaan luettelossa, joka laaditaan erityismenettelyä noudattaen pysyvän eläinlääketieteellisen komitean avustuksella.

2.3. Lisäksi ehdotetaan, että laaditaan hygieniavaatimukset, jotka koskevat erityisvaatimusten ulkopuolelle jäävien lajien, erityisesti matelijoiden lihaa.

3. Erityishuomioita

3.1. Talous- ja sosiaalikomitealla ei ole mitään sitä vastaan, että tätä melko sekavaa direktiiviä yksinkertaistetaan.

3.2. Komitean mielestä direktiivin muutosehdotukseen liittyvä yksinkertaistaminen ei pidä koskea käsittelemättömää siipikarjanlanta. Myös tulevaisuudessa tulee siihen liittyen pitää yhteisöluetteloa, koska käsittelemättömään lantaan liittyy suuri tartuntavaara (salmonella, kanarutto ja Newcastlen-rauti).

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston päätökseksi merellisten biotoksiinien valvonnan vertailulaboratoriosta 14 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyn neuvoston päätöksen 93/383/ETY muuttamisesta"

(97/C 66/15)

Neuvosto päätti 17. lokakuuta 1996 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 43 ja 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut maa- ja kalatalousjaosto antoi lausuntonsa 5. marraskuuta 1996. Ainoana esittelijänä oli Staffan Nilsson.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 102 ääntä puolesta, 2 vastaan, ja yksi pidättyi äänestämästä.

1. Taustaa

1.1. Neuvoston direktiivissä 91/492/ETY ja 91/493/ETY asetetaan hygieniavaatimuksia elävien simpukoiden sekä kalatuotteiden tuotannolle ja markkinoille saattamiselle. Tavoitteena on ennen kaikkea ollut merellisten biotoksiinien valvonta.

1.2. Neuvoston päätöksen 93/383/ETY mukaisesti jokaisen jäsenvaltion tulee nimetä kansallinen vertailulaboratorio, joka vastaa määräysten ja säännösten noudattamisesta ja tehtyjen analyysien yhteensovittamisesta. Päätöksen liitteenä on luettelo jäsenvaltioiden nimeämistä kansallisista vertailulaboratorioista.

2. Komission ehdotus

2.1. Yhdistynyt kuningaskunta on ilmoittanut komissiolle nimeävänsä olosuhteiden muuttumisen vuoksi uuden laboratorion kansalliseksi vertailulaboratorioksi. Tämän vuoksi komissio ehdottaa päätöstä 93/383/ETY muutettavan vastaavasti.

2.2. Komissio ehdottaa samalla, että em. päätöksen 5 ja 6 artiklaa muutetaan siten, että päätöksen liitteenä olevaa luetteloa voidaan vastedes muuttaa jäsenvaltion ilmoituksen perusteella.

3. Huomioita

3.1. Komitea kannattaa ehdotusta, jonka mukaan päätöksen 93/383/ETY liitettä muutetaan komission ehdotuksen mukaisesti ja siihen kirjataan Yhdistyneen kuningaskunnan osalta uusi kansallinen vertailulaboratorio.

3.2. Komitea kannattaa myös muutoksia, joiden perusteella komissio voi muuttaa liitettä saatuaan ilmoituksen jäsenvaltiolta ilman että neuvoston täytyy tehdä asiaa koskeva päätös. Muutos noudattaa EU-säännösten yksinkertaistamisen periaatetta ja läheisyysperiaatetta, jonka myös tulee leimata yhteistyötä.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Euroopan unionin ja Kanadan väliset suhteet”

(97/C 66/16)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 23. marraskuuta 1995 antaa työjärjestyksensä 23 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti lausunnon aiheesta ”Euroopan unionin ja Kanadan suhteet”.

Asian valmistelusta vastannut ulkosuhteiden, kauppapolitiikan ja kehitysyhteistyön jaosto antoi lausuntonsa 17. lokakuuta 1996. Esittelijänä oli José Isaías Rodríguez García-Caro.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 89 ääntä puolesta, 2 vastaan, ja 7 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Kanadalla ja Euroopan unionilla on merkittävää yhteistä (historiallista ja kulttuuri)perintöä ja niiden väliset suhteet ovat perinteisesti olleet hyvät. Kanada on muun muassa G7-ryhmän ja Naton jäsen, minkä vuoksi sillä oli vuoteen 1994 asti joukkoja Euroopassa. Kanada on aktiivinen myös YK:n rauhanturvajoukkojen toiminnassa, erityisesti hiljattain entisessä Jugoslaviassa.

1.2. Uruguayin kierroksen sopimusten vahvistamisen ja maailman kauppajärjestön perustamisen jälkeen Atlantin ylittävät suhteet kehittyivät merkittävästi, kun joulukuussa 1995 Madridissa hyväksyttiin Euroopan unionin ja Yhdysvaltain välinen poliittinen julistus ja toimintasuunnitelma. Madridin huippukokouksessa, joka seurasi tätä kahdenvälistä tapaamista, neuvosto esitti toivomuksen, että ”muutkin Atlantin vastarannalla sijaitsevat demokraattiset maat hyväksyisivät uuden Atlantin ylittävän sopimuksen tavoitteet”.

1.3. On kuitenkin mielenkiintoista huomata, että Kanada oli aloitteentekijänä Atlantin ylittävien suhteiden elvyttämisessä jo 1992, jolloin alahuoneen ulkosuhteiden ja ulkomaankaupan pysyvän valiokunnan ulkomaankaupan alavaliokunta antoi lausuntonsa ”Kanadan ja uuden Euroopan suhteista”. Tässä asiakirjassa suositettiin entistä tiiviimpien taloussuhteiden, mm. eräänlaisen vapaakaupan tavoittelemista Euroopan kanssa. Silloisen ulkomaankauppaministerin Roy MacLarenin useiden vapaakauppaa suosivien julistusten jälkeen Kanadan pääministeri Jean Chrétien hahmotteli 1. joulukuuta 1994 Ranskan senaatissa pitämässään puheessa Euroopan unionin ja Nafta-maiden välisen kaupan vapauttamista. Tämä aloite törmäsi erimielisyyksiin, jotka puhkesivat Euroopan unionin ja Kanadan välille keväällä 1995 kalastusasioista. Erimielisyydet aiheuttivat kahdenvälisten suhteiden väliaikaisen jäädyttämisen.

1.4. Komissio hyväksyi kalastusriidan ratkeamisen jälkeen tiedonannon, jossa se suositti Kanadan-

suhteiden syventämistä yhteistyön parantamiseksi talouden, politiikan ja turvallisuuden alalla. Yleisten asioiden neuvosto kehotti 25. maaliskuuta 1996 puheenjohtajistoa ja komissiota aloittamaan keskustelut Kanadan hallituksen kanssa EU:n ja Kanadan välisen poliittisen julistuksen ja yhteisen toimintaohjelman aikaansaamiseksi.

1.5. Lukuisista tiivistä keskusteluista huolimatta Euroopan unioni ja Kanada eivät päässeet yhteisymmärryksen poliittisesta julistuksesta ja toimintaohjelmasta viimeisimmässäkään, 27. kesäkuuta 1996 Roomassa pidetyssä EU-Kanada-huippukokouksessa. Pääasiallinen kompastuskivi oli osittain kalastuskysymykseen liittyvä ekstraterritoriaalisuuden tulkinta.

2. Kanadan poliittinen tilanne

2.1. Kanada on liittovaltio, joka muodostuu kahdesta alueesta ja kymmenestä osavaltiosta, joista kolme suurinta ovat Ontario, Québec ja Brittiläinen Kolumbia. Osavaltioilla on laajoja valtaoikeuksia esimerkiksi opetuksen, terveydenhuollon, verotuksen ja erilaisen sääntelyn alalla.

2.2. Kanada on perustuslaillinen demokratia, jonka valtionpäämiehenä on edelleenkin Englannin kuningatar; lisäksi maalla on joka viides vuosi valittava alahuone sekä senaatti, jonka jäsenet pääministeri nimittää. Jokaisella osavaltioilla on lakiasäätävä kansalliskokous, jonka pääministeri edustaa poliittista enemmistöä.

2.3. Marraskuussa 1993 valittu liberaalipuolueen Jean Chrétien on edelleen vallassa. Liberaalipuolue voitti vallan takaisin kahden vaalikauden jälkeen Kanadan konservatiivipuolueelta (jota edustaa pääministeri Brian Mulroney). Opposition muodostaa québeciläinen puolueyhmittymä *Bloc québécois* (joka edustaa itsenäisyys-suuntausta ja jonka jäsenet tulevat pelkästään Québecistä) sekä uudistuspuolue (joka edustajat ovat pääasiassa maan länsiosasta ja kannattavat valtion roolin huomattavaa supistamista).

2.4. Poliittisella areenalla viime vuoden tärkein tapahtuma oli 30. lokakuuta 1995 Québecin itsenäisyydestä järjestetty kansanäänestys, jossa kaikkiaan noin 5 miljoonasta äänestäjästä niukka 53 000:n enemmistö antoi ei-äänen (50,6 %, kun jaa-ääniä oli 49,4 %). Merkittävää tässä äänestyksessä oli huomattavan suuri äänestysvilkkkaus (93,5 %) ja se, että noin 60 % ranskankielisistä québeciläisistä antoi jaa-äänen. Viisitoista vuotta 1980 järjestetyn kansanäänestyksen jälkeen (jossa ei-äänet saivat 60 prosentin enemmistön) ja noin vuosi sen jälkeen kun québeciläinen puolueyhmittymä sai vallan osavaltiotasolla, tämä vaalitulokset ei ratkaissut itsemääräämiskysymystä ja jakaa nyt Québeciä entistä voimakkaammin.

2.4.1. Tämän kansanäänestyksen tuloksena nähtiin muodostuvan kaksi suuntausta. Ensinnäkin pääministeri Jean Chrétien hyväksytti alahuoneessa lakiesityksen, jossa tunnustetaan Québecin erityisasema ja annetaan Québecille, Ontariolle, Brittiläiselle Kolumbialle, Luoteisterritoriolle ja Meriprovinssille veto-oikeus perustuslain muutoksiin nähden ja myönnetään osavaltioille lainsäädäntöoikeus työvoiman koulutuskysymyksissä. Québecin itsenäisyyden kattajat ovat arvostelleet näitä toimia, ensinnäkin koska epäilevät niiden toteutumista ja toiseksi, koska ne eivät tyydytä heidän perinteisiä vaatimuksiaan.

2.4.2. Kansanäänestyksen toisena seurauksena oli Québecin pääministerin Jacques Parizeun eroaminen. Hänen paikallensa tuli québeciläisen puolueyhmittymän karismaattinen johtaja Lucien Bouchard. Jälkimmäinen on ilmaissut selkeästi halunsa viedä Québec itsenäisyyteen ja siis pitää asiasta uusi kansanäänestys. Québecin hallituksen päämääränä on pysyä vallassa kauden loppuun asti (enimmillään vuoteen 1999) ja järjestää muutaman kuukauden kuluessa mahdollisen uudestaanvalitsemisensa jälkeen uusi kansanäänestys.

3. Kanadan taloudellinen ja sosiaalinen tilanne

3.1. Kanada on pinta-alaltaan (10 miljoonaa km²) maailman toiseksi suurin maa, mutta sen asukkaat, jotka ovat keskittyneet Yhdysvaltain puoleista rajaa myötäilevälle n. 250 km:n levyiselle vyöhykkeelle, ovat lukumäärältään vain 26 miljoonaa. Kanadan talous on seitsemännellä sijalla maailman mitassa (bruttokansantuote 1994 oli 750 miljardia Kanadan dollaria). Maan eri alueilla on runsaasti erilaisia luonnonrikkauksia, joihin Kanadan talouskehitys pitkälti pohjautuu. Alberta on pääasiallisesti raakaöljyn ja kaasun tuottaja. Kaivostoiminta on keskittynyt läntisiin osavaltioihin kun taas metsän jalostus on tärkeää Albertan ja Brittiläisen Kolumbian osavaltiossa ja Saskatchewanissa pääelinkeinona on maatalous. Meriterritorioiden elinkeino on riippuvainen kalastuksesta ja kaivostoiminnasta. Ontario ja Québec ovat kaksi rikkainta ja pisimmälle teollistunutta osavaltiota. Ne ovat erikoistuneet pitkälle jalostettujen tuotteiden valmistukseen (Ontarion panos

kansallisessa tuotannossa on 40 prosentin luokkaa); myös Brittiläinen Kolumbia on pitkälle teollistunutta aluetta.

3.2. Vielä jokin vuosi sitten Kanada kärsi taantumasta (kasvuprosentti oli -1,2 % v. 1992). Vuonna 1994 maan talouskasvu oli kuitenkin kaikista G7-ryhmän maista voimakkain (4,6 %). Toimenpiteet kauppavajeen vähentämiseksi, USA:n talouskasvun hidastuminen ja Québecin kansanäänestyksen tuoman epävarmuuden seuraukset heijastuivat 1995 kielteisellä tavalla kasvuun, joka oli noin kaksi prosenttia.

3.3. Vuonna 1995 Kanadan hallituksen ja valtionpankin yhteisten, etenkin korkopolitiikan avulla toteutettujen ja hintojen vakautteen tähtävien ponnistusten ansiosta inflaatio pysyi vain noin kahden prosentin tasolla.

3.4. Kanadan pääongelmia on sen velkaantuminen ja valtiontalouden suuri alijäämäisyys. Liittovaltion velka onkin kasvanut vuoden 1971 luvusta, joka oli 20 miljardia dollaria (19 % BKT:sta) vuoden 1995 maaliskuun yli 545 miljardiin dollariin (73 % BKT:sta). Jos tähän lisätään vielä osavaltioiden velat, summa on bruttokansantulon suuruinen. Kolmekymmentä prosenttia liittovaltion menoista kuluu nykyisellään velkojen hoitoon.

3.4.1. Maan tulevaisuutta uhkaavan tilanteen parantamiseksi hallitus on käynyt budjettivajeen kimppuun yksityistämällä useita valtionyrityksiä (Air Canada, Petro Canada), supistamalla tai lakkauttamalla avustusohjelmia, vähentämällä varoja toisille hallinnontasolle ja supistamalla virkakuntaa. Nämä toimenpiteet ovat antaneet rohkaisevia tuloksia, sillä budjettivaje on laskenut vuosien 1994/1995 viiden prosentin BKT-osuudesta 4,2 prosenttiin vuosina 1995/1996. Tämä mahdollistaa kolmen prosentin tavoitteen toteuttamisen verovuonna 1996/1997; lopullisena tavoitteena on tietenkin budjetin tasapainottaminen.

3.5. Hallituksen ensisijainen kohde on kuitenkin työttömyyden poistaminen. Kanadassa, päinvastoin kuin sen etelänaapurin puolella, työttömyyslukumat ovat pysytelleet usean vuoden ajan 10 prosentin tasolla (10,4 % v. 1994 ja 9,6 % v. 1995). Liittohallituksen strategia on pääasiallisesti suunnattu helpottamaan yksityissektorin työllistämisosuhteita vähentämällä julkista vajetta ja korkoja, tukemalla innovaatioita ja pienyrityksiä sekä pyrkimällä kasvattamaan Kanadan ulkomaankauppaa. Neljäs hallituksen uudistusohjelman kohta koskee sosiaalipoliittista ohjelmaa ja erityisesti työttömyysvakuutusta, joka muutetaan työllisyysturvaohjelmaksi. Tämä ohjelma painottaa työhön uudelleen sopeuttamista ja nykyistä paremman tuen takaamista pienituloisille ja perheille.

3.6. Kanadan yhteiskunnallisen laman taustalla ovat budjettileikkausten vaikutus kansalaisiin, huonon työllisyystilanteen aiheuttama taloudellinen epävarmuus sekä järjestelmällisten työmarkkinaneuvottelujen ja kanssakäymisen puute. Vaikka mielipidetutkimusten mukaan valtaosa kanadalaisista kannattaa hallituksen pyrkimyksiä valtiontalouden alijäämäisyyden vähentämiseksi, liittohallituksen uudistusesitys työttömyyskorvauksen vähentämiseksi johti silti laajoihin vastalauseisiin. Vielä äänekkäämpi on kansanliike, joka asettui vastustamaan Ontarion osavaltion uuden konservatiivisen pääministerin Mike Harrisin pyrkimyksiä sosiaaliavustusten ja kunnille maksettavan tuen vähentämiseksi sekä terveydenhuollon järjeistämiseksi.

3.7. Québecin hallitus, joka joutui kohtaamaan samantapaisia talousvaikeuksia, päätti kokeilla toisenlaisia menetelmiä ennen kuin ryhtyi vaikeisiin ratkaisuihin. Se käynnisti tunnuksella "Uskaltakaamme valita yhdessä" kaikkien Québeciläisten yhteisöjen edustajien kanssa neuvotteluprosessin, jotta voitaisiin yhdessä löytää verouudistusta ja työllisyyden elvyttämistä koskeva sopuratkaisu. Québecin taloudellista ja sosiaalista tulevaisuutta käsittelevässä ensimmäisessä kokouksessa (maaliskuussa 1996) päästiin yhteisymmärrykseen julkisen velan poistamisesta vuoteen 2000 mennessä. Seuraavan, lokakuussa 1996 pidettävän kokouksen on määrä lyödä lukkoon uusi sosiaalipaketti. Luodut sovittelukoneistot vakiintuvat todennäköisemmin jatkossa tavalla tai toisella.

3.8. *Talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmät Kanadassa*

Yritykset

3.8.1. Kanadalainen yritysjohtajien neuvosto on kanadalaisten suuryritysten pääasiallinen äänitorvi Kanadan julkisen elämän ja ulkomaisten välillä. Neuvostoon kuuluu 150 ensirivin yritysjohtajaa. Kukin heistä edustaa talouselämän tärkeitä lohkoja ja vastaa suurimmasta osasta Kanadan yksityissektorin sijoituksia, ulkomaanvientiä, ammattikoulutusta ja tutkimustyön kehitystä. Neuvosto kannatti innokkaasti Yhdysvaltojen ja Meksikon kanssa tehtyä vapaakauppasopimusta.

3.8.2. Kanadan kauppakamari, Kanadan teollisuuden yhdistys (jolla on edustajansa osavaltioissa) ja yksityisyrittäjien liitto edustavat niin ikään maan työntekijäpiirejä. Lisäksi on tiettyjä osavaltiotason edustelimiä, kuten Québecin yritysjohtajien neuvosto.

Ammattiyhdistykset

3.8.3. Kanadan työläisten kongressi (CTC), johon kuuluu québeciläisenä osastona Québecin työläisten liitto (FTQ), on Kanadan suurin ammattiliitto (Kanadan työväenliitto on suuruusjärjestyksessä toisella sijalla). Se kattaa useita eri aloja edustavia ammattiliittoja. Muutoin Kanadan työläisten kongressi ylläpitää läheisiä suhteita Kanadan uuteen demokraattiseen puolueeseen ja moniin kansalaisten yhdistyksiin, kuten naisyhdistyksiin ja ympäristöryhmiin.

3.8.4. CTC arvostelee sosiaalisen tilanteen huononemista Kanadassa ja vastustaa voimakkaasti Yhdysvaltojen kanssa solmittua vapaakauppasopimusta ja Naftaa. Vaikka CTC toimii kaikkialla Kanadassa ja Québecissä FTQ:n välityksellä, Québecissä on kuitenkin vielä oma yleisliittonsa: kansallisten ammattijärjestöjen keskusliitto (CSN).

3.8.5. Kanadassa ei ole samanlaisia eturyhmien välisen neuvottelun ja sopimisen perinteitä kuin Euroopassa. Työehtosopimusneuvottelut käydään yleensä yritystasolla autoteollisuutta ja muutamia muita poikkeuksia lukuunottamatta. Kuitenkin viime vuosina on ilmaantunut joukko työmarkkinaosapuolten yhteisiä alakohtaisia neuvostoja, joiden pyrkimyksenä on "pelastaa mikä pelastettavissa on".

Maataloustuottajien järjestöt

3.8.6. Kanadan maatalousliitto (FCA) koostuu osavaltiotason maatalousjärjestöistä ja useista erikoistuottajien (kuten viljan, siipikarjan, nautakarjan ja maidontuottajien) etujärjestöistä. FCA:n jäsenillä on joskus hyvinkin vastakkaiset edut. Yhtäällä ovat lännen viljan tuottajat, jotka ovat hyvin kilpailukykyisiä ja vientiin suuntautuneita; toisaalla kananmunantuottajat, jotka pystyvät toimimaan vain suojeltujen markkinoiden ja säännellyn tarjonnan turvin.

Kuluttaja- ja muut kansalaisjärjestöt

3.8.7. Kanadan kuluttajayhdistys on ainoa kansallisella tasolla toimiva järjestö. Vaikka järjestöllä on kanadalaisten kuluttajien valvostason ansiosta melkoisesti vaikutusvaltaa, se kärsii voimavarojen puutteesta.

3.8.8. Kuluttajayhdistyksen lisäksi on joukko muita kansalaisjärjestöjä, etenkin ympäristönsuojelun alalla,

jolla kanadalaiset ovat erityisen aktiivisia. Lisäksi on erityisesti Québecissä kehittynyt ns. "yhteisösektori", jonka tehtävänä on edistää kansalaisten osallistumismahdollisuuksia yhteiskuntaelämän eri aloilla (terveyden- ja sosiaalihuollossa, yleisessä ja ammattikoulutuksessa sekä kulttuurin eri aloilla).

4. Kanadan ulkomaankauppa

4.1. Kanadan talouskasvu on huomattavan riippuvainen ulkomaisesta ja kansainvälisestä kaupasta, sillä 30 % maan bruttokansantuotteesta on sidottu vientiin. Tämän takia onkin ymmärrettävää, että Kanada on aina ollut aktiivisesti mukana GATTissa ja nyt maailman kauppaliitossa WTO:ssa.

4.2. Kanadalla on huomattavat luonnonvarat, ja sen päävientituotteet ovat vehnä, raakaöljy, puu, paperimassa, paperi ja metallit. Etenkin Yhdysvaltojen kanssa solmitun ja jo pitkään voimassa olleen autoteollisuussopimuksen ansiosta (jossa kumottiin tämän teollisuudenalan tullit maiden väliltä) Kanada on huomattava autoteollisuustuotteiden viejä. Maa vie myös huomattavan määrän televiestintälaitteita, lentokoneita- ja rautatiekalustoa. Sitä vastoin Kanada tuo pääasiallisesti valmiita tuotteita, koneita, rakennustarvikkeita, elektroniikka-laitteita ja kulutushyödykkeitä. Vuonna 1995 vienti kasvoi voimakkaasti tuloksena Yhdysvaltojen taloudellisesta elpymisestä, joka tuotti kauppataseeseen ennätyskellisen 28,3 miljardin dollarin ylijäämän.

4.3. Kanadan ulkomaankauppa on huomattavan epätasapainoista, koska se suuntautuu yksipuolisesti Yhdysvaltoihin. Niinpä 70 % tuonnista tulee Yhdysvalloista ja yli 80 % viennistä suuntautuu sinne. Nämä prosenttilukemat ovat kasvaneet viime vuosien aikana koska vuodesta 1989 lähtien kyseisten maiden välillä on käyty vapaakauppaa. Kanadan pääpyrkimyksenä on ollut etsiä turvaa USA:n protektionismia vastaan.

4.4. Tammikuun 1. päivänä 1994 astui voimaan Kanadan, Yhdysvaltain ja Meksikon välinen Pohjois-Amerikan vapaakauppa alue (Nafta). Tämän sopimuksen päätarkoituksena on poistaa tullitariffit ja suurin osa muista kuin tullimuureista kymmenen vuoden aikana, vapauttaa sijoitusvirrat ja luoda mekanismi polkumyynnin estämiseksi sekä hyvitysoikeutta koskevien erimielisyyksien sovittelumiseksi.

4.5. Toisaalta, kiertääkseen Yhdysvaltojen haluttomuuden ottaa Chile mukaan Naftaan, Kanada aloitti keskustelut tämän maan kanssa vapaakaupasta alkuvuodesta 1996. Lisäksi Tyynenmeren ja Aasian maiden taloudellisen yhteistyöalueen (APEC) ja Amerikan valtioiden järjestön OAS:n jäsenenä Kanadalla on ollut tärkeä rooli näiden kahden organisaation vapaakauppapyrkimyksissä.

5. Euroopan unionin ja Kanadan suhteet ovat hyvät...

5.1. Kanada saattoi 1976 silloisen pääministerin Pierre-Elliöt Trudeauun aloitteesta päätökseen sopimuksen taloudellisesta yhteistyöstä Euroopan yhteisöjen kanssa. Sopimuksen allekirjoittajat lupautuivat kasvattamaan ja monipuolistamaan taloussuhteitaan, rohkaisemaan taloudellista yhteistyötä ja helpottamaan yhteisyritysten luomista.

5.1.1. Vaikka tätä sopimusta voitiin 1970-luvun lopulla pitää tärkeänä merkkipaaluna Kanadan ja Euroopan yhteisöjen välisten suhteiden kehityksessä, ei sillä saavutettu toivottuja kaupallisia tuloksia eikä se myöskään estänyt erimielisyyksien ilmaantumista. Sopimus loi kuitenkin pohjan taloudelliselle ja kaupalliselle yhteistyölle, jota on toteutettu sekakomiteassa ja eri työryhmissä (kuten kaupan ja sijoitus, viestintä- ja tietokoneteknologian, mineraalien ja metallien ja puutuotteiden ja paperin työryhmässä).

5.2. Kaupallinen toiminta Euroopan unionin ja Kanadan välillä perustuu suosituimmusehtoon. Kanada on yhdeksännellä sijalla unionin kauppakumppaneiden listalla, ja unioni on Kanadan toiseksi suurin kauppakumppani. Viidentoista unionimaan (tavaroiden ja palveluiden) tuonti Kanadasta vuonna 1994 oli yhteensä 12,1 miljardia ecua ja vienti 13,2 miljardia.

5.2.1. Unionin ja Kanadan välinen kauppavaihto on viime vuosina polkenut paikallaan (tämä koskee tavarakauppaa eikä palveluja), koska yleinen taloussuhdanne on ollut heikko; varmasti myös kanssakäymisen vääristyneen rakenteen takia, jota havaittiin suosituimmussopimusten solmimisen tuloksena. Vuonna 1994 kahdentoista yhteisömaan vienti Kanadaan oli 1,75 % kokonaisviennistä (2,23 % vuonna 1990) ja tuonti Kanadasta 1,7 % (2,05 % vuonna 1990).

5.2.2. Euroopan unionin pääasiallinen vienti Kanadaan koostuu koneista, kuljetusvälineistä, teollisuustuotteista ja kemikaaleista. Unioni tuottaa Kanadasta pääasiallisesti puumassaa, lentokoneita, alumiinia, sanomalehtipaperia ja rakennuspuuta. Kaikkein kiinteimmät kauppasuhteet Kanadaan on jäsenmaiden joukossa Englannilla ja Saksalla.

5.3. Joskin kauppasuhteet ovat harmillisen vaisut, ulkomaisten investointien määrä on huomattavasti tyydyttävämpi. Niinpä suorat kanadalaiset investoinnit Euroopan unionissa ovat arvoltaan yli 15 miljardia ecua. Euroopan unioni on toisella tilalla (Yhdysvaltojen jälkeen) kanadalaisien investointien kohdealueena, ja

1994 sen osuus oli 20 %, kun se vuonna 1985 oli 12,5 %. Euroopan unionista peräisin olevien investointien kokonaisarvo Kanadassa on noin 20 miljardia ecua. EU on toiseksi tärkein ulkomainen sijoittaja Kanadassa noin 20 prosentin osuudellaan.

5.4. Poliittisesti ottaen Euroopan unionin ja Kanadan väliset suhteet on määritelty Atlantin ylittävien suhteiden julistuksessa, joka annettiin marraskuussa 1990. Samaan tapaan kuin hieman aikaisemmin unionin ja Yhdysvaltain välillä solmittu sopimus, tämä transatlanttinen julistus ilmaisee yhteiset päämäärät ja haasteet sekä tarpeen vahvistaa yhteistyötä tieteen, talouden ja kulttuurin alalla. Vuoden 1990 julistus käynnistää ennen muassa neuvoston vuorossaolevan puheenjohtajiston, komission puheenjohtajan ja Kanadan pääministerin välillä. Tämä 1990 luotu järjestelmä on toiminut kohtalaisen hyvin ja mahdollistanut yhteyksien vakiinnuttamisen niin poliittisella kuin virkamiestasolla.

6. ...mutta tiettyjä ongelmia on havaittavissa

6.1. Tietyt vanhat ongelmat ovat yhä syynä kahdenvälisten suhteiden ajoittaiseen kiristymiseen, mikä on aiheuttanut välillä merkittäviäkin häiriökausia.

6.2. Kalastusongelma on niistä parhaiten tunnettu kevään 1995 kriisien jälkeen, jotka koskivat ruijanpaltaan kalastusta kansainvälisillä vesillä. Tämä kysymys on aiheuttanut kahdenvälisten suhteiden kiristymistä usean vuoden ajan. Vuonna 1981 allekirjoitettiin sopimus neljän vuoden neuvottelujen päätteeksi. Joulukuussa 1992 laadittiin pöytäkirja, jolla tavoiteltiin jälleen kerran sopuratkaisua NAFOn (Luoteis-Atlantin kalastusjärjestön) hallitsemalla alueella sekä Kanadan aluevesillä elävien kalakantojen suojelun, parhaan mahdollisen hyödyntämisen ja järkevän hallinnoinnin osalta.

Kanada ei ole kuitenkaan ratifioinut tähän sopimukseen pohjautuvaa muistiota, mistä aiheutuu yhteisön kalastukselle haittaa:

- a) luvan saamisessa Euroopan unionin kalastuslaivoille kanadalaisiin satamiin saapumisen ja niiden käytön suhteen;
- b) Kanadan yksinomaisella talousalueellaan ilmoittaman kalastusylijäämän saattamisessa EU:n käytettäväksi huolimatta siitä, että EU on aina ilmaissut kiinnostuksensa tiettyjen kalalajien ylijäämiä kohtaan;

- c) EU:n alusten mahdollisuuksille osallistua yhdessä kanadalaisten yritysten kanssa kehitysyhteistyöohjelmien ja muiden kalastusohjelmien puitteissa solmittuihin kaupallisiin sopimuksiin.

6.2.1. Yhteisö tuomitsi vuoden 1995 kalastuskriisin aikana kanadalaisten toiminnan, etenkin espanjalais-troolarin pysäyttämisen kansainvälisillä vesillä, joka oli kansainvälisen oikeuden perustavanlaatuisen ja yleismaailmallisesti tunnustettujen säännösten vastainen teko, samoin kuin yksipuolisen moratorion ruijanpaltaan kalastukselle Luoteis-Atlantin kalastusjärjestön hallitsemilla vesillä. Aikansa kestänyt jännitys laukesi sopuratkaisun löydyttyä 16. huhtikuuta 1995.

6.2.2. Vuoden 1995 huhtikuun sopimuksessa, jonka Luoteis-Atlantin kalastusjärjestön kaksitoista muuta jäsentä hyväksyivät syyskuussa, määrätään kalastuskiintiöiden jaosta vuodelle 1996 sekä uusista suojelu- ja valvontatoimista.

6.2.3. Vaikka vuoden 1995 alkupuolen jännitys onkin rauennut, ei tätä kysymystä ole vielä täysin ratkaistu. Kanadalla onkin edessään tilanne, jossa sen täytyisi vähentää kalavarojensa hyväksikäyttöä, mistä puolestaan on taloudellisia seurauksia Newfoundlandin asukkaille sekä sisäpoliittisia seurannaisvaikutuksia, jotka tekevät kompromissin aikaansaamisen hyvin vaikeaksi. Lisäksi Espanja haastoi Kanadan kalastusalueksen kääntämisen vuoksi kansainväliseen tuomioistuimeen. Tuomiota odotettaessa (asia ratkennee vuoden 1997 loppuun mennessä) on hyvin epätodennäköistä, että Kanada tekee mitään ratkaisuja, jotka voisivat vaikuttaa sen kannalta kielteisesti.

6.3. Ansarautojen käyttö aiheuttaa myös tiettyjä ongelmia. Neuvoston asetus (ETY) N:o 3254/91 kieltää ansarautojen käytön Euroopan unionin alueella 1. tammikuuta 1995 lähtien. Tästä päivämäärästä lähtien on myös kiellettyä turkisten ja turkistuotteiden tuonti maista, jotka eivät kiellä ansarautoja tai käyttävät muita vastaavia kansainvälisten eläinsuojelustandardien vastaisia ansastusmenetelmiä.

6.3.1. Tämän asetuksen voimaantuloa lykättiin vuonna 1995 Kanadan eduksi. Maa perustelee asetuksen voimaansaattamisen vastustamista sillä, että sen alkupe räiskansat ja erityisesti eskimot ovat hyvin riippuvaisia turkiskaupasta. Tämä kysymys on jälleen ajankohtainen, koska kansainvälinen standardointijärjestö ei ole laatinut kansainvälistä säännöstöä, eikä Euroopan unionin, Kanadan, Yhdysvaltain ja Venäjän yhteinen työryhmä ole saavuttanut näkyviä tuloksia. Lausunnossaan neuvoston asetusehdotuksesta, jossa esitetään vuoden 1991 asetuksen voimaantulon lykkäämistä vielä yhdellä vuodella, komitea ilmaisee huolensa sen johdosta, ettei

komissio vaadi riittävän painokkaasti valvontatoimia, joilla ansastusmenetelmien kivuttomuus voidaan taata. Muutoin talous- ja sosiaalikomitea vaatii:

- että muiden osapuolten kanssa laaditaan sitova aika-
taulu;
- että komissio paneutuu kysymykseen teknisen avun
antamisesta kansoille, jotka käyttävät perinteisiä
pyyntimenetelmiä, jotta nämä alkaisivat kehittää
kivuttomampi ansastusmenetelmiä;
- että neuvotteluissa käsitellään avoimuuskysymystä,
jotta tuontituotteista ilmenisi pyydystys- ja kaatome-
netelmä sekä -paikka;
- yleisemmin ottaen komission tulisi pyrkiä tarkista-
maan kolmansien maiden kanssa solmittuja sopimuk-
sia ja neuvotella tuleviin sopimuksiin lauseke, jossa
sitoudutaan yhteisesti vaalimaan ympäristöä.

6.4. Koko joukko vehnäan, luuttomaan pihvilihaan ja pastaan liittyviä erimielisyyksiä pystytty ratkaisemaan maatalousneuvotteluissa, joissa on pyritty hyvittämään Kanadalle Euroopan unionin laajenemisesta koituvat kielteiset seuraukset (WTO:n sääntöjen 24 artiklan 6 kohta).

6.5. Jäljellä olevista ongelmista mainittakoon mänty-
puussa esiintyvä sukkulamato, kanadalaismetsien avo-
hakuut, jotka aiheuttavat vastarintaa Euroopassa, ja
viinien ja alkoholien nimikkeet sekä alkoholimarkki-
noinnin järjestelyt osavaltiotasolla.

7. Euroopan unionin ja Kanadan suhteisiin haetaan uutta sysäystä

7.1. Talous- ja sosiaalikomitea suhtautuu myönteisesti komission Kanadaa koskevaan aloitteeseen. Komitean mielestä täydellinen ja tasapainoinen Atlantin ylittävä suhde ei ole mahdollinen ilman Kanadan täysipainoista osallisuutta.

7.2. Komitean mielestä on myös tarpeen tunnustaa Kanadan erityisasema; maan yhteiskuntamalli edustaa niin sanottujen amerikkalaisen ja eurooppalaisen mallin välimuotoa. Lisäksi talous- ja sosiaalikomitea pitää tarpeellisenä tunnustaa kahdenkeskisissä suhteissa Kanadan sisäinen moni-ilmeisyys samoin kuin kahden väestöryhmän, englannin- ja ranskankielisen, olemassaolo.

7.3. Komitea yhtyy komission ja neuvoston arvioon, jonka mukaan Euroopan unionin suhteet yhtäältä Yhdysvaltoihin ja toisaalta Kanadaan edustavat siinä määrin samanlaisia haasteita, että niiden käsittely käy samalta pohjalta. Toisin sanoen uusia institutionaalisia

kehyksiä ei tarvita. Komitea myöntää komission tavoin, että lähestymistapa tulisi mukauttaa tähän nimenomaiseen tapaukseen ja ottaa huomioon Euroopan unionin ja Kanadan välisten suhteiden mittakaava ja erikoislaatu. Kanadan kanssa sovittavassa toimintaohjelmassa tulisi komitean mielestä kuitenkin ottaa huomioon kahdenkeskisten erimielisyyksien aiheet eikä karttaa niitä, kuten on tehty Yhdysvaltain ja Euroopan unionin toimintasuunnitelmassa.

7.4. Komitea valittaa, että tarpeellisia neuvotteluja sopimuksen löytämiseksi ei saatu päätökseen Rooman huippukokouksen yhteydessä. Komitea kehottaa neuvoston puheenjohtajistoa ja komissiota jatkamaan vuoropuhelua toimintasuunnitelmasta mahdollisimman pian, jotta alkukesällä suhteissa tapahtunut myönteinen kehitys ei valuisi hukkaan. Komitea suosittelee tiukan linjan ylläpitämistä Kanadan tulkintaan ekstraterritoriaalisuudesta. Kanadan tulkinta Helms-Burton -lain täytäntöönpanosta tai ulkomaisten alusten pysäyttämisestä kansainvälisillä vesillä on mahdoton hyväksyä jo ilmeisistä periaateista.

7.5. Tinkimättä kansainvälisten periaatteiden ja sääntöjen noudattamisen tärkeydestä tulisi kuitenkin välttää tilanne, jossa kalastuskysymyksen lopullinen ratkaisu muodostuu ennakkoehdoksi toimintasuunnitelmasta sopimiselle. Toisaalta komitean mielestä toimintasuunnitelman puuttuminen ei saisi haitata muiden neuvottelujen jatkamista tai uusien, muita aiheita käsittelevien neuvottelujen aloittamista.

7.6. Komission esittämien suuntaviivojen mukaisesti Euroopan unionin ja Kanadan välinen toimintasuunnitelma kattaa neljä pääkohtaa: turvallisuus- ja ulkopoliittikan, kansainväliset ongelmat, kaupan, kehitysyhteistyön ja investoinnit sekä eräiltä osin Euroopan unionin ja Kanadan välisten suhteiden syventämisen ja laajentamisen.

8. Ulkopoliittikka ja turvallisuus

8.1. Komission tiedotteesta voi lukea:

”Ottaen huomioon Euroopan unionin kehittyvän aseman kansainvälisten asioiden hoidossa ja Kanadan asenteen maailmanlaajuisiin kysymyksiin, samoin kuin niiden yhteisen arvomaailman, Kanadan ja Euroopan unionin on suotavaa pyrkiä toimintojensa yhteensovittamiseen ja yhteistyön kehittämiseen.”

Mahdollisina yhteistyön vahvistamisen alueina mainitaan mm. Atlantin ylittävät turvallisuuskysymykset, ihmisoikeuskysymykset IVY-maissa sekä YK:n organisaation uudistaminen ja vahvistaminen.

8.2. Enemmän yhteistyötä voitaisiin harrastaa myös humanitaaristen tavoitteiden toteuttamisessa. Tämän aiheen osalta voidaan todeta, että valtion budjetin tasapainottamistoimet ovat valitettavasti erityisesti koetelleet Kanadan julkista kehitysapua. Apu onkin vähentynyt kolmesta miljardista dollarista 2,2 miljardiin kolmessa vuodessa. Tästä huolimatta Euroopan unioni ja Kanada jakavat laajasti samat humanitaarisen avun kohteet ja käyttävät suurin piirtein yhtä suuren osan bruttokansantuotteestaan (0,4 %) kehitysapuun. Komitea kehottaa komissiota kehittämään yhteistyötä Kanadan kanssa näissä tärkeissä kohteissa. Toimien parhaan mahdollisen sujuvuuden kannalta olisi mielekästä luoda koordinaattiorakenne, jonka tehtävänä olisi järjestää henkilöstövaihtoja komission ja Kanadan kansainvälisen kehitysyhteistyöviraston kanssa.

8.3. Komitea on usein ilmaissut huolensa Afrikan köyhtymisestä ja eristäytyneisyydestä. Myös Kanada kantaa huolta tästä asiasta, ja Afrikka onkin 44 prosentin osuudellaan Kanadan julkisen kehitysavun pääkohde. Tässä asiassa olisi yhteistyö hyvinkin mahdollista.

9. Kansainväliset ongelmat

9.1. Sisä- ja oikeusasiat

9.1.1. Komission tiedonannossa selitetään, että Euroopan unionin perustamissopimus ja nimenomaan sen VI osasto, joka käsittelee yhteistyötä sisä- ja oikeusasioissa, on herättänyt yhteistyöhalua muissa maissa, mm. Kanadassa. Asiat, jotka koskevat siirtolaisvirtoja ja turvapaikkaoikeutta, kansainvälistä järjestäytyntä rikollisuutta, huumekauppaa ja rahanpesua, terrorismin vastaista taistelua ja laitonta siirtolaisvälitystä, voivat hyvin tulla yhteistyön kohteiksi.

9.1.2. Komitea yhtyy täysin näihin huolenaiheisiin. Se on kuitenkin vakuuttunut, että Atlantin ylittävän tehokas yhteistyö, joka on välttämätön näiden yleismaailmallisten haasteiden hoitamisessa, on mahdollista vain, mikäli vahvistetaan Euroopan unionin kykyä esittää yhtenäisiä kannanottoja näistä kysymyksistä. Tämän näkökulman käsittely kuuluu hallitusten välisen kokouksen yhteyteen.

9.2. Ympäristö

Komitea kannattaa yhteistyötä Kanadan kanssa ympäristönsuojelupolitiikassa, josta Kanadalla on huomattava kokemus. Yhteistoiminnan tuloksena Euroopan unioni ja Kanada voisivat edistää kansainvälisten sopi-

musten aikaansaamista ympäristönsuojeluasioissa. Kanada ja Euroopan unioni, päinvastoin kuin Yhdysvallat, suhtautuvat samoin esimerkiksi tuotteiden ympäristömerkintöihin. Tämä riittänee vuoropuhelun syventämisen ja yhteisten ratkaisujen etsimisen perusteluksi.

10. Kauppa, yhteistyö ja sijoittaminen

10.1. Monenkeskisyys

10.1.1. Komitea muistuttaa kannanotostaan monenkeskisyyden ja maailman kauppaliiton roolin lujittamisesta. Komitea toteaa ilahtuneena, että keskustelut Kanadan kanssa Uruguayn kierroksen aikana selvittämättä jääneistä kysymyksistä, kuten julkisista hankintamarkkinoista, suorista ulkomaisista sijoituksista sekä uusista kauppapoliittisista kysymyksistä, ovat käynnistyneet uudelleen.

10.2. Transatlanttinen ulottuvuus

10.2.1. Kanada on johtomiestensä suulla ilmaissut useaan otteeseen halunsa keskustella Atlantin ylittävän vapaakauppa-alueen avaamisesta tai jopa Euroopan unionin ja Kanadan välisen vapaakauppasopimuksen solmimisesta. Komitea toteaa, että näiden ehdorusten suurena ansiona on ollut asiaa koskevan yhteisen keskustelun käynnistäminen. Mutta komission tavoin komitea arvelee, että aloite on ennenaikainen, koska se saattaisi ensinnäkin osoittautua turmiolliseksi Uruguayn kierroksen tuloksien vahvistamiselle ja toiseksi sen toteuttaminen vaatisi liian suuria ponnistuksia. Toisaalta on pakko todeta, että Euroopan unionin ja Kanadan väliset kauppasuhteet ovat niukat ja jähmeät ja että Kanadan talous on voimakkaasti Pohjois-Amerikka -keskeistä, mitä asiaintilaa edes vapaakauppasopimus ei voisi muuttaa.

10.2.2. Ehdotetaan, että Kanada ja Euroopan unioni valmistelevat yhteisen tutkimuksen tavaroiden ja palvelusten kaupan helpottamisesta samoin kuin tullin ja muiden kuin tullimuurien vähentämiseksi tai poistamiseksi. Komitea toivoo komission tiedottavan sille tutkimuksen etenemisestä sekä saaduista tuloksista. Tämän lisäksi komitea kehottaa tutkimaan keinoja kehittää ja helpottaa erityisesti pk-yrityksille suunnattuja investointeja. Komiteassa on kuitenkin herännyt kysymyksiä yhtäläisyyksistä tämän ja erään toisen samaa aihetta koskevan tutkimuksen välillä, joka EU:n on määrä toteuttaa Yhdysvaltojen kanssa. Komitea ihmettelee termin "uusi transatlanttinen kauppa" puuttumista Kanadan-politiikan määrittelystä, sillä se on hyvin tärkeä osa Yhdysvaltojen kanssa päätettyä yhteistyötä. Komitea kehottaa jälleen kerran käyttämään perusteellista harkintaa luotaessa yhteistä strategiaa suhtautumisessa Naftan kolmeen jäsenmaahan.

10.3. Kahdenkeskinen kauppa

10.3.1. Euroopan unionin ja Kanadan väliset kahdenkeskiset kauppasuhteet ovat usein aiheuttaneet eripuraa, ja muutamat erimielisyydet voivat pahentua huomattaviksi riidoiksi. Vaikka useat näistä erimielisyyksistä ovat viime aikoina ratkenneet, riidan mahdollisuus on silti vielä olemassa. Täytyy todeta, että suuri osa erimielisyyksistä perustuu osapuolten erilaisiin käsityksiin ympäristönsuojelusta. Tämä pysyvä kompastuskivi ilmenee käsiteltäessä hylkeenpoikasten pyyntiä, kalastusta, metsäteollisuustuotteiden kauppaa ja myös ansarautojen käyttöä. Niinpä komitea kehottaa kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota vuoropuhelun kehittämiseen ympäristökysymyksistä ja niiden vaikutuksista kauppasuhteisiin.

10.3.2. Komitea toteaa ilahtuneena, että komissio pyrkii estämään ongelmien uusiutumisen nykyistä tehokkaammalla erimielisyyksien oireiden analyysillä heti sellaisten ilmaantuessa. Komitea valittaa kuitenkin, että komission ehdotus tähtää vain nykyisten analyysimekanismien kehittämiseen, vaikka niiden tehokkuudesta ei ole aiemmin saatujen kokemusten perusteella takeita. Komitea on usein aiemmin suositellut ”riitojen ehkäisyjärjestelmän” luomista. Toisaalta on huomattu, että suurin osa näistä kahdenkeskisistä riidoista on johtunut eurooppalaisten tai kanadalaisten eturyhmien toiminnasta ja siksi komitea ehdottaakin, että nämä eturyhmät ottaisivat osaa Atlantin ylittävään keskusteluun ja riitojen ehkäisyyn.

10.4. Yhteistyö säännösasioissa

10.4.1. Komitea yhtyy komission pyrkimykseen vilkastuttaa kanssakäymistä yhteistyöllä säännösasioissa.

10.4.2. Komitea suosittaa solmimaan mahdollisimman pian sopimuksen standardien molemminpuolisesta tunnustamisesta ja yhdenmukaisuuden arvioinnista (jolloin kyseeseen tulevat sertifiointiin ja tekniseen tarkastukseen liittyvät menettelyt). Komitea tähdentää muutoinkin kannattavansa kansainvälisten standardien mahdollisimman laajaa soveltamista. On tärkeää, että standardien laatimiseen ottavat osaa kaikki asianomaiset eturyhmät.

10.4.3. Sopimusneuvotteluja käydään parhaillaan kilpailupolitiikan ja tulliyhteistyön sopimusten aikaan saamiseksi. Lisäksi komitea edellyttää yhteistyön lisäämistä rahamarkkinoiden palvelujen helpottamiseksi.

10.4.4. Tällaista tehostettua sääntely-yhteistyötä tulisi laajentaa kuulemalla eturyhmiä, joita kyseinen sääntelypolitiikka koskee. Kuuleminen ei saisi rajoittua vain kaupallisiin eturyhmiin vaan sen tulisi ulottua ammattijärjestöihin, kuluttajajhdistyksiin ja muihin kansalaisjärjestöihin.

10.5. Yhteistyö työllisyys- ja sosiaalipolitiikan aloilla

10.5.1. Yhteisten etujen korostaminen työllisyys- ja sosiaalipolitiikan aloilla on Kanadan kanssa kehitettävien suhteiden kantava päämäärä. Kokemusten vertailu työttömyyden vähentämisestä ja työpaikkojen luomisesta, uuden teknologian suhteesta työelämään, ammattikoulutuksesta ja elinikäisestä oppimisesta, kansanterveydestä tai sosiaalietujen puolustamisesta voisi olla hyvin hedelmällistä. Nämä ongelmat ovat hyvin samantyyppisiä niin Kanadassa kuin Euroopan unionin maissa.

10.5.2. Tätä taustaa vasten komitea suosittelee, että vuoropuhelua käytäisiin myös kansalais- eikä vain virkamiestasolla. Komitean huomattavaan alan kokemukseen vedoten siitä voisi olla apua vuoropuhelussa, jolla pyritään keskinäisen ymmärtämyksen parantamiseen ja ratkaisun löytämiseen mahdollisuuksien mukaan.

11. Vuoropuhelun syventäminen ja laajentaminen

11.1. Komission strategian viimeinen osa koostuu Atlantin ylittävän vuoropuhelun laajentamisesta uusiin ryhmiin liike-elämän ja kansalaisyhteiskunnan piirissä, ja se käsittelee sellaisia uusia asioita kuin koulutus, kulttuuri ja tieteet. Mainitsemattakin on selvää, että komitea yhtyy näihin päämääriin. Se totesi jo lausunnossaan Euroopan unionin ja Yhdysvaltain suhteista:

”Liike-elämän kanssakäymisestä juontuva taloudellisten ja yhteiskunnallisten eturyhmien välinen yhteistyö laajentaisi vuoropuhelua, johon tähän asti on osallistunut varsin pieni poliittisten ja turvallisuuspoliittisten asiantuntijaryhmien joukko.”

11.2. Niinpä komitea ehdotta, että yritysten välillä aloitetaan vuoropuhelu Yhdysvaltain kanssa tehdyn mallin mukaisesti. Komitea hyväksyy mielihyvin hiljattain sovitussa kahdenvälisessä sopimuksessa yhteistyön kehityskohteiksi tulevat ajankohtaisaiheet tietoyhteiskunnasta ja multimediatekniikan käytöstä opetuksessa ja kulttuurin parissa.

11.3. Komitea toivottaa tervetulleeksi ehdotuksen, jonka tarkoituksena on aluepolitiikan ongelmien yhteinen tutkiminen, sillä tälläkin rintamalla Euroopan unioni ja Kanada ovat samantyyppisten haasteiden edessä.

11.4. Komitea suosittelee muutoinkin korkeakouluopintojen ja aikuiskoulutuksen alalla hiljattain solmitun sopimuksen luomien yhteistyöjärjestelyiden täysimittaista hyväksikäyttöä, mutta arvelee osanottoehtojen olevan liian rajoittavat (laitosten täytyy edustaa kahta jäsenvaltiota ja kahta eri osavaltiota). Komitea toivoo muutoinkin opintojen ja korkeakoulututkintojen keskinäisen tunnustamisprosessin nopeuttamista.

11.5. Komitea kehottaa Atlantin molemmilla puolilla toimivia eturyhmiä ottamaan osaa Euroopan unionin ja Kanadan väliseen laajennettuun vuoropuheluun. Jotta kahdenkeskiseen vuoropuheluun osallistuminen olisi mahdollisimman täydellistä, mukaan pitäisi saada edustajat työntekijöiden, maatalouden, kuluttajien ja luonnonsuojelijoiden piiristä. Rakentavaa vuoropuhelua voitaisiin käydä esimerkiksi:

- raha- ja talouspolitiikan ongelmista,
- pysyvän kehitysavun kannatuksesta, julkisesta kehitysavusta ja Afrikan tilanteesta,
- kokemuksien vertailusta työpaikkojen luomisen, ammattikoulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen alalla,

- ympäristönsuojelupolitiikan sekä kaupan ja ympäristön välisten suhteiden tutkimisesta,
- kuluttajasuojan ja -valistuksen kehittämisestä,
- maatalouspolitiikan eroista, avustusten yhteisestä vähentämisestä, maatalouden annista ympäristön suojelulle,
- aluepolitiikan vertailusta,
- kansalaisjärjestöjen uudistusaloitteista sekä kansainfoorumien järjestämistavoista ja -paikoista,
- kulttuurivaihdosta ja nuorten välisten yhteyksien kehittämisestä.

11.6. Kanadalaisen kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuuden ja vuoropuhelun laajentamisajatuksen Kanadassa saaman hyvän vastaanoton huomioon ottaen komitea suosittelee sellaisen vuosittaisen tapaamisen järjestämistä, jossa jatkettaisiin keskustelua yllämainituista aiheista. Tällaiset säännölliset kokoukset edistäisivät yhteisymmärrystä ja toimisivat riitoja ehkäisevästi. Ne saisivat kansalaisyhteiskunnan ja väestöpiirit kiinnostumaan Atlantin ylittävästä vuoropuhelusta, joka liian usein jää asiantuntijaryhmien asiaksi. Komitea toivoo, että Euroopan unionin ja Kanadan yhteinen toimintasuunnitelma rohkaisee jatkamaan tällä tiellä.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

LIITE

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Seuraava muutosehdotus, joka sai yli neljäsosan äänistä, hylättiin keskustelussa:

Kohta 7.5

Korvataan kohta seuraavalla tekstillä:

”Tarpeellinen tiukka linja suhteessa kansainvälisiin periaatteisiin ja sääntöihin merkitsee joka tapauksessa, että toimintasuunnitelman aikaansaaminen ei poista välttämätöntä tarvetta ratkaista epänormaali tilanne, joka on syntynyt Kanadan jätettyä ratifioimatta vuonna 1992 allekirjoittamansa kalastussopimuksen; sopimuksessa sovittiin Kanadan satamien avaamisesta unionin kalastusaluksille, Kanadan ja Euroopan unionin välisten yhteisyritysten perustamisesta ja saalisylijäämien käyttöoikeudesta. Toimintasuunnitelma olisi merkittävä edistysaskel normalisoitaessa Euroopan unionin ja Kanadan suhteita, joissa kalastukseen liittyvät näkökohdat ovat keskeisen tärkeitä, ja siirtäisi syrjään – tämän merkitsemättä asian aliarvioimista millään lailla – riita-asian, jota parhaillaan ratkotaan Kansainvälisessä tuomioistuimessa sovittelumenettelyä käyttäen.”

Perustelu

Vaikka ehdotukseni sisältö on pohjimmiltaan sama kuin alkuperäisen tekstin, se on uskoakseni konkreettisempi ja ytimekkäämpi.

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä: 31, ei-ääniä: 50, tyhjiä: 19.

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto ”Komission tiedonannosta ‘Sosiaalisen suojelun tulevaisuus: taustaa eurooppalaiselle keskustelulle’”

(97/C 66/17)

Komissio päätti 8. marraskuuta 1995 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta tiedonannosta.

Asian valmistelusta vastannut sosiaali-, perhe-, koulutus- ja kulttuuriasiain jaosto antoi lausuntonsa 15. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli André Laur ja apulaisesittelijöinä Carlo Meriano ja H.C.H. van den Burg.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 28. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 67 ääntä puolesta, 41 vastaan, ja 15 pidättyi äänestämästä.

Tässä talous- ja sosiaalikomitean lausunnossa aiheesta ”Sosiaalisen suojelun tulevaisuus” otetaan huomioon seuraavat kaksi tavoitetta:

- yhäältä sosiaalisen suojelun alalla on pyrittävä jäsenvaltioissa voimassa olevien sääntöjen ja harjoitettujen käytäntöjen entistä parempaan yhteensoveltuvuuteen,
- toisaalta tämä tavoite on toteutettava ottaen läheisyysperiaatteen mukaisesti huomioon kunkin jäsenvaltion kulttuuri; näin ollen on ensisijaisesti jäsenvaltioiden tehtävä taata sosiaaliseen suojeluun liittyvien kustannusten ohjaus ja hallinta.

1. Johdanto

1.1. Euroopan komissio teki aloitteen 31. lokakuuta 1995 päivätyssä tiedonannossaan (KOM(95) 466 lopull.) eurooppalaisen keskustelun avaamiseksi sosiaalisen suojelun tulevaisuudesta. Keskustelun tarkoituksena on saada unionin toimielimet ja jäsenvaltiot pohtimaan yhdessä sosiaalisen suojelun jatkotoimia vuodesta 1996 eteenpäin.

1.2. Aloite perustuu sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja yhteisvastuun päätavoitteeseen, jolla tähdätään sosiaalisen suojelun korkean tason ylläpitämiseen tai saavuttamiseen. Tehtävä on kirjattu Euroopan unionin perustamissopimuksen 2 artiklaan. Tähän perustavoitteeseen pyrkiminen sekä unionin rooli ja edut vapaan liikkuvuuden alalla ovat johtaneet lähentymisstrategian syntymiseen. Strategia on määritelty kahdessa vuodelta 1992 peräisin olevassa suosituksessa: kesäkuun 24. päivän 1992 suosituksessa 92/441/ETY ja heinäkuun 27. päivän 1992 suosituksessa 92/442/ETY. Jäsenvaltiot ovat tunnustaneet näillä suosituksilla tarpeen ylläpitää, mukauttaa ja kehittää sosiaaliturvajärjestelmiään ja asettaneet yhteisiä tavoitteita tulosten saavuttamiseksi.

1.3. Tiedonannossa esitetään erityisperusteluja, jotka liittyvät viimeaikaisiin poliittisiin pyrkimyksiin sekä uuteen keskusteluun sosiaaliturvajärjestelmien kehittä-

misestä työllisyyden kannalta suotuisampaan suuntaan ja entistä tehokkaammiksi välillisiä työvoimakustannuksia pienentämällä tai vero- ja tukijärjestelmien yhteisvaikutusta hyödyntämällä.

1.4. Lisäksi tiedonannossa hahmotetaan joitakin viimeaikaisen ja tulevan kehityksen pääpiirteitä. Siinä korostetaan seitsemää täsmällistä aihetta, jotka kaipaavat syventämistä ja yhteistä pohdintaa. Etenkin viimeisen näistä aiheista (”Sosiaalinen suojelu pitkällä aikavälillä”) kuuluu useita suuntauksia ja ongelmia, joita on käsitelty komitean aiemmissa, mm. työelämän sekä perheen ja elämänkaaren muutoksia koskevissa lausunnoissa. Kuten tiedonannon kohdasta 2.3 käy ilmi, väestökehitykseen ei kuulu pelkästään ihmisten ikääntyminen, vaan myös perherakenteiden asteittainen muuttuminen. Tästä johtuu, ettei enää voida tyytyä tarkastelemaan tilannetta, jossa yksi perheenjäsen ”ansaitsee talouden tulor” eli on perheen elättäjä, vaan kunkin talouden työntekijöitä on tarkasteltava kokonaisuutena mukaan lukien uusia työmuotoja ja -tapoja soveltavat työntekijät. Myös seikalle, että heidän työtapsansa muuttuvat elämän aikana, olisi annettava sen ansaitsema huomio⁽¹⁾.

2. Sosiaalinen suojelu Euroopassa

2.1. Talous- ja sosiaalikomitea viittaa sosiaaliseen suojeluun (ja sosiaaliturvaan) marraskuussa 1991 antamassa lausunnoissaan, joka koskee ehdotuksia neuvoston suosituksiksi sosiaalisen suojelun tavoitteiden ja toimintamallien lähentämisestä ja jonka lähtökohtana on yhteisvastuun periaate. Lausunnoissa todetaan:

”Sosiaaliturva on käsitettävä laajassa merkityksessään ’sosiaalisesti suojeluksi’, joka perustuu yhteisvastuuseen ja ulottuu kaikkiin yhteisön alueella

(1) Ks. TSK:n lausunto ”Työaika”, EYVL N:o C 18, 22.1.1996

laillisesti asuviin henkilöihin. Näillä henkilöillä on oikeus suojeluun tiettyjen riskien uhatessa, silloin kun he katsovat suojelua tarvitsevansa—. Suojelulla mahdollistetaan riittävä toimeentulo ja estetään asianomaisten henkilöiden syrjäytyminen sairaus- ja onnettomuustapauksissa, äitiyden tai työttömyyden seurauksena – – vanhuusiässä tai perheongelmien vuoksi—. Edellä luetellut riskitilanteet muodostavat siis sosiaalisen suojelun kohteen. Sosiaalisen suojelun käsite on puolestaan määritetty kansainvälisin ja yhteisötason sopimuksin ja lausunnoin⁽¹⁾.”

Kun luetteloon lisätään vanhemmuus, tämä määritelmä sisältää siis kaikki sosiaalisen suojelun muodot, jotka yhdistävät riskivakuutukset yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden tarpeisiin.

2.2. Komissio määrittää tiedonantonsa kohdassa 1.1 sosiaalisen suojelun ”kollektiiviseksi tulonsiirtojärjestelmiksi, jotka on suunniteltu suojaamaan ihmisiä sosiaalisilta uhkatilanteilta”.

2.3. Sosiaalinen suojelu on eurooppalaisen yhteiskuntamallin perustekijä. Suojelu valaa luottamusta ja myötävaikuttaa yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden lisääntymiseen sekä yhteenkuuluvuuden tunteen syntymiseen Euroopan kansalaisten keskuudessa.

2.4. Kaikki yhteisön sosiaaliturvajärjestelmät perustuvat yksilöiden yhteisvastuuseen, joka ilmenee hyvinvointivaltion perinteenä ja keskinäisinä vakuutusjärjestelminä.

2.5. Euroopan unionin jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmille on tyypillistä niiden moninaisuus. Kuten joistakin tutkimuksista käy ilmi⁽²⁾, eroja esiintyy vakuutusturvan laajuudessa, myöntämissäännöissä, tarjottujen etuuksien rakenteissa, käytössä olevan rahoituksen määrässä ja alkuperässä, päätöksentekoon osallistuvissa osapuolissa ja järjestelmien hallinnoinnissa.

2.6. Nykyinen järjestelmien kirjavuus johtuu todennäköisesti hyvin erilaisista tilanteista jäsenvaltioissa, joissa on omaksuttu ja yhdistelty eri tavoin Beveridge- ja Bismarck-järjestelmien osia.

2.7. Euroopan unionissa ja joissakin muissa kansainvälisissä yhteyksissä noudatetaan kuitenkin yhtä

laajaa ja yhteistä suuntalinjaa, joka koskee tavoitteita, riskivakuutusten laajuutta ja vähimmäisturva. Valtaosa Euroopan unionin jäsenvaltioista on hyväksynyt joidenkin kansainvälisten toimielinten kokoamat vähimmäisvaatimuslausekkeet. Kolmetoista jäsenvaltiota on ratifioinut ILO:n sopimuksen nro 102 vuodelta 1952⁽³⁾, ja sama määrä jäsenvaltioita⁽⁴⁾ on ratifioinut Euroopan neuvoston vuoden 1964 eurooppalaisen sosiaaliturvasäännösten. Euroopan neuvoston vuoden 1990 tarkistetun sosiaaliturvasäännösten allekirjoitti 10 jäsenvaltiota⁽⁵⁾.

2.8. Komission kertomuksessa sosiaalisesta suojelusta Euroopassa⁽⁶⁾ tuodaan myös esille seikka, että laajemmasta vertailussa eurooppalaiset sosiaaliturvajärjestelmät eroavat muun maailman, esim. Yhdysvaltojen ja Japanin järjestelmistä, mutta niillä on keskenään paljon yhteisiä piirteitä. Kyseinen kertomus antaa aiheesta kokonaisvaltaisen kuvan.

2.9. Laajasti yksimielisiä ollaan myös siitä, ettei sisämarkkinoiden loppuun saattaminen eikä talous- ja rahaliiton (EMU) toteutuminen saa johtaa sosiaalisten saavutusten heikkenemiseen. Useista tutkimuksista⁽⁷⁾ käy ilmi, että Euroopan kansalaiset ovat vakavasti huolissaan EMU:n vaikutuksista sosiaaliseen suojeluun, köyhyyteen ja syrjäytymiseen.

(3) ILO:n sopimuksen nro 102 sisältämät kahdeksan riskialuetta ovat: osa II: sairaudenhoito; osa III: sairausajan päivärahat; osa IV: työttömyyskorvaukset; osa V: vanhuuseläkkeet; osa VI: työtapaturmakorvaukset; osa VII: perheavustukset; osa VIII: äitiysavustus; osa IX: invalideittikorvaus ja osa X: perhe-eläke. Euroopan unionin eri jäsenvaltioissa hyväksyttiin seuraavat alueet: Saksa: osat II–X; Itävalta: osat II, IV, V, VII ja VIII; Belgia: osat II–X; Tanska: osat II, IV, V, VI ja IX; Espanja: osat II–IV ja VI; Ranska: osat II ja IV–IX; Kreikka: osat II–VI ja VIII–X; Irlanti: osat III, IV ja X; Italia: osat III–VI; Luxemburg: osat II–X; Alankomaat: osat II–X; Yhdistynyt kuningaskunta: osat II–V, VII ja X; Ruotsi: osat II–IV ja VI–VIII.

(4) Seuraavat 13 Euroopan unionin jäsenvaltiota ovat ratifioineet vuoden 1964 eurooppalaisen sosiaaliturvasäännösten: Saksa, Belgia, Tanska, Espanja, Ranska, Kreikka, Irlanti, Italia, Luxemburg, Alankomaat, Portugali, Yhdistynyt kuningaskunta ja Ruotsi.

(5) Seuraavat jäsenvaltiot ovat tähän mennessä allekirjoittaneet 17. heinäkuuta 1995 päivitetyn tarkistetun säännösten: Saksa, Belgia, Suomi, Ranska, Kreikka, Irlanti, Italia, Luxemburg, Alankomaat, Portugali ja Ruotsi.

(6) Komission kertomus: Sosiaaliturva Euroopassa 1995, 31. lokakuuta 1995, ensimmäinen luku.

(7) Eurobarometri sosiaaliturvasta, kevät 1992.

(1) EYVL N:o C 40, 17.2.1992, kohdat 1.4., 1.5. ja 1.6.

(2) Ks. esim. Danny Pietersin tutkimus ”Introduction into the social security systems of the European Community Member States”, Bryssel, 1993 ja komission kertomuksen ”Sosiaaliturva Euroopassa 1995” (KOM(95) 457 lopull.) ensimmäinen luku.

3. Sosiaalisen suojelun tavoitteet ja keinot Euroopassa

3.1. Yksi Euroopan unionin toiminnan avainalueista on "korkean työllisyyden ja sosiaalisen suojelun tason" edistämisen tavoite, joka ilmenee selvästi perustamissopimuksen 2 artiklasta.

3.2. Rooman sopimusta laadittaessa käytiin syvästi keskustelu sosiaalisen suojelun yhdenmukaistamisen tarpeesta. Yhdenmukaistaminen katsottiin keinoksi välttää tilanne, jossa sosiaalinen suojele muodostaisi vääristymiä ja kilpailua jäsenvaltioiden välillä. Yhdenmukaistaminen edellyttää lainsäädäntöjen yhtenäistämistä järjestelmien, riskivakuutusten laajuuden ja suojelun vähimmäistasovaatimusten osalta, ja se voi myös vaatia yhteisön takuu- tai koheesiorahastojen luomista. Yhtenäistämishanke kuitenkin hylättiin myöhemmin. Euroopan yhteisöjen toiminta on sittemmin keskittynyt sosiaaliturvajärjestelmien koordinointiin. Sana "koordinaatio" merkitsee oikeustieteellisten, teknisten ja hallinnollisten suhteiden luomista sosiaaliturvajärjestelmien välillä yhtenäisen sosiaalisen suojelun tarjoamiseksi jäsenvaltiosta toiseen muuttaville henkilöille. Koordinaatio ei siis vaikuta järjestelmien ominaispiirteisiin. Koordinaatijärjestelmät on virallistettu asetuksilla (ETY) N:o 1408/71 ja 574/72. Toisistaan eriytyneiden sosiaaliturvajärjestelmien koordinoiminen on epäilemättä hankala tehtävä, varsinkin kun sosiaaliturvajärjestelmät ovat kehittyneet ja kokeneet monia perusteellisia uudistuksia viime vuosina.

3.3. Yhteisötasolla omaksuttiin 1980-luvun lopussa komission aloitteiden pohjalta uusi sosiaaliturvajärjestelmien lähentämiseen tähtäävä lähestymistapa. Vuoden 1992 suosituksessa lähentymisstrategian tavoitteeksi määritettiin yhteisten tavoitteiden asettaminen jäsenvaltioiden toimintamallien ohjailemiseksi, jotta kansalliset järjestelmät saadaan toimimaan rinnakkain ja kehittymään yhteisön perustavoitteiden mukaisiksi⁽¹⁾. Lisäksi julistettiin selvästi⁽²⁾, että järjestelmien moninaisuuden ja niiden kansallisiin kulttuureihin juurtumisen vuoksi sosiaaliturvajärjestelmien käsitteen, rahoituskeinojen ja järjestelmien rakenteen järjestäminen tulee olemaan jatkossakin jäsenvaltioiden tehtävä. Jäsenvaltioiden ainoa velvollisuus on arviointiraporttien laati-

minen ja säännöllinen tiedottaminen politiikkansa kehittymisestä⁽³⁾. Neuvoston asenne suosituksia seuranneina vuosina on ollut rajoittava.

3.4. Talous- ja sosiaalikomitea osoitti jo marraskuussa 1991 antamassaan lausunnossa yhteisten tavoitteiden asettamisen periaatteen, jota se kannatti, ja käytännön välineiden puuttumisen välisen ristiriidan. Komitea korosti lausunnossaan jäsenvaltioiden välisten erojen pienentämisen tärkeyttä ja tarvetta luoda sosiaalille suojelulle "realistiset ja etenkin dynaamiset tulevaisuudennäkymät"⁽⁴⁾.

3.5. Jäsenvaltiot ovat puolustaneet voimakkaasti kansallista riippumattomuuttaan sosiaalisessa suojelussa Maastrichtin sopimuksen 3 b artiklaan⁽⁵⁾ kirjatun läheisyysperiaatteen vedoten.

3.6. Läheisyysperiaate liittyy erityisen tiiviisti sosiaaliseen suojeleluun kenttään. Perustamissopimuksen 118 artiklan mukaan komission tehtävänä on edistää läheistä yhteistoimintaa jäsenvaltioiden välillä. 117 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi yhteistyö hyväntekeväisyysjärjestöjen sekä sosiaalilaitoksista ja sosiaalipalveluista vastaavien säätiöiden kanssa on hyvin tärkeää.

3.7. Perustamissopimuksen 3 b artiklassa viitataan tapauksiin, joissa asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa paremmin yhteisötasolla "toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia". Tämä herättää kysymyksen siitä, miten riittävyttä ja tehokkuutta voidaan mitata ja etenkin kysymyksen perustamissopimuksen muissa määräyksissä lueteltujen taloudellisten ja yhteiskunnallisten vaatimusten, eritoten yhteenkuuluvuuden ja yhteisvastuullisuuden tavoitteiden soveltamisesta (Euroopan unionin perustamissopimuksen 2 artikla)⁽⁶⁾.

3.8. Jos "läheisyysperiaatetta" sovelletaan sosiaalisen suojelun alalla, kaksi seikkaa tukee selvästi Euroo-

⁽³⁾ Saman asiakirjan viimeiset luvut.

⁽⁴⁾ TSK:n lausunto marraskuulta 1991, EYVL N:o C 40, 17.2.1992

⁽⁵⁾ 3 b artikla: "Yhteisö toimii sille tällä sopimuksella annetun toimivallan ja asetettujen tavoitteiden rajoissa. Aloilla, jotka eivät kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, yhteisö toissijaisuusperiaatteen mukaisesti toimii vain siinä tapauksessa ja siinä laajuudessa kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, jotka suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia voidaan tämän vuoksi toteuttaa paremmin yhteisön tasolla. Yhteisön toiminnassa ei saada ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi."

⁽⁶⁾ Ks. esimerkiksi Brian Bercussonin artikkeli "The Dynamic of European Labour Law after Maastricht", *Industrial Law Journal*, vol. 23 nro 1, maaliskuu 1994, s. 14.

⁽¹⁾ Neuvoston heinäkuun 27. päivän 1992 suositus sosiaalisen suojelun tavoitteiden ja toimintamallien lähentämisestä – johdantokappaleen 6., 7., ja 8. perustelu (EYVL N:o L 245, 26.8.1992).

⁽²⁾ Saman asiakirjan johdantokappaleen 9. perustelu.

pan unionin tavoitteiden ja politiikkojen lähentämissuunnitelmien entistä parempaa koordinaatiota, sellaisena kuin se määritettiin neuvoston suosituksessa vuodelta 1992⁽¹⁾:

- 1) Euroopan unionin jäsenvaltioiden nykyisten järjestelmien eroista johtuvat ja työntekijöiden vapaalle liikkuvuudelle äärimmäisen vahingolliset koordinaatipolitiikan heikkoudet niin sosiaaliturvajärjestelmien osalta kuin järjestelmien verotuksenkin osalta;
- 2) jäsenvaltioiden välisen sosiaalisen ja verotuksellisen kilpailun vaikutukset: seurauksena voi olla sosiaalisen suojelun heikkeneminen tai sosiaalisen suojelun "heikompaan tasoon suuntautuva" lähentyminen.

3.9. Sisämarkkinoiden loppuun saattaminen ja talous- ja rahaliiton (EMU) toteuttaminen eivät ole kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien kannalta neutraaleja hankkeita. Niiden toteuttaminen ei saisi johtaa sosiaaliseen köyhtymiseen ja verojen kiristymiseen. Jäsenvaltioiden välinen sosiaalinen ja verotuksellinen kilpailu kulkee entistä enemmän eri suuntaan yhteisvastuun periaatteen sekä työllisyyden ja sosiaalisen suojelun korkean asteen tavoitteen kanssa.

3.10. Sosiaalisen suojelun alalla määritettyjen kansallisen suvereniteetin ja yhteisvastuun välillä on ristiriita, joka muistuttaa komission äskettäin Euroopan unionin verotusta koskevassa mietinnössään ilmaisemaa ristiriitaa⁽²⁾: "Kansallisen verotuksellisen riippumattomuuden ilmeinen puolustaminen on johtanut asteittain, markkinoiden eduksi, jäsenvaltioiden suvereniteetin todellisiin menetyksiin verotusasioissa – –". [epävirallinen käänös]

3.11. Tämän ristiriidan tunnistaminen ja sosiaalisen suojelun alalla todellisuudessa vallitsevien (epäsuorasti) sisämarkkinoita ja talous- ja rahaliittoa (EMU) koskevien suuntausten arvioimisen pitäisi johtaa perustamissopimuksen 3 b artiklan mukaiseen aktiivisempaan lähentymispolitiikkaan. Sosiaalipöytäkirjan 2 artikla antaa mahdollisuuden äänestää määränemmistöllä sosiaalialan asioissa, jotka koskevat "työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden integroimista".

3.12. Talous- ja sosiaalikomitean vastauksen komission esittämiin ongelmiin tulisi olla – samoin kuin jo

vuonna 1992 – että monet tärkeät perusteet todellakin puhuvat sen puolesta, että Euroopan unionin tulisi kehittää entistä dynaamisempi sosiaalisen suojelun lähentymisstrategia luonnollisesti kansallisten kulttuurien ja käytäntöjen mukaisesti. Lähentymisen tulisi lähteä perustamissopimuksen perustavoitteista ja jäsenvaltioiden hyvinvointivaltioperinteestä, ja sitä pitäisi vahvistaa jäsenvaltioiden hyväksymillä kansainvälisillä ohjeilla. Lähentymisen tulisi tukea ja edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja torjua sosiaalisen suojelun kehittyminen heikompaan suuntaan.

4. Mikä on sosiaalisen suojelun tulevaisuus Euroopassa?

4.1. Keskustelun legitimitietin säilyttämiseksi eurooppalaisessa toimielimessä tässä asiakirjassa käsitellään komission tiedonannon kohdassa 3.4 lueteltuja aiheita yleisesti.

4.2. Euroopan sosiaalisen suojelun tulevaisuutta käsitellään siis seuraavista näkökulmista: työllisyysvaikutukset, rahoitus, väestön ikääntymisen vaikutukset, sisämarkkinoihin sopeutettu sosiaalinen suojelu, terveydenhoitojärjestelmät ja taistelu syrjäytymistä vastaan.

4.3. A – Sosiaalisen suojelun sopeuttaminen työllisyys-tilanteeseen

4.3.1. Työllisyydellä on keskeinen sija sosiaalista suojelua koskevassa keskustelussa, ja sosiaalisen suojelun kehittämisessä on pyrittävä työllisyyttä tukeviin ratkaisuihin.

4.3.2. Komissio huomauttaakin, että työllisyysasteen kohoaminen tasapainottaisi väestön ikääntymisen vaikutuksia ja helpottaisi sosiaalisen suojelun rahoittamista.

4.3.3. Odotettavissa olevan eliniän kohotessa avustuksia maksetaan entistä pidempään ilman, että sosiaaliturvamaksujen määrän suhteellisesti noustessa niiden maksajien määrässä tapahtuisi vastaava kehitys. Tätä tapahtuu ainakin niissä jäsenvaltioissa, joissa eläkeläiset eivät maksa sosiaaliturvamaksuja. Jos työttömyys häviäisi, aktiivisten sosiaaliturvan maksajien määrä lisääntyisi, ja he paikkaisivat näin ollen maksuista vapautettujen eläkkeensaajien kasvavaa määrää.

4.3.4. Mutta muitakin tekijöitä on otettava huomioon.

4.3.5. Tällä hetkellä korkeat epäsuorat kustannukset saattavat yhtäältä hillitä uusia työpaikkoja luovia inves-

(1) Neuvoston suositus 27.7.1992 sosiaalisen suojelun tavoitteiden ja politiikkojen lähentämisestä, EYVL N:o L 245 (92/442/CEE). Neuvoston suositus 24.6.1992 riittävien resurssien ja maksujen yhteisistä kriteereistä sosiaalisen suojelun järjestelmissä, EYVL N:o 245 (92/441/CEE).

(2) Lainaus asiakirjasta SEC(96) 487 final, 20. maaliskuuta 1996.

toiteja. Tutkimus epäsuorien kustannusten ja työpaikkojen luomisen, sosiaaliturvamaksujen ja työvoiman kokonaiskustannusten sekä työvoimakustannusten ja työvoiman kysynnän välisestä suhteesta olisi varsin hyödyllinen. Tutkimus auttaisi työllistämistoimien suuntalinjojen täsmentämisessä. Lisäksi neuvosto ja komissio ovat todenneet työllisyyttä koskevassa yhteisraportissaan, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi Madridissa, että on tutkittava sosiaaliturvamaksujen kohdistetun alentamisen vaikutuksia työllisyyteen, mutta lisäksi on tutkittava myös muita rahoituslähteitä.

4.3.6. Työttömyysavustukset ovat kuitenkin oleellisia myös taloudelle, sillä niiden avulla työttömät voivat jatkaa kuluttamista ja säilyttää työn hakemiselle välttämättömät henkiset valmiudet.

4.3.7. Sosiaalisen suojelun mukauttamisessa työllisyystilanteeseen voidaan toteuttaa useita toimia.

4.3.7.1. Pienituloisten sosiaalimaksujen keventäminen

4.3.7.1.1. Jacques Delors pani valkoisessa kirjassaan merkille, että Euroopan kokema kansainvälinen työllisyyskilpailu on kovinta vähän koulutetun työvoiman keskuudessa. Tästä syystä työmarkkinoiden nykytilanteessa tulisi voida ryhtyä toimiin, joilla kevennetään muun kuin palkkatyön työvoimakustannuksia pienentämällä sosiaaliturvamaksuja. Pitkällä aikavälillä tärkein tavoite tulee olla heikosti koulutetun työvoiman kannustaminen pätevyystasonsa nostamiseen.

4.3.7.1.2. Jäsenvaltiot voisivat tämänsuuntaista kehitystä silmällä pitäen luoda järjestelmän, jossa palkoista maksettaisiin sosiaaliturvamaksua vain tietyn tason ylittävältä osalta. Järjestelmä koskisi siis kaikkia palkkoja ja palkansaajia, mutta sosiaaliturvamaksut perittäisiin palkoista vain asetetun kynnyksen ylittävältä osilta asteittain.

4.3.7.1.3. Työnantaja hyötyy kaikkien palkkojen osittaisesta "sosiaalimaksuvapautuksesta" palkkatasosta riippumatta. Järjestelmä ei näin ollen rohkaise pitämään palkkoja asetetun tulokynnyksen alapuolella etujen saavuttamiseksi.

4.3.7.2. Työmuotojen kehitykseen mukautuminen

4.3.7.2.1. Työmarkkinoiden kehitys ja naisten entistä laajempi työssäkäyminen ovat muuttaneet työmuotoja. Näin ovat syntyneet tai kehittyneet joustavat ja epätyypilliset työmuodot (tilapäistyö, osa-aikatyö jne.) sekä mahdollisuus hoitovapaaseen.

4.3.7.2.2. Yksilöllisten työmuotojen väliset erot kasvavat, työmuodot liittyvät entistä läheisemmin yksityiselämän piiriin kuuluviin toimintoihin ja vastuualueisiin ja kehittyvät elämän aikana. Sosiaali- ja eläketurvajärjestelyt on sovitettava sellaisiksi, että uudet työmuodot otetaan huomioon riittävän kattavasti. Tarkoitukseen soveltuvia toimenpiteitä esitetään ILO:n yleissopimuksessa ja vuoden 1994 suosituksessa osa-aikatyöstä. Yleissopimuksen mukaan ammatinharjoittamiseen perustuvia julkisia sosiaaliturvajärjestelmiä tulisi muuttaa siten, että ne takaavat osa-aikaista työtä tekeville suhteellisesti katsoen samat edut kuin vastaavaa työtä tekeville täystoimisille työntekijöille.

Kynnyksiä, joiden alapuolella osa-aikaiset työntekijät voivat jäädä vaille sosiaaliturvaa, on aika ajoin tarkastettava ja vähitellen madallettava. Keskustelu väliaikaisesta työstä ja vaihtelevia työaikoja koskevasta (poikkeavista) sopimustyypeistä ovat vasta aluillaan. Merkittävimpiä tekijöitä (yhdenvertaisten mahdollisuuksien ohessa) sosiaaliturvan parantamiseksi näyttää olevan aikaisempaa pidempien laskennallisten jaksojen ja/tai yksilökohtaisen työajan soveltaminen.

4.3.7.2.3. Nämä uudet tilanteet on otettava huomioon sosiaaliturvaa järjestettäessä. Olisi edistettävä erilaisia työaikamalleja kuten osa-aikatyötä, sekä vanhempainlomaa tai hoitovapaata, sikäli kuin ne auttavat luomaan työpaikkoja.

4.3.7.2.4. Uusiin työmuotoihin siirtymisen esteenä ei siis saa olla tilanteeseen mukautumaton sosiaaliturvajärjestelmä. Sosiaaliturvajärjestelmät on saatava joustaviksi ja niissä on voitava huomioida yksilöiden ammatillinen kehitys. Samalla olisi huolehdittava siitä, etteivät joustavasti tai epätavallisella tavalla työllistetyt saa muita alhaisempaa sosiaaliturvaa tai menetä sitä kokonaan.

4.3.7.3. Euroopan työmarkkinoiden edistäminen

4.3.7.3.1. Todella eurooppalaisten työmarkkinoiden toteuttaminen ja työvoiman vapaa liikkuvuus ovat unionin perustavoitteita. Ne myös vaikuttavat myönteisesti työllisyystilanteeseen.

4.3.7.3.2. Työvoiman vapaan liikkuvuuden takaamiseksi 51 artiklassa vahvistetaan yhteisölle valtuudet koordinoita siirtotyöläisten sosiaaliturva syrjintää mahdollisesti aiheuttavien tekijöiden poistamiseksi paikallisten ja muista maista tulleiden työntekijöiden väliltä. Sosiaaliturvan koordinoitukoneiston tulisi näin ollen kattaa kaikki työntekijän asemassa olevat henkilöt.

4.3.7.3.3. Vapaaehtoisten lisäturvajärjestelmien merkitys kasvaa työntekijöiden sosiaalisen suojelun olennaisena osana. Koordinointikoneistoa tulisi soveltaa siten, että se koskee myös vapaaehtoisia lisäturvajärjestelmiä, jolloin taataan niiden voimassaolo koko unionin alueella.

4.3.7.4. Jatkuvan koulutuksen edistäminen ja kehittäminen

4.3.7.4.1. Koulutusjaksot tulevat jakaantumaan tulevaisuudessa koko aktiiviselle eliniälle. Jos halutaan luoda työllisyydelle suotuisa sosiaaliturvajärjestelmä, on välttämätöntä, että sosiaaliturvajärjestelmät tukevat myös yritysten rahoittamia koulutusmuotoja. Sosiaalinen suojelu on saatava uusien koulutusmuotojen kanssa yhteensopivaksi, koska katsomme koulutuksen lisäävän työllisyyttä. Sosiaalisen suojelun on näin ollen tuettava työllisyyttä. Kannusteita, kuten verojärjestelmää tulee kehittää siten, että ihmiset ovat valmiit kehittämään taitojaan myös omalla kustannuksellaan, uskaltavat vaihtaa työpaikkaa ja haluavat muuttaa. Eräissä jäsenvaltioissa harkittua mahdollisuutta perustaa ”pätevyityspankkeja” tulisi selvittää tarkemmin.

4.3.7.4.2. Jatkuvaa koulutusta hankittaisiin lisää, jos koulutusjaksot määritettäisiin systemaattisesti tavalliseksi työkaksoiksi eli koulutettavat kuuluisivat täyden sosiaaliturvan piiriin.

4.3.7.4.3. Jäsenvaltioiden on valvottava, että koulutus vastaa työvoiman kysyntää ja että koulutuksesta on todella hyötyä eikä sillä pyritä pelkästään saamaan lisäkoulutusta ilman työnsaantimahdollisuuksia. Ammattipätevyys on mukautettava talouden ja yritysten tarpeisiin. Toisin sanoen sen on mahdollistettava sosiaalinen tai ammatillinen yleneminen, johon sosiaalisen suojelun tulisi myötävaikuttaa.

4.3.7.4.4. Samanaikaisesti todetaan yleismaailmallinen ikäpyramidin vääristyminen, jonka selityksenä on sekä kouluian piteneminen, koulutuksen kesto että keskimääräisen eliniän piteneminen. Koulu ei saa olla pelkästään nuorten ”sosiaalinen puskuri”, vaan ympäristö, jossa nuoret voivat oppia vanhempien ihmisten kokemuksista ja taidoista. Siten myös iäkkäät voisivat pysyä pitempään aktiivisina.

4.3.7.5. Passiivisten työttömyyskustannusten muuttaminen aktiivisiksi

4.3.7.5.1. Kustannusten muuttaminen voi olla esimerkiksi sosiaaliturvaa nauttivien työttömien entistä laajempaa hyödyntämistä tuottavasti. Heidät voitaisiin ohjata tehtäviin, jotka eivät vielä ole riittävän tuottavia tarjotaan varsinaisia palkkatyöpaikkoja. Tavoitteena tulee olla todellisten työpaikkojen luominen.

4.3.7.5.2. Tästä huolimatta joitakin työllisyyden aloja olisi myös tuettava, koska päinvastoin kuin eräille etuoikeutetuille aloille, niille ei tahdo löytyä työntekijöitä alan ei-kaupallisuuden vuoksi. Esim. tietyillä palvelualoilla (yksityiset kodinhoitajat, kotiaivustajat jne.) työnhakijoita ei ole riittävästi. Kysynnän tarpeita ei pystytä läheskään aina tyydyttämään. Jäsenvaltioiden olisi siis tuettava yksityisiä yrityksiä, järjestöjä ja jopa julkista sektoria kehittämään tämän tyyppistä toimintaa. Ei-kaupallista työtä ei näin pidettäisi pelkkänä välivaiheena varsinaiseen työhön siirtymiseksi, vaan täysipainoisena, tavanomaisena ammattina. EU:n olisi vaikutettava aktiivisesti tässä asiassa tukemalla jäsenvaltioiden kautta tähänastista voimakkaammin myös tällaisia aloja, joilla tuotetaan maksullisia sosiaalipalveluita, mikäli se auttaa työttömien sijoittumista työmarkkinoille.

4.3.7.5.3. Samoin sosiaaliturvajärjestelmät voisivat antaa tukensa koulutuksen rahoitukselle luomalla työmarkkinaosapuolille, siinä määrin kuin mahdollista, entistä suuremman osallistumisen mahdollistavat rakenteet ja tiiviimmän suhteen työttömyysturvan ja työttömien työntekijöiden jatkokoulutuksen välille.

4.3.7.5.4. Lopuksi on luotava muuta työllisyyttä lisäävää toimintaa. Esimerkkeinä mainittakoon erityiskorvauksien antaminen varhaiseläkkeelle siirtyville henkilöille nuorten työllistämistarkoituksessa tai toimet pirkkaikaistyöttömien työelämään palauttamiseksi.

4.3.7.5.5. Tällaiset toimet edellyttävät kuitenkin, että työnantajat sitoutuvat noudattamaan tiukasti niille työmarkkinaosapuolten välisissä sopimuksissa asetettuja työllistämisvelvoitteita.

4.3.7.5.6. Pyrittäessä muuttamaan passiivinen työttömyys aktiiviseksi työllisyyspolitiikaksi sosiaaliturvajärjestelmien mukauttaminen sekä työajan eriytyvä ja entistä joustavampi hallinnointi on komitean mielestä välttämätöntä, jotta nuoret isät ja äidit pääsisivät entistä paremmin työmarkkinoille. Toimenpiteitä voitaisiin täydentää edistämällä hoitovapaita sekä kehittämällä lastenhoitoa ja hoitopaikkoja.

4.3.7.5.7. Näitä suuntaviivoja noudattamalla jäsenvaltiot myötävaikuttaisivat passiivisten kustannusten muuttamiseen aktiivisiksi. Työttömyysvakuutus ei saa olla yksittäinen sosiaalinen muoto, vaan sen tulee olla osa aktiivista työllisyyspolitiikkaa.

5. B – Millaisia toimia sosiaalisen suojelun rahoittamiseksi?

5.1. Työllisyys ja sosiaalisen suojelun rahoitus ovat tiiviisti sidoksissa toisiinsa. Jacques Delors toi valkoisessa kirjassaan esille, että sosiaalisen suojelun kustan-

nuksien liiallinen sälyttäminen työelämän kannettaviksi saattaa jarruttaa työpaikkoja luovia investointipäätöksiä.

5.2. Työllisyystoimilla on usein vaikutuksia sosiaaliseen suojeluun ja päinvastoin.

5.3. Jos halutaan yhäältä noudattaa työllisyyttä tukevaa politiikkaa ja olla toisaalta varmoja sosiaalisen suojelun rahoituksen tasapainosta, on luotava uusia sosiaalisen suojelun rahoitussääntöjä. Tarvitaan järjestelmiä, joilla ei ole kielteisiä vaikutuksia työvoimakustannuksiin ja siten työllisyysasteeseen.

5.4. Jäsenvaltioissa on noudatettu useita suuntaviivoja.

5.4.1. Ei saa unohtaa, että sosiaalisen suojelun tulevaisuus liittyy myös tällä hetkellä käytävään keskusteluun ja useimmissa jäsenvaltioissa toteutettuihin toimiin, joilla pyritään etsimään yhteiskunnan eri osatekijöihin kohdistuvien rasitusten tasapainoa. Koko väestölle tarkoitetut sosiaaliturvapalvelut olisi rahoitettava nykyistä enemmän verovaroin eikä maksuin. Siten kaikki veronmaksajat osallistuisivat tulojen keräämiseen.

5.4.1.1. Tämä on myös valtiovarainministerien neuvoston (Ecofin) epävirallista kokousta varten laaditussa, suuntaviivoja hahmottelevassa asiakirjassa "Verotus Euroopan unionissa" 20. maaliskuuta 1996 omaksuttu kanta. Työstä maksettavia sosiaaliturvamaksuja voidaan keventää siirtymällä entistä enemmän verotuksesta saataviin tai veronluonteisiin maksuihin perustuvaan järjestelmään. Tämä edellyttää jäsenvaltioiden yhteistä sopimusta verotuksen koordinoimisesta. Verovaroin rahoitettavaa sosiaaliturvaa laajennettaessa olisi suunniteltava mekanismeja, jotka mahdollistavat palveluiden takaamisen talousministereiden lyhytaikaista rahoituspelivaraa pidemmäksi ajaksi.

5.4.1.2. Tällaiset pyrkimykset vaativat jäsenvaltioilta yhteistä kansallisen yhteisvastuun, ammatillisen yhteisvastuun ja henkilökohtaisten vakuutusten uudelleen määrittämistä. Nämä käsitteet muodostavat sosiaalisen suojelun kolme pilaria. Voidaan siis ajatella esimerkiksi, että kansallisella yhteisvastuulla tarkoitetaan verotuloilla rahoitettavaa yleistä sosiaalista suojelua ilman, että sillä on yhteyttä palkkatyöhön. Ammatillinen yhteisvastuu puolestaan on riippuvainen palkkatyöstä ja se on suunnattu työttömyyden varalle. Ammatillinen yhteisvastuu voitaisiin rahoittaa työntekijän tai työnantajan sosiaaliturvamaksuina.

5.4.1.3. Jäsenvaltiot voisivat suuntautua yhdessä yhteisvastuullisuuden periaatetta noudattaen järjestel-

mään, jossa kulut jaetaan kaikkien yksilöiden ja yritysten kesken kunkin osapuolen maksukyvyyn mukaan.

5.4.1.4. Rahoituspohja laajenisi tötuloista pääomatuloihin, yritysten lisäarvoon, energiataloihin jne.

5.4.1.5. Esimerkiksi lisäarvon osalta tiedämme, että työn koneellistuminen vähentää työvoimatarvetta ja tuottaa usein merkittävästi lisäarvoa. Näin ollen jotkut yritykset osallistuvat hyvin vähän sosiaalisen suojelun palkkatuloista maksettavaan rahoitukseen, mutta tuottavat suurta voittoa.

5.4.1.6. Samoin sosiaaliturvakustannukset maksaminen jaettaisiin (niissä jäsenvaltioissa, joissa se on mahdollista) entistä suuremman väestöosan kesken, myös eläkeläisten, työttömien jne. maksettavaksi, mutta osallistuminen sopeutettaisiin kunkin maksukykyyn.

5.4.1.7. Valitaanpa sitten verotukseen tai vakuutusmaksuihin perustuva rahoitustapa, rahoitus on liitettävä kokonaisuudessaan hallintajärjestelmään, joka ei kyseenalaista jäsenvaltioiden valitsemia hallinnointitapoja, varsinkaan yhtäläisyyteen ja keskinäisyyteen perustuvia solidaarisia sosiaaliturvajärjestelmiä.

5.4.2. Mitä etuuksia rahoitetaan yhteisesti?

5.4.2.1. Yhteisötasolla on jo hahmoteltu aiheesta suuntaviivoja. Sosiaalisen suojelun tavoitteiden ja toimintamallien lähentämistä koskevassa ehdotuksessa neuvoston suositukseksi on kyse suojelusta, jolla taataan "riittävä toimeentulo".

5.4.2.2. Tästä syystä verovaroja olisi käytettävä koko väestölle tarkoitettuihin palveluihin pitäen etusijalla väestöryhmiä, joita syrjäytyminen uhkaa erityisen voimakkaasti.

5.4.3. Millaisia muotoja yhteisrahoituksen tulisi saada?

5.4.3.1. Suunniteltujen rahoitusjärjestelmien osalta vaikuttaa siltä, että pääomittamista ei voida soveltaa sosiaaliseen suojeluun silloin kun suojelu on yleistä tai vähimmäistason suojelua. Jos asia on niin, että mikä tahansa sosiaalisen suojelun vaatima rahoituksellinen lisärasitus toteutuu aktiivisen työväestön nettopalkasta

ja synnyttää yhä vaikeammin siedettäviä poliittisia jännitteitä, pääomittamiseen perustuvat sosiaaliturvajärjestelmät ovat alttiina taloudellisille ja väestömuutoksille.

5.4.3.2. Tällä hetkellä väestökehitys synnyttää kuitenkin epätasapainon, jonka seurauksia on vaikea kantaa ja joka on sosiaalisen suojelun tavoitteille erityisen vahingollista.

5.4.4. Perhepolitiikan edistäminen

5.4.4.1. Perheavustusten yhä lisääntyvää merkitystä on syytä korostaa. Perheavustuksiin suunnattuja pyrkiä on pidettävä pitkän aikavälin investointeina, sillä perheavustukset voivat tasoittaa sosiaaliturvajärjestelmien tulevaa rakennetta. Tästä näkökulmasta katsottuna perheavustuksia voitaisiin pitää jopa edistyskäsienä.

5.4.4.2. Samoin Euroopan ikäpyramidin tasapainottamisessa olisi syytä ottaa huomioon Euroopassa jatkuvat (laillisen) siirtolaisuuden aiheuttamat muuttovirrat.

6. C – Miten mukautua väestön ikääntymiseen?

6.1. Euroopassa on todettu jo joidenkin vuosien ajan kahdesta ilmiöstä johtuvaa väestön ikääntymistä: syntyvyyden laskemisesta ja eliniän pitenemisestä johtuva entistä suurempi ikääntynyt väestö.

6.2. Vuonna 1960 Euroopan väestöstä oli 31,8 % alle 20-vuotiaita, vuonna 1980 ja 1995 luvut olivat 30,1 % ja 24,2 %. Yli 60-vuotiaita oli väestöstä edellä mainittuina vuosina 15,4 %, 17,9 % ja 20,4 %.

6.3. Euroopan ikääntymisprosessia vauhdittaa entisestään Italiassa, Kreikassa, Portugalissa ja Irlannissa viime aikoina todettu syntyvyyden aleneminen. Syntyvyys on ollut perinteisesti korkea näissä valtioissa.

6.4. Ilmiöitä seuraa työikäisen väestön väheneminen, mikä tulee aiheuttamaan ongelmia lähinnä pitkällä aikavälillä eläkkeiden maksamiselle, saattamaan epätasapainoon sosiaalisen suojelun budjetin sekä edellyttämään toimia ikääntyvän väestön riippuvuuden kohtamiseksi.

6.4.1. Väestön ikääntymisestä johtuvat eläkkeen maksu-ongelmat

6.4.1.1. Jäsenvaltioissa on jo ryhdytty eläkkeenmaksujärjestelmien uudistamiseen edellä mainitusta tilanteesta johtuen.

6.4.1.2. Jäsenvaltioiden tulisi määrittää yhteiset suuntaviivat niin, että tänä päivänä eläketurvamaksuja maksavat henkilöt voivat nauttia eläkettä kun sen aika koittaa.

6.4.1.3. Eläkeikä ei ole sama kaikkialla Euroopassa. Suurimmassa osassa valtioista eläkeikä on 65 vuotta, paitsi Ranskassa ja Italiassa (60 vuotta) sekä Tanskassa (67 vuotta). Lisäksi joissakin valtioissa naiset siirtyvät pois työelämästä miehiä aikaisemmin (Itävalta, Belgia, Kreikka, Italia, Portugali ja Yhdistynyt kuningaskunta).

6.4.1.4. Kokemuksia vaihtamalla jäsenvaltiot voisivat määrittää optimaalisen eläkeiän, mikä mahdollistaa eläkkeisiin liittyvien parametrien yhteensovittamisen ja samanaikaisesti optimaalisen eläkeiän muuttamisen, kun sitä tarvitaan sitä määrittävien tekijöiden muuttuessa. Jäsenvaltioiden eläkeiän määrittäviä lainsäädäntöjä voitaisiin tarvittaessa lähentää toisiinsa.

6.4.1.5. Työikäisen väestön vähetessä eläkeikää yritetään luonnollisesti nostaa. Tämä ratkaisu johtaa sosiaaliturvamaksujen maksuajan pitenemiseen ja vanhuuseläkkeiden maksuajan lyhenemiseen. Samanaikaisesti yritykset voivat hyötyä vanhempien henkilöiden arvokkaaksi todetusta kokemuksesta pidempään.

6.4.1.6. Tähän suuntaukseen turvaudutaan kuitenkin harvoin, koska se lisää työnhakijoiden määrää ja vähentää nuorten työpaikkoja. Lisääntyvä nuorisotyöttömyys on yhä huolestuttavampaa.

6.4.1.7. Yksi välimuotoinen tai vaihtoehtoinen ratkaisu ongelmaan on asteittainen eläkkeelle siirtyminen. Tämä tarkoittaa sitä, että yksilöt lyhentävät asteittain työaikaansa (vähitellen tapahtuva osa-aikaisuuteen siirtyminen), mutta lisäävät työiän kestoa (asteittain tapahtuva eläkeiän nostaminen). Järjestelmä pitäisi mukauttaa myös asianomaisiin yrityssektoreihin. Joillakin rakennekriisistä kärsivillä aloilla on ennakoitava vaara työttömyyspäivärahojen kasvamisesta.

6.4.1.8. Edellä mainittu kummitoimintaa muistuttava järjestelmä on sosiaalisesti merkittävä, koska ikääntyvät henkilöt siirtyvät sen avulla asteittain pois työelämästä samanaikaisesti kun nuoriso siirtyy asteittain koulutuksen, esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen tai työ- ja koulutusjaksoja sisältävien ohjelmien kautta työelämään. Järjestelmän käyttöönotto edellyttää kuitenkin tarkoin määritettyjä puitteita ja yhteisiä sopimuksia, joita kaikki asianomaiset tahot noudattavat.

6.4.1.9. Tässä yhteydessä tulee korostaa, että monien kohdalla todellinen eläkeikä on virallista eläkeikää alempi. Tämä johtuu pitkälti huonoissa työoloissa tehdyn työn vuoksi myönnettyistä ennenaikaisista eläkeistä. Vakuutusjärjestelmälle aiheutuvien kulujen alentamiseksi ja kyseisten henkilöiden elämänlaadun parantamiseksi tarvitaan kuntoutusta ja huonojen työolojen parantamista. Tätä tarkoitusta varten tulisi EU:n sisäistä tavoitteellista tietojenvaihtoa kehittää.

6.4.2. Väestön ikääntymisestä johtuva riippuvaisuus

6.4.2.1. Väestön ikääntymisestä johtuvaan riippuvuuteen liittyy kaikissa Euroopan valtioissa toinenkin tekijä. Joidenkin vuosikymmenien ajan on jo nimittäin havaittu, että ydinperhe kutistuu entisestään eikä vanhuksille ole paikkaa lastensa perheissä.

6.4.2.2. Näyttää siltä, että yhteiskunnan odotetaan kantavan vastuun vanhuksista ja korvaavan perheen perustamalla sukupolvien välisiä yhteisvastuujärjestelmiä. Voitaisiin esimerkiksi kehittää verotuksellinen maksu, joka mahdollistaisi vanhuksille suunnattujen rakenteiden, avun, hankkeiden yms. rahoituksen riippuvuustilanteiden minimoimiseksi. Tällaisen osallistumisen tulisi koskea kaikkia, koska apukin koskee meitä kaikkia.

7. D – Millainen sisämarkkinoihin sopeutettu sosiaaliturvajärjestelmä?

7.1. Yksi Euroopan rakentamisen perustavoitteista on henkilöiden ja tavaroiden vapaa liikkuvuus sekä palvelujen vapaa tarjontaa sisämarkkinoilla.

7.2. Näiden vapauksien harjoittaminen on oleellinen osa yhteisön talouselämän ja Euroopan kansalaisten arkipäivää.

7.2.1. Sosiaalinen suojelu ja henkilöiden vapaa liikkuvuus

7.2.1.1. Henkilöiden vapaan liikkuvuuden tämänhetkisestä tilanteesta osalta todetaan kaksi seikkaa:

- Euroopan valtioiden väliset muuttovirrat ovat lisääntyneet. Euroopan kansalaiset käyttävät vapaan liikkuvuuden mahdollisuutta entistä enemmän ja yhä monimuotoisemmin hyväkseen mm. opiskelua, koulutusta, tutkimusta, työskentelyä ja eläkepäivien viettoa varten.
- samanaikaisesti jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien sisällöissä ja kustannuksissa on huomattavia eroja.

7.2.1.2. Vapaan liikkuvuuden mahdollisuutta hyödyntävät henkilöt eivät saa samaa sosiaaliturvaa kaikissa jäsenvaltioissa. Tämä on este henkilöiden todelliselle

vapaalle liikkuvuudelle. Euroopan kansalaiset voivat joutua valitsemaan kohdemaansa tarjotun sosiaaliturvan laadun ja kustannusten perusteella, mikä voi puolestaan johtaa ”etuusmatkailuun”. Tämän tyyppinen matkailu perustellaan usein jäsenvaltioiden terveyspalvelujen tehokkuuden eroilla.

7.2.1.3. Koska kyse on eurooppalaisesta ongelmasta, tuntuu loogiselta etsiä ongelmaan eurooppalainen ratkaisu.

7.2.1.4. Tiedämme, että suurin osa jäsenvaltioista on ryhtynyt uudistamaan sosiaaliturvajärjestelmiään. Tietyn asteisen lähentymisen edistäminen jäsenvaltioiden järjestelmien välillä on siis ensisijaisen tärkeää, jotta uudistukset olisivat eurooppalaisen ajattelun mukaisia.

7.2.1.5. Uudistukset tulisi saada samansuuntaisiksi, koska jäsenvaltioilla on samankaltaisia huolenaiheita. Uudistusprosessia on siis johdettava kohti tietynasteista lähentymistä, johon tulee sisällyttää sopimus:

- kansalaisille tarjottavien palvelujen luonteesta ja tasosta: kaikille Euroopassa virallisesti asuville kansalaisille tulee taata kunkin jäsenvaltion määrittämät sosiaaliset vähimmäispalvelut,
- unionin asukkaiden vähimmäistuloa koskevien säästöjen yhdenmukaistamisesta, jonka perustaksi voitaisiin ottaa ILO:n sosiaaliturva-yleissopimus. Päätettäessä puolison ja perheenjäsenten saattamisesta turvan piiriin on otettava huomioon nykyaikaiset elin- ja työskentelyolosuhteet siten, ettei työmarkkinoille osallistuminen vaikuta kannattamattomalta,
- palvelujen piiriin pääsemisestä. Jäsenvaltioiden on viimein sovittava siitä, onko palvelujen saaminen sidoksissa asuinpaikkaan, työhön vai yksilön varallisuuteen.

7.2.2. Sosiaalinen suojelu ja palvelujen tarjoamisvapaus

7.2.2.1. Euroopan rakentamisen yhteydessä tunnetulla ja edistetyllä ajatuksella palvelujen tarjoamisvapaudesta on myös vaikutuksia sosiaalisen suojelun tulevaisuuteen. Yhteisön sisäisen kilpailun synnyttämä tarjoamisvapaus aiheuttaakin sosiaalista suojaa hallinnoivien laitosten välille lähinnä tehtävienjako-ongelmia.

7.2.2.2. Huomattakoon kuitenkin, että kilpailun käsite ei ole sama sosiaalisen suojelun alalla kuin monilla muilla aloilla. Säännöt eivät ole samat kuin puhtaasti kaupallisessa yritystoiminnassa.

7.2.2.3. Nykyisin on monia laitoksia, joiden tehtävänä tai yritystoiminnan alana on turvan tarjoaminen Euroopan unionin kansalaisille sairauden, vanhuuden, työttömyyden, työkyvyttömyyden tms. varalle. Nämä laitokset voivat olla julkisia tai yksityisiä, ja vakuutukset pakollisia tai vapaaehtoisia.

7.2.2.4. Jäsenvaltioille näyttää tarjoutuvan yksi mahdollisuus: toimivaltapuitteiden laatiminen näille laitoksille.

7.2.2.5. Laitosten toimivaltaa on tarkasteltava kahdella tasolla: maantieteellisellä toiminta-alueella ja niiden yritystoiminta-alueella eli alueella, jonka palveluista ne kantavat vastuun.

7.2.3. Sosiaalinen suojelu ja tavaroiden vapaa liikkuvuus

7.2.3.1. Tämä kolmas periaate vaikuttaa eurooppalaiseen kilpailukykyyn ja siten työvoimakustannuksiin.

7.2.3.2. Työvoimakustannukset ovat merkittävät monien kauppatavaroiden omakustannushintaa laskettaessa. Kustannukset tosin vaihtelevat kunkin jäsenvaltion sosiaalipolitiikasta riippuen. Tämä vie takaisin edellä käsitellyn rahoitusongelmaan.

7.2.3.3. Joka tapauksessa on oleellista, että Eurooppa säilyttää kansainvälisen kilpailukykyinsä; työvoimakustannukset on siis pidettävä kilpailukykyisinä. Jäsenvaltioiden olisi löydettävä mahdollisimman neutraaleja työvoimakustannusten rahoituskeinoja, jotka mahdollistavat sosiaalisen suojelun korkean tason säilyttämisen.

7.2.3.4. Moniin tämänsuuntaisiin uudistuksiin on jo ryhdytty, mutta uudistukset vaativat koordinoitua. Yhteisten suuntaviivojen noudattaminen on mahdollista siten, että palvelut eritellään niiden rahoituksen mukaan eli onko kyseessä kansallinen yhteisvastuu, ammatillinen yhteisvastuu vai yksityinen vakuutus. Yhteisten suuntaviivojen noudattamisessa tulisi ottaa huomioon vaihtoehdot rahoituslähteet.

8. E – Euroopan terveydenhuoltojärjestelmät

8.1. Vaikka kunkin jäsenvaltion terveydenhuoltojärjestelmät ovat erilaiset, kaikki jäsenvaltiot ovat tällä hetkellä huolissaan terveydenhuoltokustannusten kasvusta. Kunkin jäsenvaltion toteuttamistaan uudistuksista keräämät kokemukset olisivat varmasti avuksi muille jäsenvaltioille. Samoin kuin joidenkin jäsenvaltioiden toteuttamilla toimilla on enemmän tai vähemmän vaikutuksia sen mukaan, sovitaanko toimista yhdessä muiden jäsenvaltioiden kanssa vai ei.

8.2. Voisivatko terveydenhuoltojärjestelmät olla ensimmäinen lähentymisperiaatteen soveltamisen alue?

8.3. On siis tarpeen perustaa tiedon- ja mielipiteidenvaihdon järjestelmä jäsenvaltioiden asianomaisten toimijoiden välille.

8.4. Esimerkiksi terveydenhuoltokustannusten kasvun osalta useisiin uudistuksiin on jo ryhdytty. Asianomaiset toimijat voivat turvautua useisiin välineisiin terveydenhuoltokustannusten hallitsemiseksi: terveydenhuoltokustannusten kokonaisbudjetti, lääketieteellisten ja hallintokulujen hallinta, terveydenhoidon ammattilaisten sopimukset jne. Toimijat voisivat turvautua eurooppalaisiin kumppaneihinsa tehdessään valintoja ja vertaillen saavutettuja tuloksia. Tämä on mahdollista monilla aloilla, kuten hoitolaitosten hallinnassa, apteekeissa, lääketieteellisessä tautien torjunnassa jne.

8.5. Hyväksyessään vuoden 1992 suosituksen sosiaalisen suojelun tavoitteiden ja politiikan lähentämisestä EU:n jäsenvaltiot sitoutuivat pitämään kiinni tavoitteesta, jonka mukaan kaikille jäsenvaltion alueella laillisesti asuville henkilöille turvataan kuuluminen asianmukaisen terveyspalvelujen piiriin sekä taataan korkealuokkaisen terveydenhoitojärjestelmän ylläpito ja kehittäminen. Terveyskustannusten supistamissuunnitelmia on tarkistettava siten, että tavoite kaikkien yhdenvertaisista mahdollisuuksista korkealuokkaiseen terveydenhoitopalveluihin säilyy. Riskien valikointiin tähtääviin toimiin turvautuminen ("kermankuorinta") vaarantaisi yhteisvastuullisuuden periaatteen ja terveyspalveluiden tehokkuuden.

8.6. Kuten olemme jo todenneet, terveydenhuoltojärjestelmien hallinto vaihtelee suuresti Euroopan valtiosta toiseen. Niiden yhdenmukaistaminen ei siis ole mahdollista lähitulevaisuudessa. Sitä vastoin eri järjestelmille voidaan luoda yhteisiä piirteitä, etenkin siinä tarkoituksessa, että kaikki Euroopan kansalaiset voisivat nauttia samoista eduista. Tämä koskee erityisesti sairausvakuutusjärjestelmiä, jotka korvaavat kokonaan tai osittain lakisääteisen järjestelmän ja toimivat sisämarkkinoilla.

9. F – Mikä on jäsenvaltioiden tehtävä syrjäytymisen torjumisessa?

9.1. Etenkin nuorten syrjäytyminen on lisääntynyt huolestuttavasti viimeisen 20 vuoden ajan rikkaissa maissa – eli myös Euroopassa. Syrjäytymisen alkuperää ei vielä tunneta tarkkaan, mutta ilmiön pääasiallisista syistä on tehty oletuksia. On kyse yhtäältä varsinkin pitkäaikaistyöttömyyden lisääntymisestä ja toisaalta perhesuhteiden löyhymisestä, mikä on seurannut ydinperheen hajoamista ja yhä yksilöllisempään elämäntyyliin siirtymistä.

9.2. Samanaikaisesti monet eurooppalaiset sosiaaliturvajärjestelmät rakentuvat niin, että useimmissa tapauksissa työttömällä henkilöllä ei ole myöskään sosiaaliturvaa. Työttömyyden lisääntyessä myös syrjäytyvien määrä kasvaa.

9.3. Tässä tilanteessa, jonka kehitys aiheuttaa huolta kaikissa jäsenvaltioissa, on otettava huomioon, että syrjäytyminen on sidoksissa sosiaaliseen suojeluun. Joissakin jäsenvaltioissa sosiaalivakuutukset sisältävät keinoja taistella syrjäytymistä vastaan esim. toimeentulotuen avulla. Sosiaalisen suojelun avulla tulisi toteuttaa syrjäytymisen vastaisia yhteistoimia koko Euroopan alueella. Jäsenvaltioiden ja EU:n olisi kiinnitettävä paljon mykyistä enemmän huomiota kansainvälisiin sosiaalistrandardeihin.

9.4. Jos kaikki sosiaalisesta suojelusta vastaavat laitokset ja Euroopan maat tekisivät yhteistyötä, syrjäytymisen vastainen yhteistoiminta olisi nykyistä tehokkaampaa ja laajempaa⁽¹⁾.

9.5. Nyt voidaan jo mainita joitakin toiminta-alueita.

9.5.1. Kaikissa jäsenvaltioissa voitaisiin ottaa käyttöön toimeentulotuki, johon sisältyisi perusterveyden-

(1) Huomautettakoon, että komitea on valmistelemassa oma-aloitteista lausuntoa aiheesta "Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen kustannukset".

hoito (ilmaisen terveydenhuollon järjestäminen ilman ennakkomaksuja, sosiaalivastaanoton järjestäminen sairaaloihin jne.) sosiaalivakuutusten ulkopuolelle jäävien henkilöiden määrän supistamiseksi ja yleiseen sosiaaliseen suojeluun siirtymiseksi. Kaksitoista jäsenvaltiota hyväksyi suosituksen toimeentulotuesta yksimielisesti 24. kesäkuuta 1992.

9.5.2. Työelämään uudelleen sijoittuminen on myös keskeinen tekijä syrjäytymisen vastaisessa taistelussa ja pitkäaikaistyöttömyydessä. Eurooppalainen syrjäytyneiden työllistymisaloite voisi parantaa syrjäytyneiden integroitumismahdollisuuksia normaaleille työmarkkinoille.

9.5.3. Lisäksi voitaisiin luoda eurooppalainen köyhyyden ja syrjäytymisen tarkkailuelin. Sen tarkoituksena olisi köyhyyden ja syrjäytymisen todellisten syiden tunnistaminen toimien paremmaksi suuntaamiseksi jäsenvaltioissa. Tarkkailusta huolehtisivat kansalliset elimet.

9.5.4. Syrjäytymisen torjumisessa, kuten työttömyyden vastaisessa taistelussakin, on tärkeitä valvoa, että toteutetut toimet eivät johda pelkästään jatkuviin avustuksiin vaan auttavat näitä henkilöitä löytämään paikkansa yhteiskunnasta.

9.5.5. Hyväntekeväisyysjärjestöjen organisoimaa vapaaehtoisten työntekijöiden tekemää yhteistyötä olisi vahvistettava ja tuettava kaikissa jäsenmaissa ja Euroopan unionissa sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi.

Bryssel, 28. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

LIITE

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Seuraavat suuren kannatuksen, vähintään neljänneksen annetuista äänistä saaneet muutosehdotukset hylättiin keskustelussa:

Kohdat 3.8.–3.11

Poistetaan.

Perustelu

Näissä kohdissa pyritään osoittamaan – erityisen epähavainnollisesti – että läheisyysperiaate ei ehkä ole paras ratkaisu sosiaalisen suojelun alalla. Täten kohdat ovat ristiriidassa sekä niitä edeltävien kohtien että lausuntoluonnoksen hengen kanssa.

Tekstin sisältö ja muoto keventyvät huomattavasti, jos nämä kohdat poistetaan ja niitä edeltävä teksti nivelletään suoraan kohtaan 3.12, jossa komitean kanta ilmaistaan selvästi ja yksiselitteisesti.

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä: 55, ei-ääniä: 71, tyhjiä: 3.

Kohta 4.3.7.1.1

Muutetaan kohdan toinen virke kuulumaan seuraavasti:

”Tästä syystä työmarkkinoiden nykytilanteessa tulisi voida ryhtyä toimiin, joilla työkustannuksia kevennetään palkkakustannuksiin ja muihin kuin palkkakustannuksiin suunnattavin julkisin tulonsiirtein.”

Perustelu

Saksankielisessä käännöksessä puhutaan palkkakustannusten eikä muiden kuin palkkakustannusten vähentämisestä. Palkkakustannusten pienentäminen ei ole kuitenkaan sopiva keino heikosti koulutetun työvoiman palauttamiseksi takaisin työmarkkinoille ja se vaikuttaisi myös työmarkkinaosapuolten itsenäisyyteen. Toimintatarvetta on tätä enemmän aktiivisessa työnedistämässä ja tälle ryhmälle suunnatussa koulutuspolitiikassa.

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä: 35, ei-ääniä: 78, tyhjiä: 11.

Kohta 4.3.7.1.2

Poistetaan.

Perustelu

Unionin jäsenvaltioiden liian erilaiset sosiaalijärjestelmät. Erilaisia vaikutuksia pitää ensin tutkia tarkemmin.

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä: 57, ei-ääniä: 66, tyhjiä: 7.

Kohta 5.4.1.4

Poistetaan.

Perustelu

Tämä kysymys kuuluu kansallisen keskustelun piiriin.

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä: 51, ei-ääniä: 66, tyhjiä: 4.

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta:

- ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: Tietoyhteiskunta Korfusta Dubliniin – Uudet nousevat ensisijaiset tavoitteet”, ja
- ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: Tietoyhteiskunnan vaikutus Euroopan unionin politiikkoihin – Seuraavien vaiheiden valmistelu”

(97/C 66/18)

Komissio päätti 2. elokuuta 1996 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 artiklan mukaisesti pyytää talous ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainituista tiedonannoista.

Asian valmistelusta vastannut teollisuus-, kauppa-, käsiteollisuus- ja palvelujaosto antoi lausuntonsa 6. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Roger Ramaekers.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuuta 1996 pitämässään täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 79 ääntä puolesta, 30 vastaan, ja 15 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Komitea suhtautuu myönteisesti komission pyrkimykseen ajankohtaistaa toimintasuunnitelmansa etenemisestä kohti tietoyhteiskuntaa: Korfusta Dubliniin – Uudet nousevat ensisijaiset tavoitteet.

1.2. Komitea on aina ollut tietoinen toimintasuunnitelmaan liittyvän työn laajuudesta.

1.3. Komitea on tyytyväinen komission päätökseen käsitellä tietoyhteiskuntaan siirtymiseen liittyviä sosiaalisia kysymyksiä. Komitea muistuttaa todenneensa komission toimintasuunnitelmasta ”Euroopan tie tietoyhteiskuntaan” antamassaan lausunnossa⁽¹⁾, ettei sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja kulttuurinäkökohtia ole otettu riittävästi huomioon.

1.4. Komitealla on ollut mahdollisuus antaa useita lausuntoja telemarkkinoiden vapauttamisen näkökohdista sen jälkeen, kun komissio esitteli toimintasuunnitelmansa. Komitea liittyy tämän lausunnon kyseistä toimintasuunnitelmaa käsittelevien edellisten lausuntojensa yhteyteen:

- Kohti tietoyhteiskuntaa – teollisuus-, kauppa-, käsiteollisuus- ja palvelujaosto – esittelijä Roger Ramaekers⁽¹⁾,
- Vihreä kirja televiestinnän infrastruktuurin vapauttamisesta – liikenne- ja tietoliikennejaosto – esittelijä: Alexander-Michael von Schwerin⁽²⁾,

- Info 2000 – teollisuus-, kauppa-, käsiteollisuus- ja palvelujaosto – esittelijä: Giampaolo Pellarini⁽³⁾,
- Avoimen verkon tarjoaminen – liikenne- ja tietoliikennejaosto – esittelijä: Bo Green⁽⁴⁾,
- Avoimen verkon tarjoaminen – liikenne- ja tietoliikennejaosto – esittelijä: Bernardo Hernández Bataller⁽⁵⁾,
- Yleispalvelu – liikenne- ja tietoliikennejaosto – esittelijä: Alexander-Michael von Schwerin⁽⁶⁾,
- Vihreä kirja aiheesta ”Moniarvoisuus ja tiedotusvälineiden keskittyminen” – teollisuus-, kauppa-, käsiteollisuus- ja palvelujaosto – esittelijä: Joël Decaillon⁽⁷⁾.

2. Komission tiedonannon esittely

2.1. Komissio arvioi, että kahden viime vuoden aikana suurin osa toimintaohjelman toimenpiteistä on toteutettu, vaikka tietyt, erityisesti tiedon turvallisuuteen liittyvät toimet ovat myöhässä.

2.2. Komissiolla on arvioittensa mukaan kokonaisnäkemys toteutettavista toimista ja se ehdottaa toimintaohjelman tarkistusta.

Neljä päätavoitetta pidetään ensisijaisina:

- liiketoimintaympäristön parantaminen,
- tulevaisuuteen sijoittaminen,

⁽³⁾ EYVL N:o C 82, 19.3.1996

⁽⁴⁾ EYVL N:o C 236, 11.9.1995

⁽⁵⁾ EYVL N:o C 153, 28.5.1996

⁽⁶⁾ CES 1075/96.

⁽⁷⁾ EYVL N:o C 110, 2.5.1995, s. 53

⁽¹⁾ EYVL N:o C 110, 2.5.1995, s. 37

⁽²⁾ EYVL N:o C 301, 13.11.1995

- ihmiset keskipisteenä,
- maailmanlaajuisuuden haasteeseen vastaaminen.

2.3. Komission mielestä televiestinnän perusrakenteiden täydellisen vapauttamisen tulee astua koko unionin alueella voimaan 1.1.1998 joitain poikkeuksia lukuunottamatta. Tämä edellyttää tietoyhteiskuntaan liittyvien säädösten entistä suurempaa yhdenmukaisuutta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää pk-yrityksiin.

2.4. Asiantuntemuksella on tietoyhteiskunnassa keskeinen asema. Tutkimuksen ja kehittämisen viidennessä ohjelmassa Euroopan tietoperustalla on tärkeä sija. Komissio on ilmoittanut laativansa pikaisesti toimintasuunnitelman ”Oppiminen tietoyhteiskunnassa”, joka tulisi olla konkreettisenä jatkona valkoiselle kirjalle ”Opettaminen ja oppiminen – kohti kognitiivista yhteiskuntaa”.

2.5. Komissio pyrkii lähempään yhteyteen rakennerahas-tojen kanssa yhteiskunnallisen ulottuvuuden huomioon ottamiseksi, kuluttajien etujen suojelemiseksi entistä paremmin ja julkisen alan palvelujen laadun parantamiseksi.

2.6. Komissio haluaa tiivistää yhteistyötä naapureidemme kanssa ja auttaa kolmatta maailmaa sopeutumaan maailmanlaajuiseen tietoyhteiskuntaan.

2.7. Komissio esittää seuraavat asiakirjat vastauksena uusiin ensisijaisiin tavoitteisiin:

- tiedonanto ”Tietoyhteiskunnan vaikutukset Euroopan unionin politiikkoihin – Seuraavien vaiheiden suunnittelu”, COM(96) 395 final,
- vihreä kirja ”Elämä ja työ tietoyhteiskunnassa – ihmisläheisyys etusijalle”, KOM(96) 389 lopull.,
- tiedonanto ”Eurooppalainen lähestymistapa standardointiin ja maailmanlaajuiseen tietoyhteiskuntaan”, KOM(96) 359 lopull.,
- direktiiviehdotus ”Tietoyhteiskunnan palveluja koskevien määräysten avoimuus sisämarkkinoilla”, KOM(96) 392 lopull.

3. Yleistä

3.1. TSK kannattaa komission päätöstä tarkistaa toimintaohjelmansa. Komitea toteaa, että monia sen komission tiedonannosta ”Kohti tietoyhteiskuntaa: toimintasuunnitelma” antamassa lausunnossa esiin tuotuja kysymyksiä käsitellään tässä uudessa tiedonannossa.

3.2. Komitea ihmettelee kuitenkin, että komissio pyrkii edelleen noudattamaan aikaisempaa tiukkaa aika-

tauluun, vaikka se samalla toteaa, että selkeä ja vakaa säädöskehys on erittäin tärkeä tietoyhteiskunnan kehittämisen kannalta. Komissio arvioi säädöskehysten laatimistöiden edistyneen. Komitea myöntää, että monissa asioissa on todellakin edistytty, mutta on kuitenkin sitä mieltä, että monet säädösalueet ovat yhä hämärän peitossa. Tämä koskee erityisesti kysymyksiä, jotka liittyvät audiovisuaalisen ja televiestintäalan lähentymiseen sekä tiettyjä uusia palveluja, joista vain osa kuuluu aiemmin mainitun direktiiviehdotuksen (KOM(96) 392 lopull.) piiriin.

3.3. Komitea palauttaa mieliin lausuntonsa komission toimintasuunnitelmasta ”Euroopan tie tietoyhteiskuntaan” ja erityisesti päätelmänsä ensisijaisiksi arvioimistaan haasteista.

Erityisesti on syytä mainita kyseisen lausunnon kohta 4.1, jossa komitea toteaa seuraavaa: ”Koska teleliikenteen ja kustannusalan audiovisuaalisella tietotalalla tapahtuu lähenemistä, ennen uusia kilpailunvapauttamistoimia on syytä antaa säädökset tiedotusvälineiden keskittymisestä.”

Kyseisen lausunnon kohdassa 4.2 sanotaan: ”Komission ehdottaman palveluiden ja perusrakenteiden vapauttamisohjelman tulee olla riippuvainen seuraavista ennakoehdoista:

- vakaan ja lakisäätöisen säädöskehysten laatiminen,
- Euroopan ISDN:n⁽¹⁾ ja IDA:n⁽²⁾ yhdenmukaistaminen ja kehittäminen, jolloin etenkin julkisen alan sovellusten kehittäminen ei vaarantuisi.”

Komitean mielestä nämä kysymykset ovat edelleen ajankohtaisia.

3.4. Yleisesti katsoen komitea toteaa, että kaikki sen komission toimintasuunnitelmasta ”Kohti tietoyhteiskuntaa” antaman lausunnon päätelmät ovat edelleen ajankohtaisia ja että tiettyjä niistä, erityisesti sosiaalisia ja yhteiskunnallisia näkökohtia, pohditaankin komission tiedonannossa.

3.5. Komitea huomauttaa korkean tason asiantuntijaryhmän kiinnittävän väliraportissaan huomiota siihen, että yleispalveluiden alalla olisi pyrittävä eteenpäin sovinnainten ideoiden tasolta.

Korkean tason asiantuntijaryhmä arvioi lisäksi, ettei komissio ole kiinnittänyt tarpeeksi huomiota sosiaalipoliittikkaan.

3.6. Komitea on tietoinen tietoyhteiskunnan vaikutuspiirissä olevien alojen kohtaamien haasteiden laajuudesta. Komitea pitää komission tavoin sosiaalisia ja yhteiskunnallisia sekä työllisyyteen, koulutukseen ja

(1) ISDN = Integrated Services Digital Network.

(2) IDA = Interchange of Data between Administrations.

palveluiden saatavuuteen liittyviä kysymyksiä ensisijaisina. Komitea odottaa komission teettämien työllisyystutkimusten ja muiden tutkimusten tuloksia. Se painottaa erityisesti tekniikan ja markkinoiden kehitykseen mukautettujen jatko- ja uudelleenkouluohjelmien välttämättömyyttä.

3.7. Komitea pelkää, että komission ylläpitämä tiivis tahti ei salli tyyntävien vastausten antamista markkinatoimijoille televiestinnän vapauttamisaikataulun puitteissa.

3.8. Komitea pelkää, että tähän mennessä hyväksytyjen säädösten (matkapuhelimet, satelliitit, perusrakenteet jne.) lisäksi määräajassa ei saada selvitettyksi muita tärkeitä kysymyksiä. Esimerkkinä komitea painottaa yleispalvelun käsitteen ratkaisevaa merkitystä ja muistuttaa komission siihen kiinnittämästä erityishuomiosta. Yhteisistä ponnisteluista ja komission tekemästä huomattavasta työstä huolimatta komitea palauttaa mieliin, että se totesi televiestinnän yleispalveluista ja vapautetusta kilpailuympäristöstä antamassaan lausunnossa seuraavaa (kohta 4.6): "Komission on viipymättä määritettävä yleispalvelun rahoituslinjaukset, jotta kustannukset voidaan jakaa kaikkien markkinatoimijoiden kesken." Komitea toteaa, että sellaisiin selkeisiin kysymyksiin kuin yleispalvelun rahoitus odotetaan yhä pikaisia vastauksia, vaikka asiassa on jo tehty paljon työtä.

3.9. Komitea on huolissaan televiestinnän täydellisen vapauttamisen määräajoista, kun esim. yleispalvelua koskeviin kysymyksiin ei ole vielä saatu täyttä vastausta, vaikka kilpailun vapauttamisen on suunniteltu tapahtuvan noin vuoden päästä.

3.10. Komitean mielestä komissio pystyy hyvin vastaamaan näihin täsmällisiin kysymyksiin ja se onkin enemmän huolissaan sellaisista yhteiskunnallisista peruskysymyksistä kuin työllisyys ja koulutus.

3.11. Komitea toteaa tässä yhteydessä tyytyväisenä komission järjestämän lausuntokierroksen vihreästä kirjastaan "Elämä ja työ tietoyhteiskunnassa – ihmisläheisyys etusijalle" (KOM(96) 389).

Komitea käsittelee kyseistä vihreää kirjaa erillisessä lausunnossa, mutta painottaa kuitenkin jo nyt, että siinä esiin tulevat kysymykset ovat tärkeitä yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden kannalta. Komitea tietää, kuinka paljon aikaa tarvitaan toimien kehittämiseksi ja tehok-

kaiden sääntöjen laatimiseksi sekä toteaa, että erityisesti turvallisuutta, lähentymistä, yksityisyyttä ja yleispalveluita koskevien sääntöjen laatimisessa ollaan myöhässä, vaikka asian hyväksi on tehty paljon työtä ja uhrattu energiaa. Komitea katsoo, että näitä yhteiskuntakysymyksiä selvittävä lausuntokierros ei voi tuottaa tuloksia kyllin nopeasti, jotta tarvittavat vastaukset saataisiin tammikuun 1. päivään 1998 mennessä.

3.12. Kilpailun vapauttamisen aikataulun noudattamiseksi Euroopan unionin tulisi komitean mielestä asettaa etusijalle kyseisen vihreän kirjan, TSK:n samalta alalta antamien lausuntojen, korkean tason asiantuntijaryhmän sekä tietoyhteiskuntafoorummin esiin nostamat kysymykset, sillä muussa tapauksessa yhteiskunnallista kahtiajakautumista on yhä vaikeampi välttää.

4. Erityistä

4.1. Liiketoimintaympäristön parantaminen

4.1.1. Komitea toteaa, että on välttämätöntä luoda selkeä ja vakaa säädöskehys ja taata sen asianmukainen soveltaminen, jotta yksityiset, julkiset, sekamuotoiset ja osuustoiminnalliset pääomat saadaan vapautetuksi teleliikenteen tehokkaiden perusrakenteiden luomiseen.

4.1.2. Televiestintämarkkinoiden tiettyjen osaluoiden vapauttaminen on jo alkanut (matkapuhelimet, satelliitit, vaihtoehtoiset perusrakenteet), mutta kehitys edellyttää, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on riittävästi voimavaroja sekä tarvittava riippumattomuus tehtävänsä täyttämiseksi, ja että niiden toiminta on koordinoitua. Komitea onkin tyytyväinen siihen, että komissio on havainnut tarpeelliseksi perustaa kansallisten sääntelyviranomaisten valtaa rajoittava televiestinnän sääntelyviranomainen Euroopan unioniin.

4.1.3. TSK toteaa, ettei komissio katso pystyvänsä nykyisellään ennakoimaan, mitkä palvelut menestyvät markkinoilla. Komissio tutkii etenkin uusien palvelujen ja erityisesti sähköisen kaupankäynnin kehittämisen esteitä.

4.1.4. Komissio ehdottaa sisämarkkinoiden yhtenäisyyden takaamiseksi direktiivisiä tietoyhteiskunnan palveluita koskevan sääntelyn avoimuudesta (vrt. kohta 2.7). Komitea käsittelee ehdotusta toisessa lausunnossa.

4.1.5. Komitea toteaa, että komissio tutkii parhailaan nykyisten lainsäädäntöpuutteiden yhtenäisyyden puutteita teknologisen lähentymisen asettaman haasteen valossa. Komitea ihmettelee, että komissio puhuu televiestinnän ja audiovisuaalisen alan lähentymistä tarkastellessaan "uudesta haasteesta", vaikka tämä on ollut prosessin alusta lähtien yksi tärkeimmistä kysymyksistä ja vaikka myös TSK kiinnitti asiaan huomiota lausunnossaan "Kohti tietoyhteiskuntaa".

4.1.6. Komitea toteaa komission valmistelevan ehdotuksia, joilla taataan yksityisyys, luottamuksellisuus ja todennus.

Komitea rohkaisee komissiota tekemään pikaisesti ehdotuksia takuukeinoista, joita ilman on pelättävissä, että tammikuun 1. päivän 1998 siirtyä tapahtuu säädösten epäselvyydestä johtuvassa epäluulon ilmapiirissä.

4.1.7. Komitea toteaa, että komission arvion mukaan pk-yrityksillä on ratkaiseva rooli multimedia-alan uusien tiedontuottajamarkkinoiden kehittämisessä. Komitea esitti Info 2000 -ohjelmasta antamansa lausunnon kohdassa 4.3.4 tiettyjen heikkouksien osalta, että "jos komissio haluaa ensisijaisesti edistää pk-yritysten toimintaa, – – sen on hankittava näille yrityksille niiden tarvitsemaan tietoa. Pk-yrityksillä ei ole varoja tällaiseen tutkimukseen, eivätkä ne voi ryhtyä paljon varoja nieleviin toimiin tietämättä menestyvätkö ne markkinoilla."

Komitea panee merkille, että komissio pitää Info 2000 -ohjelmaa merkittävänä tiedontuotantoteollisuuden kehityksessä. Komitea totesi joulukuussa 1995 Info 2000 -ohjelmasta antamansa lausunnon päätelmissä, että kokonaisrahoitus on riittämätön, vaikka komitea onkin samaa mieltä ohjelman tavoitteista. Lausunnon 5.3 kohdassa todetaan: "Komitea näkee ohjelmaluonnoksessa joitain heikkouksia: sen perusluonne samoin kuin sovellusalue on paikka paikoin epätarkka". Komitea ihmettelee lisäksi, että käsiteltävänä olevassa tiedonannossa Info 2000 -ohjelma on liitetty audiovisuaaliseen alaan, vaikka se koskee pääasiallisesti kustannusala.

4.1.8. Komitea toteaa komission pitävän standardointia tärkeänä ja viittaa asiasta valmistella olevaan lausuntoonsa.

4.2. Tulevaisuuteen sijoittaminen

4.2.1. Komitea panee tyytyväisenä merkille, että komission tiedonannossa myönnetään elinikäisen oppimi-

sen tärkeä asema koulutuksen ja kestävä kehityksen edistäjänä.

4.2.2. Komitea toteaa komission toivovan, että teollisuuden ja yhteiskunnan vaatimuksiin voidaan vastata entistä paremmin suuntaamalla tutkimus- ja kehittämissuunnitelmat käyttäjien tarpeiden mukaisiin yleisiin aihepiireihin. Komitea panee ilahtuneena merkille, että nämä ajatukset vastaavat eräitä sen itse asettamia painopistealueita.

4.2.3. Komitea suhtautuu myönteisesti komission aloitteeseen julkaista valkoinen kirja aiheesta "Opettaminen ja oppiminen – kohti oppimisyhteiskuntaa". Komitea käsittelee erillisessä lausunnossaan yksityiskohtaisesti vihreää kirjaa "Elämä ja työ tietoyhteiskunnassa – ihmisläheisyys etusijalle". Komitea panee merkille komission huomion aktiiviväestön taitojen vanhentumisesta. Komitea on tähdentänyt aiemmissa lausunnoissaan tarvetta taata kansalaisten koulutus.

4.2.4. Komitea toteaa tietoyhteiskuntafoorumin esittäneen määritelmän oppimiseen liittyvästä kehityksestä sekä siihen tarvittavasta rahoituksesta. Komissio korostaa tätä näkökohtaa tiedonantonsa kohdan 2.2 b toisessa alakohdassa.

Komitea on tyytyväinen komission esittelemään toimintasuunnitelmaan aiheesta "Oppiminen tietoyhteiskunnassa" ja toteaa komission pitävän tarpeellisenä yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuutta, jossa liikkeelle-panevana voimana on yksityinen sektori.

Komitea on tietoinen uusien tiedonvaihto- ja tiedonvälitystekniikoiden käyttöönoton tärkeydestä kouluissa ja toivoo yhteisöltä päättäväistä toimintaa, jonka tarkoituksena on tukea nuorten sopivaa valmistamista tulevaisuuden haasteisiin.

4.2.5. Komitea huomauttaa, että tieto- ja viestintätekniikoilla voi olla myönteinen vaikutus mahdollisuuksien hyödyntämiseen liikenteen hallinnoinnissa ja ammatillisissa sovelluksissa ja siten kestävässä kehityksessä. Komitea kiinnittää kuitenkin huomiota tietoyhteiskuntafoorumissa todetun "heijastusvaikutuksen" vaaraan, jota komissio painottaa ja selkiyttää tiedonantonsa kohdan 2.2 c kolmannessa alakohdassa.

4.3. Ihmiset keskipisteinä

4.3.1. Komitea suhtautuu myönteisesti komission esittämään toiveeseen, että uuden teknologian tulisi hyödyttää kaikkia unionin kansalaisia kuitenkin niin, että kuluttajansuoja otetaan huomioon.

Komitea panee tyytyväisenä merkille komission pyrki- myksen edistää sellaisten palveluiden käyttöä, joiden tarkoituksena on syrjäytymisen ehkäiseminen. Syrjäyty- misestä kärsivät tai ovat vaarassa kärsiä tietyt nykyisin määriteltävissä olevat väestöryhmät. Kyseessä ovat mui- den muassa ja ennen kaikkea ihmiset, jotka eivät syystä tai toisesta käy työssä (työttömät, varhaiseläkeläiset jne.) tai joilla on alhaiset tulot; vammaiset, ikäihmiset jne.

4.3.2. Tietopalveluiden saatavuus on tietoyhteiskun- nan perushaaste.

Komitea huomauttaa, että perusrakenteita on kehi- tettävä, jotta tietoon päästään tehokkaasti käsiksi.

4.3.3. Tässä yhteydessä komitea toteaa, että yleispal- veluvelvoitteeseen kuuluu jo online-palvelut. Komitea huomauttaa kuitenkin huolestuneena, että tarvittavat investoinnit tehdään yhteisössä eri tahtiin.

4.3.4. Komitea toteaa, että komissio on halukas kutsumaan kuluttajajärjestöjen edustajat standardoi- misja neuvotteluprosessiin, jotta voitaisiin kehittää mm. käyttäjätavallisia teknisiä ratkaisuja ja edistää kulutta- jien koulutusta.

4.3.5. Komitean mielestä julkisen sektorin tulee saada käyttöönsä suorituskykyinen verkko, jotta kaikilla hal- linnon tasoilla koko unionissa voidaan taata tehokas tiedotus. Komitea toivoo, että komissio kiinnittää huo- miota erityisesti tähän kysymykseen.

4.3.6. Kulttuurin monimuotoisuus ja tiedotusvälinei- den moniarvoisuus on säilytettävä, sillä ne merkitsevät unionille suunnatonta rikkautta. Tässä yhteydessä au- diovisuaalisella teollisuudella ja tekijänoikeuksilla on erityinen merkitys. Onkin ryhdyttävä kehittämään tämän rikkauden säilyttämiseen tarvittavia toimia.

4.4. *Maailmanlaajuisuuden haasteeseen vastaaminen*

4.4.1. Komitean mielestä Keski- ja Itä-Euroopan maat on saatava tiiviisti mukaan ja Euroopan unionin Välime- ren alueen naapureita on autettava tietoyhteiskunnan haasteiden edessä.

Komitea katsoo, että maailmanlaajuisten perus- sääntöjen laatiminen on ensisijaista tasapainoisen tilan- teen synnyttämiseksi. Tästä syystä komitea seuraa tar- koin WTO:ssa käytäviä neuvotteluja tietoliikenteen peruspalveluiden vapauttamisesta.

4.4.2. Komitea toivoo, että muiden valtioiden mu- kaantulo ei rajoitu vain naapurivaltioihin, vaan ulottuu myös tietoyhteiskunnan kehityksessä jälkeenjääneisiin

kolmansiin maihin, jotta huonoimmassa asemassa ole- ville maille järjestetty mahdollisuus osallistua tietoyhteis- kuntaan, sillä muuten köyhien ja rikkaiden maiden välinen kuilu syvenee entisestään.

5. Päätelmät

5.1. Komitea ilmaisee jälleen olevansa huolestunut työllisyyden kehityksestä tietoyhteiskunnassa. Se käsit- telee tätä peruskysymystä lähemmin lausunnossaan vihreästä kirjasta "Elämä ja työ tietoyhteiskunnassa: ihmisläheisyys etusijalle". Komitean mielestä nykyisin käytettävissä olevien analyysien perusteella ei voida missään tapauksessa suhtautua luottavaisesti työllisyy- den tulevaisuuteen ja työsuhteiden kehitykseen. Mikään ei anna nykyisellään olettaa, että tulevaisuudessa työ jakautuisi oikeudenmukaisesti.

5.2. Jos unionissa halutaan rikkauksien jakautuvan oikeudenmukaisesti, on huolehdittava tiedon, toisin sanoen palveluiden ja kulttuurin saatavuudesta sekä vastattava valtaviiin haasteisiin, jotka komissio erittelee tiedonannossaan.

Komitean mielestä nämä haasteet ovat ensisijaisia eikä niihin voida löytää vastauksia yhdellä lausuntokierrok- sella. Kyseessä on dynaaminen prosessi, jossa tarvitaan jatkuvaa arviointia. Komitea pelkää unionin toimivan markkinoiden vapauttamisessa ristiriitaiseen tahtiin, mikä saattaisi aiheuttaa paljon yhteiskunnallista epäta- sapainoa.

5.3. Komitean mielestä on tärkeää sopeuttaa tietoyhe- teiskunta yksilöiden vaatimuksiin eikä päinvastoin. Eri- tyisesti on otettava huomioon yhteiskuntaryhmät, jotka jo nyt ovat syrjässä tieto- ja viestintätekniikan mahdolli- suuksista ja jotka ovat vaarassa syrjäytyä tulevaisuu- dessa yhä enemmän. Kyseessä ovat ihmiset, jotka eivät eri syistä käy työssä, varhaiseläkeläiset, lasten takia uransa jättäneet, työttömät, ikäihmiset, matalapalkkai- set, puhumattakaan niistä, joiden olisi jo täytynt aloittaa kouluttautuminen. Kyseessä ovat siis tärkeät, mutta tilanteiltaan hyvin erilaiset ja näin ollen vertailu- kelvottomat ryhmät, joihin on kiinnitettävä huomiota, jos halutaan välttää yhteiskunnallinen murros ja syrjäy- tyminen. Samoin on suunniteltava ja laadittava koulu- tusohjelmia tietyille työntekijäryhmille, esim. itsenäisille ammatinharjoittajille ja etätyötä tekeville sekä mie- tittävä pk-yritysten työntekijöille suunnattujen koulu- tusohjelmien rahoitusta.

5.4. Komitea on ilahtunut komission aloitteesta ajan- tasaistaa toimintasuunnitelma ennen vuoden 1996 lop- pua. Komitea katsoo kuitenkin, että markkinoiden

vapauttamisen aikataulun noudattamiseksi unionin on myönnettävä etusija kysymyksille, jotka nousivat esiin vihreässä kirjassa aiheesta "Elämä ja työ tietoyhteiskunnassa", TSK:n samalta alalta antamissa lausunnoissa, korkean tason asiantuntijaryhmässä sekä tietoyhteiskuntafoorumissa. Muutoin yhteiskunnan kahtiajakautuneisuutta on aina vain vaikeampi välttää.

Komitea tukee komissiota sen laatiessa analyysejä ja aloitteita, joita tarvitaan kaikkien kansalaisten saamiseksi mukaan tietoyhteiskuntaan, joka on ihmisten palveluksessa eikä päinvastoin.

5.5. Komitean mielestä on välttämätöntä vastata kiireesti kysymyksiin, jotka liittyvät televiestinnän täydellisen vapauttamisen vaatimiin säännöspuitteisiin. Komitea painottaa erityisesti televiestinnän ja audiovisuaalisen alan lähentymisestä johtuvia ongelmia, tietojenvälityksen turvallisuutta ja yksityisyyden suojaa. Komitea korostaa ensisijaisesti yleispalveluja, niiden rahoitusta ja laajentamista kattamaan pääsy tietoyhteiskunnan verkostoon.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Koska teleliikenteen ja kustannusalan audiovisuaalisella tietosalalla tapahtuu lähenemistä, ennen uusia kilpailunvapauttamistoimia on syytä antaa säädökset tiedotusvälineiden keskittymisestä.

Komitea katsoo, että televiestinnän täydellinen vapauttaminen vaarantaa kansalaisten yhtäläisen osallistumisen tietoyhteiskuntaan, jos näitä kysymyksiä ei ensin selvitetä.

5.6. Komitea ehdottaa, että komissio asettaisi sosiaaliset ja yhteiskunnalliset näkökohdat etusijalle ja harkitsisi konkreettisia toimia, joita tarvitaan, jotta unionin kansalaisten väliset sosiaaliset erot eivät kärjistyisi.

Komitea vaatii, että säädöspuitteet määritellään ennen televiestinnän markkinoiden täydellistä vapauttamista, ja tukee komissiota sen pyrkimyksissä valmistella sopeutettu ja ajantasainen toimintasuunnitelma ennen vuoden loppua.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta:

- ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) yhteisön metsien suojelusta ilmansaasteilta annetun asetuksen (ETY) N:o 3528/86 muuttamisesta”, ja
- ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) metsäpalojen torjunnasta yhteisössä annetun asetuksen (ETY) N:o 2158/92 muuttamisesta”⁽¹⁾

(97/C 66/19)

Neuvosto päätti 11. syyskuuta 1996 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 43 ja 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainituista ehdotuksista.

Komitea päätti nimetä yleisesittelijäksi Seppo Kallion ja antoi lausunnon valmistelun hänen tehtäväkseen.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

Komitea hyväksyy molemmat asetusluonnokset seuraavien huomautuksin.

paloja koskevan, myös valvonnan ja tutkimuksen kannalta erittäin merkittävän tietojärjestelmän laajentamista.

1. Johdanto

1.1. Komitea toteaa molempien asetusten muuttamisen olevan tarpeen niiden perusteena olevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Ilmansaasteilta suojeluun liittyvän asetuksen tavoitteiden saavuttamisessa on otettava erityisesti huomioon metsien elinkierron hitaus.

1.2. Komitea tukeutuu seuraavassa vuonna 1992 antamaansa lausuntoon, joka koski asetusten voimassaolon jatkamista ensimmäisen kerran. Lisäksi komitea on pysytellyt ajan tasalla eurooppalaisten metsien kunnon suhteen niiden tilasta laadittavien vuosikertomusten ja metsäpalotutkimusten avulla.

1.3. Komitea toteaa, että:

- yhteisön toimet metsien suojelemiseksi ilmansaasteilta ovat Euroopan unionin maatalouspolitiikan ja yhteisön vuoden 1993 ympäristöpoliittisen ohjelman sekä kestävän kehityksen toimien mukaisia. Lisäksi metsiensuojelutoimet täyttävät osaltaan EU:n kansainvälisiä velvoitteita (vuoden 1992 Rio de Janeiron konferenssi);
- tuki keskitetään riskialueilla sijaitsevien jäsenvaltioiden toteuttamiin metsäpalojen torjuntatoimiin, ja torjuntajärjestelmiä tulee parantaa edistämällä metsä-

2. Yleistä

2.1. Metsillä on keskeinen merkitys ekologisen tasapainon jatkuvan säilymisen kannalta, erityisesti mitä tulee maaperään, sen hedelmällisyyteen ja vesitalouteen, ilmastoon sekä eläin- ja kasvikuntaan. Metsien suojelefunktio on myös tärkeä edellytys viljelysmaan hedelmällisyyden kestäväälle säilymiselle.

2.2. Metsien taloudellinen merkitys perustuu uusien raaka-aineiden tuottoon sekä metsä- ja puuteollisuuden työpaikkoihin. Lisäksi metsien vetovoimasta hyötyvät mm. matkailu- ja vapaa-aikaelinkeino. Metsänhoito puolestaan luo myös niiden tarvitsemat perusrakenteet.

2.3. Ekologisen, taloudellisen ja yhteiskunnallisen merkityksensä vuoksi metsää tulee pitää unionin kehityksen kannalta merkittävänä tekijänä.

2.4. Komitean mielestä Euroopan metsät muodostavatkin strategisen voimavaran, jonka säilyttämiseksi tarvitaan lähentävää rakennepoliittikkaa, joka liittyy Euroopan unionin panokseen koko maailman ekosysteemin suojelemiseksi ja kestävän kehityksen varmistamiseksi.

2.5. Eurooppalaisen metsän merkitys ihmiselle, ympäristölle, taloudelle ja maaseudulle tulee ottaa yhteisön politiikassa vastaavasti huomioon. Lisäksi metsätalout-

(1) EYVL N:o C 268, 14.9.1996, s. 7–8

ta tulee kannustaa, jotta metsien jatkuva suojeleminen ja niiden sijainnin huomioon ottava kehitys voidaan varmistaa.

2.6. Komitea on pannut tyytyväisenä merkille, että Euroopan parlamentti on vuodesta 1992 lähtien tiiviisti käsitellyt metsien ja niiden voimavarojen säilyttämistä ja kehittämistä (Eurofor-selvitys 1994, aloite 1996).

2.7. Komitea panee tyytyväisenä merkille pysyvän metsäkomitean niin EU-tasolla kuin maailmanlaajuisestikin tekemän koordinoitua työtä.

2.8. Komitea suhtautuu myös myönteisesti komission ehdotukseen neuvoa-antavan metsäkomitean perustamisesta.

3. Yhteisön toimiin metsien suojelemiseksi ilmansaasteilta liittyviä erityishuomioita

3.1. Komitea on tyytyväinen Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (UN/ECE) ja Euroopan komission vuodesta 1992 lähtien julkaisemiin kertomuksiin metsien tilasta. Niistä valitettavasti kuitenkin ilmenee, että vaikka tilanne joillain alueilla onkin parantunut, lisääntyvät metsien kärsimät vahingot eurooppalaisella tasolla.

3.2. Lisäksi komitea panee tyytyväisenä merkille, että yhä useampi maa osallistuu kansallisiin ja kansainvälisiin metsän tilan kartoituksiin (Level I) ja että tähän asti tehtyjä latvustotutkimuksia on vuosina 1991–1995 täydennetty maaperäselvityksillä sekä neulasten ja lehtien kemiallisella analyysillä.

3.3. Lisäksi talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen eri puolille Eurooppaa perustettuihin pysyviin tarkkailupisteisiin (Level II). Niissä tehtävät tutkimukset ovat selvästi muita laajempia. Saatujen tulosten perusteella pyritään selvittämään metsien vahingoittumisen ja ilman saasteiden välinen monimutkainen vuorovaikutus.

3.3.1. Tässä yhteydessä on mainittava, että ensimmäiset tulokset pysyvistä tarkkailupisteistä saadaan vuonna 1997. Ennen kuin tulosten perusteella voidaan päätellä selviä suuntauksia täytyy tarkkailua jatkaa vielä ainakin kymmenen vuotta, koska osa tutkimuksista tehdään vain 5–10 vuoden välein.

3.3.2. Intensiivisen tarkkailun tulosten arviointi, mitausmenetelmien yhdenmukaistaminen sekä tietojen jatkuva kansainvälinen vaihto ja vertailu muiden tutkimuskeskusten kanssa tapahtuu läheisessä yhteisötason yhteistyössä.

3.3.3. Intensiiviselle tarkkailulle asetetut tavoitteet saavutetaan parhaiten, mikäli tarkkailuun osallistuu useita maita. Tämän vuoksi nyt mukana olevia maita tulee jatkossakin tukea ja toiminnasta kiinnostuneita maita rohkaista tulemaan toimintaan mukaan.

3.4. Eräistä kansallisista selvityksistä käy ilmi, että on monia metsiä vahingoittavia tekijöitä, joilla on metsiin monimutkainen yhteisvaikutus. Tulevaisuudessa näiden bioottisten ja abioottisten tekijöiden vaikutus metsien elinvoimaan ja toisiinsa tulisi selvittää tarkemmin. Tämän vuoksi komitea toivoo huolehdittavan siitä, että myös tämän kaltaisiin metsiä vahingoittaviin tekijöihin liittyvät toimet saavat yhteisöltä tukea.

4. Yhteisön toimiin metsäpalojen torjumiseksi liittyviä erityishuomioita

4.1. Yhteisön toimet metsäpalojen torjumiseksi ovat järkeviä ainoastaan, mikäli ne toteutetaan yhtenäisen metsäpolitiikan puitteissa. Tämän kaltaisen metsäpolitiikan tulee, kuten Corkin julistuksessa⁽¹⁾ todetaan, olla Euroopan tasolla osa maaseudun yleistä kehityspolitiikkaa. Metsien suojeleminen metsäpaloilta on aluesuunnittelun kannalta erittäin tärkeää.

4.2. Kokeiluhankkeeseen⁽²⁾ perustuva metsäpaloja koskeva yhteisön tietojärjestelmä, joka nykyisellään kattaa useita eteläisten jäsenvaltioiden alueita on erittäin tervetullut, sillä se parantaa tähän asti riittämätöntä tietämystä metsäpalojen syistä.

4.2.1. Viimeisen kymmenen vuoden aikana jäsenvaltioiden ja siten koko unionin palontorjuntatoimien teho on parantunut. Paloalueiden kokonaispinta-ala ja yksittäisten palojen laajuus on pienentynyt ja palokunnan odotusaika lyhentynyt. Kuitenkin palojen lukumäärän selvä kasvu huolestuttaa. Koska yli 50 prosentissa palon syytymissyytä ei tiedetä, tulee palojen syiden tutkimusta tehostaa. Olisi myös järkevää analysoida maanviljelyä, maaltamuuttoa ja matkailun jne. kaltaisia yhteiskunnallis-taloudellisia seikkoja.

4.3. Metsäpaloaara-alueista 60 prosenttia on yksityisomistuksessa. Koska nämä metsät etenkin Etelä-

⁽¹⁾ Euroopan maaseudun kehityskonferenssi, Cork, Irlanti, 7.–9. marraskuuta 1996.

⁽²⁾ Euroopan komissio: "Forest fires in the south of the European Union" Pilot project in preparation for setting up the Community forest-fire information system, Bryssel, 1996.

Euroopassa ovat luonnonolosuhteiden vuoksi tuottavuudeltaan alhaisia, on yhteisön osallistuminen muuten liian kalliiden palontorjuntatoimien rahoittamiseen paikallaan. Asetuksen jatkoajaksi suunniteltu rahoitusohjelman laajennus on sopiva.

4.4. Yhteisön toimien lisäksi tulee vaikuttaa siihen, että kansallisella ja alueellisella tasolla suunnitellaan

metsänhoitotoimia, jotka pienentävät mahdollisten metsäpalojen vaikutusta.

4.5. Komitea muistuttaa tässäkin yhteydessä pysyvän metsäkomitean sekä metsätalouden neuvoo-antavan komitean merkityksestä. Ne voivat toimia alueiden, jäsenvaltioiden ja komission välisinä pystysuorina tietoväylinä.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Uuden teknologian vaikutukset työllisyystilanteeseen"

(97/C 66/20)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 21. helmikuuta 1995 pitämässään kokouksessa antaa työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti lausunnon aiheesta "Uuden teknologian vaikutukset työllisyystilanteeseen".

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 21. joulukuuta 1995 pitämässään kokouksessa perustaa työjärjestyksensä 19 artiklan 1 kohdan mukaisesti alakomitean, jonka tehtäväksi annettiin lausunnon valmistelu.

Alakomitea antoi lausuntoluonnoksen 11. lokakuuta 1996. Esittelijänä oli Vasco Cal, apulaisessittelijöinä Giannino Bernabei ja Roger Ramaekers.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. ja 28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa 1996) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 80 ääntä puolesta, 5 vastaan, ja 5 pidättyi äänestämästä.

1. Yleistä

1.1. Talous- ja sosiaalikomitea järjesti lokakuussa 1995 erityisesti työllisyyttä käsitelleen täysistunnon. Siinä tarkasteltiin useita asianomaisten jaostojen valmistelemissä lausuntoja⁽¹⁾ kysymyksistä, joista yhteisön päättävissä elimissä parhaillaan keskustellaan ja joiden yhteinen nimittäjä on työllisyyteen vaikuttaminen (ks. tuolloin julkaistua erityisesitettä).

1.2. Tämä oma-aloitteinen lausunto pyrkii laajentamaan, ajankohtaistamaan ja syventämään käsitel-

tyä aiheita. Siinä keskitytään erityisesti uuden teknologian käyttöönoton vaikutuksiin ja työllisyyteen. Tämä kysymys on tuotu usein esiin yhteisön ja kansainvälisissä elimissä. Tässä yhteydessä voidaan mainita OECD:n äskettäin tutkimus "Teknologia, tuottavuus ja työpaikkojen luominen", komission vihreä kirja tietoyhteiskunnasta⁽²⁾, neuvoo-antavan ryhmän selvitys kilpailukyvyistä⁽³⁾ sekä fooru-

⁽²⁾ KOM(96) 389 lopull.

⁽³⁾ Komissio perusti tämän neuvoo-antavan ryhmän helmikuussa 1995 Essenin huippukokouksen ohjeiden mukaisesti. Ryhmä koostuu kolmestatoista asiantuntijasta, jotka edustavat yksityisiä ja julkisia pankkeja, suuryrityksiä ja yhteiskunnallisia ryhmiä. Puheenjohtajana on entinen Italian pääministeri ja entinen Italian pankin pääjohtaja Carlo Azeglio Ciampi, joka on lisäksi komission pysyvä edustaja.

⁽¹⁾ EYVL N:o C 18, 22.1.1996, s. 37, 42, 54, 68, 74, ja 83

min⁽¹⁾ että korkean tason asiantuntijaryhmän⁽²⁾ selvitykset tietoyhteiskunnasta. Näitä kysymyksiä on jäsenely muissakin tutkimuksissa ja selvityksissä, joista TSK on laatinut tai aikoo laatia lausunnon (Valkoinen kirja kasvatuksesta ja koulutuksesta – Kohti kognitiivista yhteiskuntaa – Vihreä kirja innovaatiosta⁽³⁾), mahdollisesti tiedonanto etätyöskentelystä jne.), mikä osoittaa aiheiden ajankohtaisuuden ja tärkeyden.

1.3. TSK ei halua, että sen havainnot ovat tekeillä olevien töiden ja parhaillaan käytävien keskustelujen toisintoa, mutta se ei voi olla antamatta lausuntoa tärkeimpinä pitämistään kysymyksistä ja tarjoamatta apuaan Euroopan unionin päätösvaltaisille elimille osoittamansa suositukseen ja sopivin ehdotuksiin, jotka voivat myös laajentaa komiteassa edustettuina olevien yhteiskunnallis-ammattillisten järjestöjen välisiä keskusteluja.

2. Yleistä

2.1. On taloustieteen teorian tunnustama ja historian 1970-luvun alkuun asti oikeaksi todistama tosiasia, että tuottavuuden kasvu pitkällä aikavälillä on tulojen kasvun ja elintason nousun muodossa ollut ratkaiseva tekijä talouskasvun kestävyydelle ja työpaikkojen luomiselle. Kuitenkin etenkin 1970-luvun puolivälistä alkaen – ottaen huomioon, että Euroopan ja Yhdysvaltain talouskasvu on ollut hitaampaa kuin heti sodanjälkeisinä vuosina – on herännyt kysymys, mistä nykyinen tilanne johtuu, varsinkin kun yleisesti tuntuu siltä, että tekninen kehitys on nopeutunut tänä aikana ja varsinkin kymmenenä viime vuonna (mm. tieto- ja viestintätekniikka, biotekniikka, uudet materiaalit, energiatekniikka).

2.2. Tätä ”tuottavuusparadoksia” on selitetty eri tavoin. Selitykset vaihtelevat tuottavuuden kaltaisten talousilmiöiden puutteellisesta ja ongelmallisesta

määrittämisestä yritysten ja/tai yhteiskunnan nykyjärjestelyissään kohtaamiin ongelmiin uuden tekniikan mahdollisuuksia hyödynnettäessä, sekä makrotaloudellisten olojen ja innovaatioprosessin väliin suhteisiin. Makrotalousoympäristössä, jossa lopullinen kysyntä on laantunut aikaisempaan verrattuna ja työmarkkinoiden käytettävissä olevan väestön määrä on lisääntynyt, tuloksena on ollut mm. työttömien, etenkin ammattitaidottomien, pitkäaikaistyöttömien ja ensimmäistä työpaikkaansa etsivien nuorten työttömien määrän kasvu.

2.3. Mielipiteet tulevasta kehityksestä eivät ole yksimielisiä ja arviot vaihtelevat. Toiset pitävät käynnissä olevia muutoksia niin radikaaleina ja luonteeltaan niin erilaisina menneisiin verrattuna, että vaativat työn ja tulojen jakamista täysin uusien perusteiden. Toisten mielestä nykyinen epäsuhta työpaikkojen kysynnän ja tarjonnan välillä on väliaikainen, ja uuden teknologian käyttöönotosta johtuvaa työpaikkojen määrän nykyistä vähyyttä seuraa työllisyystilanteen elpyminen varsinkin uusilla aloilla. Kummassakin oletuksessa myönnetään, että työpaikkojen lisääminen ei tapahdu automaattisesti ja että nyt tarvitaan sekä makro- että mikrotalouden tasolla talouden ja työllisyyden kasvuun tähtääviä poliittisia aloitteita. Komission valkoinen kirja on tuore esimerkki tällaisista aloitteista.

2.4. Tekniset muutokset levisivät aikaisemmin hitaasti ja rajoittuivat joillekin talouden aloille, mikä mahdollisti sen, että yhdellä alalla menetetyt työpaikat voitiin korvata toisille aloille luoduilla työpaikoilla (esimerkkeinä työntekijöiden siirtyminen maataloudesta teollisuuteen tai viimeainitulta palvelualoille). Nykyisin kuitenkin edullista uutta teknologiaa sovelletaan hyvin nopeasti kaikilla talouselämän ja lähes kaikilla yhteiskuntaelämän aloilla.

2.5. Tekniikan käyttöönotto on ollut hitaampaa Euroopassa kuin muissa, dynaamisemmissa maanosissa, eikä sitä ole seurannut sellaisten sijoitusten lisääminen, jotka olivat aiemmin mahdollistaneet vähentyneiden työpaikkojen korvaamisen. Vaikka sijoitusten kannattavuus on Euroopan unionissa jo palannut 1960-luvun historialliselle maksimitasolle, ne keskittyvät edelleen pikemmin järjeistämiseen kuin laajentumiseen.

2.6. Pääomien vapaan liikkuvuuden edistämä keinotelluonteisten investointien yleistymisen ja niihin mah-

⁽¹⁾ Tietoyhteiskuntafoorumi: neuvoa-antava ryhmä, joka koostui ensimmäisen kerran 13.7.1995 Brysselissä Martin Bangemannin johdolla. Foorumi koostuu 125:stä henkilökohtaisesti nimitetystä jäsenestä, jotka edustavat uusien palveluiden käyttäjiä (yritykset, julkiset palvelut, kuluttajajärjestöt, pk-yritykset, ammattialojen edustajat), eturyhmiä (työntekijä- ja työnantajajärjestöt, yliopistojen edustajat, perheitä edustavat yhdistykset), palvelujen tuottajia (kustantajat, radiotoiminnan harjoittajat jne.), verkkojen käyttäjiä, laitteistojen valmistajia ja toimilimiä (EP, TSK, AK, tietopalveluista vastaava komission jäsen, alue- ja paikallisviranomaiset).

⁽²⁾ Korkean tason asiantuntijaryhmä tietoyhteiskunnan sosiaalisista ja yhteiskunnallisista näkökohdista. Neuvoa-antava ryhmä, jossa mukana sosiaalipolitiikasta, tietoyhteiskunnasta, tutkimuksesta ja koulutuksesta, sisämarkkinoista sekä aluepolitiikasta vastaavien komission jäsenten valitsema asiantuntijajoukko.

⁽³⁾ EYVL N:o C 212, 22.7.1996

dollisesti liittyvä matalampi riski sekä joissain jäsenvaltioissa niihin ehkä sovellettava tavallista edullisempi verotus on myös voinut haitata tuottavan investointitoiminnan olosuhteita ja toteutusta.

2.7. Siksi uudentyypin kulttuurin luominen on niin tarjonnan kuin kysynnänkin kannalta välttämätöntä ja edellyttää teollisuuden molempien osapuolien, koulutussektorin sekä viranomaisten osallistumista, jolla ohjataan kasvun, teknologian ja työllisyyden dynamiikkaa myönteiseen suuntaan. On luotava myönteinen kierre tarkoituksenmukaisen suunnittelun ja inhimillisten voimavarojen (jotka ovat keskeisiä kehitystekijöitä) mahdollisimman hyvän käytön sekä yhteiskunnallistaloudellisen kehitysmallin välille, joka edistää myönteistä asennoitumista teknologiaan ja maailmanlaajuisiin kilpailuhaasteisiin, vähentää epävarmuutta ja kannustaa uuden ammatti- ja yrittäjähengen syntymistä. Euroopan tulevaisuus ja paikka maailmassa riippuvat sen kyvystä luoda innovatiivista kulttuuria, sillä kulttuuri on se strateginen voimavara, joka määrää Euroopan ja muun maailman tärkeimpien alueiden suhteelliset kilpailuedut.

2.8. Mikrotalouden tasolla on totta, että kahtiajako ammattitaitoa edellyttävään ja sitä edellyttämättömään työhön kehittyä kohti kahtiajakoa yhtäältä luovaan, osallistuvaan työhön ja toisaalta rutiininomaiseen, ohjattuun työhön. Työllisyyden rakenne on myös muuttumassa merkittävästi: kokopäivätyö ja vakinaiset työsuhteet vähenevät, ja osa-aikatyö, määräaikaiset työsuhteet, yksityisyrittäjyys sekä "valeyksityisyrittäjyys" lisääntyvät.

2.9. Viime vuosikymmenten aikana lisääntyneet työntekijöiden väliset erot ovat aiheutuneet erityisesti ammattitaidottomien työntekijöiden tilanteen huononemisesta ja ammattitaitoisten, uudella tavalla asiantuntevien työntekijöiden kysynnän kasvusta. Kysynnän kasvu johtuu osittain teknisestä innovaatiosta, joka vaatii aiempaa enemmän ammattitaitoa ja asiantuntemusta, mutta siihen on myös syynä tuotannon maailmanlaajuisuuden, kansainvälisen kaupan sekä ulkomaille suuntautuvien suorien sijoitusten lisääntymisen aiheuttamat kilpailupaineet.

2.10. Uusi teknologia voi lisätä huomattavasti ihmisten osuutta tuotantoprosessissa, mutta myös entistä herkemmin alistaa työntekijän työjärjestelyjen muutoksille. Joskus taitovaatimuksia on jopa alennettu.

2.11. Jopa kehittyneiden maiden jalostusteollisuuden yrityksissä henkilöstökulujen pääosa näyttää olevan sidoksissa tehtäviin, jotka eivät liity suoraan tuotantoon (mm. tutkimus, suunnittelu, markkinointi, valvonta, rahoitus, koulutus, hallinto ja tietotekniikka). Tuotantoon liittyvien toimintojen parissa työskentelevän henkilöstön aiheuttamat kulut ovat pienentyneet suhteellisesti ja ovat joissakin tapauksissa alle neljänneksen kokonaishenkilöstökuluista.

2.12. Seurauksena on, että teollisuusyritykset liittävätkin yhteytensä yhä enemmän palveluita (joko suoraan alaisuuteensa tai ulkopuolisiin alihankkijoihin) ja yrityspalveluiden ala kasvaa entisestään. Nämä organisaatiomuutokset toteutuvat yhtä jalkaa hallintokäsitteiden kehittymisen kanssa ("total quality management", "just in time", "kaizen" ja "lean production").

2.13. Tutkimuksen ja kehittämisen tulosten levittäminen voi tuoda mukanaan taloudellisia etuja. Aikaisemmin tämä kävi ilmi tuotantotason kasvuna ja uusien tuotantovälineiden hankkimisena. Nykyään se käy selkeämmin ilmi palvelualoilla, joilla käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Vaikka tulosten levittämisen tulisi edelleenkin olla etusijalla tutkimuksen ja kehittämisen tuki- ja edistämistoiminnassa sekä uusien tuotteiden ja prosessien kehittämisessä, olisi painotettava entistä enemmän teknologian levittämistä jokaiselle talouden alalle kaikilla Euroopan unionin alueilla. Lisäksi olisi hyödynnettävä jo tunnettuja ja kehitettyjä ajatuksia ja prosesseja.

2.14. Yritysten järjestäytyminen ja mittasuhteet ovat myös muuttumassa. On siirrytty vaiheesta, jossa suuryritykset integroituivat mittakaavaetunsa ansiosta aika-kauteen, jolloin pienillä ja keskiuurilla yrityksillä on tärkeä asema niin tuotannossa, innovaatioissa kuin työpaikkojen luojana. Nykyisin odotellaan, että yhä useammat laajentuneet yritykset ryhtyvät tietojärjestelmin yhteistyöverkkoihin. Yhteistyöverkkoihin voi kuulua osia eri yrityskulttuureista.

2.15. Yritykset kehittävät päätoimialaansa ("core activities") varten aiempaa keskitetymmän organisaation käyttääkseen uutta tekniikkaa tehokkaammin ja ollakseen kilpailukykyisempiä maailmanlaajuisessa taloudessa. Yrityksillä on aiempaa hajautetumpia hallintorakenteita, aiempaa laajempi vastuunjako ja ne vaativat henkilöstöltään uudenlaista laajaa ja monipuolista asiantuntemusta.

2.16. Yrityksen tasolla toteutuva taitojen kertyminen on yhä tärkeämpää kilpailukykyyn kannalta. Innovaatio

on prosessi, joka muuttaa uudet taidot uusiksi tuotteiksi ja tuotantomenetelmiksi. Tekniikan käyttöaste riippuu siten yritykseen kertyneestä ammattitaidosta ja kyvystä järjestää sen soveltaminen.

2.17. Vaikka yrityksissä tiedetään, että ammattikoulutus auttaa lisäämään työntekijöiden kokonaistietämystä, joillakin yrityksillä on taipumus vähentää koulutusinvestointeja, koska nopeiden voittojen tavoittelu johtaa varsinkin sellaisten kustannusten leikkaamiseen, joiden hyöty tuntuu vasta pidemmän ajan päästä. OECD:n tutkimuksessa mainitaan, että investointeja vähennetään jopa siksi, että muut yritykset saattavat palkata koulutetut työntekijät.

2.18. Ulkoisen joustavuuden (yritysten mahdollisuus palkata ja erottaa työntekijöitä kysynnän kehityksen mukaan) ja sisäisen joustavuuden (hankitun osaamisen ja ammattitaitopääoman säilyttäminen) puolustajilla on erilainen lähestymistapa joustavuuden tarpeeseen. Useat viimeaikaiset esimerkit tuntuvat osoittavan, että yrityksillä, joilla on enemmän sisäistä kuin ulkoista joustavuutta, on paremmat edellytykset vastata taloussuhdanteiden lyhyen aikavälin vaihteluun, koska ne pystyvät reagoimaan niihin nopeasti.

2.19. Uuden teknologian käyttöönoton työllisyysseuraukset riippuvat myös tavasta, jolla etujen väliset konfliktit suurissa yrityksissä ratkaistaan osakkeenomistajien (joista sijoitusrahastot ovat yhä tärkeämpiä), johdon (eli teknisesti päätöksenteosta vastaavan rakenteen), asiakkaiden ja tavarantoimittajien (joiden painoarvo kasvaa yllä mainitun verkon toiminnan mukaisesti) sekä työntekijöiden välillä.

2.20. Vallitseva käsitys käynnissä olevista muutoksista ja niiden syvällisistä vaikutuksista työllisyyteen, työntekoon, tiedon saatavuuteen, oikeuslaitokseen, kulttuuriin, vallankäyttöön, koulutukseen, eriarvoisuuteen, syrjäytymiseen ja yleensä eettisiin seikkoihin herättävät toivoa, mutta myös pelon tunteita, etenkin taloudellisesti kaikkein haavoittuvimpien ja turvattomimpien keskuudessa.

2.21. Kahden yhteiskuntamallin ja talousjärjestyksen välisessä siirtymävaiheessa esiintyy väistämättä kärkevää poliittista keskustelua, joka vastuullisesti käytynä voi olla hyvin arvokasta ja mahdollistaa teknisten ja yhteiskunnallisten muutosten menestyksekkään ennakoimisen sekä uudenlaisen, yritysten sosiaalisen vastuun ja sosiaalisen markkinatalouden mukaisen etiikan vakiintumisen.

2.22. Uuden teknologian ominaisuudet ja sen levittäminen kaikkeen talous- ja yhteiskuntaelämän toimint-

taan nopeuttavat korostettua muutosvaihetta yhteiskunnassa, joka käsittää niin väestö-, markkina-, yhteiskuntarakente- kuin arvomuutoksiakin. Tietoyhteiskunta, tai kuten sanotaan, oppimisyhteiskunta (joka saa uuden teknisen perustan tietotekniikan ansiosta) on rakentumassa, eikä sosiaalisia ja kulttuurinäkökuilma voida erottaa teknisistä ja taloudellisista näkökulmista.

3. Suositukset ja pääehdotukset

3.1. On tarpeen luoda sellaiset edellytykset, joissa on mahdollisuus laajentaa demokraattista keskustelua yhteiskuntamallista, joka pystyy takaamaan parhaat edellytykset tavoiteltaessa uuden teknologian käyttämistä täydellä teholla vastaamaan ihmisten erilaisia kasvavia tarpeita.

3.1.1. Taatakseen siirtymisen nykyisestä jälkiteollisesta yhteiskunnasta oppimisyhteiskuntaan poliittisten voimien tulee kannustaa mahdollisimman laajaa keskustelua ohjatakseen muutosprosesseja, parantaakseen niiden hyväksyntää sekä ennakoidakseen ja pienentääkseen niiden kielteisiä vaikutuksia.

3.1.2. Syntymässä olevan yhteiskunnan eri näkökohtia on analysoitu laajalti – niitä ovat kasvava digitalointi, virtuaalitetollisuus, multimedia, hajautettu yhteiskuntarakente, verkossa toimiminen, teknologian integroiminen, tuotteiden ja menetelmien jatkuva innovaatio, tosiaikainen talous, tuottajien ja kuluttajien väliset suorat yhteydet, markkinoiden maailmanlaajuistuminen. Tavalla, jolla muutokset tapahtuvat, on pitkäjänteisiä vaikutuksia etenkin työmarkkinoiden syviin muutoksiin sekä tulojen, osaamisen ja tehtävien kasvaviin eroihin.

3.1.3. Yhteiskunnallinen koheesio, kulttuurien ja laitosten monimuotoisuuden säilyttäminen sekä teknisen tehokkuuden yhteensovittaminen elämänlaadun kanssa ovat välttämättömiä, pitkäaikaisen kestäväen kehityksen varmistamiseksi.

3.1.3.1. Kuten OECD:n selvityksessä tunnustetaan, yhteiskunnallinen koheesio ei ole vain itseisarvo, vaan myös tärkeä talousarvo. On keskusteltava ja sovittava tavasta, jolla muutosprosessin ”voittajat” voivat korvata ”häviäjille” näiden tappioita.

3.1.3.2. Voimavarojen ja innovaatiojärjestelmien moninaisuus parantaa tehokkuutta. On tarpeen varmistaa, ettei yksi kulttuuri saa määräävää asemaa, vaan että eri kulttuurien ja järjestelmien väliset siteet auttavat vahvistamaan yhteisvaikutusta maailmanlaajuisella tasolla.

3.1.3.3. Keskustelun tärkeimpiä näkökulmia ovat siirtyminen teknologisten muutosten yhteiskunnallisesta hyväksymisestä yhteiskunnalliseen yhteistoimintaan niiden käyttöönottamiseksi sekä niiden seurausten yhteis-

kunnalliseen valvontaan sekä se, miten uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia voidaan käyttää vastaamaan uusiin tarpeisiin nykyistä paremman elinympäristön luomiseksi.

3.2. Kasvatusta ja koulutusta pidetään yhä keskeisempänä samastumisen, integraation, yhteiskunnallisen nousun ja henkilökohtaisen itsensä toteuttamisen väylinä sekä sukupuolten välistä tasa-arvoa määräävinä tekijöinä.

3.2.1. Kognitiivisessa yhteiskunnassa, jossa tiedon virta ja määrä lisääntyvät merkittävästi, tekniset ja taloudelliset muutokset voimistuvat ja työn luonne sekä tuotanto- ja palvelujärjestelyt muuttuvat, on välttämättömyyttä saada ihmiset kantamaan vastuunsa ja toimimaan yhä itsenäisemmin.

3.2.2. Tarjonnan muutosten lisäksi on välttämättömyyttä saattaa loppukäyttäjät ja -kuluttajat uusien tarpeiden tasolle, jollei haluta "teknisen työttömyyden" pahenevan. Kuten kilpailukykyä tarkastellut neuvoo-antava ryhmä totesi, siirtyminen tietoyhteiskuntaan tapahtuu nopeammin ja helpommin, mikäli kysynnän paine liittyy teknologiseen ylläkkeeseen⁽¹⁾.

3.2.3. Koulutusjärjestelmän menetelmien ja sisällön mukauttaminen on tarpeen tarvittavan asiantuntemuksen ennakoimiseksi ja uuden teknologian tarjoamien mahdollisuuksien käyttämiseksi, jotta teknologian kielteiset vaikutukset saadaan vähennetyksi minimiin ja myönteiset hyödynnetyksi mahdollisimman hyvin.

3.2.4. Opettajien ja kouluttajien koulutus on entistä tärkeämpää ottaen huomioon, että joillain aloilla nuoret tuntevat uuden tekniikan paremmin kuin ne, joiden tulisi heitä opettaa. Koulun ja työpaikan välisellä yhteydellä voi olla tässä merkittävä katalysaattorin osa. Tälle ensisijaiselle toiminnalle olisi myönnettävä riittävät määrärahat.

3.2.5. Ammattikoulutus ei saa enää pelkästään reagoida tilanteisiin, vaan sen on pystyttävä ennakoimaan uudenlaiset roolit, työnjaot ja vastualueet. Ammattikoulutusta ei tule pitää vain uusiin laitteisiin tehtyjä investointeja täydentävänä kustannuseränä, vaan organisaatioiden muutos- ja mukautumisprosessin olennaisena osana, mikä vaatii mm. ryhmätyö-, ongelmanratkaisu- ja suunnitteluvälineitä.

3.2.6. Elinikäinen koulutus ja ammattitaidon jatkuva parantaminen ovat olennaisia asioita, kun halutaan välttää kuilun syntyminen osaavien ja osaamattomien,

tehokkaasti osallistuvien ja muutosten seurauksista kärsivien sekä toisarvoiseen asemaan joutuvien välille.

3.3. Julkisen sektorin asema on arvioitava uudelleen ja ajanmukaistettava suhteessa kehitykseen ja uuden, etenkin tieto- ja viestintätekniikan soveltamiseen tarvittavien perusrakenteiden luomistarpeeseen, ja on taattava näiden nopea levittäminen koko tuotantoverkkoon. Viime vuosina tapahtunut julkisten investointien pieneeminen saattaa vaikeuttaa investointien palautumista tarvittavalle tasolle. Euroopan laajuisten verkkojen käyttöönotto on keskeisen tärkeää yhtenäisten ja uuden aikaisten Euroopan laajuisten perusrakenteiden luomiseksi.

3.3.1. Kansallisen ja yhteisötason julkisen tutkimus- ja tekniikan kehittämissä politiikan on tuettava nykyistä voimakkaammin tutkimusta yleishyödyllisillä aloilla, joita ovat mm. kasvatusta, terveys ja ympäristö, sekä julkista että yksityistä sektoria hyödyttävillä aloilla, kuten liikenteen, viestinnän, energian ja kaupunkien asumisympäristön alalla. Yhteiskunnan vaatimuksiin on vastattava sekä otettava lisäksi huomioon talouden kilpailukyky ja työpaikkojen säilyttäminen.

3.3.2. Tutkimus- ja kehitysohjelmien ensisijaisina pitämien teollisuuden kilpailukyky tavoitteiden on autettava vastaamaan yhteiskunnallisen kysynnän mahdolliseen kasvuun ja mahdollistettava uusien tuotteiden, järjestelmien ja palveluiden jatkuva paraneminen.

3.3.3. Julkinen ja yksityinen sektori voivat peruskennetason aloitteita yhdistämällä sekä tutkimus- ja kehitysohjelmia koordinoimalla antaa yhdessä merkittävän panoksen innovaatioprosessille. Kysyntää ruokkivine tilauksineen julkinen sektori voi myös luoda parhaat mahdolliset olosuhteet innovaation kehittämiseksi.

3.3.4. Julkinen sektori vaikuttaa myös yritysten oikeudellisen toimintakehityksen luomiseen, varsinkin toteutettaessa yhtenäismarkkinoita. Sen on mahdollisuuksiensa mukaan autettava muotoillessa strategisia vaihtoehtoja, joista yrityksille tulee tiedottaa hyvissä ajoin.

3.3.4.1. Sekä jäsenvaltioiden että yhteisön TK-politiikan tulee perustua ennustus- ja tietovälineisiin, jotka kattavat teknologian ja työllisyyden tulevaisuudennäkymät, ja sen tulee kehittää koordinoitusti ja johdonmukaisesti "kehityssuuntatilastoja" työllisyysoloja ja teknologisia arvioita koskevien tietojen vaihtamiseksi aikaisessa vaiheessa Euroopan laajuisia verkkoja käyttäen. Tällaisten teknologia-työllisyys-hahmotel-

(1) Selvitys kesäkuulta 1995, kohta IV.2 – Strategian määrittely.

mien avulla tutkijoiden tulee voida määrittää TK-toiminnan ensisijaiset tavoitteet alhaalta-ylös-lähestymistapaa käyttäen ja koordinoita työtään yhteiseurooppalaisissa hankkeissa.

3.4. Yritysten järjestäytyminen, etenkin mitä tulee tuotantoon, tutkimukseen ja kehitykseen sekä inhimillisten voimavarojen hoitoon, on kehittynyt suhteellisen hitaasti. Monet tutkimukset ovat päätyneet siihen tulokseen, että organisatoristen innovaatioiden hitaus sekä yksityis- että julkisella sektorilla selittää sen, että teknologian nopea kehitys ei vielä ole huomattavasti lisännyt kokonaistuottavuutta.

3.4.1. Kilpailukykyyn kohentamisen tarvetta ja hallintokäsitteiden kehitystä on käytettävä hyväksi keventämään monimutkaisia ja byrokraattisia hallintokenteitä, integroimaan suunnittelu- ja toimeenpanoprosesseja, nopeuttamaan suunnitteluvaihetta sekä tehostamaan sitä ja suuntaamaan se tuotannon ja palveluiden järjestämisen helpottamiseen, estämään tuhlaamista, parantamaan laatua, lyhentämään toimitusaikoja ja pienentämään kuluja, tekemään tuotantoa ja palveluita joustavammiksi, jotta ne siten vastaavat paremmin yhä maailmanlaajuisempien markkinoiden muutoksiin pitkäaikaisten suhteiden luomiseksi tavarantoimittajiin ja asiakkaisiin sekä parantavat yritysverkkojen kokonaislaatua.

3.4.2. Vaikka uusiin laitteisiin ja ammattikoulutukseen suunnatut ponnistukset ovat mahdollistaneet entistä paremman reagointikykyyn, niillä ei ole kuitenkaan ollut vastaavan suuruisia vaikutuksia kokonaistuottavuuteen, etenkin jos investointiin ei ole liittynyt organisaatio- ja johtamisperiaatteiden syvällistä muutosta.

3.4.3. Organisaatioita kehitettäessä monet syyt voivat johtaa epäonnistumiseen. Muutosprosessilla tulee olla voimakas johto, joka kykenee vakuuttamaan ihmiset välttämättömästä muutostarpeesta ja motivoimaan nämä; joka analysoi vilpittömästi ja realistisesti myös niitä näkökohtia, joiden tunnustaminen voi olla epämiellyttävää; joka saa yhteistyöhön ryhmän henkilöitä, joilla on riittävän laaja tieto- ja taitopohja, riittävän myönteinen maine ja toimivat ihmissuhteet; joka pystyy esittämään organisaatiomuutoksen lopputuloksesta riittävän motivoivan ja johdonmukaisen tulevaisuudenkuvan eikä pelkästään sekavien ja epäyhtenäisten suunnitelmien rykelmää; joka saa ihmiset uskomaan, että muutos on mahdollinen ja saa heidät liikkeelle tuon päämäärän hyväksi siinä määrin, että he ovat valmiit hyväksymään lyhyen aikavälin uhrauksia; joka käyttää kaikkia mahdollisia kanavia viestiessään henkilöstön kanssa; joka mahdollistaa muutoksen tiellä olevien esteiden voittamisen yhteiskunnallisesti hyväksyttävällä tavalla; joka suunnittelee näkyviä parannuksia, mutta ei elämöi voitonriemuisesti joka käänteessä ja tietää tarkkaan, että edessä on pitkä prosessi; ja joka kaiken päätteeksi onnistuu juurruttamaan muutokset organisaatiokulttuuriin, tekemään ne osaksi organisaationsa arvoja ja käyttäytymismuotoja.

3.5. Organisaatiomuutokset, uuden teknologian ominaisuudet sekä uudet kilpailuolot edellyttävät uudenlaisia työsuhteita, joissa työntekijät eivät rajoitu ennalta määrättyjen tehtävien suorittamiseen kuten ennen, vaan ovat entistä aloitteellisempia ja pystyvät tekemään päätöksiä. Se, onko käytettävissä työvoimaa, joka pystyy käyttämään uutta teknologiaa luovasti sekä reagoimaan nopeasti ja joustavasti markkinoilla tapahtuviin muutoksiin, riippuu myös työntekijöiden motivaation ja osallistumisen asteesta.

3.5.1. Uuden teknologian käyttö taylorilaisen mallin vahvistamiseen ja työntekijän alistamiseen ennalta määrättyjen osatehtävien suorittajaksi on teknisesti mahdollista, ja näin on meneteltykin monessa yrityksessä. Tämä lähestymistapa ei kuitenkaan pitkällä aikavälillä anna mahdollisuutta käyttää täysin hyväksi uusia edellytyksiä ja on siis ristiriidassa sen kanssa, että pyritään luomaan entistä erikoistuneempia työpaikkoja.

3.5.2. Toisenlainen, tulevaisuuteen suuntautunut malli on jo antanut parempia tuloksia. Se perustuu teknologisten ja organisatoristen innovaatioiden yhteiseen hyväksikäyttöön, jossa työntekijä kykenee yhdistämään tekniset tietonsa talouslaskelmien tekoon, jossa hänen vaakatasonsa monitaitoisuuttaan vahvistetaan, mutta jossa hän suoriutuu myös pystysuuntaista monitaitoisuutta edellyttävistä tehtävistä (esim. koneiden kunnan arviointi, huolto ja korjaus) ja on perehtynyt myös ohjelmointiin.

3.5.3. Teoriassa on olemassa useita tapoja sovittaa mallin ominaisuudet kuhunkin yritykseen tai palveluun ja laatia uuden työorganisaation säännöt. Eurooppalaisista sosiaalimallia vastaa kuitenkin parhaiten työntekijöiden edustajien kuuleminen sekä yhteistoiminta ja neuvottelu heidän kanssaan. Eri tasoilla käytävän yhteiskunnallisen vuoropuhelun kautta on mahdollista voittaa muutosvastarinta, luoda vaihtoehtoisia näkökulmia ja liittää koulutusprosessi organisaation ja hallinnon muutosprosessiin.

3.6. Teknologian, kasvun ja työllisyyden välisen dynamiikan kiihdyttäminen uhkaa pahentaa yhteiskunnallista ja alueellista syrjäytymistä. Tämän vuoksi tarvitaan aktiivisia toimia kouluttamattomien työntekijöiden ja ensimmäistä työpaikkaansa etsivien tueksi, sillä nämä ryhmät ovat taloudellisesti haavoittuvimpia ja altteimpia pitkäaikaistyöttömyydelle.

3.6.1. Syrjäytymisen vastaista taistelua tulisi entisestään voimistaa huono-osaisilla alueilla, joilla maantieteellistä syrjäisyyttä pahentavat muuhun EU:hun yhteydessä olevien rakenteiden ja perusrakenteiden puute sekä taloudellisia eroja paljon suuremmat teknologiset erot. Teknologisen edistyksen tulisi siksi tapahtua useilla – yhteisön, jäsenvaltioiden ja alueiden – tasoilla, sellaisen paitsi edistyneen myös laajapohjaisen teknolo-

gian kehittämiseksi, joka voi myös piristää matalan teknologian teollisuudenaloja, mutta on riippuvaista edistyneistä tuotantomenetelmistä selviytyäkseen kove-
nevassa kansainvälisessä kilpailussa. Koska taloudelli-

nen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus on asetettu EU:ssa etusijalle, yhteisön TK-politiikka tulisi sovittaa yhteen rakennerahaston toimien kanssa niiden yhteisvaikutuk-
sen maksimoimiseksi.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta:

- ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) nautaeläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän käyttöön otosta”, ja
- ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) naudanlihan ja naudanlihatuotteiden merkinnästä”

(97/C 66/21)

Neuvosto päätti 17. lokakuuta 1996 EY:n perustamissopimuksen 43 ja 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainituista ehdotuksista.

Talous- ja sosiaalikomitea nimitti Rudolf Strasserin yleisesittelijäksi ja antoi hänen tehtäväkseen lausunnon valmistelun.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27.–28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnonsa (marraskuun 27. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 95 ääntä puolesta, 4 vastaan, ja 4 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Nykyisten määräysten syventämisen perusteet

1.1.1. Koko Euroopan unionin alueella ja myös eräissä kolmansissa maissa, jotka ovat perinteisesti Euroopassa tuotetun naudanlihan ostajia, on alettu laajalti epäillä eurooppalaisen naudanlihan ja naudanlihatuotteiden turvallisuutta.

1.1.1.1. Tämä on johtanut miltei kaikissa jäsenmaissa osittain tuntuviin menekkikatkoksiin sekä hintojen laskuun, mistä on aiheutunut unionin maatalousyrityksille sekä unionin ja kolmansien maiden karja- ja lihakaupalle huomattavia taloudellisia tappioita.

1.1.1.2. Alkuperä- ja muiden sellaisten tunnistetietojen, joista ilmenee tuotteen laatu, riittämättömyys tai puuttuminen kokonaan on entisestään vahvistanut epä-

varmuutta ja kulutuksen laskua. Juuri lihan kaltaisen herkän tuotteen osalta on ilmeistä, että ”laadun” käsitettä on laajennettava tunnistetietoja lisäämällä. Eurooppalaiset kuluttajat haluavat tietää, millaisen tuotteen he ostavat.

1.1.2. On erittäin tärkeää, että lihan ja lihatuotteiden tunnistamista koskevilla pikaisesti luotavilla ja ennen kaikkea selkeillä säännöksillä vältetään jatkossa moitteet Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan epäonnistumisesta. Naudantuotantoalalla tehdyt toimet asetetaan kyseenalaisiksi, jollei samalla täytetä vaatimuksia turvallisten tuotteiden saannista.

1.1.2.1. EU:n nautakarjan pitäjät noudattavat maailmanlaajuisesti korkeimpia tuotannon luonnonmukaisuutta ja naudanlihan laatua koskevia standardeja. Tämä on osoitettava myös naudanlihan yksiselitteisellä ja jäljitettävissä olevalla tunnistamisella.

1.1.2.2. Asetusehdotuksen aiheuttajan lisäksi on paljon tuotteiden turvallisuutta koskevia vaatimuksia, joihin on vastattava laatimalla uusi tunnistusjärjestelmä. Lisäksi on otettava huomioon jäsenmaiden hyvin erilaiset perinteet sekä naudanlihan kauppa- ja myyntimuodot.

1.1.3. Elintarvikkeiden tunnistamiseen on jo olemassa joitakin EU-määräyksiä. Lihan markkinointiin niitä on kuitenkin sovellettu vain vähän ja riittämättömästi. Ilmeisesti vain naudanlihan vähimmäistunnistamiseen velvoittavilla asetuksilla voidaan asiassa edistyä riittävästi.

1.1.4. Komission ehdottama toimintatapa on talous- ja sosiaalikomitean mielestä epäjohton mukainen. Eläinten tunnistuksen ja jäljitettävyyden alalla on tehty pitkälle meneviä ja osittain kalliita velvoittavia muutoksia, kun taas lihan tunnistuksessa olisi toimittava vapaaehtoisuuden pohjalta. Tälle ei ole vakuuttavia perusteita. On pelättävissä, ettei tällä menettelytavalla saavuteta sinänsä selvää tavoitetta.

1.1.5. Komitean mielestä nautojen ja naudanlihan laajaa tunnistamisjärjestelmää tarvitaan muistakin syistä. Euroopan nautamarkkinoilla on jo vuosia vallinnut herkkä tasapaino. Naudanlihan kulutus unionissa markkinoiden pitkäaikaisen toimivuuden ratkaisevana parametrinä on jo vuosia ollut pikemminkin taantuvaa. Nautasyklin perusteella vuonna 1996 ja tulevina vuosina on jälleen odotettavissa tuotannon kasvua.

1.1.6. Gattin Uruguayn kierroksen yhteydessä hyväksytyihin velvoitteisiin kuuluu korvausten ja tuettujen vientimäärien vähentäminen. Nämä velvoitteet rajoittavat edelleen markkinoiden ohjailua. Kahdenväliset ja Euroopan unionia yksipuolisesti sitovat velvoitteet elävien nautojen (kevyiden ja painavien vasikoiden, vuorisrotua olevien tuotantoeläinten) ja naudanlihan (jalostetun naudanlihan, "high quality beef") tuonnista ovat EU:n tärkeä kauppapoliittinen tekijä. Ne vaikeuttavat edelleen selviytymistä Euroopan unionin nautamarkkinoita kohdanneista vaikeuksista. Nämä ongelmat ovat hullun lehmän taudin johdosta voimakkaasti kärjistyneet ilman karjantuottajien ja lihateollisuuden syytä.

1.1.7. Päinvastoin kuin liha-alan muissa luottamus- ja menekkikriiseissä voi hullun lehmän taudin aiheuttama kriisi eri ennusteiden mukaan johtaa myös keskipitkällä aikavälillä siihen, että ilman tehokkaita vastatoimia naudanlihan kulutus laskee 15 % tähänastisesta normaalkulutuksesta. Tämä johtuu kriisin monitahoisuudesta, taudin vielä riittämättömästi tutkitusta siirtymisestä ihmiseen sekä tiedotusvälineiden jatkuvasta kriittisestä suhtautumisesta.

1.1.8. Naudanlihan kulutuksen normalisoituminen voidaan saavuttaa vain sellaisen toimenpidenipun avulla, johon sisältyy:

- hullun lehmän taudin aiheuttajien jatkuva eliminointi,
- kaikkien ongelman piiriin kuuluvien eläinten poistaminen markkinoilta,
- nykyisten tutkimusohjelmien jatkaminen ja laajentaminen,
- nautojen ja naudanlihan tunnistamisen nopea parantaminen ja tunnistamisen johdonmukainen soveltaminen:
 - eläinten aukoton tunnistaminen,
 - eläinten jäljitettävyyden kaupassa,
 - naudanlihan varmojen merkintämenettelyjen käyttö elintarvikkeiden vähittäiskaupassa.

1.1.9. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa komission ponnisteluja luoda nopeasti kahden asetusehdotuksen avulla unionin laajuiset perusteet nautojen tunnistamisen sekä naudanlihan ja naudanlihatuotteiden merkinnän parantamiselle.

1.2. Kiistattomat tavoitteet

1.2.1. Maatalousministerien neuvosto kannatti huhtikuussa ja syyskuussa 1996 pitämässään kokouksissa nautojen ja naudanlihan parannetun tunnistusjärjestelmän käyttöönottoa.

1.2.2. Euroopan ammatillinen yhteistyöjärjestö (EAY) käsitteli lausunnossaan 7. kesäkuuta 1996 yksityiskohtaisesti hullun lehmän taudin aiheuttaman kriisin seurauksia ja vaati toimenpiteitä. Kuluttajien luottamuksen palauttaminen on EAY:n mukaan erityisen tärkeää.

1.2.3. Talous- ja sosiaalikomitea vaati lausunnossaan aiheesta "Hullun lehmän taudin (BSE) aiheuttaman kriisin monitahoiset seuraukset Euroopan unionissa" ⁽¹⁾ "eläinpassin" käyttöönottoa kuluttajien edun mukaisen selvän ja laajan tiedotuksen perustaksi. Tähän kuuluu komitean mukaan myös tuottajajärjestöjen toimia edistämään sellaisen yksiselitteisesti tunnistetun ja luokitellun lihan myyntiä, joka on laadun, alkuperän ja kauppa-arvon suhteen luotettavaa.

2. Ehdotus neuvoston asetukseksi nautaeläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän käyttöönotosta

2.1. Johdanto

2.1.1. Nautojen tunnistusmääräyksiä yhtenäistämistä edelleen on periaatteessa kannatettava. On selvää,

(1) EYVL N:o C 295, 7.10.1996

että laajassa tunnistusjärjestelmässä on elävien eläinten tunnistamisen oltava riittävän luotettavaa. On kuitenkin otettava huomioon järjestelmien helppo toteutettavuus jäsenvaltioissa ja myös nykyiset tunnistusjärjestelmät. Eläinten pitäjiltä ja karjakaupalta ei tule vaatia liikaa, jotta taataan järjestelmän hyväksyntä jo etukäteen.

2.1.2. Sisämarkkinoilla sekä kolmansien maiden kanssa käytävää elävien eläinten vilkasta kauppaa silmällä pitäen on eläinten mukana seuraavia asiakirjoja yhtenäistettävä ja parannettava vielä enemmän kuin voimassa olevassa direktiivissä 92/102/ETY edellytetään.

2.1.3. On kuitenkin erotettava selvästi toisistaan:

- yhtäältä komitean kannattama sekä kuluttajien kestävän luottamuksen ja eläinten tarttuvien tautien nykyistä paremman valvonnan aikaansaamiseksi tarvittava elävien nautojen rekisteröinnin ja naudanlihan tunnistamisen parantaminen, sekä
- toisaalta hallintotyön tarpeeton kasvu ja sellaisten varotoimien kiristäminen yhtenäisessä hallintoa valvontajärjestelmässä, joilla ei ole oleellista merkitystä lihan tunnistuksessa.

2.2. Huomautuksia yksittäisiin kohtiin

2.2.1. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen, että ehdotus tehtiin asetuksen muodossa. Komitea muistuttaa kuitenkin, että asetus tuo mukanaan oleellisen uudistuksen maatalousyrittysten tuotantoeläinten tunnistamiseen ja rekisteröintiin direktiivin 92/102/ETY nykysäännöksiin verrattuna. Ehdotettujen määräysten nopea ja yhtenäinen toteuttaminen näytetään kuitenkin voivan taata parhaiten näin.

2.2.2. Koska nyt voimassa oleva asetus on jo oleellinen osa yhtenäistä hallinto- ja valvontajärjestelmää, on uusien osien toteutus sovitettava ajallisesti siten, että jäsenvaltiot voivat toteuttaa ne tyydyttävästi. Kaavailussa järjestelmässä on myös otettava huomioon, että saadaan aikaan yksinkertainen käsittely maatalousyrittäjissä sekä alhaiset eläinlaitteiden kustannukset. Eläimiä on myös käsiteltävä varoen kahta korvamerkkiä tai elektronista tunnistamista käytettäessä.

2.2.3. Komitea kehottaa käyttämään ehdotetussa asetuksessa samoja käsitteitä kuin direktiivissä 92/102/ETY.

2.2.4. Siirtyminen ”kahden korvamerkin” järjestelmään on varman ja kestävän tunnistamisen kannalta

oikea päätös. Järjestelmään olisi pyrittävä siirtymään liukuvasti siten, että kahden korvamerkin velvoitetta sovelletaan asetuksen voimaantulon jälkeen syntyneisiin eläimiin.

2.2.5. Asetusehdotuksen 3 artiklasta ei ilmene, minkä muiden osapuolten – komission ja toimivaltaisten viranomaisten lisäksi – käyttöön järjestelmän tiedot on taattava. Mikäli kuluttajien luottamus halutaan palauttaa, on heidän luottamuksensa saavuttaneille kuluttajajärjestöille annettava (tietosuojaa vaarantamatta) mahdollisuus tarkistaa järjestelmään taltioitu tieto. ”Eriytysetujen” määritelmää ei saisi käyttää sulkemaan pois kuluttajajärjestöjä.

2.2.6. Asetusehdotuksen 3 artiklassa mainittu pakollisten eläinlaitteiden eläinpassien käyttöönotto ja elektronisten tietokantojen laajentaminen on tärkeä edistysaskel eläinten jäljittämiseksi.

2.2.6.1. Kaikkien eläinten jäljitettävyyden on taattava. Ehdotuksen 5 artiklan 3 kohtaan liittyen komitea ei kuitenkaan katso tarpeelliseksi,

- että keskustietokantaan on välittömästi ilmoitettava eläimen kaikki siirrot, että siirtoja koskevat tiedot ovat heti käytettävissä, ja että tietokannassa on eläimen kaikkia siirtoja koskeva luettelo syntymätal- ta alkaen,

- että myös eläinpassissa on oltava kaikki nämä tiedot.

Olisi siis tarkistettava, eikö vaadittavaa tavoitetta saavuteta hallintotyön vähentämistä silmällä pitäen niin, että eläimen syntymän jälkeen vain eläinpassissa on siirtoja koskevat tiedot ja vasta teurastus tai eläimen vienti toiseen jäsenvaltioon tai kolmanteen maahan ilmoitettaisiin keskustietokantaan.

2.2.7. Eläimen tunnistaminen 30 päivän kuluessa tai ennen ensimmäistä markkinoille tuontia – kuten tähänkin asti – pitäisi riittää tässä järjestelmässä.

2.2.8. Ehdotuksen 6 artiklassa mainittu eläinpassi, jonka toimivaltainen viranomainen myöntää seitsemän päivän kuluessa eläimen pitäjän annettua ilmoituksen eläimen syntymästä, johtaa käytännössä vaikeuksiin, sillä monet vasikat myydään jo aikaisemmin.

Myös eläinten pitäjien tulisi toimivaltaisten viranomais- ten valvonnassa voida itse asettaa eläinpassi. Toimival- taisille viranomaisille ilmoitettavien tietojen määräajat 7 artiklan mukaisista tapahtumista on määriteltävä käytännön vaatimusten mukaisesti.

3. Ehdotus neuvoston asetukseksi naudanlihan ja naudanlihatuotteiden merkinnästä

3.1. Johdanto

3.1.1. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa periaatteessa asetusehdotusta naudanlihan ja naudanlihatuotteiden merkinnästä. Kuluttajat haluavat nykyistä enemmän tietoa paitsi eläimen alkuperästä, myös sen kasvatustavasta ja ruokinnasta sekä ympäristön kannalta oleellisista asioista. Komitea katsoo, että näin tyydytetään monien kuluttajien tiedon tarve ja tuetaan tärkeää tekijää palautettaessa kuluttajien eurooppalaiseen naudanlihaan tuntemaa luottamusta.

3.1.2. Tässä kriisitilanteessa on osoittautunut, että siellä missä kuluttajat voivat nykyisten merkkiohjelmien ja niihin kuuluvan alueellisen jäljitettävän tunnistamisen perusteella luottaa tuotteen laatuun, menekkitatkokset olivat pienempiä kuin markkinoilla yleensä. Myös kuluttajan ja teurastajan väliset henkilökohtaiset ja luottamukselliset suhteet henkilökohtaisen neuvonnan ja laajan naudanlihasta annetun tiedon perusteella ovat tasoittaneet mahdollista kulutuksen laskua nopeasti.

3.1.3. Komitea toteaa hämmästyneenä ja valittaa, ettei naudanlihan alkuperän merkitseminen ole komission ehdotuksen mukaan pakollista. Tähänastisissa ehdotuksissa kriisin voittamiseksi sallitaan alkuperämerkintään velvoittavan järjestelmän yleinen käyttöotto. Tämä on myös teknisesti mahdollista toteuttaa. Vain pakollinen merkintäjärjestelmä olisi johdonmukainen elävien nautojen tunnistamisen ja rekisteröinnin parantamiseen tähtäviä ponnistuksia silmällä pitäen.

3.1.4. Olisi liian yksinkertaista, jos kuluttaja yksin ostopäätöksensä perusteella määräisi sen, missä määrin tunnistamista lopulta sovelletaan. On vaara, että jos tunnistaminen on vapaaehtoista, markkinatoimijoiden valmius noudattaa sitä pikemminkin vähenee siihen liittyvän työmäärän takia. Mikäli velvoittavaa tunnistamista ei onnistuta ottamaan käyttöön, ei pitkällä aikavälillä voida taata kuluttajien luottamuksen pysyvyyttä.

3.1.5. Koska eläimen ja sen ruhon yhteyden varmistavat tunnistusjärjestelmät puuttuvat käsiteltävän ehdotuksen mukaan, laadullinen tunnistaminen, kuten alkuperän, ruokinnan jne. merkintä, pikemminkin vähenee.

3.1.6. Tämän lähtökohta-asetelman vuoksi komitea on sitä mieltä, että komission ehdotuksen tavoitteet on asetettava uudelleen seuraavasti:

– yleinen velvollisuus merkitä ruhot,

– velvollisuus merkitä tuore naudanliha sen koko matkalla kuluttajalle asti.

3.1.6.1. Suurta painoa on asetettava yksinkertaisille järjestelmille, joista saa yleiskuvan tuoreen lihan velvoittavaa tunnistamista toteutettaessa, jotka eivät aiheuta talouden toimijoille ylimääräisiä kuluja ja jotka antavat kaikille markkinoilla toimiville yrittäjille, erityisesti teurastajille, mahdollisuuden osallistua järjestelmään ilman suurta työmäärää. Komitea kannattaa tässä yhteydessä yleistä velvollisuutta merkitä ruhot. Näin edistytäisiin oleellisesti myös jalostustuotteiden vapaaehtoisessa merkinnässä.

3.1.6.2. Näin luotaisiin tuoreen lihan osalta perusteet sille, että velvoittava tunnistaminen on vaikeuksista mahdollista myös itse paikalla tapahtuvassa myynissä. Pakkaamattoman lihan ja lihapalojen myynissä tunnistaminen voi olla toisenlainen kuin pakatun lihan osalta, jossa merkintä ei aiheuta vaikeuksia.

3.1.6.3. Komitean mukaan naudanlihan jalostustuotteiden tunnistaminen voisi olla vapaaehtoista. Ruhojen tunnistamisvelvoitteella luotaisiin myös tärkeä edellytys jalostustuotteiden vapaaehtoiselle tunnistamiselle.

3.1.6.4. Tällaisessa järjestelmässä on kuluttajien luottamuksen ylläpitämiseksi välttämätöntä, että viranomaiset tai muut riippumattomat valvontaelimet valvovat järjestelmän noudattamista vähintään pistokokein.

3.1.6.5. Komitean mielestä tuoreen lihan kohdalla olisi hyväksynnän saavuttamiseksi rajoituttava antamaan muutamia tärkeitä tietoja, kuten:

– alkuperämaa ja eläimen tunnistaminen,

– luokitus (härkä, vasikka jne.),

– teurastamo.

3.1.6.6. Tämän lisäksi on muiden valinnaisten tunnistusten käytön oltava mahdollista. Näistä on mainittava ennen kaikkea merkkilihaohjelmat (erityisesti ohjelmat, joihin sisältyy paikallisten rotujen alueellinen alkuperätakuu tai valvottu alkuperäalue) sekä komission ehdotuksen 5 artiklan mukaiset muut tiedot (kuten ruokintatavat, laidunruokinta jne.).

3.1.7. Tunnistukselle valittu joustava lähtökohta, jota voidaan soveltaa jäsenvaltioiden tarpeisiin ja joka vaikuttaa naudanlihatuotetta koskevien tietojen puolueettomuuteen, sekä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten erittely (paremmin: lupa) olisi säilytettävä.

3.1.8. Kolmansista maista tuodun naudanlihan ja naudanlihatuotteiden ottaminen mukaan järjestelmään on tärkeä lähtökohta ja komitea kannattaa sitä.

3.2. Huomautuksia yksittäisiin kohtiin

3.2.1. Käsitteen ”merkintä” tarkka määrittely on hyvin tärkeää. Ehdotuksen 1 artiklassa mainitaan käsitteisisältö ”naudanlihaan tai nautanlihatuotteeseen myyntipisteessä (tehdyt) yksityiskohtaiset merkinnät”, kun taas 2 artiklassa käsitteen ”merkintä” sisältö laajennetaan merkitsemään ”kuluttajalle myyntipaikassa tarjottavaa tietoa”. Komitea kehottaa määrittelemään käsitteen ”merkintä” nykyistä selkeämmin.

3.2.1.1. Komitean lähtökohtana on, että perustana olevan elintarvikkeiden merkintää koskevan direktiivin (79/112/ETY) mukaisesti käsitteen nykyistä laajempi määrittely on hyvin tärkeää. Käsite ”merkintä” tarkoittaa komitean mielestä ilmoitusta tietystä tuotteesta, hinnasta tai tunnistamisesta myyntipaikalla direktiivin 84/450/ETY mukaan, joka käsittelee harhaanjohtavaa mainontaa koskevien määräysten yhtenäistämistä.

3.2.2. Toteutusmääräysten yhteydessä olisi selvitettävä, miten pitkälle 3 artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa mainituista toimenpiteistä on pidettävä kiinni tietojen paikkaansapitävyyden takaami-

seksi toimivaltaisten viranomaisten hyväksymää eriteltyä varten. On tärkeää, että tunnistamismääräykset toteutetaan tehokkaasti ilman tarpeettomia lisäkustannuksia. On lisäksi erittäin tärkeää, että tällä alalla käytettävissä olevat varat kohdistetaan suurelta osin itse paikalla tapahtuviin tarkastuksiin, jotta varmistetaan, että kauppiat toimivat kirjallisten selvitystensä mukaisesti.

3.2.3. Komitea pitää valtiollisesti valtuutetun ja riippumattoman tarkastuskeskuksen suorittamaa alkuperän tunnistusjärjestelmien valvontaa joka tapauksessa välttämättömänä.

3.2.4. Tässä artiklassa mainittujen tunnistamisperusteiden lisäksi olisi mahdollistettava lupa tietyille merkeille tai tavaramerkeille, jotka vastaavat mainittujen ominaisuuksien kokonaisuutta.

3.2.5. Ehdotuksen 7 artiklassa mainittuja pakotteita (hyväksynnän peruuttaminen tai lisäedellytysten asettaminen) olisi erityisesti pakollisen tunnistamisen osalta voitava täydentää tehokkailla välineillä kansallisella tasolla vääärinkäytön ja kuluttajien harhaanjohtamisen välttämiseksi.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS